

VACANȚELE SECRETE

VICTOR KERNBACH

VICTOR KERNBACH

VACANȚELE SECRETE

PSEUDOBASME

După volumul apărut la
Editura ALBATROS-1987

Ilustratia copertei : Salvador Dali
Apparition of the Visage of Aphrodite of Cnidos in a Landscape

Victor Kernbach

(n.14 oct.1923, Chișinău; d.16 feb.1995, București)
a fost un scriitor român de science fiction și specialist
în mitologie, autor al unor lucrări din acest domeniu,
între care se remarcă Dicționarul de mitologie
generală.

Cărți publicate

1961 - Basme populare gruzine, București, Editura
pentru Literatură Universală

1961 - Luntrea sublimă (Editura Tineretului,
București)

1966 - Umbra timpului (Editura Tineretului)

1967 - Povestiri ciudate (Editura Tineretului)

1970 - Enigmele miturilor astrale (Editura
Albatros)

1978 - Miturile esențiale (Editura Științifică și
Enciclopedică)

1983 - Dicționarul de mitologie generală (Editura
Albatros) (Editura Științifică și Enciclopedică)

București, 1989)

1984 - Biserica în involuție (Editura Politică)

1987 - Vacanțele secrete (Editura Albatros)

1994 - Universul mitic al românilor (Editura Științifică)

CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMILE IMPOSIBILE

1. El avea o locuință încăpătoare, o bibliotecă diversă, o cămară cu multe conserve, o pisică albă și un câine cenușiu. Era singur printre aceste accesorii și nu ținea minte să fi văzut vreodată un semen viu. Nu-și amintea cînd și cum învățase să citească această bibliotecă, tipărită în cîteva limbi. După ce afară se întuneca, tavanele locuinței se luminau în întregime fără vreo intervenție a sa, iar cînd se culca în pat, lumina din dormitor se stingea ca să se reaprindă abia cînd el atingea dușumeaua cu talpa. Undeva, într-o încăpere mai largă, un perete avea încastrat un ecran; sub acesta, cîteva butoane. Ani în șir nu rîvnise să afle rostul lui. Sub ecran, într-o firidă, existau două bobine care nu-l interesaseră, pînă cînd se lovi întîmplător de un buton și capacul unui pupitru cu comenzi alfabetice se deschise. Atunci își surprinse o stare nouă pe care, prin rememorarea unei anumite lecturi, o clasifică lesne. Băgînd de seamă că întîia oară în existența sa se surprindea curios, cu ajutorul altei cărți din bibliotecă izbuti să-și compună o definiție amănunțită a curiozității. Dar, mirîndu-se de apariția unei stări atît de neobișnuite, fu nevoit să caute și definiția mirării. Apoi se compară cu pisica și cu câinele, unicele lui repere vii, pe care le considera doar două biomecanisme de complexitate medie. Văzu însă

atunci că nu era chiar așa. Aceste fapte erau mereu curioase să afle câte ceva ce nu cunoșteau. Numai atunci înțelese valoarea adevărată a noțiunii de curiozitate, chiar întrucîtva și semnificația mirării. Se duse în bibliotecă, găsi ușor ce îi trebuia, citi o carte (citea repede: în cîteva secunde o pagină), cartea aceea îl trimise la alta, află și de acolo ce îi era necesar și mai află, sumar și cu totul întâmplător, că există în lume și ceva ce se numește muzică. Aici se strădui mai mult, neizbutind să priceapă noțiunea cea nouă. Răsfoi alte cărți, găsi niște nume și titluri, se întoarse la pupitrul deschis, formă un nume: Bach, și un titlu: Concertele brandenburgice (fără să rețină cîte sînt) și se așeză într-un fotoliu (acum mai mult nedumerit decît curios și renunțînd să-și mai clasifice nedumerirea) ca să aștepte ce se va întîmpla. Zări o mișcare rapidă în firida cu bobine, apoi auzi ceea ce aflase că se numește muzică. După cinci ore era tot în fotoliu. Apoi muzica se sfîrși. El mai șezu un răstimp, neștiind ce să facă. Și deodată se simți dornic să afle și rostul ecranului. De undeva însă o voce sintetică îl chema să mănînce și își dădu seama că o înregistra de vreo oră, fără totuși s-o audă. Iar după aceea, o sonerie stridentă răsunînd într-o cameră opacă în care trebuia să se ducă o dată pe lună îl făcu să se scoale și să meargă în grabă acolo, și văzu că era întîia oară cînd se grăbea.

Nu întîrziase; dealtfel, nici nu știa ce este întîrzierea. După cîtva timp, un mic spațiu de deasupra unei mese se iluminează difuz. O vibrație discretă se ivi și dispăru. Iar cînd tavanul se luminează, pe masă era o capsulă cilindrică, voluminoasă, pe care o transportă cu masă cu tot, pe roțile din picioarele acestei mese, într-o cameră cu asemenea destinație. Trebuia să

deschidă capsula, totdeauna știa că trebuie s-o deschidă în primele minute după sosire. Dar acum o lăsa acolo și se întoarce în încăperea pe care o numi (necunoscându-i alt nume) camera de muzică. Se așează tot acolo, după ce formase același nume, Bach, cerînd ceva ce reținuse că se numește Messa pentru orgă. De astădată însă cîinele, care nu făcea așa ceva niciodată, veni după el și se învîrte în jurul fotoliului, mîrîind cu botul într-o direcție incertă. Ieși, a doua oară nedumerit; era totuși alt gen de nedumerire. Cîinele îl conduse spre camera în care transportase capsula, iar capsula scotea un bîzîit necunoscut. Sutele de capsule pe care le primise (dacă nu cumva erau una și aceeași) și care plecau singure, topindu-se în aer îndată ce scotea din ele obiectele ce i se trimiteau, erau mute. Dar acum, deși nici o instrucțiune, nu indica posibilitatea sonorității capsulelor, înțelese cauza bîzîitului și, totodată, sensul noțiunii de întîrziere. Viața lui era compusă din diviziuni orare stricte, însă acum putu să se compare cu cîinele și pisica: ele încălcau regula mai des. Întinse mîinile spre unica manetă ce trebuia acționată, dar mîinile i se opriră la jumătatea distanței. Simți un val nedeslușit de emoție (citise cîndva despre emoții). Cum bîzîitul se intensificase, mecanismul datoriei din ființa sa împinse mîinile spre manetă, iar în aceeași clipa bîzîitul încetă. Deschizând capsula, scoase obiectele pe masă, apoi o închise și mută obiectele în nișe speciale, readucînd masa, cu capsulă cu tot, în camera opacă. Stătu atent pînă cînd capsula dispăru și tavanul se ilumină. Se întoarce nerăbdător în camera de muzică, se așează în fotoliu, căutînd în memorie o definiție plauzibilă a nerăbdării, totuși nu mai ceru instalației nimic nou. Cîinele nu mai era alături, îl părăsise lîngă capsulă. Îl chemă (cîinele

nu avea nume, venea cînd era fluierat). Fără să știe ce face, ieși cu cîinele după el din clădirea pe care nu o părăsise niciodată.

2. Această clădire pare un univers. Dar ce este universul? Ea putea să pară un univers închis (și așa o socoteau cel puțin două ființe din cele trei care locuiau acolo, căci pisica ieșea fără îndoială adesea să exploreze lumea de dincolo de ziduri), pînă cînd locatarul principal a încercat prima ispită, nu de a cunoaște restul, ci pur și simplu de a ieși măcar o dată din lumea sa tradițională. Restul deducem că îl știa din cărți, iar acel rest era universul deschis. Unul era palpabil, celălalt – abstract. Ce relație făcea între ele este greu de spus. Am putea să repetăm întrebarea altfel: ce este un univers? Dar nu asta ne interesează aici; poate că ni se propune descifrarea unui destin, deși nu știm încă destinul cui, presupunînd că am ști ce este destinul.

3. Fie un univers cu aparența uneia dintre bulele care se lovesc, mărindu-se ori plesnind, în apa care fierbe într-un ibric. Deci, unul dintre universuri. Iar cu unul (ales la întîmplare de fantezia pură, așadar de fantezia care, lipsită de o mare parte din elementele strict necesare ale informației, nu ignoră totuși măcar cît de cît ceilalți doi factori esențiali: substanța și energia) ne permitem să ne jucăm de-a taxonomia. Neputînd face mai mult, clarificăm. Ne închipuim totodată că tragem cu urechea la sonoritățile evenimentelor ce se petrec în diferite infrazone ale singurei bule alese pentru experimentul epic. Ce iese dintr-un astfel de exercițiu ludic, nu mai putem prevedea: exercițiul rămîne însă deschis, căci

mecanismul nu i se mai poate opri.

Literatura – și cu atât mai mult cea fantastică – fiind o convenție între doi interlocutori (în ultimă instanță fictivi, întrucât nu se cunosc direct: naratorul și cititorul sau, dacă vrem să spunem altminteri: inductorul și percipientul), am încercat să eliminăm cât mai multe detalii convenționale și în primul rînd numele proprii ale personajelor care nici nu mai pot avea privilegii onomastice, de vreme ce nu sînt cîtuși de puțin persoane în sens comun, ci mai degrabă factori ontici. Am sperat că, astfel, vom purifica ceva măi mult vectorul narațiunii, oricum impur prin însăși condiția ficțiunii epice.

4. Așadar el avea o locuință încăpătoare, o bibliotecă diversă, o cămară cu multe conserve, o pisică albă și un cîine cenușiu. Iar după un număr de acte pure, care puteau fi considerate anomalii față de regula tradițională, el ieșise cu cîinele după dînsul din clădirea pe care pînă atunci nu o părăsise niciodată.

Coborînd o vale de nisip, apoi urcînd o coamă pietroasă a unui deal, se pomeni la marginea mării, topite în orizont. Se așeză pe o stîncă și privi, cu cîinele lungit la picioarele sale. Începu să recunoască noțiunea de mare (sau de ocean), după geografii și poeții din biblioteca sa. O emoție asemănătoare cu cea din camera de muzică îl îmbibă și el observă că trupul începea să-i vibreze. Era iarăși altceva nou, printre noutățile acelei zile ciudate.

Se lăsă în voia gîndurilor, lucru care i se întîmplase foarte rar sau, mai bine-zis, niciodată în acest înțeles. Alte dăți nu fuseseră de fapt decît tatonări de idei, între lecturi, nu o libertate nesupusă niciunei norme programatice ca acum. Începu să observe că îi place

marea, că îl fascinează orizontul, că îl încântă însăși aventura de a fi ieșit din clădire, iar concomitent cu activizarea acestei lumi obiectuale noi în conștiința lui sentimentele cunoscute numai obiectiv deveneau spontan stări subiective. Asociativitatea lui, educată într-o bibliotecă pentru care nu avea (sau i se părea că nu are) un sistem de ghidaj, îi dădea și ea surprize în fiecare moment. Trebuia să-și solicite întruna memoria de cititor studios, pentru a raporta noile idei spontane, stîrnite de priveliștea reală, la ideile înmagazinate în cărțile lui. Încercă de pildă să se întrebe de cînd și de ce izbutise să citească atîtea cărți, dar nu ascultase pînă atunci muzică, nu pusese în funcțiune ecranul și mai ales nu ieșise din locuință. Sau, reușind să înțeleagă repede că marea aceasta, pe care deocamdată nu putea s-o identifice, nu era decît una dintre mările lumii, îi răsări brusc minte întrebarea dacă această mare sau această lume cu mările ei se află pe planeta locuită de cei care scriseră toate cărțile și de cei despre care erau scrise aceste cărți. Cu astfel de întrebări se ajunge totdeauna în impasul fundamental, și nu a fost scutit nici el de acest impas. Întrebîndu-se întîi ce lume este totuși asta în care singura legătură cu exteriorul sînt ciudatele capsule poștale, fu nevoit să se întrebe, inevitabil, cine este la urma urmei chiar el. Și în aceeași clipă se și ridică, uimit, în picioare. Privea în continuare marea și avu dorința să vadă cum apare la orizont pînza unei corăbii sau fumul unui vapor, cum văzuse în nenumărate imagini din cărțile lui. Dar așa ceva nu se petrecu nici atunci, nici în ceasurile următoare care se scurseră pînă cînd cerul se întunecă de tot și răsări, printre stele, luna. Întîi socoti să mai zăbovească pe țărmul înnoptat, i se făcu însă frig și porni spre casă. Cîinele îl

urmă liniștit. Se întâlnește în ușa cu pisica: părea că-i așteptase pe amândoi, fiindcă intră în clădire după dîșii. Iar toată clădirea răsună de glasul sintetic al cămării de alimente și accesorii. Intrară acolo tustrei. Mîncară tustrei. Dar singurul care înghițea cu noduri era el. Știa că trebuie să mănînce, ar fi vrut să facă o derogare de la legile mecanice ale tradiției și nu era în stare, nu descoperise încă revolta, însă descoperirea acum mîhnirea. Altminteri știa bine că o lună întreagă nu va avea nici un fel de obligație, cum îi veni să spună, „de serviciu”, folosind o reminiscență din lecturi, rătăcită în memorie. Reminiscența asta îl inundă însă cu brutalitate și îl făcu să meargă în mare grabă spre camera de muzică. Ceea ce i se păru cu totul ciudat fu că îl urmară cu același pas alert și cîinele și pisica. Se așază în fotoliu și mîna lui ezită îndelung între butoanele sursei de muzică și presupusele comenzi ale ecranului. Dar nici una dintre instalații nu fu pusă în funcțiune. Stătu mult timp așa, răscolit. Simțea că îl atrage din ce în ce mai mult ecranul. Mîna pornea într-acolo, apoi se retrăgea brusc, uneori aproape tremurînd. Se uita din ce în ce mai fascinat la ecranul gol, amintindu-și toate tipurile de ecrane despre care citise. Atunci îi încolți în minte ideea că numai ecranul i-ar putea dezvălui misterul care începuse să-l bîntuie, prin efectele și întrebările cu care intra treptat în impact.

Șezînd o vreme fără să întreprindă nimic, îi străluci deodată o frază memorată cîndva textual, pesemne pentru ceea ce i se părise odinioară o idee ori absconsă, ori absurdă. Și-o repetă, spre surprinderea lui, cu voce tare (cum nu i se întîmpla decît rareori, cînd le vorbea animalelor sale dintr-un impuls ludic). Lucrul cel mai minunat cu care ne putem întîlni este

misterul! Altădată nu insistase asupra faptului că asemenea idee ieșise tocmai din capul fizicianului Albert Einstein, cum se numea acela în cărțile din marea bibliotecă, însă acum tocmai acest lucru i se păru foarte firesc, după ce reexamină în gând sensurile și consecințele teoriei relativității. Dar tocmai această constatare de acum i se păru catastrofală.

Prin urmare, își zise, în ecran, cel puțin în acest ecran, este misterul. Și ce este sau ce poate fi misterul altceva decât se explică în definițiile din dicționare, pe care le știa exact, nu se mai gândi.

Întinse iarăși mîna spre comenzile ecranului și iarăși ea se opri la jumătatea distanței. O stare tulbure se instala în el și simți chiar că mîna începea să-i tremure. Îi trebui multă vreme să-și deceleze starea neobișnuită și să-și dea seama că îl cuprinsese frica. Nu înțelesese niciodată starea de frică, nici explicată de tratatele de psihologie și etologie, nici portretizată exemplar în ficțiunile literare; iar acum o descoperea în el însuși. Dar, se întrebă ezitînd, frică de ce, frică de cine? Își amintea că citise despre cîini fricoși sau despre curajul ațîțat de frică al altor cîini; numai cîinului său nu-i era frică de nimic, nici pisicii. Frica, se gândi el, trebuie să aibă un obiect, iar obiectul acesta nu i se părea posibil să-l constituie instalația cu ecran. Și totuși, deși parcă ceva din el, ca un gând dominant, îi alunga stăruitorul gând viclean secundar, tocmai gândul viclean își făcea cu îndărătnicie loc în mecanismul gândirii logice, pînă cînd răzbi izbucnind în ideea că ecranul, risipind poate un mister inițial, va produce o grămadă de alte mistere, din jungla cărora spectatorul nu va mai fi în stare să scape. Și presimți că misterul cel mai înspăimîntător era legat de propria sa ființă.

Se sculă încet și se îndreptă greoi spre bibliotecă.

Observă, și bucuross dar și îngrijorat, că și cîinele și pisica veneau după el. Avu senzația confuză că se petrece *altceva*.

5. Ședea la masa de lectură, fără să-și mai fi căutat vreo carte. Avea nevoie să stea pur și simplu printre cărți. Pisica se urcase pe masă, lîngă cotul lui, și torcea. Cîinele îi adormise la picioare. Rotindu-și privirea neutră peste rafturi, își aminti de niște lecturi geografice, sau zoologice. Se întrebă deodată (mirîndu-se că nu-și mai puse-se asemenea întrebări) de ce nu auzise pînă acum nici țipăt sau ciripit de păsări, nici răgete, sau mugete de animale sălbatice, nici vuietul mării care se dovedise atît de aproape, nici freamăt de copaci, nu observase tunete, nu ascultase vîntul. Să nu fi fost acestea decît născociri scrise în cărți? Sau clădirea lui, printr-o construcție specială, îl ferise de tot ce era afară? Își zise că va trebui să exploreze împrejurimile mai departe. Dar cum, cu pasul? Cărțile lui descriau tot felul de vehicule pentru terenul solid, pentru mări, pentru văzduh, pentru spațiul interplanetar. Exista în clădire vreunul din acestea? Se dumiri că nici nu-și cunoștea prea bine toată locuința, într-adevăr prea mare pentru un om, o pisică și un cîine; iar aici îl fulgeră alt gînd: a spus despre sine că e om, însă oamenii din cărți aveau ascendenți și descendenți sau cel puțin știau că avuseseră o familie, niște părinți. Chiar trăind în singurătate, aceia nu trăiau decît într-o singurătate relativă, căci se vedeau între ei, își puteau vorbi unii altora, comunicau la distanță prin diferite mijloace. El descoperise lumea celorlalți în cărți, acum și în camera de muzică. Din toată acea misterioasă lume lui nu i se dăduseră decît aceste două animale, un cîine cenușiu și o pisică albă.

Nici măcar nu știa sigur de cînd, existau ele în această casă. Și ce vîrstă avea chiar el, de cînd se afla aici? Sau ce era lumea în care locuia - o planetă pustie, un asteroid amenajat ori poate un colț de claustrare sau un laborator, teledirijat chiar de pe planeta unde trăiesc oamenii aceia din cărți și din muzică? Se cuvenea oare explorată lumea de dincolo de ziduri, sau trebuia, mai sigur, explorat numai secretul ecranului?

În atîția ani ar fi fost bine pentru el, cum credea acum, să fi apărut cineva din toți oamenii aceia. Se gîndi la unii exploratori solitari despre care citise. Dar cît de solitari fuseseră ei, dacă pînă la urmă tot se regăseau cu alți oameni sau, dacă mureau în singurătate, pînă să fi murit, știau pe cine părăsiseră, ai cui fii au fost, cine îi aștepta acasă: El însă nu avea acest privilegiu. Nu aștepta decît, o dată pe lună, acea capsulă neînsuflețită care îi aducea alimentele și obiectele necesare și altceva nimic. Nu știa măcar cine manevrează capsula sau de unde se tot ivește ea. Și se întrebă cu groază: cine, dintre el și capsulă, era robot? Dar cum ea nu venea pe ușă, ci se compunea în spațiul camerei speciale și tot acolo se dizolva dispărînd, nu cumva era un vehicul venit din alt timp, și atunci nu cumva el era un om ca toți oamenii, doar expediat sau abandonat - cu o parte din memorie spălată - pe aceeași planetă comună care se numește Pămînt, însă într-o epocă dinainte de omenire sau în una de după ea, cine știe cu ce scop obiectiv și pentru cîtă vreme subiectivă?

Întrebarea, topindu-se în ceața oboselii, capul îi căzu pe masă, în somn.

Iar cînd se trezi, într-o stare nici tulbure nici prea limpede, privi mai întîi în neștire spre cotoarele miilor de cărți, apoi sări de pe scaun, sperînd cîinele care-l

veghease ori dormise alături, și se repezi spre rafturi. Văzu aievea cu surprindere, ba chiar i se păru că o palpează, ideea de a reciti cel puțin titlurile tuturor acestor cărți, ca să-și dea seama dacă nu cumva cartea-cheie există acolo și n-o observase.

Timpul trecea. Rafturile erau din nou răscolite, cărțile cercetate prin sondaj sau prin lectură sistematică. Nu mai știa câte zile s-au scurs. Rareori se mai ducea în dormitor, mulțumindu-se să se odihnească un răstimp minim cu capul pe brațe, la masa de lectură. Uneori nu mai lua în seamă nici soneria care-l chema în camera de provizii să mănânce. Cum nu mai consulta calendarul, pierdu din vedere ziua sosirii capsulei, când nu-i auzi nici bîzîitul, și continuă să-și răsfoiască înfrigurat cărțile în căutarea dezlegării misterului. Și atunci toată clădirea se alarmă.

În drum spre camera de recepție a capsulei i se născu altă idee, de care își păru sieși mulțumit. Capsula poștală aștepta, alarmînd niște instalații din toată clădirea, pe care el nu le cunoștea. Întinzînd mîinile spre capsulă, îi trecu prin minte ce s-ar fi întîmplat dacă el nu venea s-o deschidă sau dacă nu ar fi putut veni, fiindcă ar fi fost mort, așa cum mureau numeroase personaje în cărți. Zîmbi. Își simți zîmbetul, fără să aibă nevoie să și-l verifice în vreo oglindă. Zîmbi și mai tare, pricepînd că era, probabil, primul lui zîmbet. Transportă apoi capsula în camera de provizii și o goli, fără s-o închidă. Cine îl învățase să manevreze capsula? De astădată examina foarte atent toate obiectele primite dar, decepționat, văzu că nu era nimic în plus. Acum știa că așteaptă și altceva, ceea ce unii oameni numiseră în cărțile lor mesaj. Nu exista nici unul. Și atunci, lăsînd capsula încă deschisă (era acum

mută), merse din nou în bibliotecă să caute o hîrtie, asta fiind tot ce ştia despre modul de a transmite un mesaj, ba chiar fu îngrijorat amintindu-şi că nu scrisese mai nimic, numai rareori, în joacă, neavînd ce să scrie nici cui. Găsi hîrtie, găsi un instrument de scris, se gîndi multă vreme, pînă cînd reuşi să formuleze o frază: „Vreau să cunosc propria mea realitate, cine sînt eu şi unde sînteţi voi.” Asta era tot. Se întoarse în camera alimentară, printre provizii, băgă foaia în capsulă, o închise şi, readucînd-o pe masa cu roţile în camera opacă, aşteptă. I se păreau secundele prea lungi şi parcă spera ceva, fie să explodeze capsula, fie să nu mai plece. Dar capsula poştală se topi ca de obicei în spaţiul încăperii.

Ieşi de acolo şi, după o ezitare, nu se mai duse în bibliotecă. Cîinele veni din proprie iniţiativă după el, cînd îl văzu ieşind pe uşa clădirii. Cărţile, îşi zise aşezîndu-se pe stîncă din faţa mării, nu-mi mai pot răspunde, ele îmi spuneau totul cînd nu le întrebam nimic şi nici nu am *toate* cărţile, *ei* mi-au dat numai ceea ce au vrut să-mi dea... Privi lung spre orizontul care se aburea, spre seară. Cine sînt totuşi *ei*? se mai întrebă o dată. Apoi îşi aminti de cărţile care descriau, destul de sumar, nişte forme de gîndire care se numesc religii. Văzuse destule imagini ale unor clădiri folosite ca locaşuri de adoraţie ale unei divinităţi ori a mai multora. Nici o carte nu-l lămurise îndeajuns ce este o religie sau de ce unor oameni le este atît de necesară prosternarea în faţa misterului. Dar oare misterul este un singur fel de mister? Se pomeni, întîia oară, întrebîndu-se de ce nu i se dăduse aici, în bizara lui recluziune, şi o femeie şi, mai ales, de ce nu se gîndise el însuşi vreodată pînă acum la ideea de femeie, la ideea de cuplu şi la ininteligibila noţiune de

dragoste între sexe. Așa, îi reveni întrebarea despre sine. Își perindă prin minte tot ce căutase sistematic despre roboți. Existau în această privință multe cărți. Erau clare. Aflase corect că oamenii își fac roboți și că îi utilizează în nenumărate domenii. Dar nimic din toate acestea nu-i spunea dacă el însuși era om sau robot sau un om transformat în robot, cine știe după ce criterii. Se gândi chiar că poate nu era capabil nici să moară decât când ar vrea *ei*. Care *ei*? Niște experimentatori atotputernici ca și marii zei, descriși în două feluri contrare, în cărțile pe care le-a citit?

Își petrecu toată noaptea pe malul mării, neluînd în seamă răcoarea. Cîinele se ghemuise la picioarele lui și nu-l părăsise. Abia în zori se întoarseră amîndoi acasă.

6. Când încercă în sfîrșit să-și rupă inerția și să se consacre manipulării ecranului, nu găsi nici acolo nimic cu mult mai mult decât în cărți. Chiar dacă aici imaginile păreau vii, în mișcare, în culori mai pure decât cele din cărți, în proiecții tridimensionale (recunoscuse în acest aparat principiul, înțeles din cărți, al holografiei), chiar dacă erau sonorizate integral și nuanțat, rămîneau pentru el ca și mute. El căuta în imagini nu imaginea, ci un conținut special, care însă nu se iva de nicăieri. Și totuși nu mai părăsea camera de muzică (îi păstrase acest nume), decât pentru a se hrăni ori a dormi. Alterna între muzica extrasă din bobine și perindarea imaginilor pe ecran. Aflase oarecari lucruri, în parte mai noi, văzînd planete transformate în teritorii agrare, planete cu industrie robotizată, planete cu ființe prea puțin diferite de aspectul generic al omului, iar între ele nu mai multe decât rasele care populează (sau populaseră) Pămîntul. Se și comparase în oglinzi cu

oamenii și nu văzuse nici o deosebire esențială între ei toți și el: mînca, dormea ca și ei, gîndea, ezita, avea nedumeriri și sentimente, începuse să fie ros de întrebări, își pusese chiar și întrebarea fundamentală despre sine și întrebarea tradițională ce sînt (dacă sînt) zeii. Ba chiar îi veni în minte că ecranul, muzica și biblioteca erau născocirile optime pentru un ins solitar ca el și aproape că se socotea fericit de absența plictiselii, descifrată chiar din definiția ei. Dar îl supărau aceste trei surse de informație și divertisment, din ce în ce mai dur, pentru că (exceptînd datele cronologice din cărți), imaginile date de ecran îi păreau simboluri eterne: și chiar cînd, în cărțile sale, putea să dateze evenimente și persoane, cronologia lor nu avea nici o relație cu timpul sau pseudotimpul în care trăia el însuși, neștiind măcar dacă trăiește *înainte* sau *după*...

Iar acum băgă de seamă că nu fusese niciodată atît de atent la calendar, la calendarul său, care nu indica decît zilele și lunile, știind că anul s-a schimbat cînd a apărut pe ecranul de afișaj un nou 1 ianuarie. În ziua sosirii obișnuite a capsulei poștale nu-și mai găsea locul, umblînd agitat între țărnul mării și camera de muzică sau între bibliotecă și odaia cu provizii. Apariția capsulei îl găsi așteptînd-o în picioare. O duse în grabă în încăperea cuvenită, îi scoase și-i cercetă înfrigurat tot conținutul, mai verifică o dată toate conservele și toate obiectele uzuale, și se întristă. Nu i se trimisese nimic mai mult ca de obicei și nimic mai puțin.

După ce capsula plecă, el porni apăsător, de astădată fără ezitări, ba chiar pășind metodic. Își adună mai multe provizii într-un mic container pe care nu-l folosisese niciodată și căruia îi inventă un sistem de agățare pe umeri, cum văzuse undeva într-o carte.

După mai multe eforturi, descoperi o haină ușoară, mai degrabă un combinezon ușor și subțire, ca toate veșmintele lui, care avea însă capacitatea să împiedice orice pierdere de căldură. Mai găsi și ceva, ce i-ar fi folosit drept cort, cu sursă proprie de lumină; iar dintr-o vergea metalică își făcu, inspirat tot de lecturile lui, un baston. Toiagul meu de drum! își zise surîzînd. Și ieși, chemînd cîinele și pisica: Pornim la drum, trebuie să cunoaștem lumea! le spuse.

Se îndreptară în direcția contrară mării. Întreaga lui povară nu avea decît o greutate derizorie. După cîteva minute de mers, intrînd într-o vale largă, i se deschise priveliștea unei păduri și a unui fluviu strecurîndu-se printre niște stînci și abia atunci băgă de seamă că pe zare se zugrăvea palid, ca în acuarelele chinezești, un lanț de munți. Cîinele i se alăturase, mergînd în același pas, dar pisica se opri după scurtă vreme, miorlăi spre el, îl privi țintă, și apoi porni tacticos spre casă, cu coada în sus. Nu avea cum s-o silească și nici nu ar fi dorit așa, simți însă o mare tristețe a despărțirii de ea. Se întoarse și el ca să-i lase pisicii la îndemînă o provizie de hrană nealterabilă, după aceea porni, numai cu cîinele către noul orizont care începuse să-l fascineze.

Poate că trebuia să fac asta mai demult. Poate că asta e chiar menirea mea, dacă cumva sînt o ființă experimentală din laboratorul cine știe cărui experimentator. Sau poate că sînt un astronaut abandonat sau pierdut sau unul care a fost adus singur aici pînă vor veni alții sau toți ceilalți. Măcar nu știu ce vîrstă am, probabil sînt foarte tînăr, cine să știe! nici de unde am venit, poate dintr-o eprubetă... Zîmbi neutru. Poate că totuși mai am și alt viitor! Sau trebuia să rămîn acolo, în casă, dacă ei nu mi-au comunicat

nimic? Sau poate că nu mi-au comunicat nimic numai pentru că sînt interesați de reacțiile mele?

Gîndurile i se perindau tot mai alert, pe măsură ce trupul îi obosea. Cînd ajunseră pe malul fluviului, erau osteniți amîndoi, și el și cîinele. Abia putu să-și înjghebe așa-zisul cort, ca să intre într-însul și să adoarmă numaidecît unul lîngă altul.

Următoarea zi fu destinată explorării pădurii, ceea ce se mai întîmplă și în multe alte zile după aceea. Zărise acolo chiar unele păsări; mîrîitul cîinelui îi atrase atenția spre un animal gingaș, ițindu-se într-un tufăriș: privea din desiș, spre el, o vietate care părea căprioară. Dar pădurea nu era prea populată de vietăți, cum citise că trebuie să fie toate pădurile. Într-o zi, se întrebă; dacă va mai nimeri drumul înapoi, dar se liniști imediat, uitîndu-se la cîine. Într-adevăr, își zise atunci, de ce mi s-a dat un cîine?

Iar timpul trecea. Nu-și chinuia conștiința cu ziua de sosire a capsulei: avea la el toate instrumentele indispensabile măsurării timpului și chibzuise ca, la jumătatea lunii, să pornească îndărăt; sau, dacă ar întîrzia, era sigur că riguroasa capsulă poștală n-o să plece fără să fie manipulată de el. Poate să aștepte sau (și începu să rîdă) să vină să-l caute ea aici.

În parte, așa se și întîmplă: ispita peisajului îl făcu să pornească înapoi abia cînd luna era pe sfîrșite. Iar într-o dimineață, cînd se pregătea să strîngă cortul, cîinele începu să urle. Urla, privindu-l parcă rugător. Dar cînd, tulburat de această manifestare nemaivăzută, făcu un pas în direcția explorării, cîinele nu mai vru să-l urmeze și chiar îl trase cu dinții de haine în direcție opusă, ceea ce i se păru ciudat și nu tocmai, așa că, silit într-un fel, dar și interesat, acceptă dorința cîinelui de a se întoarce.

7. Zilele de întoarcere se scurgeau greu, mult mai greu decît trecuseră celelalte. Drumul era monoton, deși în peisaj frumos, însă văzut și altădată. Cîinele mergea mai mult în fața lui, asumîndu-și rolul de călăuză. Și-ar fi dorit o ploaie, dar nu văzuse niciodată vreuna reală, decît numai din cînd în cînd nori mici și rarefiați. Și totuși, cum creșteau pădurile acelea verzi? Iar ape existau: dincolo marea, dincoace fluviul. Sau nimerise poate numai un anotimp de secetă. Uneori simțea chiar ispita să abandoneze totul, să se întoarcă în pădure și să încerce traiul primitiv despre care citise undeva, mulțumindu-se cu vegetalele sau poate să învețe să-și facă arc și săgeți și să se hrănească din vînat, aprinzînd focul cu bețe frecate. Apoi respinse cu oroare ideea din urmă, ea divulgîndu-i o năzuință ucigașă care nici nu-i aparținea, nici nu putea să-i aparțină. Și, pe urmă, era sigur că n-ar fi vrut cîinele să se mai întoarcă; acest cîine năzuia acum, enigmatic, mereu în direcția casei lor. Îl va urma, n-avea încotro...

Și într-o dimineață zări mica vale știută. O recunoscuse poate mai mult datorită cîinelui, care lătra acum delicat, mai mult într-un ton de veselie, dînd mereu din coadă și grăbind pașii. Dar cînd drumețul obosit se sprijini o clipă în toiagul metalic și se pregăti să-și contemple casa, n-o zări nicăieri: acolo unde o lăsase, acum era un loc nisipos pustiu. Făcu cîțiva pași, contrariat, cînd văzu cîinele care-și schimbase direcția. Și observă atunci, pe marginea de sus a văii, înspre marea care, deși bănuită, încă nu se zărea, un obiect impunător și discret, în care cu greu recunoscuse alura capsulei poștale. Nu era însă ea, căci aceasta de aici era mult mai mare. Deși părea metalică, nu sclipea deloc în razele soarelui, care se scurgeau pe lîngă ea,

doar aburind-o ușor. De fapt, nici nu părea reală.

Coborî privirea și zări, pe o piatră albă de la baza capsulei, pisica lui albă; de aceea n-o văzuse de la început! Cîinele alergă spre pisică și își lăsă prietenos botul pe labele din față. Pisica se sculă și ridică coada în sus, legănînd ușor numai vîrful. Nu era nimic altceva, nimeni altcineva, lîngă capsula care aici, de aproape, la lumina zilei, părea mai curînd făcută dintr-un abur compact.

Și atunci, rezemîndu-se în toiag, el se apropie încet de capsulă, cu un sentiment nelămurit și complex în care păreau să fie și tristețea și teama și bucuria și speranța și curiozitatea și cine știe ce altceva.

PARADOXUL DUBLURII

Într-o primăvară inconstantă, după o zi care antologase toate anotimpurile și acum răspîndea un aer cenușiu de toamnă tîrzie, ei tot mai ședeau sub pinul bătrîn care le dădea uneori iluzia veșniciei; zăboveau într-un spectacol mut, în jurul unei mese de grădină, pe care paharele demult golite de ceai și farfuriile abandonate accentuau dispariția unei solemnități ce le dominase la un moment dat mica sindrofie. Erau patru: două femei, un bărbat și un adolescent aproape bărbat.

— Poate, dacă nu picam eu peste voi, zise cea mai în vîrstă dintre femei, ați fi găsit cea mai bună soluție sau n-ați fi găsit nici una, dar ăsta e destinul mătușilor

care se întorc după treizeci de ani! În orice caz, ceea ce vreți voi să faceți e stupid, băiatul n-are nici o vină și nici voi nu sînteți vinovați cu nimic. E o deosebire...

— Conflictul dintre generații, zise patetic femeia mai tînăra. Îi sînt mamă și nu-l simt lîngă mine.

— Fleacuri, zise mătușa. Diferența de ani și nepriceperea voastră, atîta tot.

— Dacă aș fi putut, să prevăd! zise bărbatul.

— N-ai fi putut să prevezi decît ce se poate prevedea, adică nimic, răspunse mătușa.

— Sau dacă m-aș putea întoarce acolo, în tinerețea mea, să corectez! reluă bărbatul, mai puțin ferm.

— Uite, tanti, la ce se gîndește soțul ăsta. Dar timpul nu se poate da înapoi ca un ceasornic! și ea zîmbi silnic.

— Nu zîmbi așa, zise mătușa. Poate că e singură soluție.

Atunci, tînărul, pînă atunci ca și absent, interveni interesat:

— Credeți că timpul se poate întoarce înapoi ca un ceasornic?

Părinții nu-i dădură atenție, dar mătușii i se aprinseră în ochi niște flăcări; vocea rămase neutră:

— N-am zis asta.

Abia atunci bărbatul deveni brusc foarte atent, ca și cum ceva neobișnuit i se strecurase în minte. Mătușa observă și spuse în doi peri:

— Despre asta o să mai vorbim mîine. Voi ați uitat că eu m-am dezobișnuit de mult de clima voastră cu nazuri.

Se mutară cu toții în casă, unde nu mai vorbi nimeni nimic, fiecare retrăgîndu-se în colțul său. Totuși mai tîrziu, după ce soția se culcă și adormi, soțul ieși în salon într-o doară și, văzînd încă lumina în camera

mătușii, bătut la ușă, iar mătușa ieși foarte firesc, parcă ar fi așteptat să fie chemată din clipă în clipă. El nu știa prea bine nu numai cum să înceapă, dar nici măcar ce să înceapă, cu toate că se simțea din aerul de oarecare enigmă și sfială că de fapt dialogul începuse, chiar dacă deodată mut. Pînă să deschidă gura, bărbatului i se păru deodată că remarcă ceva anormal în conduita mătușii; dar apoi socoti că numai i se păruse, fiindcă ea nici nu era mătușa lui, ci a soției, el n-o văzuse decît o dată, puțin după căsătorie, cînd călătorise cu mireasa în voiaj de nuntă prin părțile unde această mătușă trăia retrasă demult, și totuși ceva straniu se petrecea, acum.

— Ce pot face? zise el într-o doară. Timpul e din păcate ireversibil, cum spunea și nepoata dumatăle.

— Nu-i vorba de asta, zise mătușa neutru, apoi atacă: Dar tu crezi serios că e așa?

— Am învățat demult, zise el cu oarecare plictiseală, că numai crezînd totul serios poți să te îndoiești de orice.

— Vorbești în dodii, zise mătușa. De fapt orgoliul tău e subminat de superstiții. Deși, dacă mă gîndesc bine, te cunosc prea puțin.

O clipă, bărbatului i se păru că mătușa soției sale se clatină sau se leagănă sau că se aburește, apoi o revăzu limpede, cu chipul puțin mai crispat. Își încordă ochii și o privi mai atent, vru s-o întrebe ceva, apoi se pomeni spunînd și speriindu-se treptat tot el de ceea ce spunea:

— Tanti Coridvena, cine ești dumneata la urma urmei și de unde ai numele ăsta? E ceva tare nefiresc în dumneata... nu nefiresc, mai degrabă straniu.

— Ei! zise mătușa Coridvena, o fi misterul eternului feminin. Iar numele e celt, al unei zeițe albe...

El o privi lung, ea nu rîse, cu toate că acum el se aștepta s-o vadă rîzînd; apoi se gîndi că totuși de ce trebuia neapărat să rîdă și rosti incolor:

— Cine știe cine ești și te dai drept mătușa soției mele! apoi, jenat de ceea ce spusese, începu să rîdă, cam fals.

— Hai să discutăm serios, zise mătușa Coridvena. N-are importanță cine sînt și cine nu sînt, are importanță ce ai spus tu că ai vrea să faci pentru fiul tău, acum. Dealtfel, tu ești un tip mai interesant decît pari și regret că sînt prea bătrînă. Iar dacă am judeca bine și ai putea crede, ai crede că nu sînt mătușa nevestei tale, ai putea fi de vîrsta mea sau chiar mai în vîrstă ca mine. Depinde numai de tine...

El o privi contrariat în timp ce ea rîdea, de astădată tot mai amuzată de ceva ce părea știut numai de dînsa.

— Nu prea înțeleg, zise el.

— Nici nu trebuie, îi răspunse Coridvena: supune-te! și se mută pe alt scaun, lîngă el. Supune-te, adăugă ea, și fii prudent! Repet: ești un tip interesant, dar nu te înfumura, nu e ce crezi tu, adineauri am glumit, n-aș avea nevoie de pasiunile tale, poate numai de tine, dar tu însuși ai nevoie de tine. Și la urma urmei îți sînt mătușă, un fel de mătușă a nevestei tale sau, dacă vrei, vreo rudă ceva mai îndepărtată. Ești gata?

— Mă uluiești, tanti sau doamnă Coridvena. La ce să fiu gata?

— Eu te-am întrebat dacă ești gata să înfrunți riscul surprizelor. Atît. Și, bineînțeles, să fii prudent. Spune, ești?

El ridică din umeri, însă ochii îi sclipeau de curiozitate și de poftă de aventură sau de poftă de risc, deși îi era frică să recunoască față de sine că se

gîndise o clipă la ceea ce dorea: întoarcerea în vechiul timp, căci atîta cît se abandona reveriei, aproape credea în putința translației, dar cea mai fragilă rază de speranță acum îl înspăimînta, cu atît mai mult cu cît își dădea seama și mai deslușit că între timp pe fața acestei doamne se petrecuse o schimbare, ea părăind deodată mult mai tînără, dar și mult mai bătrînă. Pînă s-o întrebe însă ceva, ea scoase din poșeta pe care nu se știe de ce o adusese cu sine din camera ei un soi de cerc de sîrmă subțire cu mai multe noduri și, venind foarte aproape de el, îi petrecu cercul în jurul frunții, peste tîmple, încheindu-i-l la ceafă. Iar în vreme ce el băga de seamă că și ea are unul la fel (pînă atunci nu-i dăduse importanță, crezîndu-l un simplu element de coafură, un fir care-i ținea părul cărunt de femeie aproape bătrînă), ea îl privea, drept în ochi, de foarte aproape, și în cele din urmă, pe măsură ce el simțea o dulce amețeală, ca înainte de a ațipi, ea îi spunea aproape în șoaptă:

— Dragul meu Dreg, tu care nu știi de ce te cheamă așa, acum pleci și te însoțesc o parte din drum, și n-ai să mă poți întreba nimic în cursul mișcării, ai putea numai după aceea, însă după aceea nu voi mai fi cu tine. Ascultă-mă bine acum, cît mai poți să nu greșești: tot ce știai că ai vrea și nu e cu putință, acum se poate. Nu e vorba atît de fiul tău, cît de tine: tu te întorci în trecutul tău. Trebuie să fii atent la succesiunea inversă a vîrstelor tale pe lîngă care vei trece, ca să știi unde te oprești. E destul să te gîndești acum unde vrei să ajungi, dar să nu te gîndești în clipa aceea la nimic altceva. Spune-mi, mai zise ea aplecîndu-se și mai mult spre el, n-ai să te înspăimînti cînd ai să te întîlnești fizic cu tine însuși, cel care ai fost?

El era fascinat de fața Coridveneii și era gata să uite să-i răspundă la întrebare, dar zise cutremurat:

— Bănuiam că, chiar dacă s-ar putea în general, nu s-ar putea niciodată așa... În paradoxul dublurii, parcă așa se spune? Vai, ce fascinantă ești... doamnă Coridvena!

— Lasă acum asta! zise Coridvena cu severitate. Dacă aș vrea te-aș lua cu mine în timpul fără vîrstă. Nu crezi că aș fi putut veni de acolo pentru tine? (Îl privi cum tăcea încordat.) Prin mătușa soției tale, doamna Coridvena, despre care voi nu știați că a murit de curînd.

El o întrerupse:

— Nu știu ce-i cu mine... De unde știai dumneata de existența mea, dacă-i așa cum spui? Mi-e frică!

— Liniștește-te, zise ea. Avem timp să lămurim totul și să ne ducem și *acolo*. Dacă ai ști cu adevărat că timpul nu e decît un cîmp coexistent cu tot ce e în el! Dar acum n-am răgaz să-ți țin prelegeri. Am înțeles ce era în reproșul pe care ți-l făceai: „Dacă aș fi putut să prevăd!” – nu așa spuneai? Adevărat, te-ai gîndit să poți corecta? Uite, îți ofer ocazia asta. Du-te și nu uita unde trebuie să te oprești.

Dreg simți întîia oară că o ia în serios și se temu să întrebe amănunte, totuși spuse:

— Dacă m-aș opri în fața adolescentului care eram eu, de pildă cel de nouăsprezece ani?

— Nu e bine, zise ea, du-te mai adînc, mai devreme, să zicem cînd aveai zece ani, dă-te drept rudă îndepărtată. Nu uita: ai nevoie de niște obiecte prețioase nebătătoare la ochi: un inel, un ceas, să le vinzi ca să ai banii epocii, deși nu vei sta mult, dar trebuie să-i duci un dar... băiatului care ai fost tu. Și să nu te divulgi, nici să nu te apropii de el prea mult, de

asta să te ferești cel mai mult, ai putea să provoci un dezastru. Pleci înapoi sau în orice timp tot așa, cu inelul temporal pe frunte, localizezi cu o concentrare intensivă a gândirii... trebuie să știi să dorești fără să ai îndoieli, asta e tot. Hai!

*

Se dezmetici într-o curte cu liliac alb înflorit; era probabil sfârșitul lui aprilie sau începutul lui mai. Recunoscuse ușor și strada și curtea și bineînțeles casa unde copilărise sau unde copilărea acum el însuși sau celălalt el însuși. Se așează pe o bancă verde rămasă de la bunicul său, care zidise și casa. Nu se gândise prea mult înainte de translație dacă era numai o întâmplare sau Coridvena știa într-adevăr multe, fiindcă trecutul său de la vârsta de zece ani era potrivit din mai multe puncte de vedere, chiar și din acela că, atunci, murise abia de un an tatăl său care fusese un om bănuitor, iar mama, în asemenea stare de doliu proaspăt, putea fi amăgită mai lesne, fără să se ajungă la cine știe ce mijloace nedemne ori, poate și mai rău pentru ea, la darea în vileag, dealtfel cu totul imposibilă, a marii lui taine.

Dreg cel în vîrstă, călătorul temporal, se așezase pe această bancă verde, cu un pachet pe genunchi, apucînd să cumpere darurile pe care izbutise să-și aducă aminte că și le-ar fi dorit *atunci*, iar *acum* le mîngîia ușor cu palma, deși de fapt le mîngîia tot *atunci*, însă cu *altă* mînă, bucurîndu-se de ele și ușor amețit sau contrariat sau chiar puțin îngrozit că știe și în același timp nu știe ce daruri sînt și că a ajuns în situația bizară de a face cunoștință, ba încă în deplină surpriză, cu sine însuși, și putîndu-se cunoaște numai în direcție unilaterală, adică dinainte înapoi. Îi era greu, chiar foarte greu, să-și trăiască această emoție.

Soluția găsită putea fi dintre cele mai bune: el semăna destul de bine cu un unchi trăind în alt oraș, pe care ținea minte că familia nu-l văzuse pe vremuri decît foarte rar, și la urma urmei orice om se poate schimba destul de mult în cîțiva ani. Totuși, pentru ocolirea cine știe căror dificultăți posibile, mai întîi telefonase, așa că era așteptat. Iar acum se așezase pe această bancă verde, avînd nevoie de acomodare, de un filtru al emoției și de un oarecare plan de conversație.

În sfîrșit se ridică nehotărît de pe bancă și, încă ezitînd, sună la ușă și se pomeni dorind cu teamă să nu-i deschidă cumva chiar băiatul care fusese el însuși. O emoție îi fu înlocuită însă de alta cînd ușa o deschise mama, și abia mica ei surpriză netulburată față de o rudă oarecare izbuti să-i domolească și lui marea tulburare a unei revederi pe care de fapt n-o crezuse nici o clipă într-adevăr cu puțință. Se grăbi spre ea, însă tocmai atunci se auzi strigat din spate de un glas de copil, care îi amorți un moment:

— Unchiule, bine ai venit, eu chiar acum am ieșit de la școală! Eram vesel. Simțeam că o să avem oaspeți.

Și *unchiul* simți că inima îi este apucată de o gheară. Se redresa greu și se întoarse pe jumătate spre băiat, neîndrăznind să-l privească drept în față. Apoi, nu mai știu cum să se împartă între mama sa, care murise pentru el demult, și băiatul acela, care trebuia să fi fost el însuși, cu treizeci de ani mai tînăr decît el însuși. Cînd intră în casă, observă și la maică-sa o anume stare totuși nefirească la revederea unei oarecari rubedenii, iar în el însuși își făcea loc duiosia revederii vii a celei care de fapt nu mai era, dar totodată și teama din ce în ce mai neliniștită față de

sine însuși cu cât își dădea seama mai sigur că trăia clipa unei condiții imposibile și deodată îl cuprinse o tristă, dureros de tristă părere de rău că își îngăduise jocul de-a timpul, că acceptase ispita sau capcana întinsă de Coridvena. „Sau poate că visez?” Dar acuitatea împrejurării îl silea să creadă că totuși nu visează. „Stările de vis curg altfel” – și totuși prelungea clipa, căutînd să descopere ciocnirea între două planuri incompatibile, așa cum se întîmplă în vis. Acum ar fi vrut să dispară, să uite totul, și călătoria temporală ajunsă în acest impas, și pe ciudata mătușă Coridvena, despre care nu știuse mai nimic, fără să se fi gîndit vreodată la neobișnuita coincidență de obîrșie a numelui său cu numele ei, amîndouă de zei celți, altminteri explicabile, cel puțin în cazul ei printr-o ascendență într-adevăr celtică, galică adică, poate, cine știe, dintr-un neam de druizi pierdut prin două milenii și regăsit pe neașteptate, iar în cazul lui prin simpla fantezie a nașului care, la băgarea în scaldătoare, la botez, își amintise că studiase cîndva în străinătate pe druizi. El avea de fapt încă un nume, dar dintr-o înclinație spre umor și-l păstrase pe acesta. Sfiala lui părea acolo, în casa părintească, numai o sfială de rudă care vine rar în vizită după drum lung. Dar el încă nu știa asta. Emoția mamei se mai domolise, iar adolescentul Dreg era prea fraged ca să-și facă probleme, și mai era și foarte ocupat cu examinarea ciudatului unchi și a darurilor sale.

„De ce am venit aici? se întrebă în gînd, apoi își răspunse surîzînd: Ca să mă reeduc, să determin alt destin pentru fiul meu! Ce nerozie...”

Maică-sa spuse:

— Pari schimbat sau e pentru că nu te-am mai văzut de mult?

Înțelese că se cuvenea să mai rămînă aici măcar cîteva zile, dar îi pierise orice intenție de reeducare, și atunci, într-o uitare de sine aproape maladivă, începu să vorbească fără noimă cu maică-sa și să se joace cu băiatul care era sinele său din celălalt timp, pînă obosi, pînă se așezară la cină să mănînce, pînă îi obosi și pe ei. Iar după ce mama și stadiul mai timpuriu al fiului ei adormiră, ieși tiptil din casă și se așeză pe banca verde unde își regăsi o parte din sinele său adult și începu să mediteze.

De la o vreme, cu cît strada se liniștea și un aer de noapte adia răcoare, își făcu un oarecare plan. Întîi se examină pe sine, căutînd greșelile făcute pînă la vîrsta sa adultă de cînd avusese zece ani și alegînd modurile de evitare a lor. Dar osteni curînd, așa că intră în casă și se culcă, adormind neobișnuit de repede.

În ziua următoare și în altele trei sau patru, stătu mult de vorbă cu băiatul, îi împiedică cu mai mult sau mai puțin tact anumite lecturi, încercă să-i deschidă mintea spre preocupări pe care acum le considera mai serioase, iar cu maică-sa făcu alte planuri, pentru viitorul care era în realitatea sa subiectivă un trecut consumat sau nu era nimic decît, cum îi sugerase Coridvena, tipsia imobilă a tuturor timpurilor coexistînd dintotdeauna. Rezultatele păreau bune, însă răbdarea lui era greu încercată și se surprinse că e nerăbdător să se întoarcă la sine, în viitorul său normal, care de fapt nu era decît prezentul părăsit.

*

Se împlinea o săptămînă de cînd venise aici. Mai avînd bani ai epocii din ceea ce vînduse în prima zi, invită la restaurant pe maică-sa și pe celălalt el însuși, dar în timpul mesei mama spuse deodată:

— Nu știu dacă faci bine că te căznești să-l

dezgusti pe băiat de fetițele cu care conversează. Ce pot fi altceva la vârsta lor decît niște amiciții curate? Ești bărbat și îi ești unchi, nu eu o să-ți dau lecții. Știu că ești burlac, dacă nu cumva te-ai însurat între timp. Dar băiatul trebuie să crească normal, eu l-am ferit de superstiții, de prejudecăți, de ipocrizie, noi doi, el și cu mine, de cînd a murit vărul tău, ne purtăm ca doi camarazi. Pe urmă încă ceva, să nu te superi, am văzut că îi bagi în cap niște lucruri, niște invenții fantastice care sînt amuzante în literatură. Băiatul e mic, însă nu cred că va trăi cu basme. Are destul timp să-și descopere vocația. O să-și găsească el o meserie din cele care există.

Aici, adultului Dreg îi scăpă o vorbă în doi peri:

— Nu-ți fă griji, știu bine încotro trebuie să meargă. Astea pe care i le explic sînt meserii ale viitorului.

— Și tu știi ce o să fie în viitor? zise mama. Cine poate ghici? Eu una nu cred în profeți.

— S-ar putea să știu fără să fac pe profetul! zise el, apoi îi păru rău și spuse cîteva vorbe, mai mult interjecții, fără să-l înțeleagă nici ea, nici copilul.

Maică-sa îl privi lung, dar nu dădu prea multă importanță dialogului încheiat. Băiatul se uita la el întîi cu mirare, apoi cu teamă. Dreg cel vîrstnic observă, și atunci îi veni în minte, uimindu-l, impulsul neașteptat de a-l ucide pe acest băiat, însă apoi își zise: „Nu rezolv nimic, fiindcă dacă vreau să mă sinucid eu cel care sînt nu trebuie să încep cu mine cel care am fost; puteam s-o fac fără să mă mai strămut prin timp, și poate că, omorîndu-l pe băiatul ăsta care sînt eu, adică și eu, dar care este și altcineva, fiindcă eu stau de partea asta a mesei și el de cealaltă, aș face crimă și s-ar putea ca tocmai eu să nu dispar și să dispară numai el, adică trecutul meu, dar atunci cum aș mai fi om,

fiind o ființă fără trecut? Habar n-am și poate că nu știe nici mătușa aceea bizară. Sau poate că mă anihilez odată cu moartea lui sau moartea lui nu mă anihilează, dar îmi modifică destinul. Totuna, nu mai pot ști ce o să se mai întâmple, după ce i-am spus băiatului tot ceea ce i-am spus, văd că băiatul se lasă ușor influențat... ce stupid! *băiatul* sînt eu... eram eu...”

— La ce te tot gîndești? îi întrerupse maică-sa monologul tăcut.

El tresări și băgă de seamă că tresare și băiatul. Rosti neutru:

— Așa. La nimic deosebit. Mă gîndeam la viitor.

— Te obsedează, zise mama. Ești tare ciudat, înainte nu păraai așa.

Dar băiatul spuse:

— Unchiule, ce bine ar fi dacă am putea într-adevăr să ne ducem în viitor. Este o carte, nu știu dacă ai citit-o...

— Am citit-o! zise el aproape răstit. Am citit-o cînd eram ca tine.

— Cum ai putut-o citi cînd erai ca mine, unchiule? se miră băiatul. Cred că o confunzi, „Mașina timpului” a fost scrisă abia acum cîțiva ani, așa am citit în prefață.

Dreg cel vîrstnic privi buimac:

— Da, zise, ai dreptate, cred că am confundat-o.

— Atunci să ți-o povestesc, zise băiatul.

— Nu! se feri el speriat, apoi spuse mai potolit: Mi-ar plăcea mai degrabă să mi-o dai s-o citesc eu, pentru că totuși eu...

— Înțeleg, zise băiatul. Am s-o mai împrumut o dată de la școală și ți-o aduc. Eu cred, unchiule, că mai tîrziu se va putea merge în viitor... și chiar în trecut.

— Uite, vezi, avea el gărgăunii lui, ce nevoie mai

era de alți gărgăuni? zise mama, arătându-și insatisfacția în limitele politeții.

Dreg se gândi chiar atunci că poposise destul în acest trecut, poate chiar prea mult. „Trebuie s-o șterg numaidecît de aici, își zise nervos. Cine știe ce boacănă mai fac.”

Trecutul acesta al *său*, pe care îl cam uitase, nu-i mai plăcea și nu-i plăceau nici împrejurările, nici cadrul psihic, dar mai ales se mira de sine, (asta uitase!) cît de timpuriu își dorise asemenea călătorii, pentru ca prima dintre ele să-l și sature de toate celelalte.

„Pesemne, își mai zise, omul nu e destinat să se plimbe încioace și încolo pe maidanul ăsta stupid, vai, al dimensiunii a patra... iată-mă și pedant! Ar fi mult mai sănătos *băiatul ăsta* nici să nu știe nimic decît despre înaintarea lui înceată, ireversibilă... să creadă numai în ea și în altceva nimic.”

Pe de altă parte, nu-și prea făcea iluzii că și-ar fi modificat cît de cît viitorul numai prin influențarea de scurtă durată a acestui băiat care fusese și care totodată era acum celălalt ins al său: Și de cîte ori exista el în cele trei timpuri ale unei vieți? Căpătase acum senzația unei mari zădărnicii, de vreme ce se simțea alt ins față de sine și, oricât de mult ar fi dorit să se recunoască în băiatul de lîngă el, intuiția stăruitoare a mării deosebiri dintre ei îl dezgusta de sinele său precedent, de coexistența pe care o realizase aparent așa de simplu.

Acum ședeau tustrei pe banca verde. Dus pe gânduri cum era mereu în ultimele zile, spuse într-o doară:

— Nepoate, poate totuși e mai bine să nu mai citești nerozii din astea cu călători prin vremuri, cu exploratori temporali și așa mai departe. Nu duc la

nimic bun.

Băiatul vru să răspundă, însă interveni mama:

— Nu trebuie nici să descurajezi băiatul, lectura asta mă gîndesc totuși că îi priește, îi dezvoltă imaginația, suplețea minții și altele. Nu știu de ce balansezi între extreme...

Nici băiatul nu se lăsă convins, mai ales după ce același unchi îl contrariase:

— De ce, unchiule? Ce poate să fie rău într-o carte pe care o citește toată lumea! Eu nu citesc cărți proaste, cu bandiți, cu... De fapt la început mi-ai spus că e bine dacă...

— Cine poate ști ce e și ce nu e bine? oftă Dreg. Mîine însă va trebui să plec și eu, am stat pe capul vostru prea mult.

Maică-sa pară cu o oarecare amabilitate și atunci Dreg văzu deslușit, cu uimire, cum în ființa ei se zbat două tendințe contrare, deopotrivă de puternice, una de a scăpa de el, alta de a-l reține. El înțelese ceea ce nu putea înțelege ea și-și dădu seama că soluția cea mai bună nu putea fi decît plecarea lui neîntîrziată. Se sculă și porni spre camera sa.

— Ne pare rău că ne părăsești, ai mai fi putut sta, zise mama. Te duci să-ți faci bagajul? Să te ajute Dreg, nepotul tău! și deodată tăcu, încurcată, zîmbi cu jenă și în sfîrșit preciză: Dar tu nici nu ai bagaj, abia acum mi-am dat seama că n-ai. E cam ciudat, de obicei veneai la noi altfel, tocmai ca și vărul tău, cînd trăia, glumea întruna că umbli cu un adevărat cufăr după tine. Spune-mi, s-a întîmplat ceva? Să nu te ferești de noi: dacă ai ceva pe suflet, poate că sînt în stare să te ajut...

Acum nu mai știa ce să răspundă. Înțelese prea tîrziu una din imprudențele sale, aceea de a fi venit

numai cu o servietă ieftină, cumpărată în ultima clipă *aici*, cu o pijama de calitate inferioară și o periuță de dinți. Nu se gîndise...

— Ei, fleacuri! zise el cu glas incert. Mi-au furat valiza în tren și n-am mai vrut să fac din asta o problemă. Se întîmplă...

Maică-sa îl privi lung, însoțindu-l cu această privire nedumerită pînă la ușa casei.

*

Era acum pe strada sa din viitorul care redevenise prezent. Umbla agale, privind cu atenție casele, oamenii, părăindu-i-se că nu recunoaște unele lucruri pe care era sigur că le știa așa de bine și mirat că nu întîlnește nici o figură omenească mai cunoscută. Se gîndi o clipă că se dezobișnuise de tot ce cunoscuse, apoi înțelese că asta nu se putea, întrucît lipsise prea puțin, apoi îi veni în minte că durata era relativă, întrucît lipsise din timpul său subiectiv într-adevăr ceva mai mult decît o săptămînă, făcînd însă pe de altă parte un voiaj într-o adîncime de trei decenii, așadar dus și întors vreo șazeci de ani. „Cine să-mi spună ce calcul se mai potrivește!” După aceea se mai gîndi că poate nu reglase bine impulsul temporal, însă numaidecât își refuză și această presupunere, căci strada exista, îi erau cunoscute în mare parte și casele, poate numai unele detalii putuseră trece altădată neobservate și îl izbeau abia acum, așa cum oamenii întîlniți puteau fi cu totul întîmplător tocmai dintre cei cu figuri nememorate; „Parcă trebuia neapărat să cunosc toate mutrele astea! își zise. Acum probabil sînt prea iritat, asta o fi tot.”

Cînd ajunse la locuința sa, nu i se mai păru nimic straniu. Își căută cheia prin buzunare, n-o găsi, își închipui că o uitase ori *aici*, ori *acolo*, și pentru că o

cheie nu poate avea prea mare importanță, sună; știa că totuși nu lipsise din timpul obiectiv decît o oră sau două, cel puțin așa calculase ca să nu bată la ochi. Îi deschise o femeie necunoscută, care îl întrebă pe cine caută. Se întoarse atunci spre curte, văzu pinul bătrîn atît de bine știut și abia atunci observă absența mesei și a scaunelor de grădină, dar la urma urmei între timp putuseră fi mutate în magazie, își spuse numele, însă femeia ridică din umeri. Atunci o întrebă dacă aici nu e strada cutare, numărul cutare, și cînd ea confirmă, el zise că nu înțelege nimic și că se miră că nu venise să-i deschidă nevastă-sa ori fiul său și că mai era și o doamnă bătrînă, mătușa soției lui... Întrebuse așa, deoarece Coridvena - era sigur - trebuia să se fi întors imediat ca să nu iște bănuieli. Dar femeia din ușa îl privi cu ochii bulbucați, iar cînd el dădu să intre în casă, ea țipă după ajutor. Veni un bărbat necunoscut, căruia dînsa i se plînsese că era gata să fie atacată. Bărbatul se uită, nu i se păru nimic suspect, totuși îi luă lui Dreg un scurt interogatoriu; apoi rosti satisfăcut către femeia sa:

— Nu te speria, dragă, domnul e numai cu chef sau nițel țicnit.

Și îi trînti ușa în nas.

Dreg nu mai știa ce are de făcut. Ceva nu era în regulă și nu știa ce anume. Ieșind pe porțiță, ezită, apoi apucă spre centrul orașului și deodată îl izbi tipul necunoscut al autobuzelor care circulau. Se urcă într-unul, bănuind că l-ar putea duce spre sediul central al poștei și telefoanelor unde nădăjduia, dintr-o prezumție înspăimîntătoare, să afle adevărul sau măcar o parte din adevăr. Dar ajungînd, fără să întrebe pe nimeni, la clădirea dorită, firește o recunoscuse însă constată că ea adăpostea cu totul altă instituție. În

cele din urmă îi veni în minte să-și procure un ziar. Neurmărind unul anume, fu satisfăcut să observe că nu greșise nici anul, nici ziua translației prin timp și că nimerise exact în timpul său, în orele când plecase, aproape fără greș. Apoi însă răsfoi puțin ziarul și, din ce în ce mai contrariat de faptul că evenimentele și numele nu erau cele știute, se opri în fața chioșcului și citi titlurile tuturor ziarelor afișate: unul singur avea titlu cunoscut, dar putea fi o coincidență.

Umblă după aceea un răstimp prin oraș, pînă nimeri, deznădăduit, în fața clădirii unde-și avea slujba și văzu surprins că era într-adevăr instituția unde lucrase înainte de translație. Intră, merse cu fermitate spre biroul său, pătrunse și acolo, dar cei doi bărbați care lucrau în birou (mai înainte fusese unul singur) erau doi înși necunoscuți. Fu întrebat ce dorește și, prudent, întreabă de numele său, dar cei doi ridicară din umeri, neștiind asemenea nume. Cînd era gata să plece, intră altcineva care se interesă în sfîrșit de el, iar Dreg își spuse numele și arată că lucra ele fapt acolo și că nu pricepe ce s-a petrecut. Uitîndu-se lung la el, noul venit deodată se luminează și spuse:

— Acum înțeleg, dumneata ești cel care a fost internat pentru o nevroză, bine ai venit în mijlocul nostru! Dar știi că nu te cheamă Dreg și cum ai mai spus: dumneata ești, nu se poate chiar să-ți fi uitat numele de tot! ești de fapt Lucian. Dar ce ai acolo, în jurul capului, o coroniță de sîrmă?

Dreg își aminti de discretul său aparat temporal, pe care nu și-l mai scosese, dar care nu scăpase ochilor funcționarului. Zîmbi jenat, însă funcționarul îl bătu pe umăr:

— Nu te îngrijora, se mai întîmplă! Fii liniștit, aici nimeni nu-ți vrea răul. Ți-aduci aminte, eu sînt cutare,

șeful serviciului unde ai lucrat pînă la... O să-ți dau acum o muncă ușoară și o să-ți revii. Dacă vrei, poți reîncepe de mîine, acum du-te nițel la aer și scoate-ți *asta* de pe frunte.

Dreg simți că abia acum e gata să izbucnească un sindrom astenic; mulțumind politicos, plecă. Fără să priceapă însă ce putea să facă într-o lume necunoscută care era și nu era a sa și pe care nu era în stare să și-o explice, se hotărî să se mai ducă o dată înapoi în copilăria sa, acum cînd paradoxul dublurii îl speria mai puțin decît alte lucruri. Făcu acolo pe stradă concentrarea necesară și, după o durată de amețeală și subconștientă, se trezi buimac în curtea cu bancă verde. Sună aproape voios la ușa casei părintești pe care acum o simțea salvatoare: casa nu se schimbase deloc; îi deschise maică-sa, care-l privi de astădată cu mai multă liniște și, poftindu-l în casă, îi spuse:

— Bine ai venit! De ce vii așa de rar pe la noi? Vărul tău a tot sperat să te vadă și a murit săracul fără să te mai fi văzut.

În vreme ce femeia brusc înstrăinată, care era mama sa și care îi vorbea de tatăl lui, își ștergea o lacrimă, Dreg întrebă:

— Dreg n-a venit încă de la școală?

Femeia se dădu un pas înapoi, privindu-l acum cu oarecare teamă.

— Care Dreg? zise ea.

Dreg deschise gura să spună, dar înțelese îndată și reuși să evite:

— Era un copil din vecini pe care-l știam... sau cred că îl confund... da, da, îl confund!

Femeia, care era mama lui, oftă:

— Confunzi. Vecinii noștri n-au copii. Și-mi pare rău că și bărbatul meu a murit fără să apuce să lase un

moștenitor. Vai, și cât îmi dorisem un copil!

Dreg se simți gata să leșine, totuși se învrednici să se țină tare și chiar izbuti să rostească:

— Mai trec eu, diseară pe la tine, acum am o treabă pentru care am venit aici în oraș.

Ieșind, nu se duse însă decît pînă la primul colț, unde se opri și, nezărind oameni în ceasul acela, se concentra în sinele său reglîndu-și impulsul de translație și stabilind să se întoarcă tot în timpul său obiectiv: trebuia să mai încerce o dată. Cunoscuta stare de amețeală începu lent.

Se trezi într-un fel de oază cu copaci necunoscuți și cu iarbă vînată în marginea unui imens deșert cu nisip portocaliu. Se uită uluit de jur împrejur, scrută zarea prăfuită, cercetă arborii și iarba, apoi se așeză la umbra unuia din ei și izbucni în plîns.

După o vreme, se auzi strigat pe nume. Nu îndrăzni să privească în sus, crezînd că e o halucinație. Dar mai fu strigat o dată. Ridică ochii cu mare prudență: în fața lui stătea, surîzînd, Coridvena, semănînd destul de bine cu cea cunoscută din prima lui stare temporală, însă cu mult mai tînără decît o știuse, ba chiar cu sclipirea unei frumuseți stranii, cu fața ei prelungă și albă alcătuiind un miracol sub părul lung reverberînd un fel de aur cu nuanță cenușie. Ochii ei aurii irizau o lumină cumplită, aproape nefirească. Părea zeiță.

— Coridvena! strigă el ridicîndu-se s-o întîmpine. Spune-mi dacă e o halucinație?

— Nu e nici o halucinație, rosti ea cu farmec. Am venit la tine.

— Spune-mi, mai zise el, apropiindu-se de *această* Coridvena, unde sîntem?

— Are vreo importanță? zise ea.

— Nu cred că sîntem pe planeta... mea. Spune-mi,

așa e?

— Nici asta n-are importanță, mai zise ea. Important e că te-ai cernut prin sitele timpului și acum ești ca lamura pură a grâului. Vorbesc în parabole? Nu, nu vorbesc în parabole. Asta-i tot ce aveai de făcut. Acum ești *aici*.

— Dar cum? Nu știu dacă este ceva real. Încă nu știu. Dar știu că nu înțeleg mai nimic!

— Nu *mai* nimic, pur și simplu *nimic*, mai spuse ea aproape cu un surâs. N-ai știut foarte exact ce voiai, nu ai avut toată încrederea în tine, n-ai fi putut să miști munții din loc pentru că era în tine și puțină îndoială. Dar acum ești aici, cu mine, și ăsta e singurul fapt important.

VACANȚELE SECRETE

1. Minutul fără limite

Era spre seară, fiecare obosise destul ca să se mai poată gîndi la ceva, primăvara întîrziase, era foarte mult fum de tutun fiindcă fumaseră pînă și nefumătorii, și, cu toate că lumea se plictisea de moarte, nimeni nu mai era în stare nici măcar să ațipească după ce fumul începuse să usture ochii pînă la lacrimi.

Doamna Viky era o femeie așa și așa, cu o șuviță discretă de păr cărunț și cu ochelari de soare purtați și la umbră. Se plictisea mai mult decît alții. Fidelitatea ei disciplinată față de toate treburile institutului în care era secretară de director n-o împiedicase să obosească în această lungă ședință de retrospectivă anuală, unde nu se auzeau nici discuții de specialitate, nici cancanuri. Era o secretară vrednică și discretă și o colegă cuviincioasă, privită adesea cu coada ochiului pentru feminitatea ei neascunsă și greu abordabilă, știa să răspundă cu oarecare farmec negator invitațiilor mute, dar viața intimă nu i-o știa nimeni. Unii observaseră o delicată purtare de excepție numai cînd se uita la un tînăr bărbat palid (sau cînd îi arunca el o privire), care în această ședință ședea în fața ei; dar nu scăpase atenției generale nici nepăsarea lui față de ea, ca și față de toate celelalte colege, deși

nimeni nu-l credea misogin. Acest bărbat palid trecea drept un ins de gravă seriozitate științifică, deși nu se remarcase prin nimic. Specialist în arhivistică medievală, n-o prea lua în serios, dar avea față de istoria antichității grecești și preheleneice o patimă de om obsedat; și totuși nimeni nu știa exact de unde începea și unde se putea sfârși interesul lui științific. Lucrări de specialitate aproape că nu publicase. Unii își închipuiau că nici nu le făcea. Tainică le părea colegilor și viața lui personală. A fost necesară o dată chiar o precizare a șefului acestui institut complex că, mă rog, nu-i adevărat că omul acesta ar fi sînguincios doar pentru că ar ascunde ceva, că amănuntele biografice au ajuns să conteze mai puțin, dar că totuși omul nici nu ar avea absolut nimic de ascuns. Interpretările echivoce ale singurătății lui ciudate stîrneau însă invariabil indignarea nedisimulată a doamnei Viky. Dealtminteri, mai toți știau că era un om care nu făcea nimic altceva decît să citească tot timpul, mult peste îndatoririle sau interesele profesionale. Se știa bunăoară că pînă și călătoriile cu tramvaiul și le consuma citind în pozițiile cele mai nostime, fiindcă nimic din jur nu părea să-l intereseze pe bărbatul cel palid, cu ochii pierduți (vai, dar secretarei tocmai ochii aceștia pierduți îi plăceau). Cîțiva colegi se arătaseră contrariați cînd îl zăriseră cufundat fie într-un tratat de statistică teoretică, fie într-un lexicon de fizică a particulelor sau chiar în niște studii recente de cosmologie. I se reproșa prin comentariu indirect că nu-și găsisese timp să-și fructifice lecturile măcar într-o cärtică subțire care să se publice, însă reproșurile erau duioase ca niște binecuvântări. Și numai doamna Viky, care îndată după ce fusese transferată secretară la acest institut începuse să viseze o absolență în

istorie la o universitate serală, vis apoi părăsit, credea nestrămutat în marea taină a personalității acestui om. Tot ea se întrebase, după ce fusese privită de două-trei ori mai fix de acești ochi pierduți, dacă nu era de vină cumva numai timiditatea palidului bărbat.

Acum ședința de retrospectivă depășise lungimea propusă și părea să nu se mai sfârșească vreodată, întrucât cercetătorul (un cercetător principal), care îi citea darea de seamă asupra unui ciclu de investigații într-o arhivă de curînd descoperită, mai ținea în mîna dreaptă încă foarte multe foi dactilografiate. Doamna Viky băgă de seamă că vorbitorul însuși părea că se cam plictisise, fiindcă din cînd în cînd pipăia cantitatea de foi rămase, și numai omul ăsta palid arăta senin ca un înger, parcă plutind pe deasupra oboselii tuturor, cu o figură absentă, nițel stranie și, ce era mai grozav, nici măcar cît de cît ostenită.

Ea îl urmărea demult să vadă cum va reacționa la toate cîte avea să le mai îndruga vorbitorul. Însă bărbatul palid n-o vedea, nu se uitase nici o clipă la nimeni, ba chiar la un moment dat a început să se uite în gol, parcă hipnotiza pe cineva sau era hipnotizat de cineva, deși nu privea fix decît un simplu perete gol, fără nimic pe el sau lîngă el, și de n-ar fi stat cu ochii deschiși, s-ar fi putut crede că doarme. Cu toate acestea doamna Viky îl mai privi o dată cu duioșie, apoi începu să se uite și ea în gol, gîndindu-se că poate era vorba de vreun sistem de odihnă special, existau - știa dînsa - dintr-astea undeva prin India. E drept, ar fi dorit să-l întrebe ceva anume despre arhiva descoperită de autorul dării de seamă și îi păru grozav de rău că se așezase ca proasta vizavi, chipurile ca să-l privească pe acest coleg palid, iar el era acum la marginea orizontului; să se fi așezat lîngă el! de acum

Înainte n-o să repete greșala. Când întoarse privirea caldă spre el, el nu mai era, zări numai scaunul gol. Tresări. „Nu se poate, își zise, n-a trecut nici un minut de când mă uitam la el, era aici, ar fi scîrțîit parchetul, s-ar fi auzit scaunul, măcar ușa care a stat mereu închisă, în fine, și chiar dacă ar fi avut nevoie urgentă să iasă, nu iese el niciodată așa, tocmai când vorbește un coleg!” Totuși scaunul lui era gol. Ea se uită în dreapta și în stînga: în dreapta ei ședea sociologul, băiat cu bun spirit de observație, care din întîmplare tocmai se uita spre scaunul unde șezuse (dacă șezuse!) bărbatul cel palid. Doamna Viky îl întrebă în șoaptă pe sociolog:

— Spuneți-mi, Bob a ieșit afară? Sau nici n-a fost la...

Sociologul o măsură cu o privire părăind cam speriată pentru felul său obișnuit de a se purta.

— De unde! zise el. A fost aici pînă adineauri, eu nu l-am văzut plecînd, ba chiar mă uitam la el cum se tot holbează la peretele ăla, crezusem că i s-a făcut rău.

— Și atunci?

— Știe dracul! Mai plauzibil este că sîntem toți extrem de obosiți și mai e și fumul ăsta nenorocit de țigară. Trebuie să fi fost un gen de halucinație, pricepi?

— Bine, halucinație, pricep, dar pe dumneavoastră cum de vă văd și pe el nu? Și dumneavoastră pe mine, uite și directorul e colo și referentul care tot își mai citește foile și toți ceilalți și nea Ilie care și-a scos batista și o ține la gură să nu-l vedem cum cască, poftim, toți sînt pe scaunele lor, *numai el nu!*

— Așa este, zise sociologul: numai el, nu! Stai, fetițo! și deodată sociologul simți cum îi năvălesc pe frunte broboane de sudoare și genunchii încep să-i tremure. Nu vezi? și arătă cu degetul spre scaunul

adineauri gol, unde începuse să se clatine acum un fel de ceață albăstruie, dar nu ca de fum de tutun, fiindcă acum nu mai fuma nimeni și se deschisese chiar o fereastră, și deodată omul palid reapăru așa cum fusese. Sociologul se liniști numaidecât. Vezi că a fost halucinație? zise el foarte încet. Colectivă. Nici nu putea fi altfel.

Dar vocea lui era nesigură, ca de martor mincinos.

— N-nu! bîigui secretara. N-a fost ha-halucinație... Mie mi-e frică, uite-l cum arată: adineauri n-avea un fir de păr alb și acum e cu tîmplele cărunte, juri că a îmbătrînit cu cîțiva ani! Vă rog, spuneți-mi, ce-i asta?

— E greu de răspuns pe loc! zise sociologul privindu-l atent pe colegul său cel palid care n-avea cum să-i audă șoapta și care părea într-adevăr că încărunțise. Ori ni se pare tot din cauza fumului, ori poate are un necaz ascuns, dar cred că mai degrabă nu i-am observat noi pînă azi încărunțirea. Așa se întîmplă: odată te pomenești cu ceva ce s-a pregătit pe îndelete, dar ți se pare că abia atunci s-a manifestat.

Între timp, darea de seamă încheindu-se, intrară într-o pauză și cei mai mulți ieșiră în curte, la aer; era o primăvară rece, dar copacii înmuguriseră.

Oprindu-se sub un castan, sociologul zise:

— Știi ceva, Viky, hai să-l întrebăm măcar în glumă unde a fost! Dacă nu s-a întîmplat nimic și doar ni s-a năzărit nouă, ar putea-o lua drept ironie amicală.

— Nu, zise Viky, nu-l întrebați nimic, mie mi-e frică... sau, dacă țineți neapărat, întrebați-l.

Apropiindu-se de palidul istoric, cu secretara alături, sociologul rosti cu haz:

— Prin urmare noi îndurăm disciplinați darea asta de seamă care nu dovedește nimic, iar matale te faci, ca să zic așa, nevăzut ca în basme și ieși să respiri! la

spune cîstit, unde ai fost adineaori?

— Într-o vacanță! răspunse omul cel palid. S-a observat? Credeam că nu se observă! și rînji ciudat, dîndu-i fiori reci pînă și sociologului.

— Ce vacanță? întrebă secretara. Zău dacă te înțeleg!

— Glumește și el, zise sociologul! Trebuie să avem umor în astfel de ședințe interminabile! dar simți că iar începe să-i tremure genunchii și i se urcă un nod în gît.

— Vă e rău? întrebă secretara. Sînteți verde la față! apoi, văzînd că sociologul se așează pe o bancă aflată sub castan, se întoarce spre celălalt: Bob, dragul meu, spune-mi ce e cu tine, ce se petrece? Uite-l, s-a făcut verde la față din toată povestea asta, iar eu simt că înnnebunesc. Să încărunțești așa numai într-un minut?!

— Cum, am și încărunțit? zise Bob, omul palid, cu glas sec. Viky, dă-mi oglinda ta! în timp ce doamna Viky își deschidea poșeta ca să-i dea istoricului o oglinjoară, sociologul privea țeapăn, fără să se știe prea bine încotro. Bob își examinează părul în oglindă și, cu toate că era palid de obicei, se făcu și mai palid. Sociologul își regăsise cumpătul și se ridică făcînd doi-trei pași, ca și cum ar fi vrut să-și încerce genunchii.

— Există, zise el doct, cazuri cînd un subiect poate încărunți subit dintr-un șoc. Niște excursioniști uitaseră odinioară o fetiță în piramida lui Keops, relatau ziarele din adolescența mea, și dimineața fetița era cu părul complet alb.

— Da, zise doamna Viky, puțin mai liniștită, am văzut și eu un film, „Fata cu părul cărunt”.

— Asta-i cu totul altceva! spuse sociologul. Iată, de pildă eu, pe cînd...

— Ai zis *piramida lui Keops*? îl întrerupse Bob și începu să rîdă.

— De ce rîzi? îl întrebă doamna Viky. Nu crezi că s-a întîmplat așa? – și era sau părea satisfăcută de explicația științifică a sociologului; poate o mai îngrijora doar cauza lăuntrică de încărunțire a colegului lor, și de aceea se simți datoră să-l mai întrebe, găsind un motiv de voce mai caldă, de soră sau și mai mult: Spune drept, la ce te gîndeai atunci, sau unde ai fost – și zîmbi sfioasă – în minutul cînd nu te mai vedeam pe scaun și cum ai ieșit pe ușă de nu te-a simțit nimeni? Nu plecai de obicei cînd... sau ai fost să dai un telefon – și se posomorî – iar telefonul, înțeleg, o veste rea. Bob, ești între prieteni, deschide-ți inima, măcar cît o soră pot să fiu pentru tine...

— N-am telefonat nimănui, nici n-aș fi avut de unde! rîse Bob. Am spus clar că am lipsit pur și simplu: într-o vacanță.

— Ei, lasă! exclamă sociologul. Vacanță de un minut? Ai haz!

— Ba da, o vacanță ca toate vacanțele, zise Bob, apoi se corectă: mai exact, o vacanță altfel decît toate vacanțele, în primul rînd o vacanță secretă.

— Lasă-te de fleacuri! spuse tot sociologul. Ce-i aia vacanță secretă! Și încărunțirea ta subită? Acum sîntem la aer curat, fumul nu ne mai zgîrie ochii.

— Ia-o cum vrei, zise Bob. Dacă ți-aș spune, tot nu m-ai crede. La urma urmei (Bob văzuse stăruința din privirea rugătoare și încă speriată a secretarei), am lipsit dintre voi cam doi ani și, trebuie să recunosc, destul de grei.

— Ești în toate mințile? îl întrebă aproape calm sociologul.

— Doi, repetă Bob. Am calculat exact, nu aveam dreptul să nu calculez exact.

— În vis? zise doamna Viky, mascîndu-și teama.

— Nu în vis... n-am visat nimic: în *altă* realitate. Vreau să zic – doi ani *ai mei*, fiindcă trupul meu i-a trăit în întregime cât timp pentru voi s-a consumat un minut sau cam atît, nu? Ori nu prea înțelegeți...

— Ce-i de înțeles aici! mîrîi sociologul. Știi că eu știu de glumă, chiar îmi place, dar acum te-ai cam întrecut cu gluma!

Răspunzînd așa, simți nemulțumit că voia să se ascundă de sine însuși, căci chiar dacă ar fi luat totul drept glumă sau chiar dacă ar fi pus întâmplarea pe seama halucinației ori a fumului, acestea nu puteau justifica încărunțirea spontană.

Ședința se reluă, doamna Viky avînd de astădată grijă să se așeze lîngă ciudatul Bob. Ca să spună ceva, îl întrebă dacă ia cuvîntul.

— Eu? zise Bob. Cum crezi tu că aş mai ține minte ce a spus ăsta acum doi ani în darea de seamă! Abia v-am recunoscut pe voi, abia m-am readaptat sălii. Ochii care nu-se văd se uită.

— Nu mai pot îndura, ai milă de mine! zise doamna Viky.

— De ce, dragă Viky? Lucrurile par numai complicate, dar nu sînt. Nici eu nu sînt la prima escapadă, dar nici antrenament nu am. Și trebuie un antrenament serios, dacă ar fi numai atît... La început, dispăream de la mine de acasă, era mai discret. Și nici n-am lipsit vreodată așa de mult... adică mult din timpul meu biologic, din viața mea personală. Acum a fost prima experiență mai lungă și eram cât pe-acî să nu mă mai pot întoarce, vorbesc foarte serios!

Sociologul oftă.

— Să admitem prin absurd că ai avea dreptate, zise el cu solemnitatea sa curentă, și asta pentru că te știm toți om serios. Să presupunem chiar că ai lipsit

naiba știe cât din timpul obiectiv pe care l-am trăit noi. Astea se pot citi în toate romanele științifico-fantastice. Dar, vezi, eu nu pot admite transcendențe. Mașina timpului? Vax! Dovezi ai?

— Nici nu țin să le am, zise Bob.

— Ba eu aproape că-l cred, zise doamna Viky. Gîndiți-vă că a lipsit un minut de pe scaun fără să-l fi văzut cineva ridicîndu-se. S-a făcut ca un fum albastru cînd dădea să se întoarcă? Bineînțeles că s-a făcut. A încărunțit el așa deodată? E clar că a încărunțit. Atunci ce mai vreți?

— El vrea, zise Bob; eu nu vreau nimic, fac asta pentru plăcerea mea particulară. V-am spus cîte v-am spus numai pentru că m-ați întrebat! și încercă să fie atent la vorbitorii ședinței.

Sociologul își lăsă capul în pumni, simțind că ceva nu e în regulă. Nici secretara nu era tocmai în apele ei, deși continua să se uite cu mare interes la Bob, iar acum îi păru rău că se mutase alături și trebuia să-l privească întorcînd capul, ceea ce putea deveni jenant.

Ședința în cele din urmă se sfîrși, cu cîteva comentarii asupra dării de seamă care urma să se publice în buletinul institutului. Se părea că incidentul cu Bob nu prea fusese remarcat decît de încă vreo doi înși, care s-au ferit să mărturisească. Datorită împrejurării cei trei ieșiră împreună pe stradă și meraseră o bucată de drum tăcuți, dar la primul colț, lîngă un felinar, sociologul scoase o agendă în care căută ceva, apoi le spuse bună-seara și-i șopti secretarei din mers: „Viky, nu știu ce-i cu mine, mă duc la un doctor.”

— Ce ți-a spus simpaticul nostru coleg? o întrebă Bob după aceea.

— Nimic important, zicea că se duce la doctor. Și

de fapt cred că nu mi-ar strica nici mie, ce zici? și se porni pe râs.

— Tu n-ai de ce să te duci la doctor, Viky. Hai mai bine la mine: bem o cafea și-ți povestesc totul.

Secretara tresări.

— Cum asta - la tine? N-am mai fost niciodată la tine, ca să mă inviți tocmai acum.

— Orice musafir e invitat când va prima oară. Sau, dacă preferi, invită-mă tu la tine.

— Nu, Bob, dacă tot vrei să-mi povestești, accept invitația ta.

Și se duseră la Bob.

Locuința lui era fără complicații: niște cărți, nu prea multe, un televizor demodat, un magnetofon foarte nou, o măsuță, o canapea, un fotoliu, pe jos o uriașă pernă brodată geometric, plus două gravuri înrămate pe un singur perete. Hainele și le ținea în cămara de pe săliță, fiindcă murături sau ceapă el nu avea. Cafeaua o fierbea pe un reșou, în baie.

Dorind să facă ea cafeaua, deși nu era gazdă (o făcea însă mereu odinioară pentru maică-sa, apoi pentru sine acasă, iar la institut pentru director, mai ales când veneau oaspeți importanți), doamna Viky intră în baie și se descurcă ușor. Cu lingurița în mână și ascultând ibricul, căci cunoștea prea bine foșnetul secret al cafelei care începe să fiarbă, se uita în oglindă, întii nepăsătoare, apoi deodată foarte atentă, vrînd să vadă cît mai e de tînără. „Vasăzică el a îmbătrînit! Dar numai la tîmple...” - își zise și se mai întrebă care va fi fost șocul teribil în stare să lase asemenea urme într-un singur minut. Acum, invitată la el cu promisiunea povestirii, înțelegea că dispariția de doi ani era un pretext. Luă cafeaua, scoase reșoul din priză și veni cu pas ușor în cameră, legănîndu-și cu

discreție șoldurile și luînd cu îndemînare din mers tăvița cu două cești pregătită pe micul frigider din săliță; cu aceeași îndemînare turnă cafelele, în timp ce se așeza pe imensa pernă de lîngă fotoliul unde ședea Bob, și fu gata să se sperie și să le toarne la un moment dat alături, cînd îl privi și-i văzu ochii nițel holbați care fixau golul ori numai păreau că-l fixează, întocmai ca atunci.

— Iar? îl întrebă ea îngrijorată, dar își reveni numaidecât cînd el, luîndu-și ceașca, rîse mutîndu-și privirea spre musafira sa. Crezusem că iarăși! zise ea. Vreau să spun că iarăși te duci *acolo*. Uf, m-ai speriat! și începu să rîdă în triluri.

— Nu plec! rîse și el. Dacă lipsesc zece minute, cine știe, poate că s-a isprăvit.

— Cum adică s-a isprăvit?

— Așa. Mi se consumă toată viața și mor pe-acolo! și rîse iar.

— Nu pricep, zise doamna Viky înspăimîntată, dar n-are importanță... Ah, stai, ce-i cu tine? strigă ea, privindu-l o clipă, dar apoi se liniști. Cred că am făcut o cafea bună. Să bem cafeaua și să-mi povestești totul așa cum mi-ai promis.

Cafelele și le băură, însă el părea acum sau plictisit sau mirat de ceva și zicea:

— Iartă-mă, Viky, dacă sînt cum sînt, mi se pare și mie că e nu știu ce mai ciudat în mine sau poate altceva, parcă abia acum îmi revin în lumea unde am fost făcuți să ne trăim timpul măsurat, probabil că abia *acum* mă întorc cu adevărat *aici* și că mă întorc anume prin tine care ai venit să-mi ascuți povestea. Tu observi, porți o bluză ușoară ca un peplum, știi cum e un *peplum*?

— Nu știu, dar asta-i bluza mea cea mai la modă,

pe care mi-a cusut-o madam Eliza. Peplum? A, da, cămașa pe care o purtau grecoaicele sau cine? femeile de la Roma, am citit, da! Și pe-acolo ai umblat, Bob? zise cu ton glumeț.

— S-a făcut întuneric de tot, tocmai bine de povestit istorii cu stafii și altele! zise Bob și se duse la fereastră, rezemîndu-se de pervaz.

Se răsturnă o ceașcă agățată cu mîneca sau cu pulpana hainei și zațul curse pe covor; jenată, neștiind cine era de vină, doamna Viky vru să spele pata, dar Bob o opri:

— Nu spăla acum nimic, rămîi pînă dimineața cu mine și plecăm la institut de aici. Dacă, bineînțeles, vrei să-mi asculți povestea,

— Vreau, însă cum să rămîn pînă dimineața? protestă ea în căutare de argument. Ce-o să se spună despre noi?

— Că ne-am întîlnit dimineața pe drum printr-o fericită coincidență. N-ajunge? Hai, liniștește-te, ziceai că vrei să-ți povestesc despre vacanțele mele secrete.

Așa că doamna Viky nu mai spuse nimic, ba se și așază cuminte, comod, pe aceeași pernă brodată, după ce o trase mai spre perete. El însă nu se mai uita la ea. Începu cu glas neutru:

— Ar trebui să-ți spun mai întîi cum se procedează, fiindcă tot n-ai să mă crezi! și Bob veni și se așază în fotoliul său.

— Ba cred acum orice, cînd îmi spui tu. Spune-mi tot! zise ea și se ghemui și mai bine pe perna ei, ca o mîță la căldură, privind cu luare aminte paloarea și căruntețea bărbatului de lîngă ea. Apoi își rezemă bărbia de genunchii ridicați, acoperindu-și picioarele cu părul roșcat care lui i se părea o cascadă. Își închipui că așa va asculta mai bine, iar lui i se păru că așa ea

va adormi de la o vreme, și el va putea să vorbească nestînjenit.

2. Spune-mi ce e timpul?

— Pe vremea cînd credeam ca toată lumea obișnuită, ca și tine, Viky, în prejudecata că în orice condiții timpul curge într-o singură direcție, că pornește cuminte de la trecut, trece fără să oprească prin gara prezentului și se îndreaptă cînd mai leneș, cînd mai vioi, spre viitor, eram un agramat. Dar agramatismul în fizică, pe care mi-l păstrez destul de bine și acum, nu e chiar de osîndit: și unii fizicieni sînt în stare să nu știe *alte* lucruri, ba să spună chiar nerozii. Eu însă eram un istoric oarecare, mai mult un arhivist, știi prea bine, cu niște lecturi, acolo, multe-puține, cîte am apucat. Dar am văzut că nu asta e important. Ba nu e important pentru vacanțele mele nici măcar faptul că la un moment dat mi-a venit în minte – pesemne ceea ce alții știau demult – că dacă, mă rog, trenul timpului trece prin prezent fără oprire, asta înseamnă că prezentul nici nu există decît ca noțiune convențională. Tu poți să spui: bine, dar dacă acceleratul cu care mă duc vara la mare trece printr-o haltă și nu oprește, vrei să zici că nu există halta? Ți-aș putea răspunde că nu prea înțeleg nici eu, deși simt că, împotriva realității comune, pentru trenul acela halta nu există de vreme ce el nu-și dă osteneala să facă un popas în ea. În fine, chiar de aș ști ceea ce nu știu, n-aș reuși să fac singur ceea ce am făcut. Să-ți spun despre întîmplarea fericită? Hai să-ți spun! Chiar dacă se află, nu pierd nimic, n-ar crede nimeni... nu protesta, Viky, am zis și eu așa, doar toată lumea îți cunoaște discreția. Ziceam că dacă s-ar auzi în general, deși zău dacă ar crede cineva! ce-mi pasă

mie, cînd la nevoie pot să dispar imediat, așa cum știi. Pînă una-alta însă, mai am să-ți explic și altceva, o treabă pe care n-o cunosc nici eu cine știe ce. Să nu-ți închipui că vreau să rîd de tine, Viky. În toată povestea rămîne ceva ciudat, deși mie n-ar trebui să-mi pese. Eu zic mulțumesc din toată inima că am avut noroc la ceva ce mi-aș fi dorit demult.

Sînt oameni ca mine (unora le e rușine să recunoască, poate că și mie, dar nu față de tine) care, mă rog, se plictisesc de... știu eu! spune-i cum vrei - de monotonia vieții lor, adică de o anumită durată din propria lor existență, dacă nu și de tot restul, iar ei își observă porțiunea asta din viața intimă cu mai multă atenție tocmai cînd le-ar plăcea să n-o observe deloc, și atunci se naște nostalgia altui spațiu sau mai ales a altui timp. Unii vor viitorul, alții trecutul. După gust. Dar aici mai poate fi și altceva, care se numește neastîmpăr sau foame de cunoaștere sau cum vrei să-i zici, pentru că nu oricine se poate delecta descoperind șapte documente cadastrale dintr-o arhivă pe jumătate mîncată de șoareci. Pe urmă, știi și tu, toată lumea scrie și spune că timpul e ireversibil sau cum zicea un poet, o, unde-s zăpezile de-anțărț! Iar dacă i s-ar întîmpla cuiva să știe că poate umbla prin timp ca pe un cîmp, nu s-ar prea încumeta omul înainte, în viitor, dracul știe ce-o fi acolo! deși e drept că scrie unul sau altul cum are să fie în anul două mii cincizeci sau în șapte mii cinci sute, dar dacă îi ceri detalii, de fapt habar n-are cum o să fie mîine dimineața, dacă-și ia umbrela sau ba, dacă-l calcă sau nu vreun șofer beat, fiindcă totul nu e, pe lîngă un strop de calcul, decît speranță și presupunere. Ai să zici că exagerez pentru că sînt de meserie istoric, dar parcă măcar istoria o știm fără greș? Vreau să spun,

Viky, doar că noi, oamenii de azi, sîntem încă prea modești ca să cotrobăim cotloanele viitorului, ca profeții, cînd orice fleac depinde de un milion de situații care se apropie sau se resping, Așa că, vezi și tu, în ce privește subiectul meu, măcar trecutul îți mai dă de bine de rău niște repere de control, mai știi cîte ceva, mai răsfoiești istoria, mai descifrezi o hartă să-ți alegi cu oarecare precizie timpul de excursie în funcție de loc. Pe cînd viitorul! Toți visăm cînd sîntem încă tineri că, mă rog, or să treacă greutățile tinereții, o să ne însurăm, o să facem o puzderie de copii, copiii or să dea de mîncare la porumbei pînă citim noi ziarul în parc, și cînd colo iese totul pe dos: porumbeii i-a mîncat pisica și așa mai departe. Așa că viitorul vine cînd nu te aștepți, da, mai ales cînd nu te aștepți! Cu trecutul vezi că e totuși altfel. Trecutul tău personal îl cam știi și cînd ți-e rușine de el, fiindcă se întîmplă și asta! dacă stai de vorbă cu tine însuși, te faci că nu ții minte, uitarea e omenească, și îl mai aranjezi după plac, zici că de fapt așa a și fost, crezi pînă la urmă și tu pînă cînd te dedulcești la amintiri încîntătoare: vai, ce frumos era cînd aveam optsprezece ani! Frumos pe naiba, dar ăsta-i scenariul. Cu trecutul istoric de multe ori e la fel: ai rătăcit niște documente și din clipa aceea ele nici nu au existat vreodată, apoi îți scrii scenariul... Ce știi eu sigur azi? Pot să afirm că Platon n-a făcut din Socrate un mit, cum a și spus cineva, pentru că s-a îmbogățit ca filosof din scrierile „nescrise” ale magistrului? Pot ști de ce s-a pierdut cartea împăratului Traian, care poate era scrisă neconvenabil pentru cine a apucat s-o citească? Pot ști de ce Brutus l-a ucis pe Caesar, dar pe Nero nu l-a ucis nimeni cînd se cuvenea? Cine știe de ce leșinau oamenii de plăcere în fața biografiei eroice a lui Alexandru cel Mare și

despre Marcus Aurelius abia dacă deschidea vreunul gura? Poate îmi poți explica tu, Viky, de ce nimeni nu scrie, ca Plutarh, viețile paralele ale lui Hitler și Al Capone, mai ales că au fost și contemporani? Dar istoria, dacă o cunoști cât de cât, o poți înflori cum poftești, o poți retrăi în reverie, dacă ai un dram de imaginație. Stai în bibliotecă, trăgând chiulul de la îndatoririle tale de istoric cu salariu, și te introduci ca sclav cultivat la curtea lui Nero, îi ștergi lira de praf cu poala tunicii și îi întinzi lentila de diamant sau de safir sau ce era, șlefuită pentru el care era miop și a purtat primul monoclu din istoria omenirii, iar el privește incendiul Romei, provocat tot de el, și cântă în hexametri sau distihuri elegiace marele dezastru: și e deajuns să-i spui că Vergiliu s-ar răsuci în mormînt de invidie, ca să te facă libert, și de ce nu? că ești o fantomă? Caligula și-a făcut consul calul. Apoi te trezești din reverie și directorul institutului te întreabă de ce stagnează studiul tău asupra provenienței celor unsprezece nasturi de diamant de la rochia celei de-a patra soții din cea de-a doua domnie a voievodului a cărui arhivă ți-a fost repartizată ție. Ei, vezi de ce vacanțele mele sînt mai avantajoase, chiar dacă mă îmbătrînesc. Cît am lipsit eu, un minut? Se putea afla într-un minut proveniența tuturor celor unsprezece nasturi de diamant? Două lucruri, dragă Viky, m-au pus pe gînduri. Există pe de o parte destui oameni care-și cîștigă viața pierzînd-o, și să, nu te miri: media de viață azi s-a lungit, dar toate invențiile tehnice îi răpesc omului foarte multă viață, o dată cînd le produce, a doua oară cît le folosește, și poate că el n-are nevoie de nici unele din ele. Știi bine că nu sînt filosof, nici nu fac pe filosoful, însă asta nu m-a împiedicat să mă gîndesc că dacă viața omului este cumva, cum se

spune, conștiința de sine a materiei, ar însemna că materia nu se mai autocontemplă, că are timpi morți, adică goluri de viață. Pe de altă parte, nu-i adevărat că omul e o ființă foarte simplă, ba cum zic unii - foarte tânără. Dacă spunem bunăoară că timpul e unidimensional, spunem așa fiindcă asta convine deprinderii noastre de cunoaștere a lumii fizice, iar rezultatul cunoașteri prin experiment e și el deocamdată o convenție. Dar rezerve există în noi, eu așa cred. Să pui opera lui Homer, pe care ai găsit-o printre lucrurile chiriașului mort, unde crezi? cum a pus-o o țăță din curtea mea, pe borcanul cu murături! Nu! Omul e totuși un rezervor uriaș, scoți și mai rămîne, nu știe nici el ce are înăuntru. Asta cred că se poate explica matematic, dar n-o să te maltratez. Ascultă mai bine altceva! Într-o seară, pe vremea cînd îmi pregăteam doctoratul (ții minte, ziceai că o să faci istoria la fără frecvență și o să cauți să devii asistenta mea, ca și cum eu aveam catedra în buzunar), ajunsesem așa de plictisit, că nu mai eram în stare să citesc nici romane polițiste. Ședeam în fotoliul ăsta, pe atunci era și el mai nou. Voiam să fumez, bricheta nu mergea, chibrituri în casa mea nu se găsesc niciodată, afară ploua groaznic, pardesiul la curățat, umbrela uitată la institut, ieși dacă ai cu ce! Pînă să-mi dea în cap că se poate pune reșoul la priză, ca să-și aprindă fumătorul țigara, zăresc deodată în colțul de lîngă geam ceva parcă luminînd cu un fel de alb spre vînat. Nu știu dacă ți-am spus că am uneori obiceiul, cred că de prea multă singurătate, să mă gîndesc foarte intens la unele dorințe; atunci tocmai mă gîndisem ce mult mi-ar place să mă mut în alt timp, nu în simplă reverie, ci aievea, așa cum am făcut acum la ședință. Lumina aceea tocmai da să apară, m-am dus la fereastră să

văd ce e, dar m-am speriat: dincolo de geam a licărit parcă ceva mare, ca în vis, cred că n-a durat nici un minut. Era ceva ciudat, cam ca o galaxie spirală, nu știu dacă ai văzut vreuna, sînt fotografiate, arată ca niște sfîrleze. Asta nu era, bineînțeles, galaxie. Licărea între violet și portocaliu. Cînd să mă uit mai atent, nu mai era nimic, numai ploaia își vedea de treabă și am crezut că mi se năzărise. Dar dincoace, în colțul camerei, lucrul acela se ivise din nou și parcă tot apărea și dispărea. Mi-am zis că-i de vină întunericul, am vrut să aprind lumina, dar nu s-a aprins, și iar mi-am zis că e vreun scurt-circuit la cofret, mi se mai întâmplase. Am luat din sertar lanterna, dar nici aia nu ardea, e drept, nu mai știam nici eu de cînd aveam bateria. Niște lumînări s-ar fi găsit prin casă, dar cu ce naiba să le aprind? Am intrat în baie, m-am spălat pe ochi pe întuneric, m-am întors aici și iarăși: dar acum pata se mutase spre mijlocul camerei. Am întins mîna spre ea, am simțit ca o boare răcoroasă, cum simți cînd deschizi brusc frigiderul, am vrut să-mi trag mîna înapoi, însă n-am mai putut. Nu, firește; nu la stafii m-am gîndit, cum poate că-ți închipui, nu cred în de-alde astea, cred numai că știm prea puțin din ce este în jurul nostru. Bineînțeles, nici una nici alta nu-mi era atunci de folos. Și mai grav era că nu mai puteam să-mi retrag mîna, așa că, să nu rîzi de mine, m-am dus eu după mîna mea, ca să văd dacă nu va fi mai ușor după aceea. Dar nu m-am mai putut retrage nici eu. Dădeam să înaintez și ceva ca un vînt puternic mă respingea, totuși altfel decît vîntul, iar cînd voiam să fac un pas înapoi, altceva mă atrăgea ca un magnet înainte. Am rămas pe loc, ce puteam să fac! Pata apărea și dispărea în fața mea și lîngă mîna mea dreaptă, pe care n-o mai puteam nici coborî, nici ridica.

Apoi deodată am simțit o arsură neplăcută în braț și m-am uitat repede, fiindcă aveam senzația absurdă că mi se făcuse un soi de injecție, dar n-am văzut nimic, nici o urmă, nici un strop de sînge. Începuse să mi se năzare că nu știu cine făcea cu mine nu știu ce experiențe. Era absurd, ai să zici, însă eu nu știu de ce nu mă miram deloc. Nu pot să-mi permit luxul să spun tot ce nu știu eu, nici nu există: pentru asta ar fi trebuit să fiu cel puțin academician!

Și deodată pata aceea din odaie a dispărut, fără să mai reapară. Am simțit în cap un fel de vîrtej, parcă mă cam durea și inima fără să mă știu cardiac, îmi tremurau genunchii, dar eu stăteam ca un nerod, cu mîna aia întinsă, fără să încerc să mi-o retrag. Asta am făcut-o abia cînd am văzut că nu mă mai pot ține pe picioare. Am tras mîna cu frică spre corpul meu, am văzut că se lăsă trasă, și atunci m-am dus împleticit pînă la canapea și m-am prăbușit ca o plăcintă. Bineînțeles, am adormit imediat și cred că am dormit foarte mult, pentru că m-a trezit soarele care-mi dădea în ochi. Mi s-a părut că era și înăuntru un fel de soare: ardeau toate becurile.

M-am sculat, m-am dus în baie, m-am spălat și m-am bărbierit, și, cît mă îmbrăcam, mi-am făcut o cafea foarte tare, am băut-o fierbinte, apoi am început să mă simt mai bine și am vrut să pornesc spre institut, dar atunci deodată mi-a pierit tot cheful, nu-mi mai ardea să mă duc nicăieri, mai precis, îmi ardea grozav să plec, însă undeva departe, nu știam nici eu unde, cum și pentru ce. Așa a început prima mea călătorie în timp.

Vezi tu, Viky, oricît m-ar fi interesat treburile astea altădată, să-ți spun cinstit, nu prea credeam în ele, mai exact, n-aș fi admis că s-ar putea aplica existenței

noastre, decît poate cine ştie cînd. Şi chiar dacă aş fi admis, nu mi-ar fi dat prin minte ce se poate face pentru asta, în general, în dimineaţa aia sau oricînd. Totuşi, uite că atunci o intuiţie oarbă m-a învăţat cum să fac, parcă de-o viaţă nu făcusem decît asta. N-am cum să-ţi explic amănuntele, nu le cunosc nici eu decît prin efectul lor asupra mea, dealtfel ele nici nu există *acum*, în vremea noastră, ele *vor face parte* din perfecţionarea unei invenţii din viitor, de peste cîteva milenii. Nu te mira că vorbesc despre viitor ca despre un trecut: nu sînt nebun, n-am cum să vorbesc altfel, fiindcă atunci cînd timpul e considerat un cîmp unitar, un fel de teritoriu unic, trecutul şi viitorul capătă sensul unor coordonate banale, să zicem ca un soi de roză a vînturilor: ele coexistă. Să-ţi explic puţin mai doct. Spre deosebire de istorie ca ştiinţă, istoria ca fenomen universal nu are limite. Ne putem închipui timpul ca pe o fiinţă cu două braţe; trupul acestei fiinţe este în totalitatea lui real, vizibil, palpabil, pentru că el este prezentul; braţele sînt virtuale, impalpabile direct altfel decît cu inteligenţa noastră: un braţ este trecutul, alt braţ e viitorul. Cam asta-i tot.

După o epocă în care călătoriile prin timp s-au făcut – sau dacă îţi convine mai mult, se vor fi făcut – cu maşini greoaie ca nişte imense instalaţii industriale prevăzute cu cabine ermetice şi obscure, hm, ca să nu intre în ele timpul şi lumina, care-i cam acelaşi lucru, nu aerul! s-au născocit (iartă-mă, Viky, pot povesti mai comod la trecutul convenţional, ca să nu mă tot încurc ba în viitorul întîi, ba în viitorul al doilea) nişte sisteme biochimice care ofereau oricui posibilitatea să-şi întrebuiţeze, ca să zic aşa, rezervele paranormale latente. Asta am păţit şi eu cînd cu pata aia luminoasă. Poţi să mă întrebi însă de ce

tocmai eu, și așa putea să-ți răspund cu altă întrebare – de ce neapărat cineva din vremea noastră? Bineînțeles, la început crezusem că sînt eu așa de grozav, ca nimeni altul pe planeta asta. Ai să vezi însă ce mi s-a întîmplat mai tîrziu, ca o lecție contra trufiei... *Ei* nu m-au ales anume pe mine, mai curînd le-am căzut întîmplător în plasă, fiindcă eram clasat într-un grup foarte mare, corespunzător unor criterii minimale. Am înțeles că, acolo, în viitorul lor, ei nu se obosesc să se joace pentru orice fleac cu depozitele de date: un sondaj în trecut sau o experiență cu oamenii trecutului sînt pentru ei niște fleacuri, așa că li se pare mai comod sau mai amuzant să se deplaseze direct în zonă, cu un detector complex. Ți le spun toate, astea ca să pricepi cît de cît, pentru că ei numesc treburile astea cu alți termeni, în limba lor. Dar ce să mai vorbim de limba lor! Ea nu se poate compara cu nici una dintre ale noastre. Și de fapt ei nici nu vorbesc în sensul nostru, decît dacă vor negreșit, altfel se exprimă prin al treilea sistem de comunicare, ți-am spus eu odată despre el – un soi de telepatie. Să nu mă întrebi totuși de ce au făcut toate cîte le-au făcut cu mine. Habar n-am! Dar nu sînt nici așa de cretin să-mi închipui că le-am părut prea deștept, de mă răsplătesc ei cu vacanțele astea secrete. Nici măcar nu mi-au dat vreo misiune, ori n-am băgat eu de seamă. Poate că îmi studiau reacțiile de comportament, dracul știe pentru ce. Mă rog, eu am zis bogdaproste și pentru asta. Citisem cîndva niște romane cu translații prin timp, dar cine se gîndea la ele ca la o realitate!

Și cum zic, dimineața m-am sculat cum m-am sculat, n-am mai simțit nici un interes pentru institut, am stins lumina care ardea în toată casa, m-am așezat confortabil în fotoliul ăsta și mi s-a părut că mi-e somn,

și atunci mi-a venit în minte că poate tot ce ziceam că-mi amintesc de fapt doar visasem. Deși, drept vorbind, starea mea sufletească era cum n-a mai fost, mă simțeam atras nu știu unde, parcă în trecut, parcă totuși nu chiar în trecut sau nu în trecutul meu. Te miri, Viky? Nu te mira, ce nevoie am eu de trecutul meu, după ce abia am așteptat să ajung matur și independent de familie! Și aici se pare că mai e un inconvenient: ceva ce numesc unii „paradoxul dublurii”, adică situația aia idioată când poți stîrni mari încurcături dacă te întâlnești față în față cu tine însuși. Și, spune tu, ce nevoie aveam să mă întîlnesc cu mine însumi? N-ajunge un singur exemplar? Pînă la urmă m-am dumirit ce trecut mă tot atrăgea. Nu știu dacă știi că una din cele mai mari ispite pentru mine a fost mereu Babilonul: cîte ar fi fost de văzut într-un oraș fără automobile, locuit – îți dai seama – de un milion de oameni. E drept, mă interesase totdeauna și biblioteca din Alexandria, aia care a ars. Dar atunci mi-a fulgerat prin minte altă epocă, la care nu mă gîndisem niciodată cu vreun interes. Am încercat, cît am putut și eu, să restabilesc în memorie locul și timpul exact, deși mi-a fost greu, știam prea puțin, mai îmi era și cam frică, însă atracția creștea irezistibil.

În definitiv, poate că primele mele peregrinări nici nu sînt interesante, chiar dacă mi-au oferit niște spectacole și fermecătoare și cumplite, și chiar dacă am fost fără voie autorul unor pozne. S-o luăm metodic. Voisem atunci să nimeresc perioada cînd se întemeia orașul ăsta în care trăim. Dar ce perioadă? Știm altceva decît o legendă? Mă gîndeam să mă apropiu de ciobanul acela care și-a oprit turmele pe malul gîrlei, să încerc să-l fac să renunțe, să-i explic ce pajiști ar găsi încolo, spre cotul fluviului, și-mi și

făceam socoteală că, întors din voiajul temporal, n-aş mai fi găsit metropola asta tocmai aici, în locul despre care un clasic hîtru şi înţelept, îţi citez textual, zicea că e bătut de criveţe iarna şi plin de pulvere vara - așa scria el, „pulvere”, ca să nu mai pomenim şi gîrla asta fetidă. Dar, eroare de programare cum s-ar zice azi, m-am pomenit într-un timp în care nu m-aş fi dorit prezent. Uite cum. Locul l-am stabilit cu precizie, cunosc oraşul şi istoria lui. Dar timpul viu, nu prea. Mie mi se oferiseră nişte posibilităţi, cît bănuiam eu, de mare rafinament, adică nişte stimuli paranormali prin nişte unde de şoc. Mi-e greu să-ţi explic cînd nici eu nu prea înţeleg mare lucru. Ai idee cum lucrează laserul? Ca să mă exprim simplist, cuantele de lumină se întesesc, fizicienii spun că laserul e o lumină stimulată, un fascicul coerent... mă rog, cam așa ceva e şi aici, cine ştie ce combinaţie din cîteva tipuri de unde cu frecvenţă stimulată, toate concentrîndu-se într-un fascicul coerent asupra individului necesar, în cazul dat, asupra mea. Zici că ai înţeles? Cu atît mai bine, deşi mă cam îndoiesc. Dar altceva voiam să spun, că metodele lor rafinate or fi ele bune pentru ei, fiindcă eu aş fi preferat o maşină a timpului greoaie, primitivă, în care-ţi fixezi pe cadrane precis locul şi timpul, pînă la diferenţa de plus sau minus un minut, iar cu asemenea toleranţă n-aş fi avut nici un risc. Aşa cum călătoream însă eu, era nevoie să ştiu perfect toate amănuntele datelor istoriei, dar de unde să le iau? Din tratatele de istorie unde precizările de cronologie sînt uneori așa: sfîrşitul mileniului unu - începutul mileniului doi. Aşa că, în loc să mănînc caşcaval de la stîna ciobanului întemeietor, mă pomenesc deodată tot pe malul gîrlei noastre, care era mai lată şi cu o apă de o puritate fantastică, între o mulţime de sălcii şi alţi

copaci, iarbă, floricele, iar cînd îmi ziceam, uite, acu apare baciul din tufiș, aud troznind pădurea și apoi zăresc niște huidume de mamuți fugăriți de minunații strămoși care învîrteau pe sus niște ghioage și răcneau într-un grai pe lîngă care țipătul, maimuțelor din grădina zoologică ar putea concura la festivalurile de muzică pop. Am avut mare noroc, Viky, și nu bănuiești de ce: eu înghețasem și uitam să mă concentrez pentru o retrotranslație în timp, noroc că ochii strămoșilor, deprinși cu dimensiunea mamutului, pe mine încă nu mă zăriseră. Cînd am simțit că șed iar în fotoliul ăsta, încă nu-mi revenisem: tremuram tot, pînă m-a tăiat capul să-mi fac o cafea și să fumez o țigară. Am stat cît am stat în fotoliu, după aceea am luat un tratat de istorie, l-am tot răsfoit, am crezut în sfîrșit că găsesc coordonatele optime, și unde crezi că am nimerit? Exact pe locul unde sîntem noi acum, bineînțeles în cu totul altă epocă decît dorisem. Noroc că era seară, lumină cam puțină, lumea foarte preocupată ducîndu-se la biserici; bărbații purtau islice și caftane, unii cu niște uniforme împopoțonate, de ofițeri sau polițai; eu, în schimb, cu pantaloni gri de tergal, cu un pulover alb de munte – ca musca în lapte. Doi, trei înși dacă au catadicsit să-mi arunce o privire, altfel erau grăbiți toți. După stilul în care se trăgeau clopotele și după solemnitatea oamenilor, am înțeles că era Paștele. M-am furișat pe lîngă niște ziduri mai dărăpănate spre piața mare, fără să știu prea exact ce doream să fac. Mergînd așa, fără noimă, deodată m-am simțit pîndit, niște perechi de pași mergeau în cadența pașilor mei, și cînd am reușit să pricep, cred că în ceasul al unsprezecelea, și era într-adevăr ora unsprezece seara dintr-o zi de sfîrșit de martie, n-am mai avut încotro și m-am strecurat într-un soi de gang,

de acolo pe o uşă dosnică în alt gang, pînă am nimerit într-un depozit de baloturi. Mi-am zis să stau cuminte pînă trece primejdia, dacă era vreo primejdie din partea tipilor care tot bombăneau şi tropăiau pe uliţa pe care mă zăriseră, îi auzeam binişor din ascunzătoarea mea. Cred că stăteau la pîndă. Ai putea să mă întrebi de ce n-am părăsit imediat timpul. Nu l-am părăsit: ar fi însemnat mai mult să mă joc de-a cronotranslaţia, decît să mă folosesc de ea, ba mai eram şi curios să văd lumea în care nimerisem şi pe care o ştiam din lecturi. Era altceva decît să stau cu nasul în arhive. Ca să-mi treacă de urît, mi-am aprins o ţigară, am fumat-o pe jumătate, şi, cînd n-am mai auzit nimic, am aruncat-o şi am ieşit. M-am plimbat cîtva timp, străzile se făcuseră pustii, de văzut nu prea aveau ce, şi eram gata să mă retrag, cînd am auzit brusc ţipete, zarvă: era incendiu, ardea mi se pare chiar magazia în care stătusem ascuns. Mi s-a părut că sînt de prisos, aşa că m-am retras discret în bunul meu timp. Ajuns acasă, mă rodea însă ceva, parcă împrejurarea vizitată îmi amintise nu ştiu ce. Am luat nişte cărţi din rafturi, simţind că trebuie să înnod nişte capete ca să-mi descifrez proaspăta obsesie. Şi ce crezi, datele coincideau: incendiul la declanşarea căruia asistasem sau contribuiseam era celebrul „foc mare” care a distrus o parte din cartiere în primăvara aceea. Culmea este că puţin mai tîrziu reciteam „Memorabilul focului mare” şi înţelegeam îngrozit că eu am dat foc oraşului. Mi se părea ciudat însă că nimeni nu pomenea împrejurarea, cu atît mai puţin prezenţa mea nefastă. Numai poetul martor al calamităţii parcă ar şti într-adevăr ceva, pentru că face o fină aluzie direct la mine:

„Cînd iar țigar-aprinde neștine,
să n-o azvîrle cum o fuma,
ci să o stingă cum să cuvine,
vreun pericol a nu urma”.

Cînd eram silit să citesc pe vremuri la școală versurile astea, ridicam plictisit din umeri. Dar cine să mă fi prevenit că eram chiar eu incendiatorul! Am mai făcut și alte pozne, poate mai mici. Altul s-ar fi lăsat păgubaș, dar nu eram eu omul acela. Nu mă încîntau nici drumurile haotice, așa că am poposit aici, în fotoliul meu, să deliberez. Asta era: trebuia să studiez cu mai multă rîvnă nu atît perioada, cît momentul, pînă la diviziunea orară în funcție de meridian și de punctul topografic al epocii. Nu-mi mai trebuiau surprize periculoase! Auzi, Vicky, atunci arseseră din cauza mea vreo două mii de case.

Eu dobîndisem pe neașteptate un dar nebănuit, și-l iroseam prosteste. Omul, cred că știi, e o ființă stranie atunci cînd nu-l preocupă hrana, digestia, somnul, boala, meciurile de fotbal și altele la fel. Nu știu cum mi-a venit ideea să citesc biografiile unor oameni celebri mai ciudați. Băgasem de seamă că unii făcuseră unul sau mai multe lucruri inexplicabile prin datele epocii. Am mai observat legăturile cîtorva din ei cu niște tipi din umbră, vrăjitori, alchimiști, profeți sau nici atît. Antichitatea și evul mediu mișună de prezicători. Cei mai mulți, dubioși sau chiar enigmatici. M-am întrebat dacă nu cumva au fost de fapt niște haimanale prin timp care ori au scăpat de sub controlul cui trebuie, ori sînt pur și simplu niște tolerați din cine știe ce motiv. Mi-am făcut planul să pic exact în clipa oportună peste unul din ei și să-i împiedic cine știe ce acțiune nefastă. Poate în felul acesta și capacitatea

mea de călător ar fi căpătat un sens.

În ultima mea lectură dădusem peste o știre senzațională: acum două mii de ani, în Siracuză, domnea un tiran, unul Hieron. Tiranul nu mă prea interesa ca tiran, dar tipul ăsta avea o corabie uriașă, neverosimilă pentru vremea de atunci. Era lungă de 280 de picioare, foarte solidă, și putea să transporte patru mii de vîslași, patru sute de slugi și un echipaj de alți trei mii de oameni. Problema mea urgentă era de fapt una singură: să învăț bine elina din Grecia Mare, elina siracuzană; greaca pe care o știu eu era bună pentru studiile mele de istoric de cabinet, dar nu pentru istoricul pătruns efectiv în istorie pînă, ca să zic așa, la fața locului. Mai multe întâlniri cu fostul meu profesor de limba greacă m-au dezmoșțit: el era un om admirabil și un autentic erudit, care putea trece jucîndu-se de la o conversație vie în dialectul ionic la una din dialectul doric, de la ele în latină, din latină în sanscrită și, în fine, marea lui erudiție era întrecută numai de și mai marea lui discreție. Deci omul potrivit pentru interesele mele. Bucuros că mi se năzărise să-mi perfecționez elineasca, nici nu m-a întrebat din ce mi se năzărise. Soluția era bună, dar îmi întîrzia planul cu cîteva luni. Farmecul lecțiilor reluate în cu totul alt scop decît în studenția de odinioară a scurtat însă și timpul real și timpul aparent. Dar, oricît de savant era profesorul și oricît de silitor eram eu n-aș putea să jur că nu intervenise în sprijinul meu și altceva, pentru că simțeam tot timpul ca o detașare sau ca și cum capul mi-ar fi plutit în niște nori răcoroși indivizibili; după două luni profesorul a zis, uimit, că nu are ce să mă mai învețe. Bineînțeles, nimeni nu se gîndea că o să mă iau la întrecere cu Demostene, pentru așa ceva mi-ar fi lipsit niște daruri native și multe altele.

Ochisem în straturile secundare ale istoriei un tip care mă interesa, părea să fi fost un fel de prezicător. Dar, ajuns *acolo* și luînd cu dificultate relații, în cele din urmă mi s-a spus (dacă am priceput bine, fiindcă totuși greceasca siracuzană nu coincidea perfect cu greceasca mea) că tipul ar fi dispărut fără urmă, însă că a apărut în locul lui un discipol, căruia lumea îi zicea Cras, tot prezicător, dar și un soi de misit de afaceri dubioase, pe care lumea spunea că e mai bine să-l eviți. Părea să fie exact ce căutam, mai ales că, după ce mi s-a spus că individul era un fost sclav roman, ceea ce se putea deduce și din porecla lui – *cras* însemnînd *mîine* – am putut bănuîi cheia secretă a originii lui adevărate. Dealtfel, cînd l-am cunoscut personal, bănuiala mea s-a confirmat. Tipul ăsta, Cras, era o combinație curioasă de îndrăzneală și frică, pe care aveam să mi-o explic abia mai tîrziu. Locuia într-o magherniță cu totul nebătătoare la ochi, singur, iar clienții și-i primea într-o curte dosnică, sub un umbrar. La mine s-a uitat chiorîș, poate nu din suspiciune, mai degrabă pentru că îmi purtam veșmintele grecești cam stîngaci, însă asta putea să însemne și că sînt străin, adică din alt spațiu, nu neapărat din alt, timp. Făcusem rost de ceva bani locali, dintr-un negoț penibil, pentru că adusesem cu mine de la un magazin de bijuterii ieftine cîteva coliere de pietre false care au avut oarecare succes, deci îmi cumpărasem veșminte locale, aveam din ce mîncea și puteam să-mi plătesc prezicătorul, ca să mă introduc la el. Pînă să intru la el, întîi i-am dat tîrcoale, voind să văd în ce ape se scaldă și dacă îmi poate fi prieten sau dușman, însă mai ales dacă venea într-adevăr din viitor cum bănuisem. Vezi, aici socoteam că risc foarte mult dacă mă înșel și, nimerind anapoda, îi divulg cumva timpul din care vin

eu însumi; individul părea foarte șiret, poate chiar foarte deștept, și cine știe în ce dandana aș fi putut să intru dintr-o gafă.

Prin urmare, întâi i-am dat tîrcoale. Tipul, cum ți-am spus, învîrtea niște afaceri întunecoase și, așa stînd lucrurile, eram deocamdată în derută: mă gîndeam că, dacă vine din viitor, ce l-ar putea mîna către asemenea învîrteli, eu făcîndu-mi pînă atunci iluzia că cei care știu să se transporte prin vreme nu pot fi decît oameni bine intenționați pe care, mă rog, îi mîna fie pasiunea cunoașterii, fie chiar un spirit pozitiv de aventură. Iar tipul părea să fie un mare potlogar.

Ar trebui să-ți mai spun cum, absorbit de observarea lui, uitasem să mă mai supraveghez pe mine. Cînd am intrat o dată în maghernița lui, după ce crezusem că eram destul de pregătit și, cu niște drahme în palmă, l-am rugat să-mi ghicească și mie viitorul, el m-a privit pe sub sprîncene gata să rîdă diavolește, și m-a întrebat fățiș:

— În ce *timp* locuiești tu, care nu-mi spui nici măcar numele tău?

Am făcut pe prostul, zicînd că nu pricep ce-i aia „timpul în care locuiesc”, că pesemne a vrut să mă întrebe în ce loc; dar cine știe cum am spus-o (în clipa aceea eram, îți dai seama, emoționat), încît el s-a uitat la mine zîbind cam pieziș, apoi m-a bătut pe umăr și m-a luat direct, tot în greaca siracuzană pe care, atunci am remarcat, nici el n-o vorbea grozav:

— Spune-mi, fermecătorule călător, ce limbă ți-ar place să vorbim? Britanica, bănuiesc, fiindcă după cum te porți sper că vii de prin secolul douăzeci și unu sau din preajma lui. Am ghicit?

— Ești ghicitor de meserie, i-am răspuns tot grecește, dar n-ai ghicit!

Știi, deși nu încăpea îndoială, eu tot mă îndoiam, dar atunci aflasem că venea de fapt dintr-un secol de după al nostru. Te miri că nu i-am răspuns englezește? Poate din prudență. Pentru mine era însă mai important că nu știam ce e cu individul ăsta, nu puteam bănuî de ce se transportase acolo, fugise de ai lui, avea vreo misiune ocultă sau cine știe ce! Nostim e că eu mă tot frământam, dar tot el a reluat conversația, ba încă și cu oarecare ironie.

— Vrei să câștigi timp, flăcăule! mi-a spus. Hai să vorbim britanica, dacă o știi, deși nici asta nu e limba mea. Pe a mea n-ai cum s-o știi, nici nu te privește. Spune-mi deschis, ce cauți tu în zona asta, *acum*?

M-am gândit că nu pierd nimic dacă-i spun, și i-am spus. Îmi închipuiam că n-o să mă creadă, dar m-a crezut, și nu pentru că ar fi fost un credul. Îți dai seama că, răătăciți amîndoi la dracul în praznic, într-o epocă prin care neam de neamul nostru n-a umblat, ne puteam suspecta în voie, însă el parcă avea o forță secretă cu care mă domina, fie pentru că era și ironic, fie din cauza etapei temporale din care venea. Așa că, după ce i-am spus ce era cu mine, l-am întrebat ce este cu el. Mi-a răspuns:

— Deși n-ar trebui să-ți spun, pot să-ți spun, fiindcă de fapt nu-mi pasă de tine: tu ești un accident, dar eu sînt proxen de temporali.

Nu m-am lămurit destul, chiar dacă știam că proxenul era la greci gazda de soli străini, iar în cazul lui Cras funcția putea fi cu atît mai necesară cu cît și secretul călătoriilor și al călătorilor se cuvenea păstrat riguros, ca să nu mai spun că și călătorii înșiși trebuiau să fie în siguranță. Oricît am încercat să deslușesc însă dacă prezicătorul Cras era, ca să spun așa, o persoană oficială, trimisă de undeva din viitor, dacă era numai

un aventurier care găzduia aventurieri temporali ca și el sau dacă urmărea cumva, în taină, un experiment anume, de pildă modificarea istoriei, n-am izbutit să aflu nimic. Cras, cu toate că nu era grec, era mai șiret decît toți grecii care îl înconjurau. Nu știu cum, m-am trezit deodată mai curajos decît mă știusem vreodată și i-am spus de la obraz, de astădată în engleză:

— Meștere Cras, indiferent ce crezi despre mine sau ce cred despre tine eu, dacă tot m-a adus în fața ta jocul timpului, îți propun să fim prieteni. Tu poate nu te-ai instalat aici definitiv, poate că umbli prin timp, ca și mine, care, dacă judec bine, nu fac altceva decît să profit de un avantaj oferit de nu știu cine și să-mi petrec vacanțele mele secrete, probabil pînă cînd am să mor. Nu am de gînd să-ți propun colaborare, nu doresc să fiu de folos cui nu știu ce face pe lumea asta, nici nu-ți cer sprijin, însă cred că un armistițiu, o neagresiune reciprocă nu-i de lepădat, prieten pot să-ți fiu.

Mi-am dat seama că gura mea vorbise înaintea minții, dar n-avea importanță. De astădată Cras păru să nu mă mai suspecteze. Ba mi-a și spus cu oarecare nepăsare:

— Nimănui nu-i strică un prieten, iar pentru noi, temporalii, un dușman e periculos, cred că știi, numai cînd ezităm mai mult de o secundă,

— Nu mă tem de dușmani! am zis eu cu trufie.

— Rău faci, a răspuns Cras. Înțeleg că ești cam copilăros, deși la urma urmei mie nu-mi pasă cum ești. Dar, dacă vrei să-mi fii prieten, ascultă o povață: deocamdată nu mă frecventa un răstimp, fiindcă treburile mele sînt multiple și tu habar n-ai de ele, iar eu îți dai seama că n-o să ți le divulg. Așa că un timp n-ai să mă mai vezi.

— Un timp de care, *ce fel de timp?* l-am întrebat.

— Asta îmi place! zise Cras surîzînd. Deși tu nu știi nici pe departe cît ar trebui să știi despre timp. Nu știi dacă știi măcar în ce timp ești acum, pesemne nu, hai să-ți spun: cu trei sute șaisprezece ani înainte de era ta.

— Era mea? m-am mirat. Nu este și era ta?

— Nu, a zis el, cu era mea e altă poveste, poate că o să afli și asta cîndva. Peste cîteva luni din calendarul lor de aici voi avea o treabă foarte importantă, așa că n-are rost să mai pierzi vremea cu mine. Dacă nu vrei să te întorci în timpul tău și n-ai curaj să faci o prospecție în viitor, unde nici nu te sfătuiesc dealtfel să te duci, fă o excursie la inventatorul Heron din Alexandria, îți poate fi instructivă.

Pentru că nu prea aveam de ales, (eu nu eram implicat în vreun scop al meu afară de vacanțele mele secrete pe care acum le cunoști), am luat niște informații de la ciudatul proxen și m-am transportat instantaneu și fără erori, fiindcă de astădată mă ajutase Cras, direct în Alexandria, cu cîteva decenii înainte de era actuală. De fapt, Alexandria m-a ispitit totdeauna, încă din liceu citisem oarecari cărți despre marea metropolă. Întrucît am trăit acolo mai multe luni obiective, să nu te miri că m-au pasionat și frumusețea și ciudățeniile orașului într-atîta încît sînt chiar în stare să te plictisesc și pe tine, dragă Viky, cu povestirea mea. Cred că nu protestezi pentru că ești o fată amabilă, însă mai întîi dă-mi voie să te agasez cu cîteva amănunte din cele pe care istoricii le știu azi curent. L-a întemeiat Alexandru cel Mare, asta sper că știai, în anul 331 înainte de era asta... tu n-ai uitat că anii antichității se număra de-a-ndoaselea? O dactilografă de la noi din institut, bănuiești cine, m-a

Întrebat de ce romanii numărau anii invers și cum de nu se încurcau la numărătoare? Anul întemeierii însă are mai puțină importanță în legătură cu ceea ce vreau să-ți spun acum. L-am amintit nu ca să fac pe belferul pedant, ci numai ca să-ți atrag atenția asupra foarte micii diferențe de timp dintre întemeierea Alexandriei și prezența mea ulterioară la Siracuza: numai cincisprezece ani. Acum vezi de ce n-ar fi avut haz o deplasare geografică pur și simplu: că să mă încînte ceva cu adevărat, trebuiau sărite vreo două secole. Când îl vizitam pe Cras în Siracuza, dincolo, în Delta Nilului, era probabil mare zarvă, peste tot șantiere, și știi bine că eu n-am dus lipsă de vecinătatea șantierelor! Nu zic, o fi fost interesant să-l vezi pe arhitectul Deimokrates cum zbiară la meșteri și la sclavi ca să-i iasă planul cu vestitul contur al orașului, despre care Strabon, geograful, spusese cu admirație că seamănă cu o hlamidă militară macedoneană. Mă rog. Dar mai târziu, când orașul a ajuns un antrepozit comercial unde se întâlneau negustori și mărfuri din tot Egiptul, din Arabia, din Nubia, din Grecia, viața trebuie să fi fost palpitantă. De fapt, pînă să pornesc de lîngă Cras, m-am sfătuit cu el și am repetat momentele cele mai ispititoare: anul 290, cînd s-a fundat Museionul, am să-ți spun mai târziu cum l-am vizitat; 285, cînd alt grec, arhitectul Sostratos, a clădit Farul și cînd în Siracuza începuse să trăiască Arhimede – cel care a ieșit din baie, cum a zis administratorul institutului nostru. Ar fi fost atrăgătoare Alexandria și în ultimele decenii din veacul al treilea dinainte de noi, cînd locuia acolo Eratostenes, directorul Bibliotecii și mare savant. În fine, erau destule de văzut, dar la îndemnul lui Cras am optat pentru perioada în care ajunsese vestit unul Heron, care a născocit niște păpuși mari mecanice, la

urma urmei niște roboți, cred că dintre primii roboți, pe care te rog să nu-l confunzi cu Hieron, un tiran din Siracuza despre care o să-ți spun niște lucruri grozave...

Dacă încă n-ai obosit, Viky, fii acum cu luare aminte: am ajuns în Alexandria când rămăsese ceva mai mult de un secol pînă la era noastră. Cras mi-a dat niște bani ai timpului în care mă duceam; proxenul ăla avea bani și obiecte cred că din toate epocile și își ținea tot calabălîcul ăsta într-o pivniță secretă de sub maghernița lui. Pivnița n-a vrut să mi-o arate niciodată, știu doar că se intra prin manevrarea unui chepeng, asta-i culmea, după un anumit cifru, recunoscut de o celulă fotoelectrică! Îmi zdrențuisem hainele siracuzane, așa că n-aș fi părut nimănui suspect dacă îmi cumpăram haine alexandrine, studiasem bine într-o ciudată instalație minusculă a lui Gras harta în relief a orașului, memorasem locurile și străzile mai importante ca să nu am prea multe de întrebat, și abia atunci mi-am dat seama ce înseamnă un adevărat călător temporal, cum nu eram eu. Bineînțeles, Cras al meu, altfel destul de amabil, a refuzat cu încăpățînate să-mi dea vreo adresă a unui proxen ca alde el, zicînd că nu există nici unul, ceea ce evident nu puteam să cred. Mă liniștea însă gîndul că, dacă aș avea încurcături, aș putea să mă întorc la el într-o clipă. Cred că ai remarcat că, de la întîlnirea cu Cras, n-am mai călătorit la întîmplare: el m-a învățat să-mi reglez impulsurile de start ca să ajung în locul și în momentul dorit. Asta m-a făcut să mă și gîndesc dacă nu cumva Cras o fi fost și el dintre cei care mă pescuiseră pentru funcția de cobai temporal! Mărturisesc însă că nu-mi dădeam osteneala să răspund. Îl asemenea întrebare, nu țineam să despic firul în patru, nu rîvneam să mă

amestec în destinul istoriei nici să-l corectez: eu, Viky, *profitam!* Fiind istoric și nimic mai mult, îți închipui că nu-mi puteam dori altceva decât să-mi satur foamea de istorie, care mi se oferea ca o realitate vie mult mai mult decât ca un spectacol, fie și fără cusur. Iată de ce vacanțele mele secrete îmi erau de ajuns.

După sfatul lui Cras, ca să zic așa, m-am rematerializat (dar termenul e impropriu, l-am împrumutat și eu, însă nu știu să fi devenit vreodată duh imaterial!), în Alexandria, într-o dimineață, și am apărut în Portul Mare din dreptul insulei Pharos, când zarva era mai intensă, așa că puteam avea avantajul să-mi cumpăr fără efort niște veșminte și să nu fiu băgat în seamă. Nu era prea greu, pe atunci orașul avea un milion de locuitori și i se aplica perfect un proverb grecesc: mare oraș, mare singurătate. Bineînțeles, după ce mi-am găsit niște haine, nici ponosite, nici luxoase, m-am înghesuit nițel prin port, să casc gura. Mă oprisem, cum ți-am spus, în Portul Mare, cu fața spre oraș, așadar în stînga Farului. Țărmul african, unde se desfășura orașul, îmi arăta un spectacol nemaipomenit, fiindcă vedeam de la stînga la dreapta insulița Antirhodos și, după ea, pe mal, Teatrul, pe urmă Templul lui Poseidon, Emporionul, care era un fel de complex comercial, șantierul naval, puțin în urma lui Palatul regal, iar mai la dreapta o construcție uluitoare care se chema Poarta Lunii. Dincoace, cum să-ți spun, chiar lîngă mine, era Farul, dar eu ce eram, un purice? Mai spre oraș, în dreptul unei burți pe care o face insula Pharos, era Templul zeiței Isis, chiar pe insulă. Și de fapt orașul mai avea două porturi, într-atît era de mare traficul naval, dar n-o să stăm acum să vorbim despre toate: vreau să-ți povestesc aventurile mele... nu zîmbi, Viky, nu

aventuri galante!

Chiar acolo în port, nici după o oră, începusem să mă simt cu totul altfel decît în călătoriile temporale anterioare, aş zice că mă simţeam ca acasă: probabil la asta contribuise şi mai marea mea siguranţă după ajutorul dat de Cras, probabil şi naturaleţea cu care începusem să pot vorbi greceşte, dar şi mărimea oraşului cosmopolit cu viaţă trepidantă, unde nimeni nu te întreba cine eşti şi ce vrei şi nimeni n-avea timp de tine. Totuşi, chiar dacă era cald şi ştiam că acolo nu prea plouă, şi deci aş fi putut să-mi improvizez oriunde un culcuş, am preferat să-mi amîn deocamdată investigaţiile şi să-mi caut o gazdă. Mă feream de hanuri; o existenţă modestă şi discretă, cum îmi trebuia mie acolo, se putea duce mai bine la o gazdă anonimă pe care s-o plăteşti cu cîţiva gologani pe noapte. Nu m-am căznit prea mult să găsesc o familie a unui dulgher de corăbii, pe o mică peninsulă care mărginea portul spre sud-est; capul acelei familii, un om mai în vîrstă, nu ştiu de ce m-a crezut trac, dar nu mi-a pus multe întrebări, mai ales că era şi foarte ocupat, aşa că l-am lăsat să creadă despre mine ce dorea (mai ales că în anume fel nici un greşea prea mult) şi m-am dus să văd colţul unde aveam să dorm apoi am intrat în oraş pe o stradă mărginaşă, ca să mă îndrept către Hipodrom, prin cartierul evreilor, iar de acolo să cobor pînă la Poarta Soarelui, intrarea răsăriteană de pe uscat în oraş, aşa cum Poarta Lunii era intrarea apuseană de pe mare. Mă gîndisem că cel mai frumos lucru este să ieşi un oraş prin surprindere, ocolindu-l şi apoi intrînd direct în inima lui. La Alexandria aşa ceva era cu putinţă, metropola asta nefiind un oraş haotic, cu ulicioare întortocheate din care, odată rătăcit, să nu mai ieşi poate nici după o

săptămână. Arhitectul Deimokrates a clădit orașul foarte bine, răstignindu-l pe două mari bulevarde care se taie în cruce, iar pe unul din ele, care străbate orașul în lung, de la Poarta Soarelui la Poarta Lunii, am pornit eu după ce am trecut de Hipodrom. Vai, Viky, îmi pare așa de rău că nu poți să te duci acolo să vezi cu ochii tăi! Noi ne înghesuim azi în autobuze, troleibuze, tramvaie, autoturisme, motociclete și naiba mai știe ce pe străzile pe care le știi, și egiptenii ăia alexandrini se plimbau pe Calea Canopică șapte kilometri și jumătate pe o lărgime de treizeci și cinci de metri, și cu ce? cu carele sau călări, uite ce înseamnă spațiu citadin!

După vreo oră și jumătate de mers, fiindcă umblam destul de încet ca să pot privi, am ajuns în piața centrală sau în agora orașului, și acolo mi s-a părut că un individ dubios mă tot scrutează de după palmieri și statui. Întîi nu i-am dat nici o atenție, putea să fie hoț, misit, spion, dar apoi m-am gîndit că sînt o persoană prea ștearsă, prea neînsemnată în puzderia aceea de oameni ca să pot interesa pe altcineva decît pe vreun temporal. Cras nu mă prevenise, însă la urma urmei n-avea nici o obligație sau poate nu știa nici el ce se petrece în tot fluviul timpului. De unde pînă atunci fusesem vioi și încîntat de tot ce vedeam, m-am simțit deodată înstrăinat și temător. Am grăbit pasul și în vreun sfert de oră am ajuns în fața Gimnasiului, unde sufletul meu s-a redresat după ce am privit fie și măcar porticele acelei clădiri care era lungă de vreo două sute de metri. Dar nu mi-a fost dat să mă bucur mult de priveliște, căci individul reapăruse. Am vrut să-l evit, greu poate că n-ar fi fost, însă el s-a arătat mai iute de picior, probabil și mai îndemînat: s-a strecurat printre oameni și mi-a ieșit în față. Părea straniu să

vezi în mulțimea aceea meridională cu fețe smolite un tip ca el, ceva mai înalt decît media, blond ca paiele și cu niște ochi ficși, de oțel călit. Trebuie să-ți spun că Gimnasiul ocupa un patrulator destul de vast, așa că am dat să cotesc pe la nord ca să mă întorc în agora, acolo unde în capătul ei dinspre mare se înălța Museionul. Cam speriat, fără să știu nici eu de ce, am ajuns în colțul palatului Muzelor, tot uitîndu-mă peste umăr înapoi, și eram gata să răsflu ușurat că individul se pierduse în mulțime, cînd îmi răsări în față ca o nălucă, iar atunci am simțit fiori reci.

— Dai tîrcoale templului? mi-a spus.

Am tresărit și nici nu mi-am dat seama că îi răspund ca un școlar speriat: „Cărui templu?”, cu atît mai puțin că el mă întreabă nu în greaca locală, nici măcar latinește, ci în limba mea de acasă.

Venind mai lîngă mine, mi-a făcut semn să mă calmez, apoi mi-a spus ca și cum ne cunoșteam de cînd lumea și amîndoi plănuisem demult să facem ceea ce îmi propunea el:

— Hai să-ți arăt Templul Muzelor.

Urcînd după el largile trepte de marmură, aș fi vrut să nu mai văd nimic, deși tocmai Museionul mă interesa cel mai mult, dar mă simțeam constrîns, iar eu urăsc constrîngerea și știi și tu că pot să fac tot ce mi se cere cînd sînt convinși că, dacă nu vreau, aș putea să nu fac. Acolo totuși se pare că n-am avut încotro.

Ne-am oprit amîndoi în umbra unei colonade. Era foarte plăcut acolo: solemnitățile a clădirii, ideea că în ea se adunase floarea înțelepciunii alexandrine, însăși prezența mea incredibilă *atunci*, mă copleșeau amuțindu-mă; și totuși am îndrăznit:

— Cine ești și de *cînd* provii?

Individul a început să rîdă, însă a ocolit răspunsul

fățiș. A zis doar că nu e nici din țara mea, nici din epoca mea, și că cel mai inteligent lucru pe care l-aș putea face, dacă tot sînt acolo, ar fi să mă las condus de el prin Museion, fiindcă cine știe dacă a doua oară voi mai avea ocazia să văd asemenea minune. Ce era să fac, Viky, decît să accept! Am pornit să-i dăm ocol. Era o oră cînd Templul Muzelor se liniștise, în el locuiau cei mai de seamă învățați ai vremii și tot acolo își aveau, ca să zic așa, cabinetele lor de studii științifice și literare, acolo își învățau discipolii, acolo mîncau pe socoteala statului într-o trapeză comună, acolo le stătea la îndemîină tot ce le trebuia pentru viață, pentru știință, pentru artă, mai ales că erau și scutiți de impozite sau de orice alte griji materiale. Astea ți le-am spus nu din pedanterie, dar atîta lume tinde să-și închipuie că anticii erau niște sălbatici, de vreme ce nu aveau un casetofon cu care să asurzească vecinii, nici nu se puteau înghesui în autoturismele noastre cu eșapamente înecăcioase, ori să se iradieze serile la televizoare. Cît ne tot uitam la marele palat, dîndu-i ocol și oprindu-ne întruna, eu mă gîndeam cu o emoție incomparabilă că devenisem contemporan pe neașteptate cu Eratostenes care măsurase Pămîntul fără nici un instrument geodezic, iar acum era custodele Bibliotecii, cu inginerul Heron, pe care pe urmă l-am și cunoscut personal, cu criticul Aristarc... Și tocmai cînd meditam la ce văzusem și abia aflasem și eu, poate mai ales la imensa bibliotecă (și dă-ți seama cîte manuscrise avea, dacă numai catalogul era înscris în o sută douăzeci de cărți!), simt că individul care mă acostase și mă însoțea mă trage de mîină și-mi arată frontispiciul de marmură pe care era gravat un soi de motto: Biblioteca este spital pentru minte. M-am tot uitat pînă cînd literele grecești de aur au început să-mi

joace în ochi, strălucind la soare. Vai, aş fi vrut să intru numaidecât acolo şi să renunţ a mai fi vreodată temporal, să rămîn acolo pe viaţă, numai ca să pot avea acces la jumătatea de milion de suluri manuscrise, fiindcă circula zvonul că tot acolo se păstra, într-un cilindru de aur, un manuscript secret al lui Pythagoras, pe care-l citeau mereu învăţaţii aceia cu evlavie şi în mare taină.

Pesemne că tot ocolind Museionul m-am simţit pe neaşteptate mai deştept şi mai îndrăzneţ, pentru că m-am oprit brusc şi l-am întrebat pe individ ce voia la urma urmei de la mine, că dacă mă agasează eu pot să dispar numaidecât. El a început să rîdă fără să-mi răspundă, doar făcîndu-mi semn să mă potolesc şi să intru cu el în Museion. Ce era să fac? Am intrat cu el în Museion.

Pe scară nu vorbisem nimic, dar înăuntru, trăgîndu-mă într-un loc mai discret, pe după nişte coloane dintr-o sală mare de comunicaţie, m-a întrebat de-a dreptul:

— Tu ştii de ce ai venit *acum* în Alexandria?

— Cum să nu ştiu! i-am răspuns. A fost sfatul unui prieten antic.

— Unui prieten antic? m-a ironizat el. Tu îl numeşti Cras, dar ştii ce înseamnă *cras*?

— Ştiu, am zis. Ştiu destulă latină ca să ştiu ce cuvînt este *cras* şi să înţeleg că e un, nu-i aşa? pseudonim de temporal.

— Dar de ce te-a expedit Cras din cabinetul lui vrăjitoresc, ştii? Şi ştii ce planuri avea el în Siracuza? Şi din ce timp a venit acolo?

— Nu ştiu, am zis. Şi nici nu mă priveşte. Eu îmi consum vacanţele mele secrete şi altă pretenţie nu am.

— Bravo! a zis el. Eşti un beneficiar filistin de o

grozavă inconștientă. Epocă de tehnocrație iresponsabilă! Vacanțe secrete... Afli o grămadă de lucruri și tu vorbești de vacanțe. Dar știi că vacanțele astea trebuie plătite?

— Nu știam! am zis puțin îngrijorat. O să le plătesc, am adăugat cu jumătate de gură, știu că totul se plătește pe lumea asta și că la urma urmei nimeni nu m-a ales pentru ochi frumoși.

— Nu mă privește cum sînt ochii tăi! a zis el prima dată mai iritat. Asta trebuie să știe iubita ta, dacă ai vreuna. Să știi totuși că nu te-a ales nimeni, nu interesai pe nimeni în mod special: ai fost *cules*, nu ales, dintr-un număr mai mare de subiecți posibili.

— A, înțeleg! am zis. Voi experimentați acolo, în timpul vostru târziu, cred că ați ajuns la o dirijare totală a timpului sau mai știu eu cum.

— Fleacuri! a rîs tipul. Ți-ai băgat în cap fel de fel de narațiuni fantasmagorice cu o conducere unică a timpului... Dar asta nu te interesează pe tine sau, mai corect spus, nu mă interesează pe mine să te intereseze pe tine. Tot ce pot să-ți spun cît ești lîngă mine este că eu sînt dintr-un grup temporal, Cras e din altul, epocile noastre sînt la mare distanță și nu numai atît. Eu de fapt nici nu sînt din viitorul tău, ca el, sînt din altă variantă, dar asta n-ai cum să pricepi. Mai pot să-ți spun, fiindcă asta e posibil să-mi fie de folos, pentru că folosul tău sau al lui Cras mă interesează prea puțin, că literatura din timpul tău a bătut monedă, cum spuneți voi, cu așa-zisa interdicție a cronoplastiei, deci cu niște baliverne de literați care habar n-au ce este timpul. Să reții atît: modificările temporale din trecut, sau cum se scrie patetic la voi; „corectarea istoriei”, nu deranjează cu nimic viitorul, fiindcă timpul nu este unul singur, există nenumărate timpuri

paralele într-un context paradoxal. La ora aceea, când amicul tău Cras își închipuie cu naivitate că o să facă o cronoplastie grozavă, tu erai un martor nepoftit, de aceea te-a expediat de acolo. Eu acum sînt în varianta voastră temporală din epoca alexandrină, el vrea să acționeze asupra viitorului acestei variante, nu știi deci dacă va izbuti sau nu va izbuti, nici nu mă interesează. Dar am nevoie să încerc să te mut pe tine în altă variantă, nu chiar acum, deocamdată fă-ți vacanțele tale, distrează-te pe contul timpului reversibil; ești însă un subiect ductil și prin asta foarte apt pentru experiențele noastre, iar dacă reușesc cu tine, înseamnă că o mare descoperire s-a confirmat pentru toate câmpurile paralele ale timpului.

— Ale timpului variabil și reversibil? am zis eu.

— Nu fă pe deșteptul! m-a repezit tipul. Hai la Heron!

Era o invitație la care mă așteptam cel mai puțin.

Să-l cunosc personal pe Heron? Plimbările prin timp, altădată posibile doar în reveriile mele, au ajuns, uite, aproape niște banalități cînd a fost vorba de niște oameni anonimi; și deodată, prezent în carne și oase într-o epocă citită și visată, față în față cu omul care era pentru mine o legendă și la care mă gîndisem cu adorație și spaimă încă din adolescență! Iar tipul suspect care mă urmărea călăuzindu-mă sau mă călăuzea ca să nu mă scape din ochi și căruia nu i-am aflat niciodată numele, de va fi avut vreunul, m-a împins undeva la stînga și am intrat într-o sală plină de mecanisme lucitoare, roți dințate, pîrghii, niște recipiente din care ieșeau aburi, cîteva statui care mi-am închipuit că puteau fi celebrele statui vorbitoare, și o grămadă de instalații și aparate, fără vreo asemănare cu cele de azi. Am zărit un ins aproape

scund, ușor cărunt, cu profil grecesc, probabil explicînd mecanismul ultimei sale invenții unor tineri, cred că discipoli de-ai lui. Mi-am dat seama că era Heron. Călăuza mi-a șoptit:

— Să nu scapi vorba despre timp: dacă încerci, dispari. Heron nu știe și nu are dreptul să știe, dar pentru noi e și el un subiect... un subiect *stabil*. Tu – și tipul rînji – ești un subiect *mobil*. Și de acum încolo vorbim grecește! și, schimbîndu-și puțin vocea, strigă: Heron, înțeleptule meșter, ți-am adus un oaspete.

Heron nu tresări, nu se întoarce, nici măcar nu rosti vreun cuvînt; numai discipolii tresăriră, iar unul din ei mi se păru o figură foarte cunoscută, lucru absurd, sau poate nu chiar așa de absurd, deși asta nu aveam să aflu niciodată. Am făcut cîțiva pași spre grupul dominat de Heron. Fără să se uite la mine, Heron întrebă aproape indiferent:

— Oaspetele a venit dintr-o țară depărtată?

— Da, i-am răspuns, neștiind ce altceva mai puteam spune; am adăugat într-o doară: Ca să văd *Theatrum machinarum* și... alte minuni.

Din omul acesta de excepție lipsea orice urmă de trufie. Dealtfel, oricît s-ar fi lăudat nesuferita mea călăuză, marele inventator nu-mi părea deloc o păpușă mecanică în mîinile temporalilor. Cine știe, poate să i se fi infiltrat niște însușiri în plus, dar omul își avea bogata, inimaginabila lui zestre nativă. Poate unele invenții vor fi fost mai bătrîne decît el, să zicem deschiderea automată a porților cu ajutorul basculei, preoții egipteni practicaseră curent în temple asemenea minune, cine știe dacă nu și statuile vorbitoare, se zicea că și Dedal făcuse dintr-astea. Ai să te miri însă că, intrînd în atelierul lui Heron, intimidat, bineînțeles, și tot căutînd să-mi fac de lucru

privind în jur, am fost atras de un fleac poate mai mult decît de statui: un aparat de taxat pentru carele de transport rapid, i se spunea odometru.

— Mîine oaspetele poate privi spectacolul din teatrul de mașini, zise Heron privindu-mă întîia oară drept în față.

— Heron, zise călăuza mea, oaspetele are și altă dorință: să-l socotești o vreme ucenicul tău.

Nedîndu-mi răgaz nici să întreb, nici să mă mir de samavolnicie, dar poate și pentru că ideea asta la care nu m-aș fi gîndit mi s-a părut prea ispititoare ca să mai cuget la lipsa mea de libertate tocmai cînd mă crezusem mai liber ca oricine, am spus timid:

— Vrednice Heron, sînt prea umil ca să pot spera să învăț ceva, dar, dacă totuși...

— Prietenul nostru, mă întrerupse Heron, te va conduce în biblioteca din Serapeion, unde vei studia Catoptrica și alte scrieri despre lumină și oglinzi, apoi te voi aștepta aici.

Mi s-a părut în vocea inventatorului și oarecare ironie, dar oricum, invitația mă avantaja, numai însoțitorul meu păru surprins și-l întrebă pe savant de ce trebuia să mergem tocmai la Serapeion.

Fără să se mire, Heron zise plictisit:

— Credeam că știi că în biblioteca *aceasta*, care e sacră, nu poate pătrunde oricine. De ce crezi că Ptolemeu Soter a zidit Serapeionul în marginea orașului și de ce l-a înzestrat cu cărți?

Temporalul meu era o fire arogantă și repezită, dar spre uimirea mea acum tăcu și, fără să mai zăbovească, făcînd numai un gest de salut către Heron, mă împinse cam nedelicat spre ușă.

Am coborît în agoră orașului; călăuza mea mă chemă să urc într-un car de pasageri, tras de cai

frumoși semănînd cu caii arabi, și cînd roțile începură să hurduce pe pavaj, uitîndu-mă cu coada ochiului, îmi venea să rîd de mutra acră pe care o făcuse temporalul meu: era lesne da înțeles ce penibilă trebuie să fi fost pentru el o călătorie ca asta, pentru care eu eram totuși binișor antrenat de arcurile vechi ale autobuzelor noastre. Simțîndu-se privit, temporalul se cam răsti la mine, manifestînd niște drepturi asupra mea pe care nu i le acordasem niciodată:

— Ar fi mai profitabil să te uiți pe unde trecem, pentru tine e și frumos și instructiv!

Cvadriga coborî perpendicular spre Canalul Canopic, apoi coti la dreapta între canal și marginea orașului, spre Necropola care era între canal și mare, lîngă Poarta Lunii. Fiind un așezămînt mai popular, Serapeionul fusese amplasat în unghiul extrem de sud-vest, poate și ca să fie mai aproape de porturi. Caii alergau în trap forțat. Deși era tare cald, mă simțeam grozav de bine în atmosfera nepoluată a mării metropole și, firește, căscam gura la priveliște, urîciosul meu temporal avusese dreptate, așa că nici n-am băgat de seamă cînd am ajuns. Temporalul controlă aparatul de taxat, odometrul lui Heron de care ți-am pomenit, plăti „birjarului”, coborî după mine și mă înșfăcă de braț. În fața noastră se înălța, uluitoare, clădirea Serapeionului împodobită sus cu cele trei sute de coloane de marmură despre care vorbesc istoricii. Eram la baza unei scări monumentale de marmură, și parcă mi-era frică să încep a urca cele o sută de trepte.

Cine știe ce era însă în capul călăuzei mele. Tipul mă privi crunt și mîrîi:

— Urcă, ce aștepți? Heron încă n-a inventat liftul și nici n-o să-l inventeze.

Am început să urc. Gîndurile îmi erau cam răvășite,

totuși mi-am amintit de o inadvertență: eu declarasem că veneam să văd Theatrum machinarum, fusesem prezentat drept oaspete, iar Heron mă trimitea să studiez reflexia luminii în oglinzi! I-am spus temporalului, dar el a râs scurt și nu m-a onorat cu vreun răspuns. Cred că ai să te miri, Viky, de ce eram așa de supus, poate ai să mă crezi laș: îți mărturisesc cinstit că la un moment dat, știindu-mă în putere să circul prin timp cum făcusem de atâtea ori, m-am și gândit să dispar de lângă individul de care mi se făcuse lehamite; întâi am socotit că n-are rost, de vreme ce el era mai meșter decît mine și ar fi putut să mă urmărească ușor, ca să nu-ți mai spun de plimbările lui prin cronovariantele alea de care eu habar n-aveam. Pîna la urmă totuși mi-am luat inima în dinți am încercat să fac ce fac de obicei, m-am concentrat în felul meu anume, reducîndu-mă întreg la coordonatele simțului temporal, dar... am continuat să urc treptele de marmură ale Serapeionului, alături de nesuferita mea călăuză. Am mai încercat o dată, însă degeaba, iar individul a început să rîdă amuzat, ba mi-a și zis:

— Nu te mai osteni, acum ești sub controlul meu!

M-am gândit că mîhnirea mea era fără noimă, dacă tot eram în vacanță și tot voisem să cunosc epoca alexandrină. M-am supus deci, renunțînd și la orgoliu și la orice altceva.

Cînd am intrat amîndoi într-o sală și ne-am așezat și ni s-au dat sulurile cerute cu scrierile despre oglinzi, n-am răbdut să nu-l mai întreb pe tip ce rost aveau pentru mine oglinzile alea, iar el, spre surprinderea mea, a răspuns indiferent:

— Poate că-i un pretext.

— Bănuiam! am spus, începînd să desfac sulul manuscris al Dioptriceii lui Heron, și mi-am dat seama,

după cîteva pasaje citite, că nici nu era vorba de oglinzi, ci de descrierea unui soi de teodolit, inventat tot de Heron, pesemne pentru observații terestre și astronomice. Alt sul era probabil Catoptrica. Le-am lăsat însă pe amîndouă și i-am spus în șoaptă individului, mirat și eu că abia acum îmi venise în cap asemenea întrebare: Dar spune-mi, dacă poți sau dacă vrei, căci uite, de cînd am învățat să umblu în timp, de fapt nu știu *cum* umblu și presupun că numai concentrările mele nu sînt nimic, ce se petrece cu un om care se supune cronotranslației?

— Abia acum s-a trezit curiozitatea în tine? zise el. Voi credeți că e posibilă numai „mașina timpului” și, vezi, tocmai ea nu e! Totuși îți spun, pentru că nu pierd și nu cîștigi nimic: nu este numai concentrarea, care și ea ți-a fost dirijată pînă a devenit reflex, atunci însă ți s-a injectat o anumită substanță biochimică pentru asigurarea condițiilor la nivel celular, iar efectul ține cam cinci ani biologici. Pentru că sînt sigur că o să mă întrebi despre translația în variante, te scutesc de întrebările viitoare: e necesară altă substanță, de alt gen, cu efect mult mai scurt și nu totdeauna sigur. Atunci ai simțit că ți se injectează ceva?

I-am povestit în cîteva fraze împlinirea despre care îți vorbisem și ție, dar i-am cerut și lămuriri:

— Te rog să-mi spui ce prezență biologică era atunci lîngă mine, fiindcă eu n-am văzut oameni în carne și oase!

Individul zîmbi:

— A fost unul singur, însă erai în stare de halucinație provocată, ca să nu vezi exact. Și-ți mai fac un hatîr, ca să nu mă mai plictisești altădată: substanțele pregătesc întregul sistem biochimic al ființei la nivel celular, concentrarea devine posibilă și

transferul subatomic la nivelul particulelor, supravegheat de o anumită categorie de neuroni, asigură translația. Asta-i tot! și individul începu să rîdă amuzat, în vreme ce eu îl priveam probabil cu ochi de vițel.

Neștiind ce să fac, am scos alt sul dintr-un cilindru și am început să citesc mecanic, fără să pricep nimic, iar el luase între timp o bucată de pergament uzat și făcea niște calcule. Apoi, după o vreme, păru că zîmbește îngrijorat, aproape fîstîcit, ceea ce pentru el era nefiresc, dacă nu chiar caraghios. N-am îndrăznit să-l întreb de ce zîmbea așa; mi-a spus chiar el, și aici m-a mirat iarăși neașteptata lui dorință de comunicare:

— Există un cusur: am făcut un calcul de control, din nefericire, așa e! și se uită la mine cu dușmănie. Marile emoții sînt riscante pentru stabilizarea în neuron a substanței de cronotransfer în variante. Pricepi?

Am zis că pricep, deși pricepusem și nu prea; rețineam doar că pesemne tulburările nervoase ar anihila porcăria aia de substanță injectabilă. Ca să nu par tîmpit, am zis:

— Se produce o anihilare a substanței biochimice injectate, nu-i așa?

— Nu anihilare, rosti el flasc, fără să mă privească. Mai rău: o modificare în sens contrar, una care poate duce la atemporalizare.

— Dar nu se poate injecta imediat la loc altă doză? am zis, neremarcînd la început ideea de atemporalizare.

— Ești chiar atît de prost? m-a întrebat. Bineînțeles că nu se poate: ar însemna dublarea dozei modificabile, iar o doză modificabilă triplă înseamnă moartea în afara timpului. Dar asta sînt sigur că nu poți pricepe!

Vezi, Viky, ajunseseam temporal fără nici un efort și credeam că totul era simplu. Și nu era.

Individul s-a sculat în picioare și mi-a spus tranșant:

— Mîine seara, la Theatrum machinarum, prima experiență cu tine în cronovariantă. În prima parte a spectacolului vei fi în stare de emoție medie. Dacă treci pragul, încercăm mai sus... Și acum ia ce vrei, citește cum vrei, te las aici pînă după-amiază, cînd voi veni să te iau să mîncăm alimente alexandrine.

Rămas singur și luînd la împlinire unul din sulurile aduse la cererea temporalului de un sclav, am văzut că era tratatul sofistului Zoil. Întîi l-am dat deoparte; apoi, amintindu-mi că el analizase cu maliție inadvertențele și contrazicerile din opera lui Homer, l-am desfăcut și am început să citesc pe sărite, unde găseam texte mai nedrepte și mai răutăcioase, pentru că voiam să mă enervez. Bănuiești care-mi era planul născut subit: epoca alexandrină îmi plăcea, de lucru pentru o pîine cred că aș fi găsit acolo, și poate că emoția citirii lui Zoil, fiindcă nu îl iubesc mult pe Homer, mi-ar fi făcut imposibilă călătoria în periculoasa variantă temporală a tipului care pusese stăpînire pe mine. Poate că așa, cu prețul neîntoarcerii în timpul meu de baștină, aș fi scăpat de condiția mea umilitoare de cobai.

Citisem o bucată de vreme foarte liniștit, așa cum cred că numai în acele biblioteci alexandrine se mai putea citi, fără să-mi fi dat seama cît timp trecuse, fiindcă bineînțeles ceasul meu Omega, deși cu nume grecesc, ar fi stîrnit spaimă și, cum îl purtam într-un soi de buzunar al tunicii ca să nu se vadă, cu atît mai puțin puteam să-l scot la vedere acolo unde eram. Existau clepsidre pentru doritori, dar nu mă interesase să mă iau după ele. Și tocmai cînd eram mai antrenat în

lectura lui Zoil, individul meu a reapărut ca din pământ lângă mine.

Ne-am dus în Portul mic, unde se putea găsi de mîncare la diverși negustori cu prăvălii stabile ori ambulante, și am mîncat acolo, ca să fim aproape de Teatru.

Teatrul era așezat chiar pe țărm, spre nord, în dreptul insuliței Antirhodos, și dacă te uital de acolo spre mare, Farul era în stînga.

Călăuza mea părea mereu același ins nepăsător, deși atunci parcă mai dornic de tăcere ca oricînd, iar dacă-l priveai mai atent, arăta puțin încordat. Am priceput că, oricum, se afla în preajma unei experiențe importante, dacă reținusem bine, prima în genul ei, și poate că șefii lui din varianta de unde venise sau cine naiba îl dirija pe el acolo aveau să-i ceară socoteală dacă nu-i ieșea paciența cu mine.

Am ajuns pe țărm, lângă vestitul teatru, tot cu un car, ca să zic așa, cu „birja alexandrină”; dar cred că am ajuns prea devreme, fiindcă individul mi-a făcut semn să ne mai plimbăm prin port. Am început să privesc și eu toate cîte le vedeam, mai ales farul acela, una din cele șapte minuni ale lumii, deși erau mult mai multe minuni ale lumii la care m-aș fi uitat. Mă simțeam năpăstuit, de unde fusesem înflăcărat și mîndru de călătoriile mele prin timp: acum intrasem la stăpîn și, după ce izbutisem să încerc pe pielea mea cea mai mare dintre minunile lumii, nu mai puteam să mă bucur de nimic, cît eram la cheremul nu știu cui. Te gîndești că mă uitam la farul acela a cărui lumină bătea la peste o sută optzeci de kilometri, că îi contemplam mărimea neomenească, vai! și numai în partea de jos avea vreo trei sute de camere, iar individul nu mi-a dat voie să intru... Firește, nici teatrul

lui Heron nu era de ocolit, știam însă că n-o să-mi tihnească nici măcar spectacolul, când știam pentru ce am fost adus. Cred că mă înțelegi de ce mi se făcuse lehamite de toate și de ce căscam gura pur și simplu, ca țăranul la bîlci. Și nici măcar asta n-am putut face pînă la capăt; la un moment dat, individul mi-a făcut semn să intrăm în teatru. Am intrat printre primii, însă treptele amfiteatrului s-au umplut imediat. Noi, deși oaspeți cu trecere, ne-am așezat mai într-o parte, cît mai discret, și am înțeles asta numaidecît și tocmai de aceea m-a cuprins brusc frica. După ce a început spectacolul, în timp ce, uitîndu-se la două statui de zei care conversau între ele, nișel cam hîrșîit, cam metalic și diavolește, lumea vocifera apoi amuțea crispată, apoi iarăși vocifera pînă când cădea în extaz, individul meu nefast nu m-a lăsat în pace nici măcar să mă uit bine și mi-a șoptit printre dinți:

— Nu te mai uita acolo! Acum să fii gata: concentrează-te ca pentru un cronotransfer obișnuit.

Ce puteam să fac? M-am concentrat ca pentru un cronotransfer obișnuit, și deodată...

...Stăteam țeapăn în picioare, ca într-un coșmar, dar de fapt nu visam, nu aveam halucinații, am verificat, nu mă îndoiesc, și eram undeva într-un peisaj pe care parcă îl mai văzusem, cu niște copaci, o străduță care se oprea într-un scuar sărăcăcios, și tot întorcîndu-mi ochii și memoria, mi s-a părut că recunosc ceva din cartierul în care copilărisem, ba la un moment dat am văzut doi oameni dintre care pe unul îl și cunoșteam mai bine decît iți închipui, fiindcă, n-ai să mă crezi, era un văr al meu, însă mai bătrîn cu vreo zece-cincisprezec ani de cum îl știam când murise, fiindcă murise săracul de tînăr, iar atunci l-am strigat: Eugen, ce faci tu aici? iar el l-a lăsat pe celălalt și a

venit spre mine, curios, m-a privit cu o uitătură stranie și m-a întrebat: De unde mă cunoașteți dumneavoastră? iar eu i-am zis ce și cum, și atunci el a clătinat din cap și s-a întors la celălalt și s-au dus amîndoi în treaba lor. Eu, Viky, am rămas deconcertat, mă uitam ca vițelul la poarta nouă, pînă cînd au apărut de după scuar trei femei necunoscute și abia atunci am observat niște lucruri care m-au amețit. N-am leșinat totuși, deși nici mult nu aveam, pentru că, vezi tu, afară de faptul că cele trei femei erau cu niște veșminte cum nu mai văzusem nici în viață, nici măcar în poze sau în filme, se mai și deplasau fără să miște picioarele, însă cu mare viteză, fără să atingă trotuarul. Le-am strigat, s-au uitat la mine și au rîs, dar au plutit mai departe și le-am pierdut din ochi. Apoi a apărut un băiețandru, îmbrăcat și el cu niște haine ciudate, lucioase, parcă metalice, și luneca și el ca și cele trei femei, iar cînd l-am strigat, s-a clătinat puțin, după aceea a venit spre mine cu pas normal și m-a întrebat din ochi ce vreau de la el, iar cînd i-am spus pur și simplu că nu mă dumiresc asupra stilului de mers, a început să rîdă și m-a întrebat întocmai cum îți reproduc: Ce sînteți dumneavoastră, stimată ființă, o formă necunoscută, un locuitor extraplanetar, un android sau un semen din altă cronovariantă? M-a făcut praf și pînă să-l mai întreb ceva, m-am pomenit cu niște groaznice dureri de cap și tremurînd ca într-o mare febră, dar așezat acolo, pe banca de marmură din Theatrum machinarum, unde nesuferitul experimentator, împreună cu altul care nu știu de unde răsărise între timp, mă urmărea încordat. Cînd și-au dat seama că sînt totuși viu și că s-a petrecut cu mine cam ceea ce doriseră ei, individul meu a scos un obiect elipsoidal cu un soi de ac și m-a înțepat ușor în tîmple

și în ceafă; mi-am revenit imediat și, pentru că mă uitam lung la al doilea individ, acela mi-a spus:

— Am fost acolo, la o fereastră, te-am urmărit fără să mă vezi și am venit după tine în varianta de aici. Nu te mai tot mira atît!

Iar antipatica mea călăuză, prima dată de cînd ne cunoscuserăm direct, în sfîrșit arătînd mai amabil, m-a privit aproape drăgăstos, ba m-a și bătut pe umăr și a exclamat foarte vesel:

— Ai reușit! Ești un subiect admirabil.

Abia atunci am fost mai atent la ei: își șopteau ceva, dar într-o limbă pe care nici n-o știam, nici n-o puteam recunoaște, dacă putea fi numită limbă, fiindcă se compunea din fluxuri de sunete aproape contopite, fără durități, între timp, lăsat în părăsire, dar cu voința încă amorțită, am început să mă gîndesc la ce se petrecuse cu mine și am avut revelația spontană a unei cauze care nu-mi trecuse prin minte: simțeam că amîndoi sînt surprinși de reușita experienței, că nu prea pusese ră bază pe ea sau pe mine și bineînțeles nu le-ar fi păsat dacă, așa cum spusese nepoliticosul meu însoțitor, aș fi murit în afara timpului, habar n-aveam ce poate fi moartea aia, iar că, pe de altă parte, nici planul meu nu izbutise, ba dimpotrivă, urmărind o țintă am nimerit în cu totul alta, și, atunci am priceput că în vreme ce tot citeam din Zoil și mă enervam, nu făceam decît un soi de antrenament sportiv al emoțiilor, care le-a dat experimentatorilor apă la moară în loc să-i saboteze. Atunci am stat pe gînduri dacă să-i ajut spunîndu-le descoperirea sau să mă fac că nu știu nimic și să-i las să-și bată capul singuri. De fapt toate întîmplările astea cu voiajurile mele prin timp veniseră prea pe neașteptate și se țînuseră lanț, și abia acum îmi dau seama, mult mai precipitat decît

eram în stare eu să le urmăresc, așa că povestea cu experimentul transferului între cronovariante mă găsisese într-o stare aș zice de inconștiență; altfel, sînt convins, m-aș fi înfuriat. Și totuși în clipa aceea, cînd indivizii șușoteau ei știau ce, m-a cuprins deodată o uriașă silă de toate și aș fi renunțat bucuros la rangul meu de călător temporal dirijat, în schimbul unui strop de independență. Dar se pare că nu mai era nimic de făcut: intrasem în horă.

Și cum mă tot gîndeam eu așa, cînd întorc capul, văd iar numai unul, pe călăuza mea! Neauzind nici o mișcare în preajmă, am înțeles că al doilea plecase în varianta lui, de unde mă tot pîndise pe mine. Ăstălalt s-a uitat cu satisfacție la mine, m-a bătut iarăși pe umăr și mi-a spus încîntat:

— Bravo, ai reușit, deci se poate face cu orice subiect echilibrat.

Probabil măgulit fără să-mi dau seama, i-am povestit atunci și eu pățania cu lectura din Zoil, ocolind însă scopul. Individul a zîmbit fără să se prea mire și asta nu mi-a plăcut deloc; dar apoi tot el mi-a spus că bănuise ceva și că deocamdată n-o să aibă nevoie de mine și că o să lucreze cu alți subiecți; totuși mi-a mulțumit, vai! pentru sprijin și mi-a arătat că mă răsplătește cu o repetare a injectării substanței de transfer, dar nu pentru cronovariante, ci numai pentru călătoria simplă în timp, și că, dacă doresc, pot rămîne și în Alexandria, ca discipol al lui Heron. M-a sfătuit, fără să mă oblige, să nu mă întorc – spre binele meu – la Cras cel din Siracuza, nici în clipa cînd l-am părăsit și nici în sectorul temporal ulterior, cam un deceniu obiectiv. Drept să spun, nici mie nu-mi mai ardea de Cras. După oarecare ezitare, m-am decis să rămîn o vreme în Alexandria, fiindcă era frumos.

De atunci încolo, viața mea s-a scurs vreo doi ani subiectivi fără evenimente deosebite. Îl asistam pe Heron, învățasem să lucrez cu el și era foarte mulțumit că pricep și rezolv calculele pe care mi le dădea să le fac, niciodată însă n-am îndrăznit să-i arăt că foloseam algebra noastră elementară, de care el habar n-avea, și am preferat, de teama vreunei cronoplastii la care nu aveam dreptul, să mă creadă Heron mai deștept decît sînt. Afară de atelierul lui Heron și de Theatrum machinarum, unde începusem să mă plictisesc de păpușile care se mișcau greoi, dar singure, prin complicate angrenaje de roțițe mișcate mi se pare de diverse resorturi, și vorbeau în cuvinte puține, rostite gutural, prin combinații subtile de sunete complexe produse de o puzderie de mici instrumente pneumatice, ca instrumentele muzicale de suflat, poate ajutate și de unele instrumente de percuție, mă mai îndeletniceam cu plimbările prin oraș sau cu lecturile în cele două biblioteci, acum cînd mi se îngăduise să pătrund și în biblioteca cea mare din Museion, întrucît de astădată eram întreținut, auzi tu, Viky!, întreținut de statul egiptean de acum două mii de ani. Cînd oboseam de toate preocupările curente și de obligații, care erau însă mai atrăgătoare de o mie de ori decît slujba mea de arhivist de la institutul nostru, mă duceam să mă recreez în centrul orașului unde erau, aproape de Tribunal, niște parcuri și un altar al zeului Pan, făcut ca o măgură artificială care semăna de fapt cu un con de brad spre care te ducea un drum în serpentină. Mai rar mă plimbam pe țărmul continental: acolo, nu departe de Poarta Lunii, cam în dreptul Templului Isidei de pe insula Pharos, era Palatul Regal în care, îți imaginezi, n-am putut intra niciodată și tare aș fi vrut totuși să contemp lu și luxul

și amestecul ciudat de obiceiuri egiptene tradiționale, persane și macedonene, care habar n-am cum se vor fi împăcat. Dar acolo nu se pătrundea ușor. Într-o dimineață însă mă oprisem să mă uit la fațada palatului și un ins m-a apucat de umăr; am tresărit, credeam că vreun paznic secret mă bănuise de ceva și, când eram gata să mă justific sau s-o șterg în adâncul timpului, insul mi-a ieșit rîzînd în față: era Cras.

— Ce cauți aici, Cras? am strigat.

El rîdea și mai tare:

— Am venit să-mi pierd urma siracuzană. O să mă întorc la Siracuza când va fi cazul, dacă nu ți se pare caraghios cum vorbesc eu de viitor: este unul Agathokles, cu care am treabă.

— Și aici pui la cale ceva, Cras? am zis familiar, fiindcă nu e puțin lucru să te întâlnești acum două mii de ani cu cineva cunoscut.

— Nu, zise Cras fără să mai rîdă. Aici am venit nu numai să-mi pierd urma, dar și să caut un individ cu care m-am întâlnit odată, în altă variantă de timp – dar tu nu știi ce-i asta! n-are rost să-ți încarc mintea cu noțiuni bizare. Am cu el o răfuială. Vezi, îți mărturisesc fățiș: fără el, aș fi trăit liniștit poate că în timpul meu normal din viitorul pe care nu-l intuiești sau poate că aș fi fost un hoinar temporal ca tine.

Cras a devenit deodată trist, ceea ce nu mă așteptam să văd la unul ca el; mi-a atins umărul și a dispărut în mulțime. M-am gîndit atunci care din ei e mai potlogar și, presimțind în orice caz ceva necurat și poate primejdios, m-am întors grabnic aici, unde stau acum cu tine.

3. Un ideal cumplit

Nimeni nu mai știa exact vârsta lui Bob. Calendarul curent indica o vîrstă care nu se potrivea însă cu încărunțirea subită și nici cu zvonurile fabuloase ce începuseră să bântuie în jurul numelui său chiar și printre oamenii care nu-l cunoșteau. Viky, secretara institutului, nu rămăsese cu totul discretă și nu atît din vina ei, cît probabil mai ales din cauza povestirii neobișnuite pe care o ascultase, cînd ațipind, cînd trezindu-se uimită, în acea noapte din casa lui Bob. Firește, cei mai mulți oameni care își căutau diverse pretexte ca să-l zărească măcar trecînd pe stradă, nu făceau decît să-și potolească setea curentă de cancanuri, însă nu credeau nimic din zvonuri, pentru că orice om cu bun simț știa că timpul, vai, timpul este ceva care curge dinspre ieri către mîine, fără opriri, fără ocoluri și fără întoarceri. Bob însuși, deși nu putea tocmai el să nu creadă că timpul poate fi și reversibil, ajunsese parcă supus unei deznădejdi neașteptate și nemaifăcînd nici un efort măcar de aducere aminte a vacanțelor sale în antichitate, trăia aproape mecanic viața de toate zilele, cum apucase laolaltă cu toți ceilalți din preajma sa, și uneori se deslușea stăpînit de o stranie frică de timp.

Dar într-o zi, invitat la o sindrofie oarecare, a dat cu ochii de o domnișoară ciudată, care l-a tulburat o secundă. Întîmplîndu-se la plecare să aibă aproape același drum cu ea, deși între timp n-o mai observase, a însoțit-o și, cu fiecare pas lent pe care-l făcea alături de trupul ei subțire, simțea sau i se părea că simte că și-a găsit adevărata chemare.

A trecut mai întîi o lună cu cîteva conversații telefonice, iar apoi deodată Bob a simțit o nevoie aproape dureroasă și de neamînat s-o caute. A aflat că fata lucra într-un laborator de biochimie, și atunci,

dezinteresat de tot rostul existenței lui s-a dus acolo, a găsit-o, totuși fără să-i stîrnească ei prea multă mirare, și i-a cerut poruncitor să lase lucrul și să vină cu el în clipa aceea oriunde, bunăoară într-un parc mai nefrecventat. Și s-au dus amîndoi într-un parc singuratic.

Bob nu se așteptase să i se accepte tonul, asta a observat-o abia mai tîrziu, și a rămas uluit că fata a plecat cu el fără să ezite, fără să ceară explicații, aproape fără să se asigure dacă nu produce încurcături părăsind laboratorul pe neașteptate. Poate că există într-adevăr astfel de iubiri izbucnite simultan la ambii parteneri, cînd starea de suflet cunoaște mai întîi o agregare lentă și tainică a sentimentului și apoi, devenind *deodată* dominantă în existența insului, se impune dincolo de controlul voinței sau al codurilor sociale.

Ajunși pe o alee de parc, aproape că n-au mai folosit vorbele necesare, fie că nu mai erau necesare, fie că lexicul nu le cuprindea pe cele de care ar fi fost nevoie cu adevărat. Știe de fapt toată lumea că cei care se iubesc nu-și spun cuvintele de dragoste ca un schimb de informații, fiindcă iubirea se detectează pe alte căi atunci cînd izbutește să fie autentică. Din conversație se reține probabil mai ales sunetul, dovadă că partenerii sînt dornici alteleori și de tăcere. Dar această stare de dragoste subită apăruse mai mult decît ca o stare magică, într-o clipă cînd amîndoi simțiseră brusc nevoia lor unul de altul.

Se plimbau de cîteva ore și vorbeau despre orice în afară de dragostea lor așa de recentă, însă toate frazele spuse erau de fapt spuse într-o dragoste. Bob se simțea atras de totul de fata aceasta, începînd cu numele ei destul de rar, una din semnificațiile latine

era „binefăcătoarea”: o chema Alma, nume pus la împlinire de naș.

Și totuși, pe măsură ce și-o simțea mai aproape, Bob deslușea în el și o anume teamă de ea sau poate îngrijorare sau, nu știa nici el, o stare de inexplicabilă prudență, logic nejustificată.

Se plimbau demult, fără să obosească, și deodată Bob își aminti de câteva fraze ale ei pe care el le memorase întâmplător și care acum i se păreau legate într-o singură structură. Ca să fie sigur că nu i se năzărea, porni o oarecare discuție despre necunoscuții întâlniți pe alei, și ea zise:

— Te preocupă ăștia prea mult, nu crezi? Sînt prea străini de mine ca să mă intereseze.

— Pentru că sînt anonimi? zise el.

— Nu, răspunse ea, sau mai bine zis nu numai ei sînt anonimi: toți!

— Și eu? îndrăzni Bob.

Ea rîse:

— Tu mai puțin. Ție îți știu măcar numele și... Încă ceva. Ia spune-mi, e adevărat ce se vorbește despre tine că, dar e imposibil să cred, că *știi* să călătorești cu mașina timpului?

Acum se surprinse și el rîzînd, însă altfel:

— Mașina timpului nu e decît o ficțiune. Dar ce te face să crezi că n-ar fi posibil?

— Măcar faptul că nu știu să fi călătorit pînă acum cineva cu adevărat prin timp... Și spune-mi, *cum* călătorești?

— Aș putea, zise el, să-ți povestesc oarecare lucruri, dar tot n-ai să mă crezi, iar pe de altă parte deocamdată n-am mijloace să te iau cu mine ca să-ți dovedesc. Un fel de demonstrație însă tot o să-ți fac.

— Cînd? zise ea fără nerăbdare.

— Bineînțeles, nu acum. Poate altădată.

— Vai, zise ea, tare mi-ar place să pot face asta și eu, deși spui că nu se poate. M-aș duce, m-aș tot duce așa, cred că fără scop, în trecutul cel mai îndepărtat, cine știe de ce! (și rîse cu anume amărăciune) poate ca să-mi văd strămoșii, dacă i-am avut vreodată. Dar nu-i așa că spun prostii?

— Nu, zise el, tu nu poți spune prostii. Dar ești o ființă ciudată.

— Toți bărbații spun așa tuturor femeilor cărora le fac curte.

— Nu știu dacă toți tuturor și mi-e teamă că nu-ți fac curte, dar eu pot să-ți spun și de ce ești ciudată; ai un fel de a-i privi pe toți oamenii parcă n-ai fi dintre ei, iar acum remarc și interesul ăsta pentru strămoși. N-am să-ți ascund, chiar dacă ai să rîzi de mine, la ce m-am gîndit: uite, m-am gîndit că tu nu ești dintre ei!

— Și asta spun bărbații tuturor femeilor.

— Nu în sensul acela, altfel: am simțit că tu privești omenirea nu știu cum parcă din afară, cu alți ochi decît ai noștri.

Ea începu iar să rîdă:

— Vrei să insinuezi că am fost adusă de vreo farfurie zburătoare?

— Deloc! Asta-i o probabilitate demonetizată azi, nu știu, nu mă preocupă cîtuși de puțin. Eu m-am gîndit la cu totul altceva: pe planeta asta nefericită nimeni nu mai poate spune că e de rasă curată, fiindcă rasele s-au tot amestecat atîta vreme și... dar eu nu sînt specialist și tu, ca biochimistă, poate că ai să rîzi de mine! Întîlnim oameni care pot sau cred că pot demonstra prin arborele lor genealogic că aparțin cutărei spițe și vezi totuși pe fața lor, în gesturile lor, în felul de a gîndi, în anumite înclinații înnăscute, ba chiar

în anume inflexiuni vocale, de ton, de ritmare a frazei, că ei descind mai degrabă din cu totul altă ramură, pesemne că niște trăsături ancestrale revin după un salt foarte lung prin timp, cine știe pe ce căi, nu știu cum să-ți spun, te rog nu rîde de mine...

— Nu rîd, deși demonstrația ta nu e dintre cele mai riguroase. Ce are a face însă asta cu mine, cu ideea ta că sînt... *ciudată*?

— Are! și Bob ezită puțin, fîstîcit. Uite cum: optica ta mai mult decît obiectivă, iartă-mă, un pic chiar rea, asupra oamenilor, mă face să mă întreb dacă nu cumva moștenești și un alt fel de strămoș.

— Vrei probabil să spui ceva la modă: din cei care se presupune că ar fi venit în vizită pe Pămînt acum cîteva milenii să facă misionarism științific sau nu știu cum i se mai spune... Dragule, ești un copil mare și fascinant! Dacă n-am fi printre oameni, te-aș săruta... Dar știi tu că amîndouă bunicile mele și amîndoi buncii sînt din niște sate izolate din creierul munților din țara asta, de pe o rază numai de cîteva kilometri?

— Nu știam, Alma, dar asta n-are importanță. Și de fapt de ce mi-ai vorbit adineauri chiar tu de dorința ta de a-ți întîlni strămoșii? Cred că n-ai uitat ce mi-ai spus.

— Vorbeam așa... cine n-ar avea asemenea dorință? Avem cu toții strămoși. Trebuie neapărat să fie călători cerești?

De cînd se tot plimbau se făcuse seară și aproape se întunecase. Observînd schimbarea de lumină, Bob o luă de mîină și spuse:

— Hai să stăm pe bancă pînă nu s-au ocupat toate. Mai stăm cît mai stăm și după aceea mergem undeva să mîncăm sau unde crezi tu.

— Nu mi-e foame, dar undeva putem să mergem!

zise ea așezându-se odată cu el.

— Și dacă totuși... începu Bob, apoi renunță văzînd-o în amurgul întunecat și își apropie cu oarecare sfială și prudență buzele de gura ei. Ea întîi îl sperie puțin evitîndu-i îndrăzneala și privindu-l rece sau crispată, apoi însă îl ajută cînd el se speriasse de-a binelea, și după aceea o vreme nu vorbiră nimic. Mai tîrziu, mîngîindu-i ușor tîmpla, Alma zîmbi:

— Tu mă iubești într-adevăr, sau numai te atrage ceea ce ai spus despre mine?

— Cred că te iubesc într-adevăr, mai adevărat decît adevărul! spuse Bob. Dar nu știu ce mă atrage la tine, probabil tot.

— *Și strămoșii?* rîse ea. Sau totuși *numai strămoșii...*

— Nu fi rea, draga mea, mi se pare că nu ți-am spus nimic necuviincios! și el se gîndi o clipă cu ciudă la doamna Viky, pe care n-o iubise niciodată și care probabil îl iubea, dar altfel, într-un chip obositor, fără orgoliu și fără dăruire, pesemne lăsîndu-se luată simplu, cu totul, și nedăruind nimic, neștiind ce să dăruiască sau neștiind că poate dărui ceva.

— Unde ți-a umblat gîndul? îi reproșă Alma. La cine?... Mă compari cu cineva sau tot la strămoșii mei te gîndești? Ori ai plecat într-o călătorie prin timp, cum se vorbește că pleci deobicei! spuse ea. Tăcu un răstimp, apoi rîse, apoi iar tăcu, și Bob, ascultîndu-i rîsul, nu știa să deslușească ce era numai al ei, sunetul voios care i se păru înșelător sau o anume tainică duioșie.

— Nu, zise el, tocmai aici e durerea, că aș vrea poate să plec să-ți caut strămoșii, uite, ți-am spus pe șleau, dar nu mă îndur.

— De ce nu te înduri? Ți-e frică acum să mă lași

singură?

— Nu mi-e frică de asta.

— Atunci de ce nu te înduri? E așa de grea o călătorie în timp? Chiar tu spuneai că nu e grea.

— Nu e grea în sine, cel puțin pînă acum nu mi s-a părut nici una prea dificilă. De ce nu mă îndur? Nu mi-e frică să te las singură, mai ales că aş reveni, ştii, aproape instantaneu, din *timpul tău* aş lipsi mai puțin de un minut. Dar, dacă m-aş antrena în căutarea strămoşilor tăi, cine ştie cît timp al *meu* ar trebui să se consume.

— Da, dragul meu Bob, timpul tău ar seca şi e un timp preţios. Am glumit, n-am nici un fel de interes special pentru strămoşi, nu le ştiu măcar adresa exactă!

— Alma, de ce mă chinuieşti? zise Bob căznindu-se să-şi ascundă reproşul cîtă vreme îşi rostea fraza. Nu de timpul meu e vorba, chiar dacă m-aş întoarce la tine bătrîn fie şi numai ca să-ţi aduc vestea. Este însă altceva mai primejdios.

— Deci pot exista şi primejdii! zise Alma rîzînd moale.

— Da, zise Bob, există un pericol pe care nu l-am bănuit niciodată mai înainte: pierderea efectului substanţei de transfer temporal care mi s-a injectat, despre asta nu ţi-am spus încă nimic! Sau ţi-am spus? Iartă-mă, vorbesc uneori în dodii. Am aflat despre riscul ăsta de la un tip cu care acum două mii de ani, iartă-mă, nu rîde! m-am întîlnit în Alexandria egipteană.

Alma suspină.

— Tu eşti nebun, dragul meu! îţi dai seama ce ai spus? Ziceai: am aflat... acum două mii de ani.

— Da, spuse el cu un rîs trist, am spus exact,

pentru că anume *atunci* am aflat, adică în ultima mea cronotranslație. Și nu mă gândesc la lunga mea absență de lângă tine, timpul subiectiv poate că m-ar face să nu te văd foarte multă vreme din viața mea chiar dacă aş lipsi de aici, de pe banca asta, nici măcar un minut întreg, și eu, vezi tu, Alma, eu aş fi fericit să fac pentru tine ceea ce sper să nu poată face nimeni altcineva și aş alerga prin timp pînă aş afla și m-aş întoarce la tine cu vestea, și poate că aş veni foarte bătrîn și după aceea ți-aş săruta mîna și tu ai face cu mine ce vrei... Alma, dragostea mea, eu te iubesc așa cum nu mi-aş fi închipuit că se poate iubi. Dar dacă încetează nu știu în ce clipă efectul substanței de transfer și nu mă mai pot întoarce niciodată la tine, dragostea mea, și sînt silit să rămîn poate zece mii de ani depărtare de tine, singur, fără tine...

— Ești sigur că ai rămîne singur? Acolo? și, întrerupîndu-l, Alma zîmbi discret, iar el nu putu desluși ce fel de zîmbet era și dacă era zîmbet.

— Da, zise el, sînt sigur. Vai, iartă-mă că sînt patetic, dacă aş avea de unde să-ți injectez și ție substanța aceea de transfer, care nici nu știu ce este, te-aş lua cu mine. Spune-mi, ce să fac?

— Tu ești nebun de-a binelea, dragul meu. Și mă iubești, acum știu că mă iubești. Și nici nu ești nebun. Știi tu ce e cu tine?

— Poate că știu, Alma. Sau nu știu nimic. Învață-mă ce să fac, eu nu mai pot hotărî, dă-mi porunca pe care o aștept.

Alma nu-i răspunse. El se lipi de ea. Întunericul îi cuprinse repede și Bob deslușea din ce în ce mai greu fața ei, acum compusă numai din umbre. Alma tăcea într-un fel ciudat, lui Bob i se păru că o aude cum tace, că tăcerea ei e sonoră și intangibilă, și nu îndrăznea să

i-o tulbure, simțea că nu mai are glas sau că glasul lui nu mai are conținut sau conținutul glasului nu mai are vigoare. Gîndurile i se destrămau, nu mai găsea nici unul în stare să se manifeste sonor. Bob nu mai știa dacă e fericit sau nefericit, se mulțumea doar să șadă lipit de Alma iar tăcerea ei i se părea că îi adie în obraz.

Bob observă totuși o modificare în prezența Almei. Cînd se aștepta mai puțin, Alma îi găsi tîmpla pe întuneric și i-o dezmierdă scurt.

— Alma! începu el, dar ea îi puse palma pe gură, apoi deodată îl întrebă rîzînd:

— Spune-mi, Bob, pe tine nu te-au obosit bizarele tale călătorii sau vacanțele tale secrete?

— Nu, de ce?

— Mă întrebam dacă nu te-ai simțit vreodată ca un drumeț căruia îi vine la un moment dat să abandoneze drumul și să se oprească la prima cabană. Sau n-a fost nimeni care să te ispitească să rămîi într-un timp anumit și să nu te mai întorci niciodată în al tău?

— Nu, n-am simțit nici oboseală, nici ispită. Aș fi rămas poate în Alexandria, dar n-am rămas.

— Îmi spuneai totuși că aici n-aveai pe nimeni care să te aștepte și deduc că acolo, în timpurile vacanțelor tale, era mai ispititor decît în viața ta de aici, ziceai chiar tu, cam ternă.

— Da, poate însă că te presimțeam pe tine și pentru tine...

— E foarte frumos ce spui, îl întrerupse Alma, dar cine poate presimți! Sîntem oare numai niște grăunțe aruncate pe brazdele timpului! Cine știe unde cade fiecare!

— Alma, tu îmi vorbești în parabole.

— Spune-mi, Bob, de ce crezi că n-ai putea

prelungi efectul substanței aceleia. Nu există nici un mod de economisire? Și ce fel de durată e durata efectului? Timpul crezi că are aceleași criterii peste tot?

— Alma, nu știu ce să-ți răspund.

— Mie? zise Alma. De fapt nu ți-am pus nici o întrebare.

— Draga mea, ce-i cu tine? se sperie Bob.

— Știi, Bob, s-a făcut întuneric și s-a lăsat răcoare. Uite, sus sînt stelele și mi-e foame. Du-mă undeva să mîncăm!

Bob încercă s-o privească, dar abia îi zări conturul; iar el avea nevoie să-i vadă clar trăsăturile și întrebîndu-se dacă le-ar fi văzut clar cel puțin ziua, se ridică de pe bancă și o ajută să se ridice. Se uită în sus și zări stele. Răcoarea din parc era jilavă. O luă pe Alma de mîină, gîndindu-se iute unde se putea ajunge mai repede și unde se putea mîncă mai civilizat. După ce porniră spre poarta de miazăzi a parcului, Bob zise cu voce stinsă:

— Ești tare stranie, dragostea mea. Sau sînt nevrednic de tine...

— Tu nu știi să spui și altceva despre mine, Bob? Îl muștră ea și după aceea adăugă rîzînd: Cum o să fii nevrednic tocmai tu! Spui că sînt stranie? Crezi într-adevăr că sînt? Poate că nu sînt.

Pe stradă era mult mai multă lumină decît în parc. Bob se simți apăsător de întrebări pe care nu le putea formula; chiar intui o stare paradoxală, spre care nu găsea nici o cale de acces. Restaurantul unde se gîndise să mănînce era aproape de parc. Mergeau pe jos. Ea nu se miră, nu-l întrebă nimic. Traversînd o stradă, Bob zise deodată:

— Alma, tu chiar nu știi că aș face orice pentru

tine?

Alma surîse. El îi simţi surîsul, fără să i-l vadă direct, pentru că tocmai se apropiau de trotuar şi trebuia să fie atent la traficul străzii. Cum o ţinea de braţ, i se păru că simte în trupul ei o anumită tresărire nedesluşită şi îi fu ciudă că nu e în stare să citească în sufletul ei.

— Şi dacă nu putem face totul, numai cea mai mare parte, însă nu tot, zise Alma, ce preţ mai are întregul acela virtual?

Bob se poticni de încordare. Apoi o întrebă:

— Despre dragostea mea vorbeşti, Alma, nu-i așa?

— De ce neapărat despre ea? zise Alma. Eu ştiu că mă iubeşti cu adevărat şi cu totul. Nu ştiu dacă ştii tu!

Bob fu mirat, însă nu îndrăzni să întrebe ceva. Merse ră tăcuţi câteva minute, pînă ajunseră la restaurant, unde o masă mai ferită se găsi ușor, iar cina le-o compuse mai mult ospătarul, întrucît Bob vorbise cu el nehotărît şi monosilabic.

Mîncară tăcuţi, fără interes pentru meşteşugul culinar. Lui Bob i se păru la un moment dat că erau amîndoi cuprinşi ca într-un soi de sferă paramagnetică, fireşte nevăzută sau nu numai atît, care-i izolase de tot restul universului, pînă şi de cuvintele lor. O clipă lui Bob i se păru străină şi chiar neverosimilă furculiţa sclipind pe care o ţinea în mînă şi se uită cu mirare în farfuria din care sfîrşise de mîncat. Restul gesturilor se petrecu mecanic: încheierea cinei, plata notei aduse de ospătar, plecarea din restaurant. Nu se consultară nici asupra drumului şi astfel, în tăcere, se întoarseră în acelaşi parc. Mergeau încet, unul lîngă celălalt. S-ar fi zis că amîndoi oficiază un ritual necunoscut şi necesar poate mai mult decît ritualul unei iubiri. Numai cînd, mai tîrziu, aproape fără s-o caute, îşi regăsiră banca,

tot goală, le reveni graiul.

— Vreau să-mi făgăduiești ceva, Bob! zise Alma. Îmi făgăduiești, îmi poți făgădui orice?

— Da, zise el, jur să te iubesc totdeauna.

— Nu asta ți-am cerut, deși e bine că vrei tu asta. Nu te aștepți să-ți cer tocmai eu: rupe-te de mine un timp, dacă poți într-adevăr, și du-te *acolo...* Vreau să știu neapărat.

— Ce să știi, draga mea? Mi se pare că te înțeleg și nu te înțeleg sau mi-e frică să te înțeleg.

— Să nu-ți fie frică, ai înțeles bine: vreau să te duci acolo, în timp sau prin timp, dacă ești în stare cu adevărat, și să afli. Vreau neapărat să știu *cine* sînt eu!

Bob se gîndi prima dată de cînd era pe lume că una este să dorești ceva fără să știi sigur că dorești cu adevărat să și faci, și cu totul alta este să ți se ceară să faci numai pentru că ai spus că vrei să faci. Se întrebă cu oarecare fior de teamă dacă nu cumva n-a fost toată viața decît un superficial care se trezise deodată călătorind prin timp, fără să fi născocit el călătoria prin timp, iar acum, arătîndu-se curios și poate că și dornic de a descifra o taină și spunînd asta dragei lui, rugămintea sau porunca ei, venită pe neașteptate, îl înfricoșa. Totodată simți și că nu mai era nimic de făcut, totuși încercă un ultim gest defensiv:

— Dar știi, Alma, te-am prevenit că o să-mi lipsești, dacă durează investigațiile mult... și s-ar putea nici să nu-ți găsesc strămoșii. Și mai e ceva poate mai grav: dacă durează mult, ți-am mai spus, la întoarcere eu te găsesc tot așa de tînără, dar eu s-ar putea să mă întorc în clipa ta mult mai bătrîn, și ai să mă mai iubești oare atunci?

— Dacă te iubesc *acum*, o să te iubesc și *atunci*! zise Alma. Chiar tu spui că diferența nu e mai mare de

un minut... Și că ai să îmbătrânești, n-are nici o importanță. Dar dovedește-mi prin asta că mă iubești cu adevărat. Și nu numai atât.

Bob se simți într-o stranie stare necunoscută, ca o alunecare într-un văzduh lichid, și cald și răcoros în același timp. O simți pe Alma mult mai lângă el decât adineauri și se gândi: „O iubesc, nu mă pot îndoi, parcă am așteptat-o zece milenii, dar nu cumva nu sînt vrednic de ea, nu cumva sînt totuși un superficial, cînd îi spun că aş putea-o părăsi numai pentru că o iubesc cu o iubire absolută și pentru că ea îmi cere să mă duc pentru ea *acolo*? Sau nu cumva mă mîină acolo întîi lăcomia meseriei mele și după aceea dragostea? Și dacă-i așa, ce e rău în asta!” Îi spuse:

— Alma, tu nu-ți dai seama cît te iubesc!

— Cred că-mi dau seama, zise ea puțin mirată. Și cred că simt că în tine se schimbă ceva. Spune-mi, la ce te-ai gândit cînd ai tăcut?

El nu-i răspunse și se gândi: „Da, cred că mă modific. Ea mi-a răscolit toate zăcămintele. Aș fi murit fără să știu ce e în mine. Ea mă vrea cavaler, nu cred că medieval, dar un cavaler care să facă marea faptă pentru ea, nu cumva cu sacrificiul amîndorura? Probabil asta o fi iubirea absolută: cu sacrificiul amîndorura, cu suferința mării iubiri, nu cu dulcegării și dragoste printre picături. Am să devin cavalerul ei, dar cum? Don Quijote? Nu. Eu mai am trei ani termen, și pe urmă?”

— Da, draga mea, zise el: o să fiu cavalerul tău, poți să faci cu mine ce vrei.

Starea anterioară i se schimbă într-o stare, de beatitudine, apoi și aceasta se schimbă într-o stare de adîncă neliniște.

— Nu-mi spui la ce te gîndești, cavalerul meu drag?

zise ea.

— Ba da, Alma: rămîne o singură problemă nerezolvată, adică termenul meu de trei ani, după care voi înceta să mai fiu... un temporal. Așa că după aceea, nu știu.

— Dar în trei ani...

— Cred că e puțin. O să încerc altceva.

„O să încerc altceva! repetă el în gînd. Poate că starea temporală a și devenit în parte un reflex condiționat, fără să știu. Dar dacă, fiind încă sub efectul substanței, nu pot afla asta, și cînd se va scurge termenul, o să fie prea tîrziu? Tipul acela vorbea de o moarte în afara timpului. Ei și! Am să încerc atunci. Nu toți cavalerii se întorc.”

Se ridicase luna. Era oarecare lumină. Se întoarse spre Alma, care-l privea aproape cu uimire și cînd îl observă trezit din gînduri, îl întrebă tulburată:

— Spune-mi, Bob, tu *ai lipsit*?

— Nu, n-am lipsit! rîse el surprins, și iar se cufundă în meditație. „Aș putea să încerc împreună cu Alma, în laboratorul ei. Sau să văd, poate că în trei ani rezolv totul? Nu, în trei ani nu rezolv totul, cum o să rezolv! Vai, dar sînt nebun, cum să-i găsesc strămoșii în toiul diluviului? Cred că acolo trebuie... Și acolo e de căutat, nu glumă. Și mă duc ca prostul undeva unde nu știu mai nimic sau chiar nimic, fiindcă toate astea nu sînt decît niște sărmane ipoteze pe care nu le-a verificat nimeni. Azi toată lumea scrie și vorbește de potop, de extraterestri, de paleoastronautică, am citit și eu, m-am gîndit și eu poate chiar în plus, și ce-i cu asta! Știi ceva sigur? Nu, nu știu nimic, nici sigur, nici nesigur... Și o iubesc pe Alma și aș vrea să fac asta pentru ea. Da, am să încerc să fac asta pentru ea, cu orice preț.”

— Mă îngrijorezi, dragul meu! zise Alma. Unde tot

dispari de lângă mine? și îl privi cu îngrijorare, dar el zîmbi.

— Nicăieri, draga mea, mă gîndesc, fac un plan! și iar medită încordat: „În laborator nu cred că rezolv ceva, aş stîrni și suspiciuni, ar fi mai curînd o soluție să mă întorc întîi să-l caut pe Cras, să-i cer să mă ajute, poate că mă va ajuta. Dar de fapt eu mai am aproape trei ani și cît va mai fi efectul substanței, trebuie să mă folosesc de el, fiindcă n-am să știu dacă pot izbuti și altfel. Să încerc așa, poate că în trei ani am noroc și aflu tot și mă întorc la ea încă tînăr. Și dacă aş veni bătrîn și ea va rămîne cum e acum, m-ar mai iubi cu adevărat? Ea spune acum că da, dar dacă nu?” Bob o cuprinse în brațe și o sărută aproape pierzîndu-se într-o sărutare ca de moarte sau despărțire. Se depărtă puțin de Alma și îi șopti:

— Alma, acum chiar te părăsesc, plec în prima încercare. Să nu te sperii, Alma, dragostea mea, am să lipsesc de lângă tine mai puțin de un minut și te regăsesc tot aici, tot pe banca asta. Rămîi așa cum ești. Să nu te sperii nici cînd dispar din brațele tale, nici cînd am să te îmbrățișez din nou după un minut, îmi promiți?

Alma îl înlănțui cu brațele ei. Se scufundară în aceeași sărutare cumplită, iar dînsa îi mîngîia cu mîna părul de pe ceafă și deodată simți cum Bob se topește în brațele ei, cum buzele ei încă umede din sărutare se răcoresc în contact cu aerul foșnitor al parcului, cum mîna ei mîngîie același aer transparent de noapte...

...Bob mai simți un fel de foșnet tăcut în trup sau un fel de vînt de vară care-i sufla prin vine în locul sîngelui, sau poate alergarea fluxului nervos pîndindu-și propria viteză? Pleoapele îi căzură, dar el zări dungi neîntrerupte și de diferite grosimi care pesemne erau

ale unor lumini multicolore, și le însoțea fără modulații un zumzet poate ireal. Nu se gîndea la nimic, acum el aproape că *nu era*. Se știe că în cursul deplasărilor temporale rațiunea călătorului adoarme, dar călătorul însuși, cu trupul, cu gîndirea sa și cu tot ce se află pe el, în el sau în mîinile sale, în toată durata actului de cronotransport, nu se dematerializează, cum cred misticii și superstițioșii, întrucît în univers nu este nimic imaterial (și chiar antimateria nefiind altceva decît *altă* materie), ci devine o aglomerare de materie lipsită de masă, putînd străbate materia supusă legilor curente ale celor patru dimensiuni fără să lase urme de traseu și fără să se afecteze pe sine, să zicem ca un fascicul de neutrini (însă comparația e hazardată și nu are aici decît rol didactic). Tot astfel funcțiile vitale aproape încetează, mult mai mult decît în gerul păstrător al capsulelor criogene, și aceasta numai fiindcă durata (termenul e totuși impropriu, căci nu există aici durate) de translație dintr-un timp în alt timp se efectuează prin coridorul temporal zero, adică printr-un pasaj virtual, nesupus celor trei dimensiuni ale spațiului și unde timpul de fapt nu există.

Și deodată totul încetă, dar asta numai pentru un observator fictiv din afară, dacă ar fi cu puțință vreunul, căci Bob, ca orice călător temporal intrat în coridorul zero, nu mai avea conștiința sinelui său și cu atît mai puțin senzația universului. După aceea reapărură dungile de lumină, se auzi iarăși zumzetul imposibil de localizat și, după cîteva minute necesare readaptării fizice a obiectelor vii și amorge sau redistribuirii atomilor în ordinea, formelor și structurilor spațiale, el își deschise ochii. Avu o ușoară strângere de inimă (căci acum emoțiile funcționau din nou) cînd privi...

...Făcînd cîțiva pași nesiguri, Bob își regăsi cumpătul și se așeză pe un trunchi de stejar prăvălit pesemne de trăsnet. Era amiază, nimic nu era împrejur, nici oameni, nici animale, nu zburau nici păsări, nici gîze prin aer, doar puțin mai încolo se zărea un lan de grîu copt, mirosind frumos, încît Bob crezu că se mutase numai în spațiu, undeva pe lîngă un sat, la ceasul cînd oamenii se odihnesc de amiază înainte de a se întoarce la seceriș.

„Cine știe unde am nimerit! se gîndi Bob. Ori mă duc în cele patru vînturi prin pustietatea asta, ori stau pe loc, la fel. Să mă întorc la Alma? Rîse scurt: La Alma, fără victoria promisă? Rămîi, eroule, unde te-a rostogolit paradoxul...”

Se auzi strigat, dar surîse nepăsător. Strigătul se repetă, acum nu i se mai păru că i se năzare, însă nici nu înțelegea ce i se putea striga, lui, aici. Se obișnuise destul cu strămutările brusce dintr-o epocă în alta, ca să nu-l mai sperie epocile în care plonja fără astîmpăr, în hainele sale anonime și adaptabile aproape oricărui timp sau nici unuia. Nu știa de unde îi vine vibrația emoției: era sigur că își stabilise momentul de țintă într-un chip aproape infailibil (el credea în convergența miturilor despre potop), cum credea în propria sa intuiție sau în propriul său soroc. Dar abia acum i se trezea reproșul că nu profitase atunci, în marea bibliotecă alexandrină, să caute relicve scrise asupra tradițiilor marelui diluviu de vor fi existat cumva. Acum era prea târziu sau, mai exact, prea devreme. Nu știa cine îl strigă, nu știa ce îi spune glasul necunoscut, așa că se sculă cu efort, se mișcă însă alene într-adins și se întoarse nepăsător. Erau patru înși, înalți, blonzi, cu frunți deschise și ochi albaștri; se opriseră la oarecare distanță, n-aveau arme, aveau niște seceri probabil de

bronz iar unul avea un soi de bîță sau toiag. Bob porni spre ei arătîndu-și mîinile goale și zîmbind, își dădu seama, cam fals. Ei tăceau. Ar fi vrut să-i mai audă, deși intuise că n-ar fi aflat din ce neam sînt. Dorința lui din momentul concentrării pentru cronotranslație fusese să ajungă pe țărmul atlantic al Bretaniei, cam cu treisprezece milenii înainte de timpul său. Oamenii puteau fi, își zise, de rasă Cro-Magnon, dar puteau fi și celți. Grîul nu era sălbatic, era evident cultivat de agricultori stabili, iar secerile indicau epoca bronzului. Așadar Bob greșise timpul cu cel puțin șase milenii sau îl greșiseră arheologii, sau cine știe cine. Cei patru îl priveau cu liniște, pînă cînd unul din ei, cel cu bîță sau toiag, rosti pe îndelete:

— Non licet tibi în hoc tempore esse!

Bob rămase cu gura căscată. Nu vorbirea latinească și nepotrivirea ei istorică cu secerile de bronz îl nedumerea mai mult decît ordinul așa de clar: nu ți se cuvine să fii în timpul acesta. Deodată simți amețeli, i se păru o figură cunoscută insul cu toiag sau bîță, care începu să zîmbească batjocoritor, iar cînd îl mai și întrebă englezește ce caută, acolo, lui Bob i se tăiară picioarele: îl recunosc pe tipul care îl călăuzise prin Alexandria. Își reveni greu și într-un tîrziu bîgui la împlinire:

— Unde am ajuns?

Tipul rîse amuzat, în vreme ce tovarășii săi stăteau tăcuți, ascultîndu-l cu respect și, evident, fără să priceapă nimic.

— Dacă n-ai fi așa de prost, ai bănui și singur: într-o variantă.

— Dar *cînd*?

— Cu treisprezece milenii înainte de timpul tău obiectiv. Sper că vrei să știi și *unde*: în peninsula pe

care mi se pare că o numești Bretania. *Ei* (și arată spre cei trei însoțitori ai săi) sînt celți.

— Celți în Bretania acum treisprezece milenii?

Tipul rîse:

— *Acum* treisprezece... Nu meriți să fii temporal, nici nu știi să vorbești. Da, celți în Bretania romană. Ai să întreb: cum romană? Romanii au cucerit Gallia, aici, în alt secol. Asta-i tot. Și nu te mai mira ca prostul, ți-am spus că e altă variantă, în care bronzul s-a descoperit, în care nu Titus Livius a scris „Ab Urbe condita”, fiindcă Roma s-a întemeiat mai devreme, și în care romanii se vor mărgini numai la cucerirea Europei, iar pentru că Africa și Asia... dar ce te interesează astea pe tine! Spune-mi, ce cauți?

— Potopul! zise Bob.

— Care potop? se miră tipul. A, catastrofa aceea planeteară din varianta voastră! Aici n-a fost niciodată nici un potop. Și, dacă ai fi mai deștept, te-ai întreba mai curînd cum ai ajuns în altă variantă, după ce porniseși înapoi în timpul linear, fiindcă eu știu și mi s-a făcut milă de tine și o să-ți spun: noi, atunci, n-am reușit să anihilăm cu totul urmările tratării tale pentru timpul în variante, iar concentrarea ta a fost se pare așa de intensă, încît a devenit totală și a trezit reziduurile care trebuiau anihilate. Cît efect mai ai pentru timpul invariant?

— Aproape trei ani, zise Bob.

— Și ce vrei să faci cu ei?

După oarecari ezitări, Bob îi descrie planul său. Celălalt se îngîndură, după aceea le spuse tovarășilor săi ceva într-o limbă pe care Bob o socoti celtică, iar cînd ei se depărtară, tipul se apropie de Bob, îl bătu pe umăr amical și îi puse un fel de întrebare mută, din ochi. Bob răspunse:

— Fac ce vrei tu, bineînțeles dacă mă ajuți să fac și ceea ce aș vrea eu.

— Ești mai deștept decît te crezusem! zise celălalt. Da, erai un subiect foarte bun. Aș avea într-adevăr nevoie de tine, dar nu acum.

— Cînd?

— Te aduc eu în varianta necesară, nu în a mea, în varianta nr. 43, unde e necesar un experiment neobișnuit. Ce voiai să-mi ceri?

— Prelungirea termenului de temporalitate simplă, spuse Bob. Ți-am arătat pentru ce am nevoie.

— Ești probabil nebun, zise insul. Dar nu mă interesează nebunia ta: cele mai multe variante s-au organizat mai ferm; a ta e dintre cele mai instabile, însă asta nu ne deranjează. Acum nu te pot ajuta cu nimic, epuizează-ți reziduurile, după aceea, dacă tot mai vrei, concentrează-te total pentru varianta nr. 1, cînd îți vor mai rămîne două luni pînă la termen. Dacă greșești, nu-i nimic, dar să nu te prindă epuizarea reziduurilor în timp subiectiv. Sper că n-ai uitat primejdia: moartea în afara timpului. Și acum cară-te unde poțeste!

Bob îl privi contrariat și trist, dar surîsul malițios al celuilalt îl făcu să simtă că insul acela îl va dirija el însuși. Dar încotro? Și deodată, începînd să se concentreze fără să-și fi ales o țintă anume, simți cum se topește și cum, aproape instantaneu, se reconstituie în fața Museionului alexandrin.

Locul îi era cunoscut, scopul venirii aici însă nu, cum nici timpul. Revenindu-și cu totul, se gîndi că dacă tot fusese dirijat înapoi de acel ins, trebuie să fi existat un scop. Era în fața intrării în marea bibliotecă, ale cărei litere grecești din deviză își etalau aurul la soare. Deci, dacă individul din cronovarianta nr. 1,

probabil nu aceea în care se născuse Bob, ci aceea în care dominau descoperitorii variantelor temporale, îl trimitea aici și nu voia pur și simplu să-și rîdă de el, fie îl recapta pentru altă experiență, fie dorea să-l ajute. Totuși, decalajul între diluviu și epoca alexandrină era prea mare. Bob porni într-o doară în sus pe treptele de marmură și abia între marile coloane își dădu seama că, trimițîndu-l aici, individul îi sugera căutarea documentelor posibile care, cum el însuși se gîndise pe banca din parc înainte de a se fi despărțit de Alma, trebuie să fi existat printre vastele colecții pînă la incendierea lor din vremea venirii în Egipt a marelui dictator roman. Se simți însă privit cu oarecare mirare de oameni și își aduse aminte cum era îmbrăcat; dar nu avea monedă corespunzătoare, vechile veșminte alexandrine zăceau (sau: aveau să zacă) într-un șifonier din locuința sa de epocă obiectivă, deci nu avea de ales între a intra și a pleca. Intră, suportînd priviri curioase, și se duse spre banca unde citise ultima dată pe Zoil. Sclavul care-l servise și atunci îl recunoscuse, se miră discret de înfățișarea sa, dar îl întrebă grecește ce manuscrite dorea.

Bob începu să se simtă din nou bine, îi trecuse îngrijorarea, și se apucă de lectura dialogului platonician „Kritias”. Desfășură sulul cu mai multă nerăbdare și totodată cu o întîrziere deliberată, parcă filînd niște cărți de joc, pînă ajunse în locul unde textul, așa cum e cunoscut în lumea noastră, se întrerupse: „Zeus [...] i-a adunat pe toți zeii în locașul lor cel mai de cinste care se află la mijlocul întregii lumi și deschide o priveliște spre tot ce a primit soarta nașterii, și adunîndu-i le-a spus”: Bob suspină de ușurare și uimire, văzînd că manuscrisul mai continua destul de mult. Poate că aici era cheia cea perfectă,

ascunsă lumii ulterioare cine știe de cine și ce scop ocult. Citi nervos continuarea relatării lui Kritias. Primele alineate nu spuneau nimic în plus față de ce se putea deduce și fără ele; dar, către sfârșitul cuvântării, Kritias, așa cum îl înregistrase filosoful grec, povestea cum aflate Solon de la preoții egipteni de acești zei de a doua categorie, convocați de șeful lor suprem, erau învinuiți de un gen de neascultare mai mult decât prometeică: fraternizarea cu poporul atlant, inițierea lui în înțelepciune, scăparea din mâini a tainei trăsnetului pustiitor, și că pe vinovați Zeus îi condamnă la încarcerarea într-un fel de anexă a regatului lui Hades, anume acolo, în măruntaiele Atlantidei, iar astfel, anexa aceea a infernului, cu tot cu secretul și cu cei care l-au manevrat, urma să se distrugă prin alt foc celest odată cu pământul atlant din care nu aveau să mai rămână decât niște creste de munți alcătuind grupuri de insule ca memento pentru urmași.

„Prin urmare, se gândi Bob, deducția e bună, locul e real, mai rămîne de calculat momentul. Dar prin ce calcul?” Se mai putea cotrobăi prin vasta bibliotecă alexandrină, cine știe ce ar mai fi găsit, însă Bob nu avea timp, era grăbit, era în oarecare măsură stăpîn pe timpuri, totuși nu pe timpul său biologic, care era unul singur, neextensibil, măsurat, și care se scurgea întruna. „Deci n-am altceva de făcut decât să tot încerc!” își mai zise și se concentra aproape cu deznădejde pentru un drum invers de douăsprezece milenii, ca să ajungă înainte de eveniment, și se trezi, nedorind să schimbe locul, pe același țărm de mare de astădată cu totul pustiu: în locul magnificului Museion nu era decât nisip auriu, bătut de soare, marea se destrăbăla nestîinjenită izbindu-se de țărmuri, insula Pharos era goală și pietroasă, iar briza sufla mai

răcoros aducînd niște stranii miresme necunoscute. Bob își încorda privirea spre apus, dar afară de oarecare pîclă ochii lui nu putură desluși nimic, așa că din nou își regretă ușurătatea cu care-și rezolva mereu translațiile temporale fără să se gîndească vreodată să-și ia niște, instrumente minimale, dacă nu un sextant, măcar un binoclu marinăresc, o busolă. Se putea efectua o translație în spațiu și în durată temporală foarte scurtă către locul presupus al Atlantidei, însă Bob se gîndi că era cu puțință să nu fie totuși nici o Atlantidă sau să nu fie chiar acolo unde și-ar fixa el coordonatele geografice și să nimerească astfel fie pe valurile unui ocean turbulent și, pînă să opereze un nou cronotransfer, apele să-l înghită definitiv, fie în craterul vreunui vulcan activ, fie în cine știe ce altceva. Îi trebui mai mult curaj și i se păru că nu-l mai are nici pe cel dinainte. Platon îl ajutase și nu prea. Nehotărîndu-se să întreprindă ceva, porni încet de-a lungul țărmului și începu să mediteze tot uitîndu-se din cînd în cînd spre apus peste mare, pînă cînd pricepu că făcuse altă eroare, țărmul egiptean care, după toate aparențele, *acum* nu era nici măcar egiptean încă, neputînd să-i ofere nimic: ar fi trebuit să se deplaseze mult mai spre apus, către Atlantic. Rămase în picioare cu ochii încotro își închipuia că ar putea fi vestul precis, deși soarele de aici, făcînd unghi drept cu pămîntul, nu-i putea da nici o indicație utilă, își recontură în memorie țărmul occidental al Europei și, amintindu-și de niște descoperiri, destul de recente în vremea sa, din largul portului spaniol Cadix, aproape de Gibraltar (sau de Coloanele lui Herakles), își fixă timpul de o zi și spațiul țărmului iberic din golful Cadix. Așa i se părea mai sigură evitarea surprizelor tragice.

Acel țărm iberic îl primi binevoitor, însă, tot pustiu.

Neștiind ce să facă, Bob se întinse deocamdată pe plajă, apoi îl cuprinse deodată spaima pînă își aminti cu destul efort data și ora exactă cînd o părăsise pe Alma în parc: dacă ar fi uitat timpul de întoarcere, poate că ar fi iscat încurcături foarte mari, și un decalaj ar fi îngrozit-o pe Alma cine știe pînă la ce consecințe, cîtă vreme ea știa că o să-l revadă după mai puțin de un minut. Bob se căută prin buzunare, descoperi un pix și un fel de carnet, în care-și notă ce încă nu uitase. Apoi se întinse din nou pe nisip și încercă să adulmece briza, fără să știe prea bine de ce. După un răstimp, i se păru că simte în nări mai mult decît mirosul obișnuit de alge și săruri marine, dar se gîndi că putea fi doar o halucinație olfactivă impusă de dorința lui prea mare de a întîlni atlanti. Înțelese însă că, trîndăvind pe plajă, nu va putea să rezolve nimic. Se sculă din nisip și porni fără țintă în lungul țărmului. Mersul îi făcea bine și abia acum observă, după atîta vreme, că de fiecare dată după un cronotransfer o plimbare întîmplătoare sau orice fel de mișcare fizică mai mult sau mai puțin ritmată îi făcea bine. Merse poate un ceas, poate două, iar cînd simți că începe să obosească, văzu aruncată pe țărm o barcă dintr-un trunchi de arbore scobit, cu o singură lopată rămasă pe fundul bărcii. Se opri să se uite, fără alt gînd; apoi barca îl ispiti și, după ce se încredință că nu era spartă, o împinse în apă, sări în ea și, rămînînd în picioare, începu să vîslească spre larg. Talazurile erau destul de mari, nu mai vîslise vreodată pe ocean și chiar pe mare niciodată cu asemenea vîslă, totuși izbuti să se descurce.

După ce se depărtă vreun kilometru de țărm, vîslitul merse mai lesne. Atunci se așeză, căutînd să nu se obosească prea tare, fiindcă oricum nu avea nici o țintă certă. Mai înainte tot așa doi sau trei kilometri, în

ușoară derivă, pînă cînd zări o pîclă mai deasă pe un anume fragment de orizont: poate era o insulă, poate chiar un oraș. Dar deodată oceanul începu să se agite. Dinspre orizontul pîclos venea un nor negru care se lățea peste cer și vîntul începu să bată cu furie, iar în scurtă vreme se porni ploaia. Bob încercă să vîslească stînd în picioare, însă furtuna îl trînti jos și abia se putu agăța de barcă; acum nu se mai putea vîsli. O clipă se gîndi să se mute în alt timp, timpul fiindu-i mai accesibil decît spațiul, ba chiar îi trecu prin minte ispită de a se întoarce în parcul liniștit pe care-l părăsise, acolo pe bancă, lîngă Alma; dar respinse numaidecît asemenea ispită, socotindu-și-o nevrednică și simțind că nu mai are cale de întoarcere pe banca aceea ca învins. Furtuna începu să-i salte așa-zisa barcă și s-o învîrtească prefăcînd-o în morișcă și pesemne doar esența ușoară a lemnului și forma ei primitivă o mențineau în stare de relativă plutire. Bob zăcea pe lemnul ud, vîsla îi căzuse în apă și, fără să aibă rău de mare cu adevărat, simți cum i se răspîndește o sfîrșeală în tot trupul, aproape ca în starea de leșin. Se făcuse întuneric, nu se putea ști dacă era noapte reală sau trecătoare, înfiptă de furtună în plină zi, orizontul nu se zărea nicăieri, și atunci Bob se încordă sau își închipui că se încordează să-și adune puterile pentru o cronotranslație, gîndind să se mute totuși cu o zi pe același țărm iberic de unde pornise în larg. Dar puterile nu-l mai ascultau și cînd să se întrebe ce se petrecuse cu el, simți că-și pierde cunoștința.

Se trezi foarte slăbit, fără să-și dea seama ce era cu el. Zăcea pe un braț de paie și i se păru că e noapte; apoi tresări, zărind cum răzbătea spre el, de undeva, un mănunchi de raze ca de soare, iar locul unde se adăpostise i se păru a fi o pivniță. Puțin cîte

puțin se desclăștă din somn sau din leșin, se căzni să-și amintească ce se petrecuse cu el, anevoie își aduse aminte de Alma și, după cîteva gînduri înlănțuindu-se fără noimă, memoria se purifică de ciudata zgură și îl servi ca de obicei. Atunci îi veni în minte că nu erau nicăieri nici un fel de atlanți și că nimerise la vreun trib de sălbatici care-l aduseseră în beciul ăsta ca prizonier. Frecîndu-se la ochi, privi mai bine și în sfîrșit pricepu că era într-o peșteră. Totuși, singur nu ajunsese acolo. Se sculă din paie, se scutură cu silă, apoi ieși pînă în gura strîmtă a peșterii. Simți cu nările un miros de fiertură comestibilă și i se făcu deodată foame; înghiți în sec și mai făcu un pas, uitîndu-se la dreapta și la stînga: în stînga, pe niște pirostrieri, fierbeau cîteva bucăți de carne într-un frumos ceaun de aramă, iar departe, în dreapta, se ridica pe zare un palat de marmură cu acoperișul sclipind la soare și cu arhitrava sprijinită pe niște mărețe coloane în spirală. Bob privi uluit, dîndu-și seama că palatul era foarte mare, dacă i se zăreau de la asemenea distanță atari detalii.

De la stînga, de după peșteră, apăru un om fără nimic sălbatic în înfățișare: foarte înalt, poate că aproape de doi metri, blond, cu ochii albaștri, îmbrăcat sumar cu o cămașă de in pînă spre genunchi, liberă pe coapse și încinsă cu o centură simplă de piele, cu o pafta de fier, și încălțat cu sandale ușor închise, părăind aproape niște coturni. Bărbatul îl zări pe Bob și veni lîngă el, spunîndu-i ceva într-o limbă sunetul și modulația căreia îi erau lui Bob necunoscute. Se vedea bine însă că omul rostise cuvintele fără nădejdea să-i fie și înțelese. Simțindu-se obligat, Bob spuse o frază grecește. Însă bărbatul surîse vinovat, ridicînd din umeri. Lui Bob îi păru totuși bine că omul nu era sălbatic, ba chiar părea foarte civilizată. „Ar putea fi

soldat după înfățișare, se gîndi Bob, deși n-are arme.” Era dificilă întîlnirea fără putința de mijlocire a vreunei limbi știute de amîndoi, iar Bob înțelegea că, dacă îi reușise transferul calculat, poate că se afla cu douăsprezece mii de ani înainte de timpul său, cînd nici una din cele patru sau cinci limbi pe care le cunoștea el nu se născuse încă. Să fi fost oare într-adevăr printre atlanți? Omul din fața lui semăna, după cît putu bănuî, cu bărbații tribului guancho din insulele Canare, așa cum îi descriseseră portughezii cînd îi descoperiseră. Deducția i se păru convenabilă, dar asta nu rezolva încă nimic.

Bărbatul luă cu un cîrlig ceaunul de pe pirostria și îl chemă pe Bob lîngă peșteră, de unde apăruse el la început. Acolo era un bolovan mai neted, cu două străchini de lut; între ele, o pîine sau mai degrabă o lipie groasă. Lîngă bolovan, cîteva pietre mai mici slujind pesemne drept scaune. Altceva nimic, nicăieri. Omul scoase cu un soi de pumnal carnea fiartă și o împărți în cele două străchini, frînse cu mîinile pîinea, făcu un gest vag de invitație și se așeză să mănînce. Bob, deși flămînd și dîndu-și seama cît era de flămînd, zăbovi cîteva clipe, încercînd un soi de test care nu-i reuși, fiindcă omul nu-i mai dădea atenție și începuse să mănînce singur. Deși numai cu mîinile, omul mîncă frumos. Bob renunță la test, fiindcă prea înghițea în sec, iar carnea de vită tînără, probabil fiartă în mirodenii, prea mirosea frumos și prea era aerul curat și împrejurarea ciudată prea părea neliniștitoare. După ce mîncă întîia bucată de carne, Bob începu să-și examineze pe furiș comeseanul care, deși se simțea privit, rămase impenetrabil. Abia după sfîrșitul mesei, cînd atlantul blond sau cine va fi fost își chemă oaspetele sau prizonierul, cu un semn delicat, undeva

În preajma peșterii, unde era un izvor, și băură amîndoi apă, o apă ușor mineralizată și înviorătoare, Bob începu să-și dea seama că nu mai vedea oceanul nicăieri. De aici încolo începu să se frămînte, mai cu seamă că gazda sa ori paznicul său îl lăsă în voia lui și plecă spre un pîlc de copaci, unde era o colibă. Bob se întoarse în fața peșterii și se așeză pe pămînt să-și facă siesta și să mediteze, uitîndu-se în depărtare la ciudat de frumosul palat. Nu putea desluși nimic mai mult decît văzuse adineauri. Vremea trecea. Își aduse aminte că avea ceas, se uită la el o dată, de două ori, băgă de seamă că secundarul stă, își scutură mîna, își lipi ceasul de ureche, nu auzi nimic și se miră, știind că nu putea să se oprească așa de repede, abia îl întorsese, era un ceas care nu trebuia întors decît o dată pe săptămînă, nici nu suferea de lovituri, nici apa nu intra în el; iar apoi, toate obiectele luate în voiaj temporal se supuneau ritmului de timp căruia i se supunea și purtătorul lor. Poate îl lovise totuși prea tare în timpul furtunii. Avea la el un briceag și desfăcu cele două capace, nimic nu părea afectat, le închise și îi veni în minte să-l întoarcă, iar atunci mecanismul porni normal fără să dea semne de oprire. Bob se uită lung la ceasul său; așadar trecuse mai mult de o săptămînă de la furtună. Cum se pomeni din nou buimac, la fel ca în clipa cînd ieșise din peștera unde fusese găzduit, stătu un timp cu ochii pierduți spre orizont, văzînd și nevăzînd sclipitorul palat de marmură cu coloane în spirală. Apoi ochii îi căzură pe sine însuși și îi deschise larg: hainele sale erau ponosite, aproape zdrențe, ceea ce nu părea verosimil, fiindcă apa de mare din timpul furtunii nu avusese cum să i le rupă. Deodată un gînd îl îngrozi: în ce zi și la ce oră o părăsise pe Alma? Se căzni să-și aducă aminte și văzu

că uitase de tot, abia dacă mai ținea minte anul. Căută nervos prin buzunare, așa cum mai erau ele, și în cele din urmă își găsi carnetul în care notase data; îl răsfoi și găsi însemnarea pe una din foile scofîlcite, mirîndu-se că apa oceanului nu spălase cerneala. Atunci alt gînd se ivi de nu se știe unde: cînd își petrecu palma peste obraz, lui Bob nu-i veni să creadă că era totuși proaspăt bărbierit; deci îl bărbierise cineva în somn, fiindcă în timpul furtunii, acum își aducea bine aminte, avea barba nerasă de trei zile. Încă dus pe gînduri și începînd să simtă un tremur nervos al pielii, auzi voci de după peșteră. Vocile se apropiau agale.

Bob le ieși în întîmpinare celor doi bărbați care veniseră pesemne la el sau după el sau pentru el sau din cauza lui și acum erau însoțiți cu aer plin de respect de cel care-i fusese paznic sau gazdă. Erau tot înalți, aveau ochii tot albaștri, însă părul le era roșu și fața ușor arămie. Unul din ei zîmbi cînd îl văzu pe Bob și era limpede că hainele lui zdrențăroase erau obiectul zîmbetului. Celălalt îi spuse ceva, tot cu aer plin de respect, deci acesta care zîmbea putea fi cel mai important. Erau îmbrăcați în tunici pârînd de mătase; a celui care zîmbise era albastră-azurie, a celuiilalt albă. Bărbatul în albastru se apropie de Bob și îi cercetă ochii, îi făcu semn să deschidă gura și i se uită în gură, îl pipăi în anumite feluri, vorbi apoi cu celălalt, în vreme ce Bob se uita mirat și nu prea, așteptînd urmarea. Înțelesese totuși că fusese supus unui soi de examen medical și se simți fericit că nimeni nu-l obliga să priceapă mai mult sau nici măcar asta. Dar era curios să-și cunoască nu atît soarta viitoare, cît cea de pînă acum. Se întrebă dacă nu cumva zăcuse în letargie din pricina furtunii de pe ocean, și cît putuse să zacă și de ce și dacă nimerise măcar în timpul care

îi era necesar. Nu se putut gîndi însă mai mult, fiindcă cei doi bărbați cu părul roșu îi făcură semn să vină cu ei, așa că se duse cu ei în dosul peșterii, ceva mai departe, unde după niște tufe de pe o măgură de pietroaie se ivi un obiect pe care Bob îl privi înlemnit; era un obiect lung de cîțiva metri, aproape cilindric sau mai curînd ca un trabuc, în care o ușă era deschisă. Intră după cei doi acolo, ușa se închise după ei, înăuntru era lumină verzuie artificială, fu poftit cu un gest rece să se așeze pe unul din fotoliile sau mai degrabă paturile instalate în pereții rotunjiți ai cabinei lungi, se așeză, niște brațe mecanice îi cuprinseseră trupul fără să i-l apese, ceilalți doi se așezară ca și el, cu picioarele întinse. După aceea Bob simți o ușoară amețală și nimic altceva, iar peste cîteva minute brațele mecanice îl eliberară și el se ridică și ieși din cabină după cei doi care-l aduseseră. Afară îl învăluia lumina de soare: în fața lui, măreț, uluitor de înalt și de strălucitor, era palatul zărit de departe din gura peșterii unde dormise sau zăcuse.

Bob nu se mai mira de nimic, se abandonase pe sine în voia întîmplărilor neobișnuite care-l acaparaseră cine știe în ce scop.

Intră după cei doi în palatul care contrasta, cel puțin în optica lui Bob, cu cele două elemente, atît de flagrant deosebite și între ele: peștera lui de găzduire cu așternut de paie și vehiculul zburător cu care fusese transportat. Dar acum nu se mai ostenea să construiască ipoteze.

Cîteva săli prin care trecuseră erau mărețe, însă respirau aerul civilizației antice, Bob dîndu-și seama că așa vor fi fost și sălile palatului regal din Knossos, ori cele egiptene de la Luxor, sălile alexandrine cunoscîndu-le chiar el. Intrară însă apoi într-o sală mai

simplă, care-i aminti de interiorul trabucului zburător cu care fusese adus, dar totodată și de laboratoarele foarte noi ale fizicienilor din lumea sa.

Aici îi fu oferit un disc cu inscripții circulare concentrice. Bob îl studie cîțva timp și cu greu ghici că putea fi vorba de un soi de calendar, pentru că, manevrate de un buton central, fîșiile circulare se mișcau juxtapunîndu-se mereu altfel, probabil la dorință, iar butonul avea gravat pe el și un simbol: soarele cu 16 raze. Bineînțeles, Bob nu putu descifra nimic, nefiind pe disc nici litere, nici cifre știute de el; semnele erau foarte simple, nu păreau nici hieroglife, nici ideograme. Bob se uită la însoțitorii săi, zîmbi cu vinovăție și ridică din umeri, iar atunci ei îl chemară pe o banchetă, rezemîndu-i capul în emisfera goală a unei instalații și arătîndu-i prin gest dorința lor ca el să vorbească. La început, Bob ezită, părîndu-i ridicul să vorbească de unul singur și nefiind nici măcar decis ce limbă să folosească; după un răstimp, înțelegînd însă că aici nu mai avea însemnătate zona lingvistică, ci numai graiul în sine, ca mecanism de comunicare, mai întîi, ca să se încălzească, recită niște versuri la împlinire, după aceea începu să-și povestească ultima aventură, ferindu-se de amănuntul călătoriei în timp.

Vorbea de mai bine de o oră și ori de cîte ori voia să se oprească, i se făcea semn să continue, iar el de fapt nu mai avea ce povesti și se apuca din nou de recitări de versuri, pînă se gîndi să ofere cuvintele lexicului esențial și atunci începu să descrie corpul omenesc, animalele și plantele cîte cunoștea, peisajul geografic, stările vremii sau stările psihice fundamentale, de cîte își putea aminti, înțelesese ce doreau acești oameni, fiindcă într-adevăr doreau să

stea de vorbă cu el și mai ales să afle ce era cu el; iar el, care venise aici cu atîta ardoare de explorator temporal, simțea că se săturase și de căutarea asta în gol a unui diluviu despre care nu știa mai nimic, ca și de descoperirea acestei lumi ciudate, unde oameni cu veșminte de nobili arhaici zburau în vehicule aerodinamice și se foloseau de calculatoare cu senzori parapsihici.

În cele din urmă, după ce se plictisise să tot vorbească fără noimă, o voce metalică nemodulată rosti nefiresc:

„Ești - în - Atlantida - între - coloniști - dezbinați - de
pe - planeta - cinci - aici - considerați - ființe - supranaturale - zei - explicarea primitivă - a
prezenței - noastre - absență - a
soluției - logice - viitorul - va
rezolva - imposibilă - determinarea - provenienței
tale - cine - ești - pentru ce - ești - aici - sosirea
ta - semnalată - de pe
ocean - prin - furtună - venit - din - continentul - răsăritului - acolo - oamenii - absenți - din - tipologia - ta -
îmbrăcăminte - inexplicabilă - instrument - de
măsurarea - timpului - proveniență - nedeterminată -
unica - deducție - logică - incertă - venire - din - viitor
- salvat - pe
țărm - stare - inconștientă - îngrijirea - sanitară - bună
- totuși - consecințe - străni - asupra - trupului - trupul
l - tău - cu
funcțiile - vitale - conservate - satisfăcător - rămas - în
letargie - cataleptică - cincisprezece - luni - mai
clar - patru
sute - cincizeci - șapte - zile - azi - corect - se
restabilesc - funcțiile - cerebrale - după - indici - integ

ral – confirmă – sau – infirmă – ipoteza – provenienței tale – în folosul – tău – vital – acum – vei spăla – murdăria – epidermei – apoi – vei merge – în capsula – purificatoare – vei primi – îmbrăcăminte – locală – relatarea – terminată.”

Bob ascultase cu uimire. Observându-l, cei doi bărbați zîmbiră cu o duioasă maliție. De fapt, el își dăduse seama mai demult că se afla în stare de beligeranță pașnică și că, acceptînd invitația de taifas și spovedanie cu tot tacîmul suplimentar, risca să rămînă aici cu ei pînă la sfîrșitul vieții, iar dincolo secundele care pentru el erau luni se scurgeau repede și Alma îl aștepta cu amprenta sărutului încă neirosită de pe buze. Situația semăna cu aceea cunoscută din mituri, așadar ei veniseră de pe planeta Phaethon făcîndu-se fără voia lor atlanți sau zei printre atlanți. Dar cîtă vreme mai rămăsese pînă la potop? Gîndurile lui Bob se făcuseră fierbinți, căutau o supapă și n-o găseau, trebuia făcut ceva și foarte repede și Bob înțelese că e obligat să profite de ultimul răstimp cît reflexele sale temporale mai puteau fi dirijate de prezența în sistemul său nervos a substanței de transfer. Pe de altă parte, dacă pleca, însemna să renunțe la descoperirea traiectului istoric necesar pentru regăsirea strămoșilor posibili ai Almei, iar asta nu era cu puțință, fiindcă era dorința Almei și el nu se putea întoarce la Alma fără să-i fi împlinit dorința. Criza de indecizie începu să-l roadă, cînd vocea sintetică îl surprinse, ba chiar îl înspăimîntă, vorbind din nou, însă acum nu în limba lui, pe care o și învățase furîndu-i-o, ci în limba acelor coloniști phaethonieni sau zei atlanți sau ce vor fi fost. Și Bob pricepu imediat că mașina îi ascultase gîndurile și acum raporta patronilor ei tot ce putuse afla. Bob încercă o concentrare temporală și se

sperie văzînd că totuși rămîne pe loc. Se ridică de pe scaunul mașinii și încercă a doua oară să se concentreze, însă nu izbuti nici de astădată. Speranța că numai oboseala îi împiedica transferul în timp nu-l părăsi, dar nu-i lipsea nici îndoiala scurgerii normale a termenului de efect al substanței care i se injectase ultima dată în Alexandria. Dormise mai mult de un an, iar acum sistemul său nervos avea probabil o anumită nevoie de purificare. Cînd ajunsese cu gîndurile aici, Bob se înspăimîntă din nou, amintindu-și că și vocea sintetică îi prezicea o capsulă purificatoare, care cine știe ce putea fi.

Mintea începu să-i amortească. Bob se hotărî să nu întreprindă nimic cel puțin o zi și să fie prudent în orice împrejurare, dar totodată își blestemă superficialitatea cu care trecuse prin spațiu și timp ca gîsca prin apă, avîntîndu-se în aventuri cumplite și complicate fără să fi căutat să învețe tot ce trebuia învățat.

Unul din bărbații roșcovani îl luă delicat de încheietura mîinii și îl trase după sine. Bob se supuse. leșiră amîndoi într-o sală clasică, amintindu-i de templele egiptene ale dinastiilor mijlocii. Aici, doi oameni mai scunzi, mai umili, se apropiară de el probabil să-l îmbrace și să-l încalțe după moda locală, așa își închipui el văzîndu-i cu haine și cu sandale noi în mîini, însă acei oameni – slugi, sau sclavi ce vor fi fost – îl luară de brațe, ușor, cu politețe, ducîndu-l în altă încăpere, dezbrăcîndu-l acolo și îndemnîndu-l să intre într-un bazin cu apă aromată și caldă. Bob se gîndi amuzat, atîta cît putea să se mai amuze, că în orice caz de o baie avea o cumplită nevoie, neputîndu-se întoarce la Alma cu o murdărie acumulată cinci trimestre din cîteva milenii diferite; și se mai gîndi că, revenind la ea pe banca din parcul înnoptat, poate că

veșmintele atlante nu-i vor produce încurcături cu oamenii secolului XX. După ce îl spălară și îl șterseră, îl îmbrăcară cu tunică albă de in, avînd un soare arămiu, cu 16 raze, brodat pe piept, fără să-i dea pantaloni care, cum gîndi Bob amuzat, încă nu se inventaseră probabil; apoi îl împinseră într-o cabină în care el n-ar prea fi dorit să intre, dar nici nu s-ar fi încumetat să opună rezistență; rămase în picioare în cabina cilindrică etanșată, cu peretele circular luminiscent verde; nu auzi nici un zgomot, nu simți nimic altceva decît o ușoară furnicăre în toată pielea și o uscare bruscă, deși suportabilă, a mucoaselor, și îi trecu prin minte că cilindrul va fi fost poate un soi de etuvă mai puțin primitivă decît etuvele în care, în trecutul viitorului său îndepărtat, în vreme de molimi, se dezinfecțiau hainele celor suspecti. După cîteva minute cilindrul se deschise și Bob ieși, nesimțind nici o modificare în creier; dimpotrivă, simțea în corp o stare de confort general. Fu dus apoi în altă sală, unde i se dădu să mănînce carne friptă cu pîine, niște turte cu miere și o tavă cu diverse fructe, printre care un soi de pere foarte moi care nu erau de fapt pere și erau zemoase și amărui la gust, părăind a fi înrudite cu fructul sudamerican avocado, știut din lecturi.

O nouă dorință îl stăpîni, să fi fost Alma aici cu el și să fi rămas amîndoi pînă la sfârșitul zilelor în acest rai nesperat, cu atîtea frumoase contraste. Dar Alma îl aștepta acolo pe bancă, în viitorul aproape magic, cu sărutul lui încă prezent pe buzele ei. Nu avea de ales, trebuia să facă orice pentru ea și pentru întoarcerea lui la ea. Cei doi sclavi sau servitori îl conduseră, după prînzul lui plăcut, într-un parc interior al palatului, unde îi făcură semn că se poate culca pe un pat împletit dintr-un fel de răchită și așternut cu o pătură gingașă,

într-un umbrar compact. Se culcă și simți numaidecât aromeala caracteristică trecerii line în starea de somn.

Cînd se trezi, nu era lângă el nimeni; își aminti limpede totul, socoti că momentul putea fi foarte prielnic retragerii din timpul străin, dar simți totodată că nu se cuvenea să părăsească acest timp fără să-și exercite menirea pe care și-o asumase: va mai zăbovi două sau trei zile ca să afle... dar ce să afle, cînd el avea un criteriu temporal invers, el putea să numere de la potop înapoi, iar acești oameni nu știau ce-i așteaptă, numărătoarea timpului putea fi bună doar pentru ei, așa cum îl numărau, nu pentru un om din viitor. Bob înțelese că singurul său gest înțelept era să stabilească numai momentul *lor* istoric și apoi să poată reveni din răstimp în răstimp, dacă va mai fi în stare vreodată, mereu în cîte o etapă mai tîrzie pînă cînd... și se ilumina brusc: poate că nu era necesar potopul, poate că strămoșii Almei erau chiar acești coloniști phaethonieni înalți și cu păr ca oricalcul. Dar cum, după ce criteriu să-i găsească? Bob simți că-l cuprinde deznădejdea și se dădu jos din pat. Un singur slujitor, auzind mișcarea, apăru de după umbrar, aducând un vas cu fructe. Bob nu se atinse de ele și porni spre o ușă a palatului, meditînd cum să-și fixeze momentul cronologic al șederii lui aici, pînă înțelese că soluția era cu totul alta, că nu avea nevoie să afle nimic despre gazdele lui, că trebuia să se întoarcă lîngă Alma și să reia timpul, din etapă în etapă, îndărăt, restabilind numai spre trecut, din rudă în rudă, arborele ei genealogic.

Aruncă o privire în jur, rupse o crenguță de mirt, își adună toată puterea spiritului și se concentra furios. Se mai uită ca prin vis la omul care-l privea cu nedumerire, apoi se topi brusc în văzul aceluia om.

4. *Beția vremii*

Cu un gest firesc, Bob o îmbrățișă pe Alma, care tresări, dar îndată își apropie buzele de buzele lui. Apoi îi spuse în șoaptă tremurătoare:

— De ce ai lipsit atîta, Bob? Uite, e noapte, a trecut mai bine de o oră.

— Cum o oră? zise Bob, și i se păru că Alma vorbește în simboluri, dar își reveni; își reveni la realitatea de lîngă Alma, și suspină: Probabil am calculat greșit. Dar știi, Alma, mă întorc fără victorie.

— Bine că te-ai întors, n-are nici o importanță victoria sau înfrîngerea, zise Alma. Nu știu nici eu ce stare am avut atunci cînd ți-am cerut să faci *asta*: cred că eram pe jumătate convinsă că de fapt nu te poți mișca prin timp și cred că mai era, fără să-mi fi dat seama, și un capriciu clasic de muiere. Iartă-mă, dragul meu, poate dacă absența ta ar fi fost de un minut, cum spunei, n-aș fi crezut că-i adevărat, mi-aș fi închipuit vreo ameteală trecătoare a mea, dar am înțeles totul cînd, după ce te simțisem cum te topești și disperi ca o fantomă din brațele mele, de pe buzele mele, am văzut cum trec minutele și tot nu reaparî. Atunci am simțit în mine disperarea și am înțeles ce prostie făcusem, și aș fi vrut să mă duc să te caut, dar unde să te caut? și stăteam aici pe bancă în deznădejde și mă sfîșiam că nu pot face nimic și că totuși mitul... iartă-mă, crezusem că e un mit al tău sau o metaforă! cu voiajul prin timp era cumplit de real, și aș fi vrut să pier și totodată aș fi vrut să stau, să mă chinuiesc și să rabd groaza care era în mine pînă te vei întoarce tu, dacă aveai să te mai întorci, fiindcă pe urmă începusem să cred că n-ai să te mai întorci niciodată.

— Dar am să plec din nou, dragostea mea: zarul a fost aruncat! și Bob o opri să protesteze și începu s-o mîngîie cînd văzu cum ea, fără să plîngă, vibra într-o stare de lacrimi. Să nu te mai îngrijorezi, Alma, zise el, acum știu ce trebuie încercat și nu protesta, nu mai tot da vina pe tine: mă întorc la tine pe scut sau sub scut, altfel cred că n-am dreptul la dragostea ta.

Abia după aceea Bob își dădu seama ce spusese și se și miră puțin de sine, amintindu-și cum era el altădată și se simți fericit că dragostea pentru Alma îl modificase, dînd existenței un sens. Zîmbi. Bezna era prea compactă, fără lună, ca să se mai poată zări unul pe altul, totuși Alma îi simți zîmbetul și îl întrebă speriată:

— Ce-i cu tine? Sau vrei să pleci chiar acum... nu pleca acum!

Bob înțelese numai în clipa asta de ce Alma nu-l întreba nimic despre timpul absenței lui și vru să-și confirme bănuiala:

— Alma, tu nu mă întrebi nimic despre timpul absenței mele! De fapt, chiar dacă te-ai convins că am lipsit, nu te-ai convins *cît* am lipsit!

— Nu știu, zise ea. De unde știi?

Bob își aminti ceva, pipăi alături pe bancă și găsi crenguța de mirt, adusă din vechimea timpului; i-o dădu Almei, zicînd:

— Uite, Alma, o crenguță de mirt din Atlantida. Ți-am adus-o ție.

— Ca dovadă că ai fost acolo? Dar dovadă este absența ta de o oră, dovadă este bluza de pe tine pe care acum o oră n-o aveai, n-o văd, dar au văzut-o mîinile mele, dovadă este...

— Da, bluza!... o întrerupse Bob. Uitasem că sînt îmbrăcat cu tunică de atlant, cu soarele pe piept. Dar

nu m-am gîndit la nevoia de dovezi. Rămurica asta am rupt-o pentru tine, așa... Să-ți spun totuși tot ce mi s-a întîmplat și de ce nu m-am întors deocamdată nici pe scut nici sub scut. Dar nu aici, hai în coliba mea, la lumină, și ai să poți vedea că am și îmbătrînit.

Părăsind parcul și pornind pe jos, Bob începu să povestească de-a valma, cum își aducea aminte, fără o succesiune prea logică, în cele din urmă chiar observînd că timpul devenise pentru el un ghem de ață deșirat și apoi încîlcit, din care cine știe cînd sau dacă se va mai descurca un drum curgător fără ocol și fără întoarcere. Izbuti cu toate astea să sincronizeze povestirea cu drumul pînă acasă, așa că intrînd la sine cu Alma, narația era încheiată. Aprinse lumina în cameră și rămase în picioare, zîmbind. Alma îl privi mai atentă, dîndu-și seama ce voia el, apoi ea se așeză în fotoliul lui, tot privindu-l, dar cu vechea ei privire. Zise:

— Nu te-ai schimbat, Bob, sau nu te-ai schimbat aproape deloc. Letargia ta a fost un somn și n-ai să știi niciodată, fiindcă nici nu știi, dacă nu e/ți-au provocat-o, și n-ai să afli nici de ce. Cred că te-au hrănit artificial, și într-un fel te-ai și odihnit, și nici nu-ți strică. Și știi ce bine îți stă soarele lor pe piept? Și acum vreau să te rog un lucru pe care n-ai să mi-l refuzi...

— Să nu mai plec! zise Bob rîzînd.

— De unde știi?

— Nu știu de unde știu, răspunse Bob. Aș vrea să știu numai dacă tu ești convinsă că vrei să nu plec și că nu te mai interesează strămoșii tăi tocmai cînd am început să-i găsesc. Spune-mi, ești convinsă?

— Nu știu, nu mai știu nici eu! spuse Alma cu tristețe.

— Bine, răspunse Bob, n-am să plec deocamdată, am să mai stau cu tine și după aceea, mai tîrziu... o să

te previn eu mai târziu când o să vreau să plec *acolo!* și o luă în brațe, așezînd-o cu grijă pe canapea, unde putea să șadă și el alături.

Dragostea lor ar fi fost extatică, dacă pe Bob nu l-ar fi ros întruna gîndul plecării prin timp, în căutarea acelor strămoși care, cum se și gîndi o clipă cu oarecare teamă, dintr-o țintă ciudată și superbă puteau să devină o manie a sa. Dar, își dădea seama, nu mai era nimic de făcut. Bob se gîndea, dezmiardînd ușor părul desfăcut al Almei. Erau amîndoi sfișiați de gînduri, ea era și obosită, mai obosită decît Bob, care în periplul temporal se odihnise ori fusese supus odihnei și se mai simțea și stăpînit mereu de o neobișnuită ardoare să-și împlinească rolul nou de cavalier pe care îl îndrăgise. (Mi-e drag rolul ăsta sau mă obsedează? îl fulgeră o întrebare.) Aproape că nu-l mai încînta călătoria temporală în sine, ca la început, și nici curiozitatea aventurii de căutare atît de bizară a elementelor vii dintr-un arbore genealogic arhaic, și înțelegea că, dacă ar fi știut că Almei nu-i pasă cu adevărat de el ar fi renunțat pe totdeauna la harul său de haimana temporală, ca să rămînă mereu cu ea, fiindcă în vreme ce știa că el nu-și poate lungi absențele, chiar prin accident, mai mult de o oră, absența ei în durata lui biologică, iată, a și înghițit, aproape doi ani și cine știe cîți va mai înghiți. Și totuși nu mai era nimic altceva de făcut. Bob începuse să creadă cu adevărat că ea dorea să afle despre sine ceea ce numai el îi putea spune, nimeni altul pe lumea asta decît el, Bob!

Dar Alma se încruntă brusc, întrebînd:

— La ce te gîndeai, Bob? Spune-mi, ce ascunzi sau ce pui la cale?

Bob înțelegea că dacă i-ar mărturisi, ea nu l-ar mai

lăsa să plece, împotriva propriei dorințe care amenința poate s-o tulbure pînă la sfîrșitul vieții. Bob începuse să bănuiască asta de cînd observase că dorința Almei nu mai putea fi nici capriciu, nici numai obsesie; așadar trebuia s-o amăgească plecînd de lîngă ea după ce ea va fi adormit. Zise:

— Nu-ți ascund nimic, dragostea mea. O să plec mîine sau peste cîteva zile.

Nu vorbise prea convins și Alma rămase bănuitoare, dar era prea obosită de ora de chin în care lipsise el și de emoția dublă; neimaginată vreodată de ea, adusă de dispariția și de apariția lui ca de stafie. Deocamdată Bob era lîngă ea, îi mîngîta părul, vorbea cu ea... Fără să-și dea seama, Alma adormi.

După ce se încredința de somnul ei, socotind că un accident de calcul e oricînd cu puțință, îi scrisese un bilet, cerîndu-i iertare că totuși o amăgea plecînd, dar și demonstrîndu-i cît era de importantă plecarea aceasta pentru amîndoi, că fără să-și fi împlinit menirea nu și-ar mai fi putut justifica investitura de cavalier și că așa nu și-ar mai fi găsit liniștea niciodată și n-ar fi izbutit să se bucure de iubire, considerîndu-se netrebnic și laș. Scriindu-i, simți un freamăt în sinele său care-i trăda nerăbdarea. Iată, își zise: istoria, știință experimentală! Puse biletul desfăcut la vedere, o sărută pe Alma ușor, ferindu-se s-o trezească, și se așeză în fotoliul său să-și facă un plan mai practic al investigației printre incertitudini, apoi să se regrupeze psihic în vederea mării concentrări. Știa acum că poate să-și stăpînească simțul temporal fără sprijin străin, iar asta îi dădea mai multă putere, mai multă stabilitate psihică. Și cu toate acestea rămase în fotoliu ca și mai înainte, netransferîndu-și existența nici măcar într-o stare de reverie. Nu se sperie de eșec, se gîndi că era

sau prea obosit sau prea emoționat. Repetă actul concentrării, degajându-se de orice gânduri adiacente, ba chiar închizînd ochii de teamă că poate îl reținea imaginea vie a Almei. Nu reuși nici de astădată și abia atunci fu îngrijorat. Căută să-și amintească alte stări similare, ca să vadă dacă greșise ceva și se întrebă dacă nu cumva era de vină relaxarea prea mare din fotoliu și atunci se sculă în picioare, venind în mijlocul odăii, se absorbi încordat pe sine însuși, cu ochii închiși, pînă începu să simtă ușoara amețeală caracteristică, iar atunci, în ultima secundă cînd își dădea seama că trupul i se topește și începea să zărească dungile de lumină alergînd cu viteză uluitoare din față spre tâmpilele lui și apoi în sus, ceea ce de fapt era alergarea inversă a timpului părăsit, i se păru că o zărește pe Alma ridicîndu-se de pe canapea și alergînd cu brațele întinse spre el. Dar impulsul de plecare se consumase complet și imaginea Almei dispăru sub iuțile dungi de lumină...

...Alma simți, la rîndul ei, că e gata să-l apuce cu mîinile și că scurta atingere ușoară este și nu este reală; omul viu pe care ea îl iubea, îl sărutase adineauri și îl simțise mîngîind-o în vreme ce adormea lîngă el, acum se topea ca fumul sub ochii ei și între mîinile ei, neputincioase și disperate. Cu încă un gest zadarnic, Alma încercă să mai prindă ceva în mîini, dar mîinile nu găsiră nimic decît aer. Atunci ea izbucni în plîns și se așeză în fotoliu cu fruntea în palmele rezemate pe genunchi. După cîteva secunde își ridică ochii, mai sperînd că se înșelase și că Bob era totuși lîngă ea, poate că ieșise din cameră, poate că ea doar visase; dar privirea îi întîlni biletul scris de Bob. Alma îl citi dintr-o ochire și începu să plîngă din nou, cu deznădejde, acum reproșîndu-și capriciul de a se

interesa de acești strămoși poate virtuali, de care i se părea că nu mai are nici o nevoie, ba chiar pe care simțea că îi urăște, acum întrebându-se prin ce minune intuise prin somn plecarea lui Bob. Și știa că nu poate face nimic, fiindcă Bob, oricâtă disperare, oricâtă îndrăzneală ar mîna-o, nu poate fi căutat nicăieri în spațiul sau timpul care îi era ei accesibil.

Bob era pe același tărâm temporal, pe același țărm iberic pustiu pe care mai fusese: recunoștea totul, și nisipul plajei fierbinți, și pîcla orizontului oceanic, ba chiar simțea că nu s-ar fi mirat să regăsească luntrea primitivă din trunchi de copac în care navigase spre Atlantida, ori să se regăsească poate și pe sine însuși în luntre.

Ar fi fost o soluție să se odihnească puțin pe plajă, apoi să se mute în alt timp, unul mai sigur. Dar pe urmă se gîndi surîzînd că, în definitiv, temporal de ocazie cum este, el nu mai poate fi sigur de nici un timp și dealtfel nimeni nu-i putea spune deocamdată că nu ajunsese într-un moment util. Așadar se sculă din nisip și porni la întîmplare în lungul țărmului. Nu merse mult. Zări în apropiere, pe oceanul liniștit, o luntre cu pînze, pe care o deslușea încă prost. Luntrea năzuia pesemne să acosteze, vîntul bătea din larg și pînza era umflată. Bob merse mai repede spre punctul unde bănuia că ar trebui să ajungă nava. Peste puțină vreme fu în stare să distingă amănuntele: era o luntre cu o singură pînză dreptunghiulară, centrată pe un singur catarg cu imaginea soarelui zugrăvită sau brodată la mijlocul pînzei, dar fără cîrmă, numai cu o lopată pe care cîrmaciul tocmai o manevra. În luntre mai erau doi înși.

Gîndindu-se că sînt pescari și bănuind că modelul de luntre era egiptean, Bob deduse că ajunsese aici

mult după potop, când urmele catastrofei pieriseră și oamenii începeau să-și vadă de treburi. Decis să nu se retragă deocamdată din acest timp și mai întâi să vadă despre ce este vorba, se gîndi totodată că iar vor începe toate dificultățile comunicării, însă nici nu se îndură să renunțe la întîlnirea cu luntrașii. Ciudat i se păru, cînd veniră destul de aproape, că nu erau sau nu păreau pescari; nu găsi nimic neobișnuit în modesta navigație de-a lungul coastei pe vreme senină. Le ieși înainte.

Văzîndu-l cînd se dădeau jos din luntre și coborînd pînza, luntrașii nu părău mirați nici de prezența, nici de înfățișarea lui Bob, ceea ce îl cam lăsă nedumerit. Unul din ei se apropie ele Bob, arătînd spre larg și clătînd din cap cu o expresie de tristețe profundă. Bob spuse la întîmplare cîteva cuvinte în greceasca lui alexandrină, pe care ajunsese s-o știe mai bine dintre cele mai vechi limbi pe care le cunoștea, însă omul străin surîse cu jenă, neînțelegînd ce i se spune, iar lui Bob i se făcu ciudă că, așa ca de obicei, din superficialitate sau din pripă, nu profitase atunci, printre acei atlanți roșcovani, să învețe măcar cîteva propoziții uzuale. Dar apoi își zise: „De unde am dedus că limba atlantă mi-ar fi de folos chiar acum?” – și făcu niște semne cu care voia să întrebe de unde venise luntrea și ce țară sau țarm era locul în care se întîlniseră. Nu se aștepta la vreun răspuns, însă omul totuși îl pricepu și îi răapunse tot prin gesturi. Aici era însă mai complicat, fiindcă gesturile trebuiau să devină epice, întrucît se simțea că era vorba de o tragedie. Bob înțelese cîte ceva, dar îi fu teamă să nu fi înțeles decît ceea ce ar fi vrut să înțeleagă, iar atunci străinul avu răbdare să-i explice din nou prin alte gesturi mai complicate, pînă cînd Bob îi privi cu uimire. Ca să fie

mai sigur, încercă o formă de exprimare cu care nu risca nimic: apropiindu-se de apa oceanului, pîndi retragerea valurilor și, grăbit, adună o grămăjoară de nisip, turtind-o și căzninau-se să sugereze prin gesturi că ar fi o insulă; apoi așteaptă pînă cînd un val o acoperi și, retrăgîndu-se apa, din simbolul de insulă nu mai rămase aproape nimic. Cînd era gata să producă alt simbol, făcînd și alte gesturi indicînd largul oceanic, omul cu care discuta în acest limbaj primitiv, dar și ceilalți doi care se apropiaseră să privească micul spectacol de pantomimă, se întoarseră spre zarea de ape și suspinară. Puteau fi deci atlânți sau urmași de atlânți și Bob înțelese că a ajuns mai tîrziu decît trebuia. Nu dăduse multă atenție suspinului muților săi interlocutori, mut el însuși; în schimb își reproșă perpetua grabă cu care făcea orice lucru, de cele mai multe ori neizbutind, în voiajurile lui temporale, să ajungă la fața locului decît ori prea devreme ori prea tîrziu. Se gîndi dacă totuși momentul acesta nu va fi fost mai prielnic decît altele. Trebuia mai întîi să afle ce căutau acești oameni aici și dacă veneau din Egipt sau din arhipelagurile atlantice, care poate mai fumegau și acum, dacă au fumegat și mult mai tîrziu, cînd le zărise din corabie negustorul grec Pytheas. Se întoarce fără voie spre continent, uitîndu-se în zare, dar nu văzu nimic și înălță din umeri. Observîndu-l, unul din luntrași surîse vag. Apoi toți trei se opintiră și își împinseră luntrea pe nisip. Bob îi privi lung, înțelegînd într-un tîrziu că s-ar fi convenit să le dea ajutor și chiar sări să împingă și el, deși nu mai era nevoie. Acești trei bărbați înalți, arămii, totuși nu semănau cu cei doi *zei* întîlniți de Bob în Atlantida, nici măcar cu paznicul său din peșteră. Neșfiindu-le nici limba, nici obîrșia, tîrziul european era stînjenit și se

simți cu atît mai nelalocul său cînd cei trei porniră în adîncul continentului și îi făcură semn să vină cu ei. Bob îi însoți fără ezitare, și angajîndu-se în altă aventură care i se părea stupidă, fu nevoit să meargă foarte mult, pînă la căderea serii, tustrei străinii avînd picioare bune sau fiind obligați să și le folosească la maximum. Cînd se opriră, în vreme ce soarele intra departe în ocean, Bob nu se mai miră nici măcar de popasul lor în cîmpia goală, lipsită pînă și de copaci. „Să mergi jumătate de zi fără să schimbi o vorbă, avînd trei tovarăși de drum?” își zise cu năduf, așezîndu-se pe pămînt ca să-și imite acești tovarăși de drumeție. Unul desfăcu un soi de sac atîrnat sub poala tunicii sale, scoase cîteva turte și cîteva zeci de curmale uscate, apoi le împărți. Lui Bob îi era firește foame, dar mai mult decît foamea începu să-l intrige proveniența curmalelor; amintindu-și emblema solară de pe pînza navei, bănuî că și curmalele veneau tot din sud, deci acești oameni puteau fi egipteni sau atlanți refugiați după dezastru. Ei înșiși îi confirmară bănuiala încă o dată prin felul de a se purta. Dar erau oare din generația martoră sau din una ulterioară, care prefăcuse amintirea catastrofei în mit?

Lui Bob i se păru nefiresc și faptul că tot drumul nici unul din ei nu scosese o vorbă. Oare n-aveau nimic să-și spună. Acum, folosindu-se de iarba scundă și pîrlită de soare, tustrei se culcară și adormiră îndată, numai Bob mai rămase treaz pînă răsărită primele stele, nehotărît încă dacă să facă alt salt temporal ori să se culce ca și ceilalți. Nehotărîrea îl trase la somn și el adormi, zicîndu-și în ultimele clipe de veghe să vadă ce are să se mai întîmple a doua zi.

A doua zi își urmă însoțitorii spre nord, în unghi drept față de calea pe care veniseră. Ca și în ajun,

merseră în tăcere. Călcau pământul în ritm egal, gospodărește, ca la drum lung. Când veni amiaza, pe care Bob o detecta mai mult după soare decât după ceasul său, mutat într-un buzunar discret al obositei tunici atlante, cei trei se așezară din nou, iarăși fură împărțite turte și curmale, de astădată din sacul altuia. Bob, care pînă acum răbdase mai ușor, simți că-l cotopește o sete de moarte, le făcu semn că ar vrea să bea, doi dintre însoțitorii săi zîmbiră, al treilea clătină din cap, apoi tustrei se culcară iar și dormiră vreo oră. Acum Bob nu mai vru să doarmă, chinuit de sete și de întrebări și simțind o sfîrșeală care îi cuprindea trupul într-atît că își dete seama de imposibilitatea pînă și a concentrării temporale. Îl stăpînea o îngrijorare glacială, cu fiori, și când grupul ciudat, abia trezit din somn și fidel mușeniei și drumeției bizare, porni de astădată iar spre răsărit, în unghi drept față de ultima cale străbătută, Bob se simți îngrozit. Poate, că starea de groază îi restituia puterile pentru mers, se gîndi că devenise un automat și că acești oameni, poate într-adevăr martori oculari ai catastrofei și loviți de-a dreptul de ea, nu erau decât niște bieți nebuni care-l antrenaseră și pe el în nebunia lor.

Merseră cu toții iarăși pînă la căderea serii și abia la capătul drumului, după ce mîncară din nou turte și curmale și se culcară pe pământ gol ca de obicei, văzînd în depărtare, pe orizontul înnegrit spre noapte, un fel de fum ce se urca dintre niște lumini mobile, Bob închise ochii fiind sigur că e fata morgana, că are halucinații stîrnite de oboseală și de sete sau că e nebun.

Cînd se treziră în zori, Bob porni cel dintîi spre nord, în unghi drept față de ultimul drum, dar cei trei

începură să rîdă, iar unul îl și luă de braț indicîndu-i drumul care de astădată continua tot spre răsărit. Privind mai atent, Bob zări la orizont fumul de care se îndoise seara: era un fum gros, îmbelșugat, parcă și cu limbi de flacără; își închipui că arde vreo pădure aprinsă, cum se întîmplă adesea, de la arșiță sau trăsnet.

După cîteva ceasuri de mers, ajunseră într-o mare așezare omenească: nu era nici o pădure acolo, erau niște topitorii de bronz, un fel de cetate industrială a unei epoci primitive. Cîțiva oameni îmbrăcați sumar le ieșiră în întîmpinare și Bob își dete seama că cei trei fuseseră așteptați de localnici. Ce era deci această uimitoare tevatură, ce demon - își zicea involuntarul drumeț - îi mîna pe cei trei la asemenea eforturi absurde? Dar deodată împrejurarea îl interesează, mai ales cînd localnicii le deteră carne friptă și apă din belșug.

După ce îi văzu pe cei trei distribuindu-și energia, fără nici un fel de odihnă, în grupurile oamenilor vizitați, învățîndu-i prelucrarea metalelor, arătîndu-le cum să-și înregistreze memoria esențială cu dalta în pietre sau sfătuindu-i cum să-și păzească sănătatea, lui Bob i se făcu rușine că nu pricepuse de la început seriozitatea aproape dramatică a unei misiuni nesilite, care ajunsese poate că fanatică, poate că numai pasională, însemnînd însă în primul rînd salvarea condiției umane prin extinderea și perpetuarea civilizației, acești atlanți reali sau adoptivi nu căzuseră în deznădejde. Erau socotiți probabil zei printre gazdele lor iberice și pesemne alții ca ei circulau, cîți nu pieriseră, prin insulele și continentele din jurul aceluia ocean răsculat, ca să facă aceleași fapte. Ceva șopti în conștiința lui Bob că strămoșul Almei ar putea

fi printre aceștia. Și călătorul se hotărî să rămînă deocamdată aici.

Cîteva săptămîni i-au fost deajuns să învețe cuvintele și flexiunile esențiale din limba celor trei. Cînd începu să se descurce în conversații, află că ei nu se născuseră totuși în Atlantida, că erau a treia generație postdiluviană, că nu se născuseră nici măcar în Egipt, ci în niște resturi insulare în care Bob ghici Canarele; însă despre ceilalți cu care avusese de a face Bob, acești trei oameni nu știau decît că se acreditase tradiția venirii din cer a unor zei. Așadar ciclul se repeta. Topitorii de bronz îi socoteau zei pe aceștia, și Bob se întrebă cu oarecare tristețe care dintre topitori va deveni mai târziu zeu și dînsul. Dar dificultatea mai mare era pentru Bob să-și continue cercetările, căci dacă nici ciudaților phaethonieni care-l primiseră în Atlantida în fața unui calculator nu se hotărîse să le explice sensul călătoriei sale prin timp, acestora trei cu atît mai puțin le putea divulga secretul fără risc. Exercițiul de misionar îl antrenase însă și pe el.

După cîteva luni obiective de viață între acești oameni modești care îl hrăneau și pe dînsul pentru că îi învăța puținul pe care-l știa și el, cei trei se pregătiră să plece înapoi în insula lor. Lui Bob, acum cunoscător întrucîtva al unui simulacru de limbă atlantă, i se păru mai folositoare o vizită normală în zona Canarelor decît un cronotransfer de aici, care putea deveni iarăși un risc.

Plecă deci cu ei. Săvîrși același drum unghiular, care de fapt își avea rostul lui de asigurare a unei certitudini geografice într-un ținut încă fără geografie. Drumul îndărăt i se păru chiar mai puțin obositor, fiindcă nu-și mai bătu capul cu deducțiile ca la venire, iar de astădată avea hrană și apă, luîndu-și cît credea

că îi trebuie, ca să nu facă exercițiile de răbdare la care se supuneau cei trei pseudozei ascetici și mai ales fiindcă învățase gustul tăcerii, acum de când cunoștea limba tovarășilor săi de drum. Dealtfel, tăcerea era aproape impusă și uneori încă exasperantă pentru el, de vreme ce nici unul din cei trei nu-i punea nici o întrebare, ascultau cu interes ce le spunea, dar nu se interesau de ceea ce el lăsa sub tăcere și mai ales nu se arătau mirați de nimic din ale lui – deprinderi sau obiecte – nici măcar de modestul său ceas pe care nu-l mai purta ascuns și izbutise să și-l sincronizeze cu amiezile.

Navigația fu liniștită. Bob se putu folosi de condiția nesferică a oceanului ca să-i mai testeze cu discreție pe cei trei canarieni sau atlânți sau zei. Testele nu-i reușeau, își dădea seama că nici nu se pricepe de fapt la asemenea treabă și că, plecând într-o misiune atît de bizară, era foarte puțin pregătit pentru riscurile ei morale. „Cum naiba să aflu dacă ăștia sînt strămoșii Almei sau nu sînt ai nimănui?” își zise la un moment dat, făcîndu-i-se foarte dor de Alma și de sine cel care nu descoperise încă reversibilitatea vremii, dar în același timp fiindu-i rușine de sine însuși.

O insulă se zări la orizont. Era insula lor. Bob făcu o efort și totuși le povesti pe scurt rostul său. Dar cei trei nu se mirară cîtuși de puțin, nici măcar nu zîmbiră. Bob zise cu ciudă:

— Nu vă mirați, nu credeți că sînt nebun dacă spun că vin din viitor?

— Omul se poate mira de tot sau nu se poate mira de nimic! zise cel pe care îl cunoscuse cel dintîi pe țarm. Mirarea sau nemirarea este în noi, nu în afara noastră. Nu ești nebun, cum nu sîntem noi nebuni sau ești nebun cum sîntem nebuni noi care nu ne mai

găsim liniștea nicăieri. Zici că vii din viitor? Noi venim din trecut. Tu zici că te poți întoarce în viitor la dorință? Și noi ne întoarcem în trecut la dorință, ducându-ne printre acei oameni care sînt poate trecutul nostru, pentru că noi de fapt nu mai avem trecut, trecutul părinților, părinților noștri fiind sub ocean sau în stele sau nicăieri.

— Dar v-am spus, zise Bob ușor iritat, că eu mă pot întoarce în viitor cu trupul meu, nu cu ideea.

— Este mai greu de înțeles, zise același, pentru că noi nu cunoaștem asemenea cale. Dar știam de la început că nu ești la fel cu nimeni din toți care sînt sau pot fi pe pămînt în această vreme. Și dacă totul a fost cu puțință în spațiu, chiar ceea ce nu a crezut nimeni o clipă mai înainte, de ce să nu fie totul cu puțință și în timp?

Bob simți cum filosofia asta, care poate că era sublimă, îl exasperează. Zise totuși ca un școlar îndărătnic:

— Dar dacă unul din voi sau voi toți sau rudele voastre sînteți ținta călătoriei mele despre care v-am spus?

— Așa cum faci tu, răspunse omul cu vîsla, cîrmaciul, n-ai să afli niciodată. Noi nu știm să umblăm prin vremuri, cum pretinzi tu că știi. Noi te credem, fiindcă așa cum ești și cum arăți, n-ai venit printre noi nici la vînătoare, nici la pescuit. Am băgat de seamă, fiind la oamenii pe care îi învățăm, că știi lucruri pe care nu le poate ști nimeni în vremea noastră. Noi știm ce se poate ști în vremea noastră! Dar știm că trecutul nu se poate căuta plecînd dintr-un trecut mai vechi și știm că nu poți găsi nimic atunci cînd nu ești încredințat că știi ce cauți. Iar tu încă nu știi pe cine cauți. Dacă îl găsești, de unde afli că l-ai găsit? După

asemănarea chipului? O cale sau un sfert de cale, atunci când ți s-a părut că trăsăturile feței se aseamănă, dacă nu e un joc întâmplător, ar fi ceva așa cum știau bunicii noștri, iar noi am uitat nemaiavînd uneltele lor: ai putea să compari moleculele care poartă legile moștenirilor intime, să compari unghiul frunții și să compari, ceea ce este mult mai greu, trăsăturile tainice din suflet. Ești pregătit pentru acestea?

Bob se simți brusc despuiat de tot ce crezuse că are. Cîrmaciul zîmbi și îi spuse:

— Sau trebuie să ai mare noroc.

Celălalt, cu care vorbise mai înainte, interveni:

— Chiar dacă n-ai să afli niciodată adevărul pe care-l cauți, este foarte bine că te-ai hotărît să-l cauți: ceea ce vei afla, poate că va fi adevărul tău.

Și tot așa de brusc, Bob se simți îmbogățit și cu ceea ce nu avusese niciodată. Se uită cu o privire mai limpede și văzu aproape de tot țărmul stîncos al insulei, care putea fi ceea ce se numea (se va numi!) Gran Canaria. Acum simți clar că nu avea ce să caute acolo. Era cu acești oameni de vreo jumătate de an și umblase în gol. Nu-i mai venea să se aventureze în altă zădărnicie. Înțelese că acești oameni atît de timpurii îi sugeraseră, rușinîndu-l, niște lucruri în vremea sa elementare și tot atît de des disprețuite ușuratic. Se va întoarce la Alma, va lua cu sine grupa ei sanguină, o mostră cromozomială și... dar tot el zîmbi în sine de candoarea sa, înțelegînd că el nu are laborator portabil (pe care nici nu l-ar putea mînuși!) ca să fie în stare să afle corespondentele celor testați, presupunînd că ei s-ar lăsa explorați ca să-i ofere tipul lor cromozomial și altele. Și chiar dacă ar fi cu puțință, ce ar reprezenta două-trei teste printre o mie de factori ereditari? Să

încerce la noroc? Își dădea seama că acești trei oameni erau înțelepți, dar că de fapt îl credeau fără să-l creadă acceptînd numai în plan metafizic posibilitatea oricărui lucru, însă nedînd importanță realității lui de temporal, pe care n-o infirmau, dar nici n-o confirmau.

După cîteva zeci de metri acostară într-o scobitură de golf fals. Se cățărară pe țărmul înalt, după ce un om veni să se ocupe de luntre. Apoi îl chemară pe Bob la ei, dar el, fără să le mai ia în seamă invitația și fără eforturi deosebite, se adună în sine și se dizolvă în aer, nemaiaflînd niciodată ce-și vor fi zis în urma lui blajinii lui prieteni de ocazie.

Acum, deasupra lui era alt cer, era cu totul alt peisaj: soarele răsărea incendiar din verdeața bogată care năpădise celălalt mal al unui fluviu necunoscut, cu ape leneșe într-o albie uriașă; dincoace, destul de aproape de Bob, o căsuță stranie de zid cu două acoperișuri suprapuse ca de pagodă, în fața căreia dormea un cîine, de o culoare neverosimilă, nisipoasă, bătînd în vînăt; dar în rest, malul părea pustiu, fără urma mîinii omenești.

Deprins acum cu orice fel de situații surprinzătoare, Bob porni spre căsuța aceea, totuși prudent față de cîine. Cîinele începu să latre și atunci ieși un bărbat, rîzînd încă înainte de a fi dat cu ochii de Bob, iar Bob, cînd îl văzu, crezu că i se năzare, pentru că bărbatul părea să fie mereu ivitul în împrejurări neașteptate individ întîlnit în Egiptul alexandrin, cel care-l dusesese la Heron, îl plimbase în altă cronovariantă și ajunsese să-l sîcîie de mai multe ori cu prezențele lui multiple și echivoce. Dar, apropiindu-se unul de altul, Bob nu se mai frămîntă cu întrebările, fiindcă individul zise rînjind:

— Ești prea diletant ca să fii stăpîn pe meseria

temporală! O să fie însă nostim aici, nu vezi ce câine frumos am?

— Ce cauți aici? Îi scăpă lui Bob o impolitețe pe care n-ar fi dorit-o.

— Trebuia să întreb altfel, zise insul: „Ce caut *eu* aici?”, adică tu. Habar n-ai unde ești! Să-ți spun: ești în cronovarianta zero. Pe un ecran am văzut întâmplător transferul tău încetinit și te-am deviat aici, pentru că tot umblai ca prostul prin etapele variantei tale. Acum o să-ți fie bine.

— De ce o să-mi fie bine? Întrebă Bob iritat. Eu am ținta mea și nu doresc să-ți mai fiu cobai.

— Nu e nevoie să nu dorești tu! mîrîi individul.

Bob nu era curios să mai rămînă în preajma acestuia și încercă să se adune în sine și să fugă, dar celălalt începu să rîdă așa de zgomotos, încît stîrni cîinele care se porni să latre.

— Nu știu ce ai găsit de rîs, spuse Bob. Ai ațîțat și javra asta.

— Ești prost! zise individul. De mine nu poți fugi nici dacă te-ar chema Cronos. Dar nu te-am adus decît să te întreb ce mai faci. Mă cam plictisesc *aici*. Stai puțin și cu mine, fără interes. Aici *nu pierzi* timpul. Dacă ți-e foame, pot să-ți dau de mîncare sau dacă vrei să bei alcool, am. Spune-mi ce naiba te mîină fără rost prin fel de fel de etape invariante? Trebuie să fie tare plictisitor să vezi mereu aceeași variantă nemodificată, nu-i așa? Dacă-mi povestești amănunțit după ce umbli, te mut în varianta din care te-am adus, adică a ta. Dar am o pauză profesională și vreau să mă odihnesc. Hai, te ascult!

Individul aduse din casă o banchetă de lemn și, neavînd încotro, Bob se așează alături de el. Începu să povestească:

— Eu caut momentul exact al potopului...

— Asta știu, mi-ai spus-o cînd ai nimerit în momentul breton.

— Da, dar căutam, zise Bob gîndindu-se ce-i povestise atunci și ce nu, niște oameni străvechi.

— Și asta mi-ai mai spus. Ești uituc sau numai tare prost?

Bob se simți într-o stare stupidă, însă nu vru să-i vorbească despre Alma și despre datoria dragostei lui. Se gîndi puțin mai încordat și își zise că, de vreme ce tot nu-i divulgase nimic, nu-i va spune nimic esențial, altfel i s-ar face silă de sine. Spuse numai atît:

— Sînt curios să-mi verific o bănuială, anume că... un prieten mi se pare de origine extraterestră, cum zicem noi, și m-am orientat după mitologie: înainte de potop, veniseră în Atlantida...

— Ești de-a dreptul senil! îl întrerupse iar individul. Și asta mi-ai spus. Vrei prin urmare să-ți cunoști mai temeinic prietena din altă planetă, am înțeles! Încheie el ironic.

— Am zis că e *un* prieten, bîigui Bob surprins.

— N-are importanță, zise individul. Trebuie să cauți stăruitor asemenea strămoși, sper că știi cît de greu se găsesc! adăugă cu un surîs ambiguu.

— Știu! zise Bob fără să remarce nuanța, mai ales că se și simțea puțin amețit, puțin îngîndurat, și se întreba dacă prea deseale sale translații temporale nu-l vor duce cîndva la ruină.

— Nu m-am prea amuzat cu tine! zise individul avînd acum o mască impenetrabilă. Nu-i nimic, văd că ți-e și somn sau că te-am obosit eu. Dacă vrei, odihnește-te, pe urmă te retrimit în varianta originală și faci cum te taie capul: am un pat în casă.

Bob refuză să intre în ciudata pagodă și arătă ca

preferă să se odihnească pe bancheta pe care ședea. Insul ridică din umeri, se sculă și intră în pagoda sa, iar Bob nu mai putu rezista oboselii grele ce i se răspîndise în trup; se gîndi la Alma, îl cuprinse un dor tragic de ea și de sinele său din cuprinsul timpului real al iubirii lor, apoi pleoapele îi căzură, își simți corpul furnicînd și fu copleșit de o căldură dulce, chemătoare, dizolvantă. Adormi.

Era spre seară cînd începu să se trezească și deschizînd ochii de tot, își recunoscua odaia sa atît de familiară. O cuprinse cu privirea, mîngîie din ochi cotoarele cărților care i se păsură pline de praf și parcă în altă succesiune de culori decît de obicei, dar nu le dădu importanță, își mai roti ochii și se miră doar că pe o măsuță de lîngă fereastră vede un obiect straniu, ca un vas pîntecos de flori fără gură, iar pe masa de lucru un vas într-adevăr cu flori, pe care nu-l recunoștea, nu cu flori, ci cu cîteva pene care, după un efort al memoriei, i se păsură de struț. „Mama purtase pălărie cu pană de struț! – își aminti. Dar eu n-am avut niciodată vreo pană.” Totuși, se liniști aproape îndată, fiind convins că dormise prea adînc și acum imaginile nefirești i se năzăreau prin ultimii aburi ai somnului. Se uită la ceas și se miră că ceasul stătea, probabil uitase să-l întoarcă. Se strădui să-și amintească ce făcuse înainte de somn și de ce dormise atît de mult după masă, el care așipea puțin și foarte rar după-amiezile; dar nu-și aminti nimic, orele dinainte de somn pluteau într-o ceață destul de groasă ca să mai fie în stare să deslușească în ele conture de fapte, dar și destul de subțire ca să poată totuși desluși vreo mișcare de forme neconturate din tot ce se învălmășea.

Se sculă de pe canapea și se duse în baie să-și

răcorească fața și să bea apă. Apa i se păru cam sălcie, întors în camera unde dormise, privi pe geam, dar era întuneric și felinarele din dreptul clădirii încă nu erau aprinse. Renunțând la investigații de acest soi, telefonă să afle ora exactă, își potrivea ceasul, se îmbracă părîndu-i-se cam stranie culoarea hainelor sale, chiar zicîndu-și: „Nu prea am gust vestimentar, altă dată trebuie să mă duc cu cineva mai rafinat ca mine!” Apoi ieși în stradă. Pe drum i se păru că vede în fața lui, mergînd în aceeași direcție, silueta cunoscută a unei femei; întîi se gîndi s-o ajungă din urmă, renunță apoi socotind așa ceva de prost gust, și totuși lungi pasul. Femeia intră într-o cofetărie, iar după vreun minut intră după ea și el, cînd ea tocmai se așeza la o măsuță; o recunoscuse și se așeză la măsuța ei. Femeia îl privi o clipă nedumerită, apoi exclamă cu ochii brusc umpluți de lacrimi:

— Bob, scumpul meu, ce-i cu tine? Ai lipsit atîta timp și nu mi-ai trimis nici o veste. Crezusem la un moment dat că ai murit. Uite cum am îmbătrînit de cînd nu ne-am văzut!

Bob căută ceva în memorie și cînd crezu că găsește, zise ca voce ușor alterată:

— Da, într-adevăr, ai *cam* îmbătrînit. Și eu! E tare mult de atunci.

— Nu, tu n-ai îmbătiînit deloc! protestă ea și se adresează chelneriței care se apropiase: Două ceaiuri de achene de arțar cu miere! În timp ce Bob o privea lung, apoi o auzi spunîndu-i lui: Am comandat ceai de achene de arțar cu miere nu pentru că îmi place deosebit. Cred că mai știi că eu am preferat totdeauna ceaiul de coada-șoricelului cu puțină esență de fîn, dar ceai de achene de arțar băusem cu tine, la o măsuță ca asta, în ziua despărțirii noastre, cînd tu plecai să

vînezi struți pentru pene. Am crezut după aceea că te-ai prăpădit pe-acolo.

— Struți pentru pene? Întrebă Bob, apoi își puse gîndurile în ordine și răspunse: Da, parcă-mi aduc aminte, deși mi se pare că totuși preferam altă băutură, am uitat cum i se spunea, nici nu știu de fapt dacă avea vreun nume al ei, țin minte doar că era neagră și mă înviora. Tu nu știi?

— Nu, băuturi negre nu există, probabil confunzi... sau poate că ai băut așa ceva acolo, în Africa. Ții minte, Bob, cînd beam ceaiul acela din achene de arțar eu tocmai împlineam douăzeci și patru de ani, tu aveai douăzeci și cinci, numai un an mai mult. Achenele de arțar au rămas pentru mine un simbol al iubirii! Iar acum, peste o lună, eu voi împlini cincizeci de ani, sînt aproape babă, tu ar trebui să ai cincizeci și unu și nu știu, zău, ce ai făcut dar pot să jur că n-ai peste treizeci! și surîzînd printre lacrimi femeia scoase din poșetă o oglinjoară și i-o puse în față.

— Da, zise Bob uitîndu-se mai mult la ea decît în oglindă, ai cam îmbătrînit, dar asta, draga mea, n-are nici o importanță fiindcă și eu... chiar dacă, nu știu de ce, nu mi se pare să fiu chiar de cincizeci și unu. Spune-mi, tu ce-ai făcut în tot timpul ăsta?

Femeia începu să plîngă de-a binelea. Abia după un minut, două, putu să vorbească:

— Dragul meu, te-am așteptat ani de zile. A fost apoi o vreme cînd m-am simțit jignită de plecarea ta fără urmă. La un moment dat m-am măritat cu un om de treabă, cu care m-am înțeles bine, dar fără să-l fi iubit cu adevărat. Simțeam că are nevoie de mine. Apoi soțul meu a murit într-un accident de forare a ghiulelei subterane... uite, mă exprim vulgar și tu ai să rîzi de mine că zic ghiulea în loc de coridor pentru

ghiulea! Cred că știi că între timp s-a renunțat la acest mijloc idiot de transport. Tu, acolo în Africa, sînt sigură că te-ai deplasat numai cu tancheta agravitațională, înțeleg că e mai comodă și mai sigură. În fine, astea sînt fleacuri. Ți-am spus, soțul meu a murit acum cîțiva ani. Nu m-am mai remăritat, sînt văduvă. Dar, spune-mi drept, tu te-ai mai gîndit vreodată la mine, la proiectele de iubire eternă?

Bob oftă adînc. Apoi zise:

— Da, Alma, tot timpul m-am gîndit. Ce ciudat e totul!

— Dacă vrei, e ciudat că ne revedem în astfel de împrejurări tîrzii, după ce tu ai găsit... elixirul tinereții! și ea începu să rîdă fără zgomot, apoi își schimbă masca, pentru că Bob observase că trecerile ei sufletești de la o stare la alta îi modificau așa de brusc expresia, parcă înlocuindu-i măștile automat, fără expresii de tranziție. Apoi ea spuse pe un ton neutru: Dacă n-ai nimic mai bun de făcut, hai să mergem la mine. Cred că tu ți-ai regăsit locuința plină de aer stătut și de praf.

Bob vru să se mire de ceva, dar nu-și putu da seama de ce anume și se miră pur și simplu, și atunci cînd veni chelnerița să ia ceștile, fără să mai vrea de la ei nimic, Bob nu era sigur că nu trebuia să le mai ia ceva, dar nu putea înțelege ce să le mai ia. Ridicîndu-se de pe scaun, o întrebă pe Alma îngîndurat:

— Noi nu mai trebuie să facem ceva acum? Știu că e ceva de făcut, dar nu știu ce. Tu știi?

— Nu trebuie să mai facem nimic, dragul meu, decît să mergem la mine. Nu cred că voiai să mai bei un ceai!

— Nu, asta nu! Un gest, simt că trebuia să mai facem nu știu ce gest față de fata care ne-a adus

ceaiurile. Nu-mi amintesc ce! și abia acum o văzu îngrijorată.

— Mărturisește-mi, Bob, zise ea repede, tu nu ai suferit vreun șoc în călătorie? Ești atît de tînăr sau întinerit sau nu știi cum se cuvine să spun și totuși suferi de eclipse de memorie. Mîine să mergem împreună în laborator să ți se facă o psihogramă. Spune-mi, cînd ți-ai făcut ultima psihogramă?

Bob se uită la ea lung, simți un fior, dar nu răspunse.

Plecară pe aceeași stradă, în sens contrar direcției din care veniseră. Nimic nu i se părea prea suspect pe stradă, dar nici firesc. Se uita din cînd în cînd cu coada ochiului la Alma, iar la un moment dat își zise: „Nu mai pricep nimic. Țin minte că altădată o iubeam nebunește, aș fi făcut pentru ea orice, și acum mi-e indiferentă, aproape străină. Ce e cu mine? Că a îmbătrînit? Nu cred că m-ar deranja, pare de fapt încă tînără, simt că e altceva. Doamne, cum pot să aflu?”

Alma pășea tăcută pe drum, ca și cum ar fi vrut să-l cruțe de prezența ei. Îl luă însă de mînă cînd ajunseră în dreptul unei case înalte. Din gesturi, Bob pricepu că au ajuns, dar avu o tresărire:

— Alma, eu am mai fost vreodată la tine?

Alma îl strînse de braț, ca o mamă și ca o iubită în același timp, deschise larg ușa clădirii și, pornind apoi în sus pe o scară vastă, își lipi tîmpla de tîmpla lui, foarte afectuos, și nu rosti decît atît, aproape în șoaptă:

— Dragul meu băiat, mergem mîine de dimineață să-ți faci neapărat psihograma!

Repetat cu insistență, cuvîntul îl intriga tocmai pentru că, nemaîntîlnindu-l în deprinderile vorbirii sale, îl înțelegea. Dar își dădea seama că îl intrigau

mult mai multe lucruri, se simțea și foarte obosit fără să știe de la ce, și numai după ce intră în mica locuință a Almei avu un fior și, când se așeză într-un fotoliu și o auzi pe Alma că îl întreabă ce fel de ceai vrea să bea și dacă ar dori să mănânce acea salată minerală care, știa dînsa, îi plăcuse odinioară atît de mult, Bob simți în cap o durere cruntă. Acceptă orice, iar când Alma trebui să iasă la bucătărie sau unde se va fi dus, el adormi, trezindu-se numai cu o clipă înainte de întoarcerea gazdei. Bău apoi absent alt soi de ceai care nu i se mai păru neplăcut, iar așa-zisa salată minerală era un amestec inclasificabil de bobite multicolore, cu aspect păstos și cu gust incert supus predominanței unor săruri.. Mîncînd cu nepăsare, Bob se străduia să-și aducă aminte ceva, simțea mai bine-zis că uitase ceva foarte important, dar în cele din urmă, răpus de oboseală, renunță, iar Alma, foarte delicată, îi așternu patul și nu-l mai tulbură pînă dimineața. Trezindu-se mai vioi, Bob se pregăti automat să se ducă la slujbă. Ieși cu Alma, care-i spuse că lucrează tot acolo unde știa el, adică la institutul de cercetări gravitaționale.

Bob era mulțumit că Alma nu-i mai pomenea de psihogramă. La un colț de stradă se despărțiră, ea îl sărută fără sfială pe obraz și o luă la stînga, iar el apucă, după o ezitare de cîteva secunde, la dreapta. Merse nu mai mult de zece minute, se opri în fața unei clădiri spoite în verde cu vînat, strada se golea repede și el înțelese că era printre ultimii slubași sosiți, deci se grăbi, urcă un etaj, se opri cîteva clipe în dreptul unei uși și citi cifra, trecu la alta unde intră și abia acolo înțelese că picioarele îl aduseseră în camera șefului, căruia se cuvenea să i se prezinte după o absență atît de lungă.

Poftindu-l pe scaun, șeful îi ură bun-venit, dar nu

evită reproșul:

— Noi te-am trimis, Bob, numai pentru un deceniu. Nu pricep ce te-a putut captiva atîta în Africa aceea plină de ghețari și zăpezi. Sînt obligat să recunosc buna ta purtare care rezultă din toate referințele: ai reușit să îmbini perfect cele două misiuni!... Știi că ai vînat patru sute optsprezece struți?

Șeful se întrerupse brusc, întrucît o sonerie cu un anumit timbru îl anunță că era chemat la șeful său. Bob se sculă de pe scaun și trecu în încăperea de alături, unde i se aruncă de gît secretara Viky, o babă mustăcioasă și cîntărind fără îndoială tot atîta cît tot mobilierul din cabinetul șefului ei.

Bob simți cum îi trece o umbră prin creier. I se păru că Viky îi spune ceva, că îl roagă ceva, însă îi fu cu neputință să fie atent și, surîzînd echivoc, se duse în biroul său unde fu întîmpinat cu urale de cei doi colegi. Se așeză la masa de lucru, iar aparatul de calcul i se păru neobișnuit și îl privi îndelung, răsfoind în același timp niște registre cu imagini pe care cineva i le adusese cu cîteva minute mai înainte, și încercînd să citească în ele din zbor diverse fraze, care arătau a fi numai relații asupra speciilor de pene (categorii, clase, calități, cantități, destinații – toate în felurite stadii istorice), cum și asupra altor podoabe de origine naturală: cifrele arabe erau inteligibile, ca și textele sau imaginile sau operațiile aritmetice propuse, și totuși ceva îi scăpa. Se uită la unul dintre colegi care crezu că pricepe și zise prietenos:

— Te înțeleg, Bob, ai lipsit mult și acolo ați lucrat, poate cu aparate vechi, l-ai uitat pe ăsta, al *tău!* și îndatoritor îi arătă lui Bob mînuirea, pe care Bob abia acum o găsi foarte simplă.

La prînz i se aduse, ca și celorlalți o franzeluță

verde, sălcie și un ceai acrișor în care mai pluteau câteva petale roșcate. Apoi Bob mai lucră aproape mecanic pînă la ora convenită și plecă acasă.

Intrînd în camera sa și simțind o mare și grăbită nevoie de somn, se culcă și dormi fără preocupări exterioare pînă fu trezit de un muget de sirenă și într-un târziu își dădu seama că suna telefonul. Se sculă buimac și răspunse: îl chema Alma să se plimbe. Se îmbracă automat și se duse să se întîlnească cu ea. Plimbîndu-se, vorbiră nimicuri, el simțindu-se ca și cum ar fi plutit într-un soi de transă anihilantă, care cel puțin îi scutea mintea de frămîntări și inima de dorințe. O singură dată, văzînd că Alma îi cuprinde umerii acolo, pe stradă, în văzul trecătorilor, avu o tresărire și o întrebă:

— Ce se întîmplă, Alma? Găsești asta firesc?

Dar cînd Alma zise că e firesc să facă orice dorește, Bob n-o mai întrebă nimic. Totuși, cînd ea îl rugă să vină, după plimbare, la ea, el refuză, fără a-i da explicații, simțind că nu-și poate explica nici sieși, iar atunci Alma nu-i mai propuse nici să vină ea la el și nici măcar nu păru jignită, ci spuse doar atît, cu un suspin discret:

— E firesc, dragul meu: au trecut atîția ani!

O conduse totuși pînă acasă, apoi se întoarse liniștit în locuința lui și se culcă. Dormind temeinic opt ore, se trezi odihnit, deși era prea devreme față de ora necesară, și fiindcă îi rămînea destul răgaz după toaleta de dimineață, deschise radioul și luă din raft o carte la întîmplare. Nu izbuti să citească însă nici măcar titlul cărții, pentru că cineva care vorbea din difuzor îi absorbi brusc atenția. Glasul spunea:

„...reproșîndu-ne nouă. Dar este de la sine înțeles că acest reproș e absurd, de vreme ce scurta, însă atît

de aglomerata istorie a mașinilor automate folosind, prin captare și conversie, fie fluxurile de unde pînă de curînd necunoscute, fie numai de cîteva decenii gravitația și antigravitația, a demonstrat spectaculos cît de folositoare au devenit ele pentru om. Să enumerăm numai patru dintre marile foloase care au revoluționat existența socială omenească: extracția mineralelor hrănitoare prin purificare totală, prelucrarea penelor de struț, educația după sistemul stupului a copiilor pînă la vîrsta școlară și, ceea ce este mai important ca orice, proiectarea, construcția și conducerea administrativă centralizată a orașelor. E naiv să mai insistăm asupra faptului, cunoscut tuturor, că mașinile au înlăturat din societatea omenească nesiguranța și sentimentul umilitor al dependenței față de natură pe care îl avea altădată omul. El a devenit stăpînul naturii! Iată prin urmare cît de înțeleaptă a fost această, ca să zicem așa...”

Bob închise aparatul de radio și deodată simți în gură amintirea confuză a unui gust ciudat, de aromă cald, amăruie, regeneratoare. Contrariat, crezu că e o halucinație și făcu gestul de a se ridica să-și prepare ceai de coada-șoricelului, însă renunță imediat, zări alături cartea pe care o scosese din raft, o luă din nou în mînă și rămase o vreme cu ochii ațintiți asupra copertii, părăindu-i-se ceva în neregulă: sus, pe copertă, era imprimat numele lui, mai jos titlul: „Despre tainele ornamentale ale penelor de struț”, apoi jos numele editurii care publicase cartea și anul ediției: 377. Răsfoi cartea, citi cîteva rînduri, după aceea se căzni să-și amintească în ce împrejurări scrisese asemenea carte. Nu izbuti, dar ceva îi fulgeră prin minte, o frîntură de gînd asupra căruia ar fi dorit să insiste, însă gîndul fugi și Bob nu-i mai putu da de urmă în vălmășagul minții

obosite și în cele din urmă i se păru că-și amintește de o anumită stare de boală scurtă și grea, poate spre sfârșitul acelei călătorii din Africa la vânătoarea de struți, pe care i-o pomeneau toți iar el o accepta fără s-o poată reconstitui. „Probabil *acolo* am suferit un accident grav și mi-am pierdut memoria, își zise. Sînt atîtea lucruri care par de necrezut și totuși *sînt toate*, lumea vorbește de ele, cartea asta e în fața mea, eu exist, Alma există!” Făcîndu-se ora de plecare la slujbă, renunță să-și mai chinuie mintea și ieși din casă.

Ziua aceasta deveni întîiul său pas spre reacomodarea cu viața. Lucra la biroul său, seara se întîlnea cu Alma simțind nevoia de a o vedea zilnic și totuși, mirîndu-se că nu-l mîna și nevoia de a se apropia de ea mai mult, așa cum aștepta ea, așa cum uneori i s-ar fi părut firesc și lui. Nu știa nici el ce anume îl atrăgea la Alma și ce anume îl respingea. Alma părea să se fi consolată și se mulțumea să-l vadă zilnic, să bea cu el ceaiurile de achene de arțar sau alte ceaiuri, să vorbească felurite nimicuri și să aștepte cu discreție ceea ce ea numea restabilirea lui psihofiziologică.

Într-o seară, Bob își ieși din fire și țipă la Alma pentru o vorbă oarecare, iar femeia rămase așa de nedumerită, încît multă vreme nu fu în stare nici să se miște de pe locul unde o surprinsese ieșirea bărbatului; apoi, cînd își reveni, îi explică grijulie că ea nu cunoștea din lecturi ori din auzite vreo situație posibilă cînd un om ar fi putut să țipe la alt om și că, după părerea ei, singura soluție ar fi alcătuirea foarte urgentă a unei psihograme. Cînd Bob, dîndu-și seama că nu mai are încotro, căută măcar să câștige timp, zicînd că va vedea el dacă se va mai simți și a doua zi

tot așa de rău, Alma îi răspunse mirată că psihogramele trebuie făcute în prima oră după manifestarea maladiei, operația fiind posibilă de mai mulți ani la orice oră din zi sau din noapte.

— Iată, zise Alma, a trecut mai mult de un an de când te-ai întors din Africa, eu ți-am înțeles starea și nu-ți reproșez nimic, mă mulțumesc să aștept cu speranța că într-o bună zi o să-ți revii cu totul, dar boala ta mă îngrijorează mai mult decât crezi. Tu nu mi-ai vorbit nimic despre isprăvile tale din Africa, deși aș fi fost dornică să le aud povestite chiar de tine; m-am mulțumit să răscolesc în depozite colecții vechi de ziare și să vînez fiecare știre cît de mărunță despre tine. La fel, fiindcă nu mi-ai vorbit nici de cărțile tale, mai ales de aceea al cărei manuscris l-ai expediat din Africa, am tăcut mereu, simțeam că ai nevoie de un tampon între timpul tău de azi și trecutul tău. Am aflat în cele din urmă că acum doi ani ai dispărut fără urmă în deșerturile reci ale Saharei, auzisem asta încă atunci, dar nimeni nu știe cum ai reapărut aici, și nu mai știi sau nu vrei să spui nici tu. Am menajat discreția ta și o s-o menajez totdeauna, însă boala ta n-o pot trece cu vederea, în primul rînd pentru tine, dragul meu. Cine știe cărui șoc puternic, poate inuman, ai fost supus atunci când ai dispărut subit în Sahara, dacă ai devenit așa de ciudat și ți-ai pierdut aproape de tot memoria acelei epoci.

Alma oftă adînc. Bob nu mai putu să evite planul Almei, așa că porni cu ea la ora aceea tîrzie spre laboratorul de psihosondaj. Nu vorbiră deloc pe drum, Bob era neliniștit și începuse să se simtă ca după o boală misterioasă și grea, se socotea vinovat față ele Alma, dar și neputincios în intenția de a face reparațiile cuvenite sau cel puțin sugerate de femeia de lîngă el. Îl

tot străbăteau umbre nedeslușite care se destrămau când voia să și le fixeze în minte, iar o dată i se păru că Alma e foarte tânără și că privește prin el, dincolo de el, cine știe unde, dar când se uită mai bine, văzu că nu fusese decît o nălucire.

Intrînd în laboratorul de psihosondaj, Bob nu zări decît o tânără șezînd la o măsuță printre numeroase mașini de calcul prevăzute cu cîte o cabină de sticlă și un scaun cuprinzător, ca scaunele stomatologice. Tânăra ceru cîteva detalii despre comportamentul pacientului, le primi de la Alma și, consultînd un nomenclator, îl trimise pe Bob în cabina nr. 5, unde el se instalează singur, intuind că trebuie să-și rezeme ceafa într-un anume căuș elastic. Ieșind de acolo numai cînd sunetul subtil al instalației încetă și cînd putu să ia de pe un fel de tavă un carton cu simboluri și grupuri de cifre înscrise indirect de analizorii ordinatorului. Bob se așează cuminte pe o banchetă lîngă masa laborantei, iar dînsa citi în limbaj clar rezultatul:

— Amnezie. Pentru perioada obturată, amnezie totală minus 0,3 la sută. Înclinație spre puseuri de mînie irațională, 10 la sută. Afectivitate, 18 la sută. Gîndire logică discontinuă. Imaginație nulă. Personalitate, rare tendințe între 0,8 și 1,3 la sută. Manii, vagă înclinație pînă la 2,08 la sută. Atenție normală, minus 0,9 la sută. Memorie imediată, 88,01 la sută. Voință 46,17 la sută cu tendințe de scădere bruscă și de creștere bruscă. Dereglare volițională nedepistabilă, de aspect calm pînă la 98,9 la sută. Ataraxie cu surse filtrante. Absența totală a unor urme de traume fizice. Prezență în sistemul nervos central și mai ales în creierul mic a unor celule de tip neuronal, inclasificabile. Urmă certă dar inclasificabilă, de traumă psihică relativ recentă, circa doi ani vechime.

Coeficient general sufletesc subnormal, minus gamma 020,119 față de media admisă. Se recomandă repetarea lunară a psihogramelor și confruntarea lor după un an de către calculatorul special Psi-2. Se impune încetarea muncii timp de două luni și se recomandă șocuri afective naturale de tipul minimal Z - 4, care se vor putea intensifica la apariția manifestărilor 12-epsilon sau vor înceta imediat la apariția manifestărilor 01-omicron. Se recomandă în timpul repaosului de muncă un regim de oxigenare abundentă. Reveniți exact peste o lună. Memorați data de astăzi. Păstrați psihograma.

Și laboranta îi întinse lui Bob cartonul imprimat de instalația de psihosondaj, pe care-l luă însă repede Alma și îl puse în poșetă.

Ieșind din laborator, Alma îl privi pe Bob cu afecțiune (lui i se păru o clipă chiar că și puțin săgalnic) și îl luă de mână. El, impasibil, încerca să se gândească la ceva, iar ușoara lui îngruntare o întristă brusc pe Alma care voise să vorbească iar acum nu mai îndrăznea. În cele din urmă zise totuși:

— Deși nu-ți sînt soție, știi că în astfel de cazuri am dreptul să obțin și eu un repaos legal, cît și al tău, și să te însoțesc, fiindcă nu te pot lăsa singur. Există, cum știi, niște cabane la altitudine medie; am aranjat să locuim acolo două luni. O să venim numai o singură zi în orașul nostru pentru a doua psihogramă.

Bob o privi nedumerit, dar nu zise nimic. Iarăși se petrecea în el ceva necunoscut, un fel de îngrijorare surdă sau, cum s-ar fi exprimat instalația care-l sondase adineauri, o stare inclasificabilă. Ceva cețos tot năzuia să se ivească în conștiința acestui om bîntuit de neliniști, însă, cînd dădea să se contureze pînă la o formă perceptibilă, numaidecît se și topea în negurile

marginale ale minții. Bob nu avea a se plînge de nimic, decît de un dor difuz de anumite gusturi, poate de hrană, poate de anumite băuturi care dau o stranie plăcere.

Alma își explică în felul ei tăcerea lui Bob care, de la revedere, cum socotea dînsa apariția lui, nu dăduse prilej de intimitate și nici nu se arătase guraliv. Ea își închipui că posibilul accident african care îl va fi zguduit pînă la traumatizare și despre care bănuia că nu va mai afla niciodată nimic, dealtfel pe care nici Bob, cum credea ea acum, chiar dacă și-ar redobîndi memoria trecutului, nu i-l va divulga vreodată, nu și-a lăsat decît niște sechele în sistemul nervos și că acestea se vor dezagrega cu timpul printr-o atentă îngrijire. Ea era decisă să urmeze riguros prescripțiile psihogramei. De aceea aranjă la instituția ei o vacanță de două luni, trecu împreună cu Bob pe acasă la el și apoi pe la ea, întocmind un bagaj sumar, fără să uite însă nimic din ceea ce ar fi putut fi util la munte pentru restabilirea lui. Ieșiră într-o piață a orașului unde exista escalator pentru trenul aerian și se instalează cu prietenul ei pe o banchetă de lîngă hublou, știind din experiență proprie că priveliștea văzută de la anumită înălțime din mare viteză înviorează sistemul nervos.

Drumul fu scurt, cel puțin ca durată dacă nu ca lungime, iar Bob nu scoase o vorbă și nici Alma nu mai încercă vreo altă conversație. Ajungînd cu un fel de sanie, care circula în flux magnetic, la cabana repartizată, Alma și Bob se instalează în mai puțin de jumătate de ceas.

Bob se simți ademenit de munți, priveliștea îi plăcea. Șezînd în balconul cabanei, deodată exclamă:

— Alma, ce bine ai făcut că m-ai readus aici!

Alma ieși grabnic după el uluită:

— Cam te-am *readus*? Tocmai că am ales un loc unde știam că n-ai mai fost niciodată, ca să-ți priască deplin și prin atracția peisajului și prin tot restul!

Dar Bob îi cuprinse umerii și îi arătă un nor reverberând lumina predominant aurie a asfințitului și Alma uită totul și se lipi de bărbatul a cărui îmbrățișare o aștepta de atîta vreme. Bob mai zise:

— Tu înțelegi ceva din toată halimaua asta?

— Cum ai spus? întrebă Alma nedumerită. Ha-li-ma? Ce-i asta?

— Așa se spune, nu știi? zise Bob. Când e ceva amestecat și straniu. Ce naiba, doar ai citit „O mie și una de nopți”. Așa se numește asta la ei acolo, în Arabia: Halima.

— Ai început să rostești cuvinte ciudate! spuse Alma îngrijorată. Ce este *arabia*?

Bob o privi lung și simți cum iarăși îl învăluie o cruntă durere de cap, încît fără voie gemu, iar Alma se hotărî să-l cruțe, îl întrebă numai dacă nu crede că l-ar face bine un ceai de achene de arțar, însă el n-o mai auzi. Își retrăsese între timp brațul de pe umerii ei și încălecaser parapetul balconului, privind pierdut în zarea cu munți. Abia cînd se făcu întuneric intră în casă și se culcă.

Și astfel, nefăcînd mai nimic, vorbind puțin și înțelegîndu-se și mai puțin unul cu altul, își consumară amîndoi cele două luni terapeutice, cu un singur divertisment: revenirea pentru o zi în orașul lor pentru a doua psihogramă.. Din nou în laboratorul de psihosondaj, laboranta (aceeași) își privi pacientul contrariată și plină de îngrijorare cînd supercalculatorul eliberă acest rezultat: „Modificări banale în limita coeficientului aleator admis. Esența subiectului se menține insondabilă. Maladia nu poate fi clasificată.

Cauze obscure. Ipoteză: sechelele traumei psihice, în special amnezia, pot fi tratate, fără garanții și fără pericol de nocivitate, cu extractul vegetal Y-245. Recomandare fermă; se repetă repaosul în condițiile anterioare timp de trei luni”.

Cu medicamentul procurat în cantitate suficientă și cu un bagaj de călătorie mai îmbelșugat, Alma îl luă pe Bob și se întoarse cu el la cabana știută, iar zilele lor începură să se scurgă la fel ca mai înainte. Răbdătoare în speranța ei că Bob se va apropia în cele din urmă de ea, Alma îi administra cu grijă medicamentul Y-245, încerca să-l amuze cu oarecare muzică, din setul unui aparat cu memorie cristalică adus de dînsa. Totuși în existența lui Bob nu se remarcă nici o schimbare semnificativă.

Din cînd în cînd, ceva mai des de la o vreme, Bob fie rostea cîte un cuvînt sau cîte o sintagmă neobișnuită pentru urechile Almei, fie se mira de cîte un aparat sau un obicei care i se părea deodată neverosimil. Atari împrejurări o uimeau pe Alma tot mai mult.

Iar cînd cele trei luni erau pe sfîrșite, într-o seară cu stele sclipind pe un cer metalic și într-un aer rece de toamnă tîrzie, fiindu-i mai frig ca de obicei, Bob se apropie de Alma mult mai mult decît altădată, și Alma, bănuind fericită că Bob al ei se trezea din ciudata letargie, se cuibări lîngă el să-l încălzească și să se încălzească. Bob o îmbrățișă cu afecțiune, dar în clipa următoare Bob o lăasă din brațe, se ridică înspăimîntat ele lîngă ea și murmură cu voce tremurată:

— Tu nu ești Alma, cine ești?

Alma izbucni în plîns.

Fără să-i mai dea vreo atenție, Bob se întoarse pe balcon și trase ușa după el, avînd nevoie de

singurătate, fiindcă simțea că acum îi mijise un ochi lăuntric și nădăjduia să-și poată lămuri propriul mister. Își încorda atenția, urmări crâmpeiul fugar al unui gând care îl străbătea atunci, i se păru că izbutea să oprească acel gând în focarul atenției, să-l amplifice și să-l examineze analitic. Zări o bancă între copaci, o bancă verde făcută din stinghii încheiate paralel; pe bancă ședea o femeie tânără al cărei chip se legăna în fum. Bob se căzni din răputeri, în ciuda durerii de cap care nu-l mai părăsise, și aproape izbuti să fixeze chipul femeii din fum, cel puțin atît cît s-o recunoască, și atunci strigă: „Alma!”

Alma veni. Într-un suflet pe balcon, plină de speranțe, și rosti:

— M-ai chemat, dragul meu? Ce bine că m-ai chemat!

Bob o privi lung, întîi cu nepăsare, după aceea cu ură. Zise:

— Nu pe tine te-am chemat. Am strigat-o pe Alma.

— Bine, dar eu sînt Alma! zise ea cu glasul în lacrimi.

Bob rîse cu amărăciune:

— Cine știe ce ești! Dar Alma *mea* nu ești. Alma e *acolo*...

— Bob, dragul meu Bob, cu ce să te ajut, ce ți se năzare? Vai, poate că ți-a făcut mai mult rău decît bine extractul vegetal Y-245! Bob, iubitele, ar fi fost mult mai bine să stai și să-ți redisciplinezi memoria, poate că ți-ai fi amintit totul sau măcar o parte și te-ai fi apucat să scrii încă o carte despre vînătorile de struți.

— Ce tot îndrugi? se răsti Bob. Care struți? Pleacă de-aici, uite, mi-ai risipit viziunea.

Într-adevăr, imaginea de fum dispăruse, dar acum. Bob prinse alte figuri, mai ales una de bărbat cu rînjet

perfid, și atunci atenția începu să i se rotească în cercuri de vultur în jurul acelui chip, și se roti lin ca un vultur de cîmpie, de sus, în jurul unui iepure pînă se face ghem și se lasă să cadă din înălțimile cerești peste pradă, desfăcîndu-și aripile și prinzînd-o în gheare în ultima clipă. Memoria lui Bob se restabiea treptat, chipul fixat era al individului întîlnit prima dată... unde? „În Alexandria, zise Bob cu glas tare. Lîngă Museion. După aceea? Da, bineînțeles, experimental transferul în variantele de timp. Dar unde sînt *eu*?”

Și deodată memoria i se limpezi cu totul. Sări de pe parapet și intră în casă, unde – trîntită cu fața în pumni pe colțul canapelei, Alma, cealaltă Alma, plîngea. Lui Bob i se făcu milă. Se apropie și-i dezmierdă părul. Femeia tresări, își șterse ochii și îi ridică spre Bob, dar nu îndrăzni să facă alt gest. Bob spuse:

— Acum sînt vindecăt. Poate că mi-a priit și porcăria asta de Y-245, în orice caz, poate că ești și tu Alma, n-am nimic împotriva, dar *eu nu sînt dintre voi*. Rămîi cu bine, îți mulțumesc pentru grija ta și sper să nu mai am plăcerea vreodată să fac psihograme și să vînez struți.

Alma îl privi cu luare aminte, neînțelegînd ce se petrece. Bob nu știa cum se procedează din proprie voință în transferul dintr-o variantă în alta. Se gîndi însă cu intensitate maximă la locul pustiu cu pagodă și cîine, unde stătuse de vorbă cu experimentatorul. Se prea poate ca furia fără margini care îl stăpînea să-l fi ajutat să-și trezească impulsurile temporale. În vremea asta, femeia care pretindea că se numește Alma tot mai plîngea, privind din ce în ce mai uluită cum la un moment dat Bob se topea în aer. Iar Bob se pomeni, cuprins încă de amețală, lîngă cîinele vînat, care-l

lătră. Atunci ieși din pagodă experimentatorul. Era (sau părea) uimit. Bob nu-l mai văzuse așa. Se priviră câteva clipe fix. Bob se simțea ca după un somn de boală cu coșmar: îi dansau în amintire imagini din ultima lui jumătate de an de existență lângă cealaltă Alma, printre oamenii bizari și mașinile stranii de acolo. Apoi începură să-i tremure genunchii și, zărind un bolovan, se așeză gemînd. În sfîrșit, celălalt îl privi mai moale și rosti melancolic:

— Ai cam îmbătrînit de astădată! Dar ești grozav: cum ai reușit o translație pentru care nu erai deloc apt?

— Ce importanță are! murmură Bob, apoi rosti tăios: Spune-mi măcar acum cu sinceritate, de ce te tot joci cu mine în halul ăsta?

— Simpatice pseudotemporal, ți-am mai explicat o dată că totul se plătește.

— Da, zise Bob dezumflat. Știu, vacanțele mele secrete. Unde m-ai lepădat acum?

— Așa da, zise celălalt. Curiozitatea științifică este maica progresului. Ai fost în cronovariantă 2 bis. Știi că a ta este 2? Cred că ți-am spus. Cronovariantă în care te-ai născut e identică numai cu cronovariantă 48, dar m-am gîndit că tu, fiind un subiect admirabil – uite, vezi, te și omagiez! – pot efectua o experiență pe care pînă acum n-a izbutit-o nimeni dintre ai noștri: cronovariantă 2 bis există în dublu paradox, unul pe care îl știi, adică suprapunerea spațiilor și sincronismul celor două timpuri, celălalt – accelerarea trăirii biologice fără schimbarea de ritm a timpului obiectiv în care ești plasat. Pricepi?

— Cred că nu, dar ce importanță mai are? zise Bob. După ce am stat *acolo* aproape jumătate de an ca într-o letargie...

— Vezi, îl întrerupse experimentatorul, habar n-ai nici cît ai petrecut acolo! Totuși o să-ți spun, chiar dacă mi-ai stricat nițel socotelile: eu mizam în plus pe confuzia totală, dar tu nu te-ai apropiat erotic de cealaltă Alma, deși ești milos. Uite, am aici toată cronică șederii tale în 2 bis! și insul scoase cu mîndrie din buzunar un soi de cartelă perforată. Ai stat acolo, în măsura calendarului cronovarianelor normale, un an, șapte luni și unsprezece zile. 2 bis este însă o cronovariantă deosebită, aberantă, și încă nimeni n-a putut stabili sursa aberației. Nu cunoaștem decît efectul, care, îmi dau seama, nu e încîntător pentru tine: în durata din 2 bis, tu, față de cronovariantă 2, cea normală, de baștină, ai consumat din timpul tău biologic intrinsec exact unsprezece ani și patru luni. Îmi pare rău că te-am îmbătrînit atîta, dar, crede-mă, n-am avut încotro, și de fapt ești în oarecare cîștig, fiindcă după planul meu trebuia să mai stai acolo un an, adică șapte ani ai tăi.

— De ce ai vrut să mă chinui atîta? zise Bob cu un surîs amar.

— Experimentul mai avea un punct: Alma din 2 bis trebuia să nască de la tine, fiindcă ești din cronovariantă 2, neaberantă, un copil. Nu știm dacă e posibil, voiam să știm.

Bob se înfurie:

— Și acum vrei să mă trimiți înapoi la ea, *să-ți nasc* și copii!

— Nu! rîse experimentatorul. Renunț la tine și o să experimentez pe alt om, mai bine-zis, o să aduc în 2 bis o femeie din 2.

Bob tresări:

— Pe cine?

Celălalt înțelese și se amuză:

— Nu te speria, renunțînd la tine, renunț și la cuplul tău posibil. Ți-am luat destul. Ai încredere în mine!

— Ai haz! zise cu silă Bob. Cum mai pot avea încredere în tine, tocmai în tine?

— Cu ajutorul logicii: din moment ce ți-am divulgat totul, nu te mai pot folosi, experiența nu ar mai avea nici o șansă. Și de fapt ai îmbătrînit destul.

Experimentatorul era în picioare. Acum se apropie de cîinele său și îl mîngîie. Apoi intră o clipă în căsuță și ieși cu bancheta știută de Bob. O puse pe un loc mai drept și-i făcu semn oaspetelui său să șadă și se așeză el cel dintîi. Bob se lăsă greoi pe banchetă și-și întinse picioarele mulțumit. Zise:

— Mi-e foame. Ai să-mi dai ceva de mîncare, dar ceva adevărat?

Gazda rîse și intră în casă de unde aduse un bidon mic și o cutie lungă, explicînd:

— Sînt lucruri mai apropiate de ceea ce numești tu mîncare și băutură: cuburile din cutie sînt niște concentrate de legume, fructe, ouă și miere, cu gust de prăjituri, iar în bidon este ceva care seamănă cu coniacul vostru. Altceva n-am... sau poate vrei un ceai de achene de arțar? și începu să rîdă vesel.

Bob mîncă tot și bău jumătate de bidon. Apoi mulțumi. Se căută prin buzunare, nu găsi ceea ce căuta și suspină,

— N-am o țigară! zise cu părere de rău, însă gazda ridică din umeri; atunci Bob mai sorbi o dată din bidon, se încruntă ușor și rosti cu un aer de mare nedumerire: Deci acolo, în 2 bis, dacă exista o Almă, era și un Bob, cu care m-au confundat ei, un similar al meu care vîna struți într-o Africă glacială și care se crede că a pierit în deșerturile sahariene. Ce s-a petrecut cu *e*/?

— Bineînțeles că nu era să-l las tot acolo, ca să mai

dau naștere și unui paradox al dublurii în forma cea mai aberantă. Crezi că nu-mi cunosc meseria?

— N-am vrut să te jignesc, zise Bob. Ți-o cunoști mai bine decît aș fi vrut. Pe *e*/l-ai ucis?

— Cum era să fac una ca asta! se indignă experimentatorul. L-am ținut aici, în cronovarianta zero, ca să nu-l consum. Acum el e iar acolo, probabil în brațele Almei-bis care crede că tu te-ai însănătoșit subit și se bucură de eficiența psihogramelor.

— Ești mai răutăcios decît îmi închipuiam! zise Bob, apoi adăugă: Dar ai inimă bună. Totuși nu înțeleg cum e posibil ceea ce îmi spui, cînd eu m-am dizolvat în fața ei?

— Iar el, adică celălalt *tu*, a apărut după cîteva secunde, ea crezînd că, de emoție, a avut halucinații Asta-i tot. Și el a fost într-adevăr în Africa *lor*, unde a vînat struți și și-a scris memoriile de contabil cinegetic. Intervalul de la mine, din varianta nulă, i l-am spălat din memorie, ca să nu-și mai sperie concetățenii și să nu le mai consume și el prețiosul extract Y nu știi ce serie.

— Așa cum mi-ai spălat și mie memoria trecutului meu real! zise Bob.

— Ești nătărău, nu ți-am spălat nimic; ție doar ți-am obturat provizoriu memoria. Dar iată, am aflat ceva nou: fără să fii o personalitate, ești un subiect grozav și experiențele ți-au slujit la crearea, în tine, a unei condiții autonome neprevăzute... Cred că și medicamentul acela al lor, și ozonul de la munte, și odihna ta, și faptul că ești istoric de meserie, și poate că și devotamentul celor două Alme te-au dus la descleștarea neașteptată. E în orice caz de reținut pentru studiul meu... Și acum ce ai de gînd să faci? Trebuie să te cari de aici, nu pot să te țin mai mult, ca

să trîndăvești în varianta nulă: *aici e veșnicia* și tu n-ai dreptul la ea!

— Ce să fac? Știi bine ce vreau să fac.

— Bănuiam. Dar știi unde ai greșit? Sînt sigur că nu știi. Cînd te-ai rătăcit în Atlantida, ai făcut cunoștință cu „zeii” lor de pe Phaethon, care între noi fie vorba, nu mai are nici o variantă, nici în spațiu, nici în timp. Dacă te mulțumeai să rămîi acolo, într-o jumătate de an ai fi asistat la marile catastrofe pentru care te tot plimbi ca un bezmetic. Du-te iarăși acolo și am să te ajut să te duci în condiții mai bune, adică cel mult cu o lună înainte de prima declanșare a șirului de catastrofe. La urma urmei, meriți și tu o răsplată. Altceva ce ți-aș putea oferi? Banii după care vă omorîți voi ai văzut că nu s-au inventat în cronovarianta 2 bis, iar la noi, în varianta dominantă, cu atît mai puțin...

Bob închise ochii, dar gazda sa se răsti la el:

— Nu-ți mai consuma energia. Știu că ai realizat o performanță rar întîlnită în tratatele noastre de specialitate, să te poți transfera fără împrăștierea substanței temporale. Totuși eu îți mai injectez o doză, ca să nu ai surprize și să rămîi cine știe pe unde.

Experimentatorul intră în pagoda sa, ieși după aceea cu instrumentul cunoscut de Bob și îi injectă un strop de substanță de transfer. Apoi Bob văzu cu uimire că insul se apropie de cîinele care începuse să dea din coadă și că îi injectează și acestuia o doză.

— Gata! zise experimentatorul. Ia și cîinele cu tine în Atlantida și unde vrei, cîinele este cel mai bun prieten al omului și o să-ți fie de folos, ți-l dăruiesc, păstrează-l în amintirea prieteniei noastre! și începu să rîdă cu maliție, apoi își schimbă spontan masca și se răsti: Stai, nu mișca, acum te transfer cu cîine cu tot, ca să nu greșească vreunul din voi.

Pîna să-i răspundă. Bob simți cum își pierde starea obișnuită trecînd într-o amețeață dizolvantă și apoi, trezindu-se reconstituit, în carne și oase, în fața somptuosului palat pe care îl recunoscuse numaidecît. Era așadar din nou în ciudata Atlantidă dinainte de potop. Peste tot era liniște, soarele ardea cuminte, aerul mării se simțea în preajmă. Departe, în latura sudică a acelei piețe, se zărea un grup de oameni din popor, stînd de vorbă. Nu se auzea bineînțeles ce vorbesc. Zumzăia numai vîntul sau altceva, dinspre palat. Apoi liniștea fu spartă de niște lătrături. Bob tresări, se uită de jur împrejur, apoi coborî ochii și își recunoscuse, la picioarele sale, cîinele dăruit de experimentator. Cîinele lătra probabil ca să atragă atenția noului său stăpîn și, cînd simți privirea acestuia, începu să se gudure și să dea din coadă. Abia acum Bob înțelese rostul acestui cîine și se bucură de el. Îl mîngîie și se duse să se așeze pe o treaptă lăturalnică a marelui palat. Cîinele se culcă alături.

Trecu astfel un timp și Bob fu cuprins de o toropeală dulce, căreia i se supuse cu totul. Văzîndu-și stăpînul ațipit, cîinele adormi și el. Cînd se treziră și se uitară unul la altul, singuri în această lume care peste cîteva săptămîni avea să piară sub ape și adunați fiecare cine știe *de unde* și *de cînd*, era încă ziuă, soarele încă domina văzduhul. Mai tîrziu, aplecîndu-și privirea într-o doară spre pămînt, Bob zări în jurul său bani de aramă, fructe, turte de grîu, și înțelese repede că hainele sale simple, bizare, ponosite, aproape totdeauna în contratimp, ca și locul unde adormise, tovărășia cîinelui, barba nerasă de mai multe zile, îl înfățișează trecătorilor drept cerșetor. Zîmbi. Rupse o turtă și i-o dădu cîinelui. Alese o smochină mai zemoasă și mușcă din ea. Luă apoi un ban de aramă cu

efigia lui Poseidon, îl contemplă, se uită la palatul măreț la picioarele căruia dormise, aruncă moneda jos, dar apoi le strînse pe toate și le vîrî în buzunar. Își hrăni cîinele și cu celelalte turte cîte mai erau. După aceea se sculă și, urmat de cîine, străbătu piața, apucă pe o stradă, apoi pe alta, uitîndu-se cu luare aminte la trecătorii care-și vedeau de drum, grăbiți, fără să-l ia în seamă, pășind pe străzile metropolei lor ca pentru veșnicie. Bob surîse, cu oarecare orgoliu trist, că numai el cunoștea viitorul tragic al insulei unde de fapt el nu era nimeni, de vreme ce nimeni nu-l cunoștea. Dar tocmai atunci cineva îl apucă ușor de umăr și Bob tresări și se întoarse, recunoscînd pe unul dintre cei doi *zei* care îl duseseră altădată în palatul lor.

Acest *zeu* roșcovan îl invită printr-un gest sus în palat, arătîndu-i prin semne că vrea să stea de vorbă, și Bob își aminti atunci de glasul metalic nemodulat al mașinii traductoare care le înlesnise în altă împrejurare contactul. Surîzînd pentru sine, își aminti și de limba postatlantă pe care o învățase după diluviu, de la luntrașii peregrini, și socotind-o înrudită cu cea de aici sau cel puțin inteligibilă aici în esență, riscă o frază convențională cu lexicul sărac ce îi mai rămăsese în memorie. *Zeul* păru surprins, dar discret și cu eleganță aristocratică și, ca și cum Bob era normal să știe de cînd lumea această limbă, îi ură în ea bun-venit și îl pofti în palat. (Bob nu mai fu mirat că limba nu se modificase.) Urcînd treptele și pentru a umple golul colocvial, dar mai ales fiindcă îi urma și cîinele, Bob se interesă unde l-ar putea lăsa. *Zeul* nu dori să-l despartă de cîine, îl întrebă numai de unde îl avea și, cu cea mai firească voce cu putință, se arătă puțin nedumerit cum și pentru ce îl transportase și pe el prin timp. Aici, Bob rămase atît de nedumerit, încît se și

opri pe o treaptă, însă imediat porni mai departe exclamînd, fiindcă nu se mai simțea în stare să-și filtreze niște emoții de asemenea intensitate:

— Dar voi nu credeți că este posibilă călătoria la dorință prin timp și am înțeles că nimeni dintre voi nu o cunoaște!

Între timp intraseră în una din sălile cu coloane, însă gazda își duse oaspeții, pe Bob și pe cîine, de astă dată într-un soi de bibliotecă-laborator, unde Bob zări numeroși cilindri specifici pentru păstrarea sulurilor manuscrite, dar și cărți aproape de tipul curent în lumea sa, împreună cu multe aparate sau instrumente suspecte, cu destinație enigmatică. Existau jilțuri de marmură cu perne moi, unde se așezară, iar cîinele veni la picioarele lui Bob, se culcă cu botul pe labe și adormi.

— Adevărat, zise *zeul* roșcovan, nimeni dintre noi nu cunoaște călătoria în timp, dar nu am socotit-o imposibilă în sine: singura deducție asupra provenienței tale aceasta era, iar misterioasa ta dispariție din grădină a confirmat-o... Ai un cîine frumos! mai zise *zeul*. Spune-mi, ai găsit ce căutai?

Bob îl privi lung; nu-și mai amintea dacă spusese ori nu ceva despre ținta sa. Chiar dacă nu mărturisise nimic sau nu le spusese totul, înțelese că acum nu avea decît de cîștigat dacă vorbea fățiș. Zise:

— Nu, n-am găsit. M-am încurcat mereu în criterii. Pentru o femeie pe care o iubesc și căreia i se pare că nu ar proveni de pe planeta asta, nu ea, ea s-a născut în țara în care m-am născut și eu, dar poate strămoșii ei... ea spune că s-a surprins mereu privind lumea noastră, cu ochi străini, ca din afară. Eu apucasem, nu chiar din voia mea, să știu sau să pot umbla prin timp, înainte și înapoi; ea s-a convins că nu e o glumă a mea

și și-a pus toate speranțele liniștii sufletești în mine, așa că i-am jurat să nu mă întorc pînă nu-i găsesc strămoșii.

— Și cum vei afla dacă i-ai găsit?

— Nu mai cred că aş ști să-i recunosc. Crezusem că știu, acum știu că nu mai știu nimic.

— Totuși ai venit *aici*.

— M-am orientat după mituri... după niște scrieri străvechi care pot fi citite și într-un fel și într-altul. Am zis că migrația s-a petrecut în timpul... vai, dar *cînd!* pentru voi încă nu s-a petrecut nimic. Bob șovăi cîteva clipe, dîndu-și seama că urma să vorbească despre viitorul acestor ființe și nu știa dacă ei îl bănuiesc sau dacă e bine ori rău să i se spună omului ce îl așteaptă; dar se birui pe sine: Trebuie să-ți spun, nu pot să nu-ți spun, chiar dacă mă vei socoti mincinos ori nebun: peste treizeci de zile acest pămînt de pe ocean se va scufunda sub ocean.

Zeul roșcovan zîmbi:

— Mai sigur, peste douăzeci și șapte de zile.

Bob amuți cu gura căscată pînă izbuti să articuleze niște vorbe:

— Cum, voi știți, ce vă așteaptă? Și știți așa de precis! Știți și sînteți sau păreți atît de nepăsători? Cine putea să-și închipuie... Eu mă feream să nu par caraghios ori nebun, și voi...

— Este un calcul, dacă aparatele n-au greșit. Dar ele nu greșesc.

— Și nu vreți să vă salvați?

— Din nefericire nu e vorba numai de noi: noi trebuie să salvăm civilizația, rămîn însă ceilalți și ei nu se vor salva toți. Bănuiești cauza care va fi... iartă-mă, pentru tine *a fost*, deși, cît ești aici cu noi, și pentru tine *va fi*. O bănuiești?

— În vremea mea există două presupuneri: fie s-a produs o perturbație naturală cerească, fie s-a provocat o mare explozie artificială.

— Da, zise *zeul*, aceasta! Planeta noastră, acum e a cincea, se va face bucăți. Dar nu noi și nimeni direct nu o provoacă, tocmai de aceea nu se mai poate împiedica nimic. O planetă mai mică din preajma altui soare e folosită ca vehicul de zbor în spațiu. Ea aduce un grup de ființe asemănătoare cu noi, dar din cauze pe care nu le-am aflat ea și-a pierdut capacitatea de dirijare și se va lovi de planeta mea și o va face bucăți. S-a dedus prin calcul că perturbația iscată va provoca două catastrofe pe această planetă, a ta. Avînd în vedere unghiul de izbire, una sau mai multe bucăți se vor prăbuși în această insulă pe care forța izbiturii o va scufunda, iar totodată vor cădea ploi mari poate multe zeci de zile. Nu știm ce se va petrece cu mica planetă străină.

— Dar asta e luna! strigă Bob, apoi, văzînd privirea? contrariată a *zeului*, preciză: se va așeza pe o orbită în jurul pămîntului și ne va lumina nopțile, ca oglindă solară, noi așa o cunoaștem de mii de ani.

— Dacă spui tu! Pentru tine lucrurile s-au și petrecut. Deși mi se pare nefiresc.

— Și totuși nu e nimic de făcut? Ați anunțat oamenii... poporul? și Bob bănuie, după surîsul interlocutorului, că întrebarea sa patetică n-avea nici o noimă; se fîstîci și mai mult cînd îi veni în minte că propunea poate modificarea istoriei planetei sale, ceea ce i se păru ridicol.

— Cui i-ar folosi panica? zise celălalt cu anume luciditate tristă. *Noi* știm ce avem de făcut: vom salva cît mai mulți și vom salva civilizația. Dacă vei mai fi aici, vei putea să vezi ce vom face și ce se va petrece

pe pămînt și în cer. Am înțeles că nu ești fricos, dacă faci asemenea călătorii numai ca să afli pe strămoșul femeii tale: uneori trebuie să ne dovedim nouă înșine că sîntem vrednici de noi, și atunci săvîrșim o faptă neobișnuită pentru altcineva, dar fapta aceea este mai ales pentru noi.

Bob se îngîndură, întrebîndu-se dacă el însuși era destul de convins de necesitatea cavalerismului pe care și-l asumase sau dacă nu cumva căuta numai niște pretexte noi pentru alergarea sa prin timp. Tăcu astfel îndelung, simțindu-se bine în preajma acestui străin așa de neînstrăinat pe care atlanții de baștină îl crezuseră zeu. Omul roșcovan îi respecta tăcerea și era totodată alături de el. De aceea se simți și mai bine cînd își încheie introspecția cu concluzia că, fără dragostea pentru Alma, totuși nu s-ar fi aventurat pînă aici și, cînd simți că meditația mută a *zeului* de lîngă el a avut aceeași durată cu a sa, deoarece acela zise chiar în clipa necesară:

— Azi te poți odihni sau poți vedea *tot* palatul nostru, pentru că după douăzeci și șapte de zile nu va rămîne din el nimic, cu timpul nici măcar amintirea. Mîine cineva te va călăuzi în locurile noastre de retragere viitoare. Ai să le vezi, pentru că acelea vor rămîne.

Bob întrebă:

— Ce mă sfătuiești să fac ca să-l găsesc pe strămoșul acela? Sau poate că e o speranță absurdă.

— Nu. Dar nici operație ușoară. Nu-ți pot da decît un sfat de care sînt sigur: privește atent toate chipurile pe care le întîlnești și acum și mai tîrziu, în timpul catastrofei. Tu ai un avantaj: poți scăpa lesne viu, de cînd am văzut cum dispari din spațiu în timp. N-am înțeles cum faci, dar am înțeles că nimic nu te poate

prinde din urmă. Eu judec simplu: dacă femeia ta crede cu atîta ardoare în originea ei astrală, dacă ea este convinsă că privește lumea voastră cu ochi străini, nu înstrăinați, dacă simte nevoia să te trimită la cel mai mare risc tocmai pe tine de care în aceeași vreme nu se poate lipsi și dacă, așa cum mi-ai spus, știind că te vei putea întoarce mai bătrîn ca ea, care te va aștepta tot tînără, tot neînsălmîntată, de sacrificiul tău care este și al ei, nu înseamnă decît că-n ea s-a trezit, cum se întîmplă uneori, amintirea cea mai cumplită a strămoșilor. Tot așa: dacă tu ai venit aici, orientîndu-te mult mai bine decît s-ar fi așteptat cineva, înseamnă că îl vei găsi pe acel strămoș. Iată ce îți pot spune: strămoșii femeii tale cred că sîntem noi, nu știu dacă ramura mea sau cealaltă ramură care a rămas pe planeta destinată pieirii. Uită-te atent la chipuri: dacă strămoșul s-a trezit în femeia ta, ea e ultima verigă iar veriga întîia este el; în astfel de împrejurări, de obicei cei doi au o asemănare fără cusur, îi recunoști ușor. Dar ai și riscul de a nu-i găsi.

Bob se simți deodată zdrobit de o revelație întîrziată și mirat că nu o avusese înainte. I se păru chiar dureroasă prezența sa cu un scop atît de particular în fața liniștii aproape neomenești, într-atît fiind de umană, cu care acest om care-și părăsise silit planeta și era în stare să numere zilele pînă la ivirea morții obștești a insulei de pe o planetă de refugiu, și în același timp să se abstragă de sinele său și de ai săi ca să dea sfaturi unui oarecare trecător temporal. De aceea spuse:

— Am înțeles cam tîrziu că poate în ochii tăi sînt un caraghios: tu numeri zilele cumplite care v-au mai rămas și eu mă joc de-a timpul și te întreb despre strămoșii unei urmașe de peste douăsprezece mii de

ani. Cum puteți fi voi atît de tari?

Omul roșcovan nu răspunse nimic, doar surîse. Atunci însă intră alt ins, pesemne chemat într-un mod care-i scăpase lui Bob, și *zeul*/spuse că „oaspetele său” va fi condus de cel venit, mai întîi pe continentul apusean.

— Trebuie să vezi, zise *zeul*, un oraș pe care îl clădim în grabă acolo, un cuib pentru conservarea selectivă a civilizației noastre. Dacă ești într-adevăr din viitor, vei ști și nu vei spune nimic nimănui dintre ai tăi; numai urmașii noștri tîrzii vor putea să divulge taina, atunci cînd oamenii de aici, care acum însă nu s-au ridicat dincolo de șlefuirea cremenei și pe care unii din noi îi vom învăța puținul pe care îl cunoaștem, se vor perpetua în atîtea generații cîte vor fi necesare pînă la generația care va putea să redescopere singură ceea ce am descoperit noi. Atunci, ciclul tainei se va fi încheiat. Fac o presupunere necontrolată: dacă în femeia ta s-a trezit conștiința strămoșilor, s-ar putea ca și acest ciclu să se apropie de sfîrșit. Dealtfel, dacă tu vii cu adevărat din acel viitor și, întors în el, vei spune ce ai văzut, nimeni nu te va crede. Deci numai pentru condiția ta morală va fi mai bine să taci. Nu știu cînd se va face marea mărturisire, de aici nu am perspectivă. Sînt convins însă că omenirea locală va fi ajutată de noi și stirpea noastră va ști s-o apere chiar împotriva ei însăși. Ca și noi pe insula care se pierde, urmașii noștri cred că vor fi socotiți ființe supranaturale, zei în limbajul vostru. Se prea poate ca unii să ajungă, fără voia lor, întemeietori de religii. Nu avem de ales între o omenire părăsită îngrozindu-se de marile catastrofe pe drumul ei greu și primejdios, și o omenire – aceeași – ajutată cu tact să-și scurteze calea spre bine. Du-te deci cu omul nostru în jungla din

centrul continentului: îți va fi de folos.

Ispitit de perspectiva unei călătorii documentare într-o lume îmbibată de tragism și sperînd că prin perindarea de figuri omenești își va rezolva misiunea pentru care traversase timpul, Bob porni a doua zi în vehiculul zburător, iar cînd recunoscuse dedesubt continentul sudamerican și zări imensele jungle și albia vastă a Amazonului, bănuî că zbura înspre Mato Grosso, către inima junglei care alimenta, în timpul său, atîtea legende paradoxale. Legate peste milenii, lucrurile se așezară altfel în mintea lui Bob, cînd vehiculul începu să coboare pe un platou unde se și înălțau cîteva mari clădiri albe cu elegante cupole. Ajuns jos, el se plimbă printre aceste clădiri aproape încheiate, fără să poată ghici destinația unor construcții ori a unor instalații pe care nu le putea asocia cu nimic știut. Dar acum Bob nu se simțea dornic de prea multă informație, întrucîtva îi era și rușine de sine, și chiar se gîndi că atîția contemporani ai săi, dacă ar fi crezut posibil transferul prin timp, ar fi rîvnit nesățioși să vadă toate acestea, pe cînd el, care era printre toate acestea, se mulțumea cu vacanțele sale secrete și cu un ideal particular reprezentînd mult mai puțin, dacă nu cumva mult mai mult. Atent totuși la figurile omenești văzute la lucru într-o liniște sobră, într-o mișcare discret febrilă, totuși pătrunsă de muțenie și reducîndu-și gesturile numai la cele inevitabile, Bob nu tresări în atmosfera aproape funerară la vederea nici unui om. După cîteva zile de repetare a călătoriei prin orașul care se pregătea pentru întîlnirea cu mileniiile, rezultatul investigațiilor călătorului din veacul XX era tot nul.

Drumul următor îl făcu spre sud, pe fundul Oceanului Atlantic, într-un soi de pară etanșată,

semănînd cu batiscafele, și nu avu nevoie de un costum de scafandru, întrucît pătrunderea se făcea simplu, printr-o încăpere tampon. Aceleași străzi, aceleași clădiri, aceiași oameni în același aer de tăcere și grabă, ca dincolo în junglă, cu toate că aici, în dreptul Floridei, unde în timpul său dispăreau avioane și vapoare și toată lumea era sigură că nu e nimic deosebit iar avioanele și vapoarele dispăreau în continuare în poreclitul Triunghi al Diavolului, constructorii lucrau sub tavanul imens al unui ocean. Deasupra întregii așezări era întinsă o cupolă gigantică, rezistînd paradoxal sub marea presiune a Atlanticului. Dar Bob se uită aproape indiferent, nestrăduindu-se să mai afle nimic, explicîndu-și sieși că pierde o vreme în care poate că l-ar găsi pe omul dorit.

Cu o zi înainte de catastrofă. Bob se întrebă dacă omul dorit nu e o himeră. Era iarăși în Atlantida, hoinărind pe străzile metropolei. Se așează, obosit, pe întîia treaptă a unui templu de marmură roșie, privind cu ochii arși grupurile care treceau încoace și încolo printr-o piață; respira grăbit prin nările ciudat de uscate. Simțea că, fără să-l fi istovit ceva, se modificase pe neașteptate ceva în starea lui, cu destulă violență. Nu-i fu greu șă priceapă că liniștea acestor oameni, cărora *zeii* le comunicaseră atît de precis pînă și ora catastrofală, era de fapt o stare de anestezie operată de cea mai tragică deznădejde. „Eu vin din viitor în trecut și mă pot întoarce din trecut în viitor” – își zise Bob. „Umblu prin timp fără să știu ce este de fapt timpul. Răscolesc lumea ca să dau de un strămoș care poate n-a existat niciodată și sînt în stare să plec dacă vreau chiar acum, sînt capabil de o mișcare pe care ei n-o știu, deși cred că o simt mai bine ca mine. Dacă m-aș plictisi aici, aș putea să sar ca

un cal peste un gard treisprezece milenii, aş putea să scap simplu, dar eu sînt ca un om sfîrşit, iar ei îşi numără ultimele clipe şi sînt plini de putere. De ce? Ei par mai siguri de viitor decît sînt eu de trecut.”

Un om coborî treptele templului şi îi atinse umărul cu mîna. Poate îl crezuse adormit. Bob tresări din singurătatea sa, şi abia atunci simţi, după ce singurătatea i se consumase, că trăise cîteva minute sau mai mult senzaţia unei singurătăţi din afara timpului; şi îndată îşi aminti noţiunea stranie de care se temuse cîndva, la Alexandria, fără s-o fi luat totuşi prea în serios, a morţii în afara timpului. „Aşa începe?” se gîndi, dar nu mai avea răgaz de meditaţie, căci omul coborît de pe trepte îl zorea. Se ridică de jos, urcînd după el.

În templu (sau în palatul ca un templu), printre coloanele părăind obeliscuri proptite în orizontul oval al unei bolţi de ciudată adîncime, erau cîteva inşi. Bob nu putu înţelege dacă preoţi, zei sau dregători, fireşte, cu toţii înalţi şi cu părul roşcat; nu păreau întruniţi în vreun consiliu, cu toate că o stare de urgenţă mai gravă nu se putea închipui, iar feţele lor erau atît de liniştite, încît Bob se simţi ruşinat venindu-i în minte dezastrul care avea să izbucnească a doua zi ori chiar mai devreme. Arătau ca după dezbaterrea unor lucruri banale, de uz curent, pe care le încheiaseră într-o unitate de vederi scontată. Felul lor de a se purta atît de puţin solemn anulase şi solemnitatea pe care Bob ar fi tins s-o atribuie acestui templu, solemn în sine.

Bărbatul care stătuse de obicei de vorbă cu Bob surîse neutru şi îi spuse că nu mai are decît puţin timp să se decidă. „Cum adică să mă decid, îşi zise Bob fără să răspundă, şi de ce tocmai eu?” Dar *zeul* îi răspunse ca şi cum i-ar fi auzit gîndul nepronunţat:

— Astă-seară va fi târziu să te hotărăști dacă vrei să rămâi cu noi și să cauți ce sperai să găsești sau să pleci pe căile timpului, acolo, în vremea din care ai venit. *Asta* trebuie să hotărăști.

Bob se regăsi:

— Nu meritam să pot circula prin timp, dacă aș fi avut gândul să renunț tocmai acum. Rămîn să caut!

— Știi că s-ar putea să nu găsești, să-l vezi și să-l confunzi, să-l vezi și să nu-l observi, să-l găsești, dar zadarnic? zise același *zeu*.

— Cred că el știe, dar nu-i este de folos că știe, cum nu i-ar fi de folos nici dacă nu ar ști! spuse cu un surîs alt bărbat dintre ei, care purta o barbă roșcată tunsă în formă de trapez răsturnat.

— Poate mă ajută zeii, zise Bob fără convingere și fără ironie, arătînd spre bolta templului.

Bărbatul cu barba trapezoidală rîse:

— Zei ca noi? Nu mai sîntem sus. Și nu ne putem ajuta nici pe noi înșine pînă la capăt.

— Dacă te-ai hotărît să rămâi, spuse celălalt atlant, deși ești om liber, în folosul tău te vom sfătui să ne ascuți. Rămînînd lîngă noi s-ar plutea să-l găsești, să vezi tot ce va fi de văzut și să nu mori. S-ar putea să-l găsești și dacă te despați de noi, dar moartea te va pîndi peste tot. Sîntem *zei* în măsura în care știm puțin mai mult decît alți semeni. Și am înțeleas că și pe tine, dacă mori, timpul nu te mai primește.

Cît mai rămaseră în templu, Bob află programul ciudat al salvării civilizației, și din nou i se păru barbar să salvezi o civilizație prin purtătorii ei și tot atît de barbar să n-o salvezi deloc dacă nu poți salva și pe toți beneficiarii ei posibili. O clipă simți că îl frige dorința de a născoci altceva, care să rezolve deodată totul; apoi se posomorî, dîndu-și seama de marea deșertăciune a

crizei sale de infatuare. Grupul din templu organizase plecarea la vreme din preajma Atlantidei pentru toate corăbiile mari și mici în stare navigantă și retragerea populațiilor continentale cât mai departe de țărmuri, la răsărit ca și la apus. Toate aparatele de zbor încărcau instrumentele prețioase și le duceau în jungla de pe continentul pe care după aproape treisprezece milenii avea să-l redescopere Columb. Iar cea mai mare parte dintre phaethonienii atlanți cunoscători ai științelor se și retrăseseră cu aparatele și cărțile lor în orașul-cupolă de sub ocean.

Ziua aceea se scurse prea repede, iar pentru Bob fără nici o noimă, și când veni seara, cu toate că știa ce se va petrece după miezul nopții, se simți aproape ușurat, chiar și *zeii* aceștia enigmatice i se păzură mai puțin încordați.

Puțin înainte de miezul nopții, Bob zbura cu câțiva dintre ei în aparatul cilindric în care mai zburase. Nu întreba încotro, se lăsase indolent în voia celorlalți. Aparatul zburător avea hublouri și un tavan transparent, prin care se putea urmări cerul. La un moment dat, bărbatul cu barbă trapezoidală roșie rosti cu voce sugrumată:

— Gata.

Bob privi cerul prin tavan și nu zări decît un fel de stea căzătoare ceva mai mare. Întrebă nedumerit:

— Planeta voastră?

Cineva spuse:

— S-a sfârșit de mai multe zile. Ceea ce vezi este poate o bucată din ea, asta urmărim să aflăm. Pentru Pămînt, tragedia abia începe, dincolo s-a și sfîrșit.

Steaua căzătoare venea cu o viteză prea mare pentru un meteor. Aparatul de zbor țîșni spre apus și apoi coborî jos de tot deasupra oceanului, și Bob zări

atunci prin hublou mii de pînze albe de corabie și se miră că le vede, pînă cînd înțelese că de fapt cerul se lumina tot mai mult. Vru să se uite iarăși în sus, dar atunci fu smucit din fotoliul său și bărbia îi căzu în piept...

Îl treziră cu greu. Deschidea ochii, încerca să privească, după aceea recădea în somn sau în leșin. Izbuti în cele din urmă să deschidă ochii și să vadă. Întîi se uită în jur: era într-o luntre lungă, acoperită cu un soi de coviltir metalic. Se auzea un murmur complex și monoton și Bob îl ascultă multă vreme, pînă cînd înțelese că era sunetul multiplu al ploii. De jur împrejur, marea se simțea prin mirosul de alge și prin marile ei valuri, dar era înecată într-un întuneric compact care nu te lăsa s-o vezi. Cineva din luntre aprinse o lumină, a cărei sursă Bob n-o zări. Acum își văzu tovarășii de navigație: doi bărbați sau două femei, cărora din vestimentația bizară și foarte complicată nu li se zăreau de fapt decît nasul și ochii. Bob ședea pe o banchetă metalizată, așa i se păru, și fără nici un rost vru să se ridice, însă atunci simți o jenă inexplicabilă în picioare, pînă își dete seama că picioarele îi erau înțepenite. Simți dureri surde în creștet și în ceafă. Cei doi din luntre tăceau. Bob nu știa ce se petrece în lume, încerca să-și solicite memoria, dar ea lucra prost sau nu lucra deloc, neoferindu-i decît imagini dezlîinate de oameni, aparate, bucăți de cer luminat, nori portocalii, pînze de beznă, zgomote crunte întretăiate de voci, fascicule de lumini albastre, izbituri în trup, stări de înăbușire, răgete de fiare, huruit ca de stînci care se năruie și, deodată, chipul transparent al Almei, cu gura acoperită de un văl. Toate acestea trebuiau organizate într-o

succesiune oarecare cît de cît logică. Bob încercă să reașeze tot ce descoperise în memoria sa, dar nu reuși. Se miră că cei doi oameni nu socoteau necesar să vorbească măcar ceva cu el, după aceea se gîndi că poate foloseau o limbă necunoscută lui, în fine i se păru că de fapt ei vorbeau, dar că el asurzise și nu-i putea auzi. Unul din cei doi se apropie de Bob și îi lipi de buze un bidon. Bob simți în gură un lichid vîscos, destul de plăcut la gust, și fără să-și pună întrebări zadarnice, înghiți cît putu. După scurt timp observă că golise bidonul și se simți jenat, dar cel căre-l hrănise ca pe un prunc se depărtă cîtiva pași, îi întoarse spatele, și Bob se lăsă în voia întâmplării. Eliberat de povara oricărei întrebări, adormi.

Trezit de unul dintre însoțitori, încă buimac, se uită fără alegere la dreapta. Abia acum, după somnul-reparator, băgă de seamă că putea să vadă marea sau oceanul pintr-un soi de fereastră ca o pîlnie în coviltirul luntrii: marea era goală, făcea valuri destul de mari, însă neprimejdioase, se făcuse ziuă, dar pînă în zare era o lumină spălăcită, egală, săracă, întretăiată de ploaie; ploua monoton, însă bogat, și prin mirosul caracteristic al mării răzbătea și un alt miros ceva mai ciudat, venind de departe, și Bob adulmecă aerul pînă cînd dibui urmă de arsură în acel miros depărtat. Abia de aici încolo memoria i se reorganiză fulgerător și îi servi într-o vitrină rînduită perfect aproape tot ce îi dăduse înainte de somn ca scos de-a valma dintr-un sac. „Arde Atlantida! își zise Bob. Vulcani sau cine știe ce altă porcărie...” Se mai uită o dată prin pîlnia deschisă în coviltir, apoi coborî ochii și își surprinse în privire o parte din trup și se miră că nu știuse pînă atunci în ce haine bizare îi era împachetat trupul, mult mai complicate decît ale însoțitorilor, lăsîndu-i liberă

numai fața. Omul care-l hrănise nu se mai zărea acum și Bob observă că luntrea avea și o cabină în fața lui, iar între aceasta și coviltir exista și o punte înălțată mult, pe care stătea acum celălalt om.

Bob începu să se plictisească de monotonia situației și încercă din nou să se scoale în picioare. De astă dată reuși, fără dureri; se duse către mica punte, simțind că îi pierise și durerea de cap. Omul de sus îl zări și îi strigă:

— Ești sănătos acum?

Bob ascultă nedumerit, își repetă în minte fiecare cuvânt și abia după aceea pricepu că i s-a vorbit în limba atlantă. Răspunse:

— Cred că sînt sănătos.

Acolo, lângă punte, nemaifiind coviltirul deasupra, Bob văzu cerul întreg. Privi un răstimp ploaia, simți înaintarea rapidă a luntrii care (pînă acum nu remarcase) nu avea nici vele, nici lopeți, și avu deodată revelația adevărului pe lângă care trecuse absent, „Potopul!” își zise și fu cuprins de grețuri și amețeală, trebuind să se sprijine de postamentul punții.

Între timp, omul de pe punte coborîse și stătea rezemat de balustrada dintre cabină și coviltir, privind marea sau ploaia sau numai așa, în gol. Bob nu-i zărea ochii. Omul simți sau văzu amețeala pasagerului său și rosti fără prea mare interes:

— Ești mai puternic decît credeam. Te-am cules aproape mort de pe o bucată de lemn. Cine ești?

Bob se simți încurcat, neștiind ce se poate răspunde despre sine în asemenea stări ele haos. Cine era el? Unui străin pe care nu-l cunoștea, întîlnit cu treisprezece milenii mai devreme de timpul în care purta un nume inteligibil, nu avea ce să-i spună. Zise:

— Un om care nu știe nici el cum de nu s-a înecat.

Celălalt rîse cu un rîs aspru, ca de om neobișnuit nici să zîmbească decît la zile mari, dar îl întrebă acum întrucâtva măi interesat:

— Ești adus din continentul scufundat sau de pe alt continent? Nu cred să fii dintre ai noștri. Cînd te-am găsit era întuneric, acum nu mai văd decît foarte puțin din tine.

— Dar voi, zise Bob, de unde veniți? Am avut noroc cu voi.

— Din altă parte, zise omul.

— De unde din altă parte? Există *altă* parte? spuse Bob.

— Acum nu mai există, dar cînd am plecat mai era! răspunse celălalt și arătă cu mîna cerul, iar Bob pricepu în sfîrșit de unde veniseră cei doi și nu-și putu aduce aminte cum se numea planeta Phaeton în limba *zeilor* atlanți. Ai plutit o zi sau două, adăugă el, dacă socotim că ești cu noi de douăzeci și opt de zile, iar noi am pornit a doua zi după începerea ploii.

— De acolo? întrebă Bob arătînd și el spre cer.

— Nu, zise celălalt, de acolo am coborît înainte de marea coliziune imprevizibilă, chiar dacă prevăzută. Voi, pămîntenii, ați pierdut un continent și ați cîștigat un satelit probabil cîndva locuibil, care vă va da lumină noaptea. Bineînțeles, după ce trec ploile acestea care nu mai știm cînd vor trece. Plouă de treizeci și șapte de zile.

Bob se luminează.

— Peste trei zile încetează, zise el aproape vesel.

— De unde poți ști tu? Nimeni nu a putut calcula cantitatea de nori după evaporarea bruscă a acelor volume înspăimîntătoare de apă.

— Știu, zise Bob. De unde vin eu, acolo se știe,

fiindcă pentru *noi* faptele s-au petrecut demult, cunoaștem și sfârșitul lor.

— Crezi într-adevăr ca te-ai făcut sănătos după naufragiu? îl întrebă celălalt, serios, fără nici un fel de ironie.

— Cred, răspunse Bob. Sînt chiar sigur: eu vin din viitor.

— În viitor nu se poate călători decît cu visul, alte corăbii nu a născocit nimeni. Iar din viitor în trecut nu se poate cu nimic. Din prezent în trecut se poate prin cronici, altfel nu.

Bob socoti că a renunța la mărturisire este a complica lucrurile: prin mister, ceea ce în noua sa condiție de naufragiat cules din mare de niște ființe de pe altă planetă nu-i convenea deloc. Oricît de riscantă i se păru însă mărturisirea însăși, recurse la ea.

— Dacă, povestirea, mea nu te obosește, îți voi povesti totul. Semenii voștri care au venit aici mai demult au înțeles și m-au crezut.

— Depinde de tine să te credem și noi! și omul veni sub coviltir.

— Prea bine n-am cum, să-ți explic, zise Bob. Nici eu nu știu tot, știu alții care m-au înzestrat cu puterea străbaterii timpului în orice direcție. Ești în stare să-ți închipui că timpul stă pe loc așa ca marea aceasta și nu curge ca un rîu? Dacă ești în stare, închipuie-ți cum călătorește corăbierul pe mare.

— Vorbești ca pentru sălbatici, zise omul phaetonian. Ce nu poate face nimeni dintre semenii mei, nu afirm că nu se poate face, dar nu înțeleg. Dacă ești curios, eu construiam aparate de măsurare a timpului acolo unde acum nu mai este nimic. Cred că timpul s-a măsurat singur. Dă-mi cîteva, dovezi: dacă, se confirmă, nu voi înțelege, dar am să te cred. Una,

mi-ai propus-o, aștept trei zile. Ai altele?

— Am una singură: dacă aș puteai fixa clipa *asta*, aș dispărea și m-aș întoarce. Dar, dacă faci o greșală, nu te mai regăsesc *acum*, nu neapărat *aici*.

— Deci nu-mi dai dovada aceasta. Alta nu ai. Aștept trei zile, însă o singură dovadă nu e nici o dovadă.

Bob se ambiționează și zise:

— Dacă voința ta este destul de tare, și cred, că este, aș încerca, să te învăț cum, se face asta, poate reușești și plecăm în timpul meu! dar omul începu să râdă, și Bob se simți umilit, dându-și seama că făcea oferte fără acoperire. „Abia dacă eu, îmi zise dezgustat de sine, am izbutit să mă transfer și m-am încurcat prin vremuri. Mă apuc să poftesc pe alții la un ospăț unde chiar eu m-am hrănit cu niște firimituri căzute de pe masa stăpânilor. „Nu risc! spuse cu glas tare. Dacă nu vrei, poți să nu mă crezi: nu pierd și nu câștig nimic, dar eu *din viitor* am venit, să caut un strămoș al unei...”

Bob se întrerupse brusc, fiindcă phaetonianul își eliberase toată fața de sub vălul care-i ocrotea gura și îl asculta cu mai multă atenție.

— Ce se petrece, cu tine?, întrebă nedumerit phaetonianul. Te simți bolnav sau ai un gol în memorie?

Bob nu fu în stare să-i răspundă nimic; holbase ochii și se uita ca un pictor la un model. Celălalt aștepta răbdător.

— Nu, nu se poate! strigă în cele din urmă Bob. Am halucinații... Alma! Fața spânatică sau bine rasă a phaetonianului părea acum o față de femeie și Bob era în stare să jure că dinaintea lui era chiar Alma. Deși lumina nu era bogată, fiind probabil spre amiază,

trăsăturile se puteau desluși în amănunt, iar Bob se concentrase asupra chipului pe care îl privea, nemaivăzînd nimic din lucrurile limitrofe. Nu se poate să fii tu! se îndoii Bob. Alma, dragostea mea, spune-mi dacă sînt cumva iarăși cu tine, dacă nu cumva m-am transferat înapoi în timpul nostru fără să-mi dau seama? De ce taci, Alma? Răspunde-mi, sînt eu, Bob, cel care...

Glasul i se frînse. Cel din fața lui se răsuci pe banchetă și spuse aproape îngrijorat:

— Ce s-a întîmplat cu tine? Ce limbă vorbești?

Trecură cîteva minute pînă cînd Bob se putu redresa.

Pricepuse în fine că vorbea cu o Almă imaginară, în limba sa de acasă și că ființa din fața lui era același om cu care naviga de cîteva săptămîni prin ploaia diluviului. Totuși mai zise cu o voce nesigură:

— Spune-mi, ești bărbat sau femeie?

Celălalt rîse cu rîsul său aspru:

— O să-l chem pe celălalt semen al meu să-ți examineze starea creierului; dacă nu e prea grav, te putem vindeca și aici.

— Nu sînt bolnav! zise Bob. Nu m-ai crezut, dar cred că am găsit ce căutam. Îți spun și acum, poți să nu mă crezi, dar să știi că sînt teafăr, creierul meu e sănătos și mai ager decît îți închipui! Am avut o simplă stare de halucinație, fiindcă după ce ți-ai scos ceea ce aveai pe gură și pe bărbie, am văzut că semănai uluitor cu aceea pentru care eu... dar stai să-ți explic mai clar. Eu, acolo, în timpul meu, iubesc o femeie... spune-mi, voi știți ce este a iubi?

— Știm, zise phaetonianul. Renunță la amănunțele biologice. Spune-mi ce legătură are femeia ta cu ecranul meu respirator?

Bob nu-și mai pierde cumpătul și continuă:

— Ea crede, și cred și eu la fel, pentru că am observat anomalii comportamentale la dînsa, că s-au trezit în ea niște chemări atavice și că ea nu provine de pe planeta noastră, adică nu ea direct, poate un strămoș al ei, pe care, vezi, m-a trimis să i-l caut... El ar fi venit, bănuiam, de pe planeta a cincea a sistemului nostru, acum nu mă îndoiesc, de pe planeta care s-a făcut țandări. Asta e tot. Și pentru că eu dispun de rara însușire a călătoriei prin timp, aproape la dorință, uite, umblu prin timpuri de mulți ani ca să... Bob se înecă de emoție: ca să *te* caut, și uite, vezi, te-am găsit. Mai întîi am crezut că ești chiar ea, că altcineva sau eu însumi m-am întors fără efort, numai din dorință, în timpul meu, la femeia mea, într-atît seamană ea cu tine. Acum te-am găsit și mă întorc la ea să-i spun că exiști, că ești strămoșul ei, că are un strămoș, că are strămoș nepămîntean.

Bob gîfîia cînd tăcu, atît de repede vorbise. Se ridică în picioare, vrînd să-și înceapă concentrarea pentru cronotransfer, ca să se întoarcă la Alma cît mai repede. Apoi se calmă, întrebîndu-se dacă se poate întoarce cu această ipoteză. Se așeză din nou pe banchetă și phaetonianul îi întrebă indiferent:

— Și la ce vă folosește vouă asta?

— Cum la ce? zise mirat Bob. Dacă *ea a vrut să știe* și eu am putut afla, asta-i tot.

Phaetonianul se duse totuși să-l cheme pe tovarășul său de navigație. După ce veniră amîndoi lîngă Bob, presupusul strămoș al Almei încheie niște lămuriri pentru celălalt:

— El crede că ea provine din arborele meu, pentru că fața ei ar fi restabilit după treisprezece milenii ale lor modelul feței mele. Știu că nu ar fi imposibil în

ipoteză, dar pune-i tu lui întrebările de calcul. Să admitem că el știe ce vorbește și că are cu adevărat știința mișcării prin timp.

Celălalt adusese din cabină un aparat. Îl reglă atent, vorbind cu semenul său:

— Nu e chiar instrumentul adecvat, dar e adaptabil! apoi începu să-i pună lui Bob întrebări, cerîndu-i detalii despre înfățișarea și comportamentul Almei, despre raporturile ei cu semenii, despre mecanismele activității, despre preferințe, stil de vorbire și tensiuni afective, ca și despre tipologia relațiilor ei cu Bob și despre modul lui de călătorie temporală. Făcea un test complicat. Bob înțelese și căuta să evite orice eroare în răspunsuri. Aparatul din mîinile phaetonianului avea și un fel de microfon, de aceea Bob îl socoti un soi de computer portabil. După vreo oră de întrebări, aparatul fu lăsat să lucreze singur și în cele din urmă afișă pe un ecran cîteva simboluri grafice. Phaetonianul le studie, apoi rosti, surâzînd, către semenul său: Dacă nu e nimic incorect în detalii, ea poate fi într-adevăr din ramura ta, dar niciodată nu am urmărit reveniri după intervaluri atît de mari. Pare totuși neverosimil modul în care a venit el aici. Simbolul lui este exact: rațiune medie, informație universală abundentă, cunoaștere parțial empirică a istoriei acestei planete, capacitate superioară de învățare și adaptare, incapacitate de alterare a noțiunilor reale, flux complex de decizii afective, voință constantă, inteligență periodic incoerentă, sinceritate continuă cu înclinații de candoare – deci comunicarea lui nu se infirmă, dar e greu de confirmat obiectiv... Și cum îți vei convinge femeia, i se adresă apoi lui Bob, că ai văzut ceea ce ai căutat? Dacă te transportezi tu prin timp, ce se întîmplă

cu obiectele tale?

— Ea mă va crede, alt mijloc nu am. Obiectele? Tot ce este cu mine rămîne la mine în orice timp m-aş transfera. De ce m-ai întrebat?

— Pentru că dacă e cu adevărat așa, putem să-ți dăm un obiect de confirmare. Mîine ți-l vom da.

După aceea cei doi îl părăsiră, revăzîndu-l numai cînd îi mai dădură hrană, iar seara îl lăsară pe bancheta pe care șezuse și se retraseră în cabină. Bob înțelese că trebuia să doarmă aici. Nu știa unde dormise cele patru săptămîni cînd repetase starea letargică a primei lui călătorii atlante și, neîndrăznind să întrebe, se lungi pe banchetă și adormi: hainele sale complicate, cum băgă de seamă, aveau două proprietăți admirabile: reglau căldura corpului după nevoie și amortizau orice asperități exterioare de contact.

Către amiaza zilei următoare i se dădu un portret sculptural realizat într-o materie dură, un gen de hologramă care înregistrase perfect, în dimensiuni de medalion, fără pretenție de a face artă, chipul presupusului strămoș al Almei. I se mai înmîină un cub minuscul străveziu care, privit unghiular, își mărea conținutul la proporții vizibile. Privi îndelung obiectele și înțelese în cele din urmă că în cub era o mostră din moleculele de acizi nucleici purtători ai codului genetic. Băgă în buzunar prețioasele relicve care trebuiau să străbată instantaneu cele treisprezece milenii; apoi se retrase în singurătatea banchetei de sub coviltir să-și chibzuiască planul de întoarcere. Întîi se gîndi dacă nu ar fi mai sigur să-și reia vechea intenție a saltului în etape spre timpul său, ca să regăsească și punțile de legătură vie între acest phaetonian și Alma, apoi se îndoii că va mai putea să

descopere vreo punte și că o asemenea aventură nouă l-ar readuce la Alma așa de bătrîn, încît revederea ar deveni penibilă. Și totuși încă nu se îndura să plece fără să mai fi găsit măcar o verigă.

Părăsindu-și reveria, ieși de sub coviltir să privească marea. Nu știa ce mare era, nu întrebese și socotea că acești oaspeți cerești fugiți de ruina planetei natale nu aveau de unde să cunoască geografia unei planete adoptive încă zguduite de uriașa catastrofă. În aceeași seară îi întrebă încotro navigau. Strămoșul Almei fu surprins că era întreat abia acum despre un lucru pe care oricine ar fi vrut să-l afle de la-început; de aceea și spuse:

— Într-un fel indirect, acum îmi dai aproape o dovadă că ai străbătut timpul înapoi. Alt om, s-ar fi înspăimântat ori s-ar fi simțit ros de curiozitatea de a vedea succesiunea aceasta monstruoasă a evenimentelor naturii. Tu ești însă absent din toate acestea. Nu știm cum se numește aici marea pe care plutim și nu știm prea bine nici unde vom dori să ne sfîrșim drumul,. Noi nu am crezut în iminența catastrofei, ceilalți însă da și au venit aici de mult. Ei au judecat că o mică planetă prefăcută în vehicul cosmic nu este un aparat obișnuit de zbor, ca să poată suferi corecții de traiectorie. Dar evenimentele, s-au, consumat și nu mai este nimic de ales, totul s-a ales și nu vom putea locui vreodată împreună cu semenii noștri care nu știm și nu vrem să știm unde s-au așezat. Nici măcar nu-i invidiem, fiindcă ei au trăit în sufletul lor amândouă tragediile; noi numai una. Noi, ceilalți, sîntem mai mulți, dar împrăstiați pe oceanul acesta bizar. Dacă vrei, rămîi cu noi încă două zile, măcar să-ți constatăm spiritul profetic sau cunoașterea istoriei, ceea ce în situația ta e totuna.

Bob se hotărî să mai rămînă o zi sau chiar două, deși acum se trezise în el graba întoarcerii și frica de bătrânețe. „Să nu-mi joc ultima carte! își spuse. Trebuie să văd și cum s-au încheiat de fapt toate astea pe care nu le știu decît din mituri, și să aflu unde se vor statornici gazdele mele. Poate o să vreau cîndva să-mi văd salvatorii.”

După amiaza următoarei zile (Bob dormise pe bancheta sa vreun ceas) veni cu o spărtură în pătura subțire de nori, iar ploaia încetă. Navigau de atîtea zile, acum se împliniseră patruzeci, și nicăieri încă nu se putea zări pămînt, era numai marea ajunsă pesemne un ocean planetar.

Veni apoi altă zi, era acum mai mult cer senin și la un moment dat se zări pe orizont un amestec de forme și nuanțe, care anunțau mai mult decît un țarm.

— Poate fi chiar un oraș, să vedem al cui! zise phaetonianul care semăna cu Alma.

— Voi nu aveți aici legături? întrebă Bob.

— Ce importanță ar avea? i se răspunse cu un surîs ambiguu. Poate că devenim *zei*.

— Vor fi prea mulți zei, mai mulți zei decît oameni! zise Bob. Cred că deocamdată se va găsi loc pe Pămînt pentru toți.

Pentru că nu ploua, nu era vînt și valurile scăzuseră, nava atinse destul de repede țarmul. Era un țarm fals, de formațiune recentă, de fapt un pisc de munte inundat. Cînd acostau, Bob privi cu strîngere de inimă niște clădiri ale căror conture se îndoiau și se frîngeau sub legănarea apelor verzi, iar pești speriați, pesemne încă neobișnuiți, cu noile locuri, ocoleau zidurile albe de pe fostul povîrniș. Sus însă nu era decît o clădire lungă, combinîndu-se dintr-o cetate și un templu. Barca lor zveltă pătrunse destul de greu într-

un fel de fiord, de unde valurile nu ar mai fi putut-o smulge. Urcară pînă în vîrf; văzînd porțile date în lături, intrară în curțile interioare, apoi în sălile templului și ale cetății, dar nu găsiră pe nimeni. Bob ar fi dorit să știe unde se află, însă cei doi păreau neinteresăți de geografie. Îi întrebă iar unul din ei răspunse:

— Putem determina locul, avem instrumente, dar la ce ne-ar folosi? Ne interesează planeta în întregime: aici trebuie să rămînem probabil totdeauna.

— Singuri? întrebă Bob. Vreau să spun, numai voi amîndoi, aici...

— Asta se va vedea! răspunse strămoșul Almei și deodată începu să rîdă, însă altfel, fără nici un fel de asprime, aproape ca oamenii Pămîntului cînd nu se gîndesc la trecut sau la ziua de mîine. Dacă semenul nostru are dreptate, eu voi deveni începutul, rădăcina unui bogat șir de generații din care se va alege femeia ta.

— Pentru mine s-a și ales! spuse Bob cu emfază.

— Poți să spui așa numai cînd ești *acolo*, zise celălalt phaetonian, dar cum ești aici, viitorul tău e încă departe, foarte departe de tine, chiar dacă îl cunoști, și noi sîntem deocamdată pentru tine prezentul viu și, dacă te vei mai întoarce acolo de unde susții că ai venit, noi vom intra pentru tine în trecut.

— Da, zise Bob, dar tu nu ai femeie, nici el nu are femeie.

Între timp cercetaseră toate încăperile celor două clădiri legate. Amîndouă fuseseră părăsite în mare grabă, urme nu rămăseseră, nici cadavre, iar cîteva coloane surpate, un zid crăpat, obiecte de cult și de apărare împrăștiate jos în dezordine arătau mai curînd efectul unui mare cutremur. Găsind o sală mai puțin răvășită din cetate, se așezară pe niște jilțuri de piatră

placată cu lemn, iar pe o masă de marmură phaetonienii puseră mai multe instrumente aduse din luntre, cărora Bob nu le ghici destinația și nici nu se osteni s-o afle. Cei doi începură să lucreze. Bob nu se sinchisi și întrebă:

— Și ce veți face fără femeii?

— Le vom găsi. Vom căuta, trebuie să repopulăm lumea aceasta. Alta nu avem, pentru că aici am vrut să venim! răspunse strămoșul Almei.

— Da, înțeleg, zise Bob, dar de ce nu mi-ați spus mai clar dacă au venit și alții dintre ai voștri tot aici?

— Ceva ți-am spus. Dar n-am simțit că vrei să ne întrebi! spuse același, fără să-și întrerupă lucrul. Au pierit foarte mulți din ramura rămasă acolo. Cealaltă ramură o cunoști, nu e numeroasă, ea și-a părăsit mai demult planeta, alegînd ceea ce numești tu Atlantida, insula scufundată. Pe atunci nu se putuse prevedea și acest amănunt. Ei au sondat aerul vostru, așa am aflat și noi că îl putem respira. Ceea ce ți s-a spus cînd ai cunoscut ramura cealaltă este o parte din adevăr. Ultima coliziune, care ne-a distrus lumea natală, a fost ultima dintr-un șir, dar celelalte s-au putut evita în efectele mai grele. Altă civilizație a pățit aproape ca și noi și a vrut să se strămute pe planeta noastră; poate că așa se întîmplă în tot universul sau numai acum s-a întîmplat, nu avem de unde ști și acum nici nu ne mai interesează. Dar aici nu sîntem, ți-am mai spus, numai noi doi. Am venit cîteva mii. Alții au ales planeta vecină, mult mai aridă, dar pregătită dinainte. Alții s-au aventurat pe umeda planetă caldă de după voi, mai aproape de Soare. Nu știm ce s-a întîmplat cu ei.

Bob se simți fulgerat de o idee nouă. Îi întrebă pe cei doi dacă se vor stabili în clădirea unde poposiseră. Întrebarea era nefirească. Bineînțeles, dar spuseră ei,

deocamdată. După aceea, când se vor retrage apele, se va vedea ce va fi de făcut.

Cei doi nu-i dădeau prea multă atenție și Bob, neavînd nici orgoliu, nici vreun interes imediat față de nici unul din ei, se duse în aripa extremă a cetății, se urcă pe o terasă de turn unde, între două creneluri, se așază să privească marea, să se bucure de soare și să-și gîndească planul. Nu-l mai interesau nici templul, nici cetatea, nici phaetonienii. Se simțea acum captat cu totul de aceste căutări de strămoși, iar după ce găsise unul, pe cel mai important, voia, cum și-a zis, să-i verifice autenticitatea.

Dacă ei rămîn o vreme aici, se gîndi Bob, înseamnă că anume aici ar putea reveni el după zece ani, să constate dacă au urmași, iar dacă nu iarăși mai tîrziu și tot așa, din etapă în etapă, în jos pe cursul succedării epocilor. „Dar dacă, se întrebă nesigur, ei or să plece de aici în scurt timp, sau dacă mă poticnesc la un moment dat în detectarea urmașilor, ce fac? S-ar putea să nu mai semene cu Alma nimeni altul, decît ăsta de acum, arhetipul... Sau dacă-i seamănă mulți, unde îi găsesc și cum să fac popasuri, cîte popasuri să fac în treisprezece mii de ani?”

Dîndu-se jos de unde ședea și coborînd pe scara de piatră, Bob se opri din mers și, după o ezitare, urcă îndărăt pe terasă. Mai privi o dată marea, surîse secret ca și cum l-ar fi contemplat cineva și se pregăti pentru saltul temporal. Apoi, aproape îndată, își întrerupse efortul de concentrare. Făcea bine să poposească măcar o dată tot aici, peste un deceniu? „Nu, se gîndi, nu-i nici o scofală să mă plimb o dată și să mă întorc îmbătrînit de tot. Plec la Alma.” își reluă concentrarea, însă iarăși o întrerupse, în trebîndu-se de ce trebuia să plece tocmai de aici. „Ca să-mi dau mie spectacole în

mijlocul naturii sau pe ruinele Atlantidei? Cine mă vede! Mai bine dispar din fața lor, să le ofer și a doua dovadă.” Dar o undă de rușine îl opri: „Deci să dau spectacole în fața lor, a unor oameni așa de sobri, ca un fachir de circ!” Până la urmă își amână concentrarea, se așează călare pe un crenel și privi liniștit. Șezu în reverie vreo oră, după aceea sări jos și coborî treptele de piatră în fugă, înțelegînd că totuși aici nu ar fi fost vorba de orgoliul unui spectacol public, ci de cu totul altceva. Bob simțea crescînd în el un impuls misionar.

Intrînd precipitat, cei doi se cam mirară. Bob le spuse că îi părăsește. Se opri în fața lor, le surîse, apoi se concentrează și îi părăsi. În ultimele clipe dinaintea topirii sale din intervalul temporal, Bob avu senzația certă că nu avea să se mai întoarcă niciodată în vreuna din ipostazele Atlantidei.

Cînd, treisprezece milenii trecînd în acea fracțiune de secundă fără timp, Bob puse mîna pe ivărul ușii sale, se opri uimit. Se reconstituise biologic la începutul nopții, așa cum dorise, în holul clădirii, mai bine-zis în spatele ascensorului, unde nu prea era lumină, nici riscul întîlnirii cu vecinii. Nu deschise ușa, deși băgase cheia în broască, fiindcă se auzeau două voci cunoscute din odaia lui, o voce de femeie, care vorbea monosilabic, alta de bărbat, care istorisea ceva. Bob ascultă încordat. Vocea bărbatului zicea: „Ar trebui să-ți spun mai întîi cum se procedează, fiindcă tot n-ai să mă crezi.” Bob simți că se clatină. Auzi glasul femeii răspunzînd: „Ba cred orice dacă-mi spui tu, spune-mi tot.” I se păru că pricepe, dar îi fu frică să recunoască. Totuși răsuci cu mare prudență cheia în broască, întredeschise ușa camerei sale, își revăzu interiorul luminat așa cum știa, și se văzu pe sine însuși, mai tînăr, stînd de vorbă cu o femeie, și cînd femeia

întoarce capul spre ușă, văzu că era secretara Vicky, de la institutul unde lucra și el, dacă se mai putea afirma că lucrează acolo. Bob, cel de la ușa camerei sale, își înăbuși un țipăt cu o clipă înainte de a fi țipăt. Bob, cel dinăuntru, tresări făcînd gestul de a se ridica din fotoliu. Bob cel de la ușă își plimbă prin toată încăperea privirea îngrozită, examinează în grabă fiecare obiect și totul i se păru obositor de cunoscut, dar de demult, pînă și cartea cu cotor alb care nu fusese bine așezată în raft și pe care hotărîse de atîtea ori s-o împingă pînă la linia celorlalte și de fiecare dată amînase, pînă și husa deranjată a scaunului, și se tulbură de tot cînd băgă de seamă că recunoaște, prin dimensiune și poziții, pînă și o pată de zaț de cafea proaspăt vărsată pe covor.

În sfîrșit înțelese și se gîndi speriat: „Iar am greșit timpul și acum cred că mi s-a înfundat, sînt în paradoxul dublurii, dracul să mă ia!”

Cu greu își recapătă liniștea și curajul acțiunii. Își dădu seama că încă nu forțase situația, că nu fusese zărit, că încă acest paradox al dublurii era în faza lui discretă, poate numai cu o clipă înainte de faza activă, care probabil ar putea duce la încheieri dramatice. Bob trase ușa foarte lin, răsuci din nou, cît mai încet, cheia în broască și abia după ce coborî acolo jos, după îngrăditura liftului, răsufală ușurat. Simțea pe frunte sudoare rece.

Intră în lift, unde era mai multă lumină, apăsă butonul ultimului etaj și scoase grăbit din buzunarul bizarei sale haine phaetoniene carnetul de care nu se despărțea, citi precipitat data necesară la care o părăsise a doua oară pe Alma, ieși din ascensor la acel ultim etaj și, strecurîndu-se ca un hoț pînă pe terasa blocului său, se concentra acolo la lumina stelelor și a

lunii, pînă cînd dispăru.

5. *Cavalerul se întoarce biruitor*

De astădată ușa nu s-a deschis. Bob se regăsi în odaia lui, în picioare, în fața fotoliului. Alma nu dormea, era în acest fotoliu, șezînd îndoită de mijloc, cu fața rezemată pe brațele încrucișate pe genunchi, cu părul căzut acoperindu-i genunchii. Umerii se zguduiau de plîns.

Bob își roti ochii o clipă: toate erau la fel, și cartea albă tot neașezată bine în raft, și husa deranjată a scaunului, doar pata de cafea lipsea de pe covor. Stătu așa încă un minut sau două, apoi făcu doi pași, se lăsă într-un genunchi în fața Almei, îi cuprinse umerii și îi sărută ușor părul. Alma tresări și ridică ochii, apoi scoase un țipăt și se lăsă pe speteaza fotoliului. Ochii ei larg deschiși, din care lacrimile dispăruseră subit, se uitară la omul îngenuncheat în fața ei, cu veșminte neverosimile, nemaivăzute, și expresia acestor ochi se modifică pe rînd de la groază la uimire, apoi la bucurie și în sfîrșit la tandrețe. Cînd însă vru să vorbească, izbucni iarăși în plîns, dar întinse mîna spre capul bărbatului încă îngenuncheat în fața ei și îi mîngîie părul. Apoi mîna ei coborî, și descurcîndu-se cu greu în gulerul înalt, bogat în vine pneumatice, al hainei bărbatului, începu să-i dezmiere ceafa, lipindu-și obrazul de obrazul lui. Tîrziu, încă printre lacrimi dar și zîmbind, aproape rîzînd, Alma izbuti să rostească:

— Ce e cu tine, dragul meu? De unde vii *asa*?

— Din toiul potopului, din resturile Atlantidei, dragostea mea, de la strămoșul tău.

Bob se sculă de jos și se așează lîngă Alma, pe un braț de fotoliu.

— Te-ai topit ca un abur, dragul meu. Mă trezisem neliniștită și te-am văzut când te prefăceai în aer, într-un fel de formă aeriană luminiscentă, am vrut să te cuprind, cu mâinile și am apucat numai aerul sau lumina în mâini, și parcă sufla spre mine o adiere, și au trecut nu știu dacă minute sau ore sau secole. Și acum m-ai speriat cu hainele astea, nici nu te-am recunoscut.

Bob căută prin buzunarele veșmîntului său de împrumut, pînă găsi relieful cu imaginea strămoșului Almei. I-l întinse. Ea îl luă între degete cu gingășie și mirare, îl privi lung și întreabă:

— O statuetă? Cine e?

— Fotografia în relief a strămoșului tău. L-am descoperit în toiul potopului. Întemeietorul neamului tău terestru. Dar a venit de sus, din stele. Alma, dragostea mea, ai simțit exact. Eu nu știam atunci că iubesc o zeiță.

— De ce glumești, dragul meu? Nu rîde de mine dacă întîrziai încă puțin, cred că n-aș mai fi putut îndura.

— Nu rîd, Alma. Vorbesc mai grav decît am vorbit vreodată. Că pot să umblu prin timp încolo și înapoi, nu e mare lucru de vreme ce umblu cu adevărat, și ți-am mai spus că nici nu e meritul meu: a căzut ochiul nu știu cui asupra mea, asta-i tot. Dacă nu erai tu să dai un rost existenței mele, rămâneam un cobai nesimțitor, bun să-și consume vacanțele secrete nelipsind de la slujbă decît o secundă, un minut, și hrănindu-și urechile și ochii de meseriaș cu cîtă istorie vie pofta. Alma mea, cînd ai venit în viața mea tu, m-am făcut altul. Sau cred că tu ai răscolit toate depozitele mele, ai luat tot ce era bun ca materie părăsită și m-ai reclădit. Cum o să rîd, Alma? Tu știi de

unde ți se trage obîrșia? Dintr-o planetă care nu mai există de treisprezece milenii. L-am cunoscut pe descălecătorul neamului tău. Știi, nu-mi dau seama ce s-a întîmplat cu mine: cînd au izbucnit catastrofele, asistam la sosirea Lunii spre orbita ei de azi. Cine știe de unde venea! Eram în zbor după ce plecasem din Atlantida într-un fel de cilindru cu reacție sau naiba știe cu ce, mă luaseră niște... zei, alți zei de pe aceeași planetă explodată de unde venise în timpul catastrofelor și strămoșul tău. Tu știi cît de precisă e asemănarea voastră? Cine știe ce s-a petrecut la un moment dat, probabil s-a sfărîmat nava zburătoare în care eram, dar așa de brusc s-a sfărîmat sau ce o fi pățit, că eu nu m-am trezit, n-ai să mă crezi, decît după patru săptămîni, fără să știu nimic în altă navă, plutitoare pe mările noi, fără nume, fiindcă ploua zi și noapte, începuse potopul despre care am citit cu toții în toate mitologiile. M-au salvat ei după cele două zile, parcă așa mi-au spus, cît plutisem leșinat pe o scîndură: erau doi, unul din ei – strămoșul tău, Alma, draga mea, și tocmai el, gîndește-te ce teribil act simbolic a fost, tocmai el m-a salvat acolo, departe, în toiul diluviului universal, ca să mă pot întoarce la tine. El, cînd își salva îndepărtatul ginere, nici nu avea o femeie a lui și nu știa că are... mai corect, o să aibă o strănepoată care să fie marea, uluitoarea mea iubire. Iartă-mă, Alma, că vorbesc așa de incoerent, tu mă înțelegei.

— Te înțeleg, dragul meu, mult mai mult decît poți crede. Minutele mele au fost cel puțin egale cu anii tăi din timpuri.

Bob se încruntă și își trecu palma peste barba nerasă.

— Mă duc, zise el, să lepăd hainele astea absurde

cu care te-am speriat! și porni spre baie. Dar sînt dăruite de străvechea ta rudă. Un dar de nuntă? adăugă rîzînd. Știi de unde sînt ei, cei doi care m-au salvat? mai zise Bob cu mîna pe clanța ușii băii. Era odinioară, între Marte și Jupiter, încă o planetă, am uitat cum o numeau ei, noi îi spuneam convențional Phaeton, pe orbita centurii de asteroizi de astăzi. Erau două grupuri de populație sau două neamuri sau două partide, n-am înțeles prea bine, și erau niște divergențe între unii și alții: unii au plecat într-o bună zi cu astronavele lor pe Pămînt, s-au instalat în Atlantida și au ajuns acolo zei; ceilalți n-au plecat, nu credeau în profeția calculelor, și au fost nevoiți să fugă de acolo cînd aproape că era prea tîrziu; după aceea s-au împrăștiat care încotro prin sistemul solar... O să-ți povestesc totul amănunțit și poate mai organizat după ce mă ocup puțin de mine în baie, să spăl urmele potopului, să mă îmbrac altfel, să reintru în secolul meu! și Bob intră în baie.

Pregătindu-se întîi de bărbierit, se uită din obișnuință în oglindă și se posomorî: arăta acum cu destui ani mai bătrîn de cum fusese cînd o părăsise pe Alma întîia oară, în noaptea din parc. Oftă și începu să-și săpunească barba. Nu mai era nimic de îndreptat, se gîndi începînd să se radă; bănuise dinainte, iar Alma îl încredințase că pentru dînsa nu conta decît el, nu vîrsta lui, oricîtă i-ar fi adunat peregrinările temporale. După ce se bărbieri, își lepădă hainele phaetoniene, își puse niște pantaloni ușori și o bluză. Se apropie iarăși de oglindă, să se uite dacă mai era sau nu o arătare, însă tresări auzind o mișcare precipitată în cameră și îndată după aceea o auzi pe Alma strigînd ca de groază:

— Bob, ce-i asta? Vino repede, mi-e frică!

Bob năvăli în odaie și întâi nu se dumiri nici el de ce era Alma cocoțată cu picioarele pe fotoliu, apoi văzu un câine în mijlocul odăii, se frecă la ochi neștiind dacă îl vede ori i se năzare, apoi deodată izbucni în râs, se apropie și mîngîie cîinele, care începu să se gudure.

— Să nu-ți fie frică, dragostea mea, e un câine pe care mi l-a dăruit tipul experimentator din varianta temporală nr. 1! zise și se încruntă: Stai, dar cum a ajuns aici, fiindcă eu nu l-am adus, eu l-am uitat la atlanti, cînd urma să înceapă potopul. Ce naiba, cîinele ăsta știe să-și coordoneze singur transferul temporal sau e dracul, ca Mefistofeles, cînd Wagner, discipolul lui Faust, zice că el nu vede decît o javră neagră!

Alma se liniști și atunci observă un soi de medalion mare la gîtul cîinelui.

— Bob, zise ea, ce are cîinele ăsta la zgardă?

Bob văzu și el și îl privi atent pînă își dădu seama că medalionul e un fel de cutie. Încercă să-l deschidă și, cînd reuși, din medalion căzu o foaie împăturită, pe care o culese de jos și o desfăcu. Era scrisă în engleză. Bob citi cu glas tare cele cîteva rînduri și, cu cît citea, cu atît începea să rîdă mai tare. Textul din medalion era ironic: „Ești ingrat cu darurile, ai uitat cîinele în Atlantida. L-am reperat întîmplător și ți-l trimit. Ai avut noroc, detectorii mei și-au făcut datoria. Ia-ți cîinele și ai grijă de el! Sper să nu te mai văd niciodată.”

Bob îi vorbi atunci Almei despre cîine și despre ciudatul ins care cutreieră variantele timpului; apoi căută în frigider ceva de mîncare pentru cîine.

Numai pentru că îl vedea pe Bob alături, acum îmbrăcat normal pentru ochii ei, fără perii bărbii, fără crisparea feței, „spălat de mirosul mileniilor” cum i-a spus el, Alma se simțea redresată. Se uită la cîinele care mîncea în pragul vestiarului ceea ce îi dăduse

stăpînul său recuperat. Zise:

— Pe tine nu te-am văzut cînd ai venit, Bob. Pe tine te văzusem numai plecînd. Dar cînd a apărut cîinele ăsta pe covor, în fața mea, așa, din nimic, din aer, și am simțit că îl văd cu adevărat și că nu e fantomă, nici nu știu cum am sărit de groază cu picioarele pe fotoliu. Dacă ar fi avut ideea nefericită să mai și latre, cred că aș fi murit.

— Tocmai tu să te sperii? zise Bob. Strămoșul s-ar indigna!

Se așează alături, o privi, mai degrabă o contemplă un răstimp, apoi îi întinse micul cub străveziu cu mostra genetică.

— Ce-i asta? întrebă Alma cu voce nesigură, apucînd obiectul cu vîrfurile degetelor.

— Arborele tău genealogic, începu Bob cu voce patetică, apoi izbucni într-un rîs vesel. O probă de acizi nucleici de la strămoșul tău. Vei avea oricînd timp să ceri concursul laboratorului. Cred că e și de competența biochimiei, nu? Mi s-a dat și cheia dezlegării esențiale.

Alma strînse micul cub în palmă. Ochii îi sclipiră.

— Știi ce mi se pare mai ciudat, zise ea, acum după ce ai călătorit în neverosimil și ai făcut imposibilul, după ce ai materializat o himeră? Cînd te rugam s-o faci, aveam un glas în mine care mă silise la un moment dat să uit totul, pînă și primejdiile pe care ți le impuneam: știam, nu sînt în stare să-ți explic cum, dar sînt sigură că știam că este în mine ceva straniu și de foarte demult. Numai tu m-ai luat în serios, dealtfel n-aș fi spus nimănui. Acum tu mi-ai adus dovezile de care nu mă pot îndoii, și mă îndoiesc! Ce e asta, Bob?

Bob îi mîngîie părul, pentru că nu știa să-i spună nici el mai mult decît îi spusese. Acum însă, după ce se

întorsese și încet, încet, reintra în firea sa de demult sau încerca să și-o amintească senzorial ca să se poată deprinde iarăși cu ceea ce fusese el cîndva, începură să-i dea tîrcoale gînduri neobișnuite. Ca să și le deslușească mai bine, le spuse cu voce tare așa cum îi veniră, fără ordine sau filtrare. Porni de la o îndoială:

— Alma, dacă totuși zarva mea a fost zadarnică, nu spun că n-aș fi sigur că l-am găsit, chiar tu ești sigură, totul pare într-adevăr evident, dar acum mă chinuie ceva despre care-ți vorbisem odată, tu îți amintești fiindcă tu ai auzit adineauri ceea ce eu ți-am spus cu mulți ani în urmă...

— Nu te gîndi la asta! îl întrerupse Alma. Știu. Ți-am spus nu într-o doară... și, dacă vrei să știi, ai chiar mai mult farmec acum.

— Pentru că știi cît și pe unde m-am vînturat?

— Dacă vrei, și pentru asta, dar tu ai fost cavalerul meu care a făcut mai mult decît un război cu tătarii sau cu normanzii, fiindcă ai făcut ceea ce n-ar fi făcut nimeni. Poate că nici nu aveau atîta importanță strămoșii, dar am simțit cît de mult voiai tu istorie vie. Și nici asta nu e important: chiar dacă ți se pare paradoxal ce spun, nu asta a fost condiția iubirii, era probabil numai un demon din mine sau o vrajă a mea, sau cine știe ce.

— Ești un suflet neliniștit, Alma.

— Nu știu dacă sînt, dragul meu. Dar, uite, mă gîndesc acum că ai fi putut să nu pleci nicăieri, să nu te irosești alergînd între un timp și altul, și mai bine să stai cu mine. Mie poate că mi-a fost greu, dar eu m-am chinuit minute, nu ani. Bob, jură-mi că ai să uiți cum se călătorește prin timp! Poți să-mi juri?

— Jurămînt de cavaler, dragostea mea! zise Bob cu gravitate, deși își dădu seama imediat că vorbele

sunaseră mult mai puțin grav decât ar fi vrut.

— Lasă asta, zise Alma. Acum mi se pare caraghios ce ți-am cerut. Am aflat că neamul meu nu e de aici, că e, vai! din stele. Poate că, într-un fel, știam dinainte. Ei și? Promite-mi, nu jura, promite-mi că ai să rămâi cu mine, să ne trăim ritmul vremii așa cum am apucat: să trăim o dimineață, după aceea să trăim amiaza, după aceea seara și noaptea, să așteptăm dimineața de mâine și nu dimineața de acum zece mii de ani sau amiaza de ieri. Bob, poate că nouă nu ne e dat să ne mișcăm prin timp altfel decât dinspre ieri spre mâine.

— Da, Alma, dar mie mi-a fost mai greu, nu e un reproș, vai, nu, însă n-am fost ferit nici de primejdii, nici măcar de ispite. Știi că, de pildă, tipul care mi-a trimis câinele e un experimentator care trăiește în altă variantă a timpului nostru, n-am înțeles nici eu prea bine cum e asta, dar am trăit și eu în două variante străine și am poposit chiar în varianta nulă, unde nu este nici un fel de timp sau e un timp inert, nu știu, sau sînt toate timpurile sau clipa oprită sau cine știe ce. Poate n-aș fi crezut niciodată într-o ipoteză a cronovariantelor, dacă n-o încercam pe pielea mea. Și cu ce riscuri! Mi se pare că singurul om care a intuit ceva din mecanismul variantelor, deși pentru el erau mai degrabă variante în spațiu, a fost Democrit, nici nu se putea altfel: un grec! El vorbea de niște lumi identice cu destine identice. De fapt, e altfel, dar nici prea departe de ideea lui Democrit. Poate că asta s-ar explica prin teoria relativității, sau altă teorie, nu știu, nu e domeniul meu. Iar tipul despre care îți spun, experimentatorul care mi-a trimis câinele, e și magnific și cumplit, nu știu dacă-l pot defini. Nici n-o să mai încerc. L-am întâlnit mai întâi în Alexandria din Egiptul helenistic, m-a proiectat într-o variantă în care totul

părea să fi fost aproape ca aici, la noi, cu toate că altfel era aproape diametral opus. Am întâlnit acolo... nu, nu pot zice că te-am întâlnit pe tine, am întâlnit o altă Almă, care erai tot tu, fără să fii tu, sau erai tu în altă variantă a ta: Alma aceea era mult mai bătrână, știa că sînt Bob, m-a recunoscut însă mă credea celălalt, fusese între timp, între timpul ei, măritată cu unul, eu veneam chipurile din Africa, ai să mă crezi nebun, draga mea, din Sahara veneam, dar dintr-o Sahară plină de jungle și ghețari, unde aveam funcția de contabil istoric și vînător, și pe deasupra mi se obturase și memoria. Beam cu ea, cu Alma aceea, o porcărie care se numea ceai de achene de arțar și miera dor de cafea, acolo inexistentă, și nu mai știam nici de numele, nici de existența cafelei.

— Deci nu ți-am lipsit! zise Alma cu ușoară ironie. Te-ai consolată cu varianta mea. Cînd mă gîndesc că fără voie chiar eu te-am trimis la *ea*.

Alma se întristă, simțind nevoia să tacă. Bob observă și îi păru rău că îi vorbise despre Alma din varianta 2 bis, dar se știa nevinovat și nu găsea cum să dovedească această nevinovăție incontrollabilă și nici să tacă nu putea.

— Dragostea mea, zise totuși, ce să fac să mă poți crede că și cu memoria obturată tot nu m-am apropiat de *femeia aceea* care nu putea să fie pentru mine tu. Pot să-ți spun că i-am și năruit tipului experiența, el voia să obțină copii de la un cuplu din două cronovariante diferite. Tot ce am făcut este că am băut porcăria aia de ceai de achene de arțar și mi-am făcut în fiecare lună, cum le numesc ei, niște psihograme.

— Da, zise Alma, dar ai stat lîngă ea atîta timp și ai crezut că stai cu mine... Iartă-mă, în fond ce vină ai avut tu! Sînt caraghioasă probabil, tu te-ai întors

nerăbdător la mine ca un cavaler fără frică și fără pată, și eu te chinuiesc fără rost. Dar crede-mă că mi-e greu să mă gîndesc *acolo*. Promite-mi că n-ai să mai pleci în alt timp!

— Îți promit, Alma. De fapt, m-am săturat de viața de peregrin temporal și zău că nu e nici o scofală. Sau poate că sînt eu prea superficial ca să fi putut profita de asta în înțelepciune, cum se zice. O să trăim liniștiți numai aici, în anii de grație care or să se succedă odată cu calendarele pe care o să le cumpărăm de fiecare An Nou.

Bob se ridică și se duse la fereastră, o deschise larg și se uită la cer, la bucățile de cer divizate geometric de clădirile înalte aruncate fără nici un ritm, parcă le-ar fi scăpat cineva dintr-un coș zburător. Își aminti de palatele atlante, apoi de aerul curat al oceanului arhaic, după aceea de călătoria sumbră din luntrea cu coviltir metalic prin ploaia diluviului, și tresări întorcîndu-se spre Alma și rostind în uitare de sine:

— Alma, dacă totuși aș încerca să te învăț, să te antrenez cumva...

— Nu știi, Bob! îl întrerupse ea înțelegînd. Cine știe dacă e bine așa sau altfel. Sînt îngrijorată că vacanțele tale secrete, cu sau fără știrea ta, te-au marcat. Nu știi nimic, o să vedem, acum mi-e greu să-mi dau seama. Uite, cîinele tău ar vrea să iasă pe balcon, dă-i drumul, poate vrea să plece în varianta zero.

Era tîrziu, lui Bob i se făcu deodată un dor cumplit să doarmă în fine într-un pat al său, lîngă femeia sa, iar cînd se uită la ceas, începu să rîdă. Alma îl privi nedumerită. El zise:

— Vezi cum revin deprinderile: de la măsura

mileniilor m-am și întors la măsura orei, mai ales că am putea relua mai înțelept discuția mâine dimineață. Cum ziceai tu: în succesiune normală.

Somnul totuși nu le veni repede, dar nici unul nu îndrăznea să-și arate insomnia, pe de o parte sperînd că oboseala o va înfrînge, pe de alta întrebîndu-se dacă nu l-a obosit pe celălalt, contrariindu-l sau părăindu-i contrariat.

Dimineața, prima dimineață de liniște restabilită, îi trezi pe amîndoi cu o senzație generală de plăcere și nefrămîntare a spiritului, de unde le creștă treptat o stranie conștiință că nu se întîmplase niciodată nimic insolit în viețile lor, că trăiau așa de cînd lumea.

— Bună-dimineața! zise Alma. M-am uitat cum te trezeai cînd mă trezeam, mi-am adus aminte de toate lucrurile și mi s-a părut că le-am visat. Știi, Bob, nici nu sînt sigură că nu le-am visat.

— Da, zise Bob, cu senzația plăcută a omului care recucerește viața după un somn odihnitor, dimineața e într-adevăr bună. Dacă trupul meu n-ar ține minte tot ce l-am pus să facă... dar cît, Alma?... nu mai pot să adun acum, mi se pare că vreo cincisprezece ani, cine mai știe!... sufletul meu ar crede că n-a fost nimic și minții mele i s-ar părea probabil că nimeni pe lumea asta nu cunoaște mijlocul peregrinării prin timp care nu e decît o iluzie literară și că variantele timpului sînt o născocire a minții mele într-un somn de coșmar.

Bob se sculă și se duse să deschidă ușa balconului. Cîinele sări vesel spre el și începu să dea din coadă. Bob rămase o clipă surprins ca de o arătare, apoi se aplecă și mîngîie cîinele, care se culcă pe covor primind mîngăierile cu desfătare.

— La asta nu mă mai așteptam! exclamă Bob rîzînd. Uitasem de el.

— Nici n-are nume, zise Alma. Sau avea... dincolo?

— Nu știu, cred că n-avea, tipul din varianta unu mi-ar fi spus, dar cred că nume n-are nici el. Ce le mai trebuie lor nume? Cîinelui însă o să-i dăm unul, să vedem care.

Bob întoarse fotoliul spre canapeaua unde era Alma și se așează în el. Cîinele se mută și se culcă la picioarele lui. Bob se uită la el prima dată cu mai multă atenție și spuse aproape încîntat:

— Alma, tu vezi ce straniu e cîinele ăsta? Și culoarea lui de nisip de plajă stropit cu vînăt, și ochii, lui aproape omenești, dar mai are ceva ce n-am văzut la alți cîini: tu vezi, cîinele nostru are frunte!

Simțindu-se comentat, cîinele întoarse capul spre Alma și lovi de cîteva ori covorul cu coada.

Bob se sculă și se duse alături, apoi se întoarse după cîteva minute cu două cești de cafea care scoteau aburi. Una o puse lîngă Alma, pe măsută. Se așează iarăși, își aprinse o țigară, sorbindu-i fumul aproape cu un sentiment al revelației, și se gîndi puțin, în reverie, la pasajele lui prin timp. Își aminti de acel alter-ego al său din variantă, pe care nu-l putuse cunoaște și pe care trebuise să-l înlocuiască în viața socială.

— Tu știi, îi spuse Almei, că nu ar fi exclus să mă fac autor ca acel eu al meu căruia îi fusesem locțiitor în varianta 2 bis? Am o condiție cu totul nouă: tu, experiența temporală, vîrsta acumulată în salturi, pînă și cîinele ăsta venit de nicăieri. Eu, bineînțeles, n-am talent la nimic, decît patima cunoașterii și lăcomia de istorie vie, însă ce o să fac? o să mă întorc iar la meseria de fapt de arhivist? E stupid! Eu, cel din varianta 2 bis, Doamne! scriam cărți despre secretul ornamental al penelor de struț, dacă am memorat

exact. Ei, nici chiar așa! Dar, Alma, crezi că te-ar contraria prea rău dacă m-aș apuca să scriu ce-mi va trece prin cap, bineînțeles nu literatură, asta nu-i de mine, nu știu dacă măcar istorie, eu am trăit documentele, și dacă aș istorisi prin ce am trecut, toată lumea ar crede că e ficțiune. Știi, mă gândesc și n-am curaj, la o scriere în care să încerc să explic timpul, așa cum l-am cunoscut și l-am gustat. Probabil însă că și aici risc ambiguitatea: nu sînt filosof, și atunci ce ar ieși?

— Poate că ești și nu știi! spuse Alma. Eu am simțit în tine altfel de ritm al cunoașterii. Dar deocamdată n-ai apucat să-mi spui niciodată ce bănuiești că se împlă cu trupul, cu obiectele tale, cînd se produce topirea aceea în aer. Poți să-mi spui?

— Nu sînt sigur că știu. M-am tot gîndit. Poate că e o dezintegrare, o autodezintegrare la nivel nuclear, cînd apoi toate particulele elementare, toți atomii se reorganizează exact după programul existent odată pentru totdeauna. Cred că așa trebuie să fie, dar nu știu. Tu-mi spuneai despre un abur luminos pe care-l zăreai în timpul dispariției mele... Cine știe! și Bob rîse scurt. Poate că în clipa aceea emanam lumină.

Alma îl privea acum cu oarecare teamă. Apoi se uită la ceas și, tăcută, se ridică să se îmbrace. Spuse că e nevoită să se ducă la institutul ei, să explice absența de o zi și să-și reia activitatea. Bob se luminează:

— Nu crezi, zise el, că odată ai putea să încerci să cercetezi în laborator tot ce s-a petrecut cu mine? Am din ce în ce mai mult sentimentul de stabilizare a conștiinței mele și de nu știu ce speranțe frumoase. Cine știe, poate că asta e senzația victoriei. N-am avut-o niciodată, draga mea Alma.

Venind lîngă el să-l mai mîngîie o dată, Alma zise

cu o voce aproape magică:

— Eu știu de ce: cavalerul meu s-a întors biruitor.

Bob vru să-i răspundă, însă în aceeași clipă câinele se repezi la ușă, lătrînd pe un ton pe care Bob nu i-l bănuise vreodată. Se auzi soneria, apăsată nervos, apoi cineva bătu puternic la ușă, pesemne cu pumnul. Alma privi speriată. Bob făcu cîtiva pași cu gînd să deschidă, dar încă ezita, cînd trei înși se iviră în pragul ușii care se deschisese brusc între timp, fără îndoială cu o cheie falsă. Odată intrați, cei trei înși, care erau destul de vînjoși și destul de primitivi în trăsături și gesturi ca să nu poată fi considerați oaspeți nici chiar de cel care i-ar fi poftit cu adevărat, părură totuși ceva mai calmi. Nu arătau intenția de a se folosi de forță. Unul zise:

— Dumneata, domnule Bob sau cum naiba te cheamă, deții un secret care ne interesează și pe noi.

Bob ascultă încordat, apoi începu să rîdă:

— Ce secret? N-am nici un secret. Ce doriți de fapt de la mine?

— O să afli, zise același apropiindu-se de Bob în vreme ce unul îi supraveghea pe amîndoi iar al treilea pîndea la ușă, ca într-un roman polițist clasic cu acțiune previzibilă.

— Cine sînteți, totuși? mai întrebă Bob.

— Asta nu te privește! zise același individ care conducea grupul.

— Regret, reluă Bob, dar v-ați adresat greșit.

— Nu ne duci! se răsti individul. Știe toată lumea că după ce oamenii stau lîngă dumneata, ca ăia de la instituția unde lucrezi, se internează singuri la balamuc. Și toată lumea se miră că într-o lună îmbătrânești cît alții în zece ani. Și că te faci nevăzut ca un fum. Oi fi experimentat niște invenții de-ale

dumitale, ce, noi nu știm? e la mintea cocoșului.

— V-ați făcut planuri zadarnice, zise Bob acru. Habar n-am ce tot vreți de la mine.

— O să ne spui tu, băiețaș! se răsti iarăși individul, acum mai puțin politicos. Sau, dacă nu vrei să ne spui, ne mărturisește duduia ta, avem mijloace!

Bob își simți fața brusc congestionată. Strigă:

— Să nu vă atingeți de ea, dacă nu vreți să...

Dar fraza i se rupse, când altul din cei trei îi îndopă gura cu un căluș manevrat cu dexteritate și apoi îl înșfăcă de un braț, întorcându-i-l pe dos pînă la durere. Primul, cel care purtase discuția, porni spre Alma, Bob îl privi înspăimîntat, încercând să se elibereze fără succes din strînsoare, însă tot atunci cîinele se năpusti asupra individului care pornise spre Alma și îl fugări spre ușă. Renunțînd la Alma, cei trei îl încadrară pe Bob și ieșiră cu el în grabă, ca să scape de cîine. Când ieșeau, Bob avu prezența de spirit să observe aproape simultan calendarul și ceasul, fixîndu-și în memorie data și ora. Cîinele rămase de pază de-a curmezișul ușii. Cei trei indivizi, cu Bob între ei, se urcară într-un automobil care-i aștepta. „Nici nu se putea altfel, ăștia imită modelele lor arhetipale din filmele polițiste!” își zise Bob făcînd haz de necaz cînd fu împins în automobili.

Dar își făcuse un plan. Se și pregăti pentru efectuarea lui. Deocamdată însă mai așteptă, vrînd ca automobilul să se depărteze cît mai mult de casă. I se scoase călușul, nu din milă, fiindcă șeful bandei sau ce va fi fost acea bizară trinitate care cuteza o răpire în plină zi, întrebă alene:

— Unde le lucrezi dumneata *a/ea*?

Bob incluse o modificare în planul său. Nu ezită mai mult decît crezu că se cuvenea și răspunse:

— Apucați imediat la stînga, pe urmă a doua, a treia... da, a patra stradă la dreapta: dacă o știți, e o stradă foarte lungă, la capătul ei e malul mai puțin frecventat al lacului din parc, este un fel de rîpă acolo, de fapt e o pivniță mascată.

— Așa, băiețăș, vezi că acum nu mai faci pe zmeul! zise individul.

După ocolurile recomandate, șoferul duse automobilul pînă în marginea lacului. Malul era pustiu, Bob mizase anume pe asta, iar cînd coborîră, indivizii văzură mirați că nu era nici o rîpă.

— Unde-i rîpa? se răsti unul din oi.

— Stați chiar pe malul rîpei! Nu vă temeți de apă, nu e adîncă. Așa fac mereu, cobor puțin cu picioarele în apă, fiindcă chiar apa îmi maschează intrarea în... laboratorul meu.

Bob, care știa dintr-o plimbare întîmplătoare că acolo era o scurgere a apei lacului, mai greu de văzut din pricina unor plante acvatice, dar cu destulă putere de absorbție, intră cu picioarele în apă, la margine, ferindu-se să nu alunece spre gura de scurgere. Ceilalți coborîră și ei, în spatele lui.

— Păi nu deschizi? se răsti unul din ei, văzîndu-l pe Bob că zăbovește.

— Da, zise Bob cu voce tainică. Știți, am apăsător piatră ascunsă aici. Cam într-un minut se declanșează. Numărați un minut, apoi veniți cît mai repede prin stînga mea.

Șeful bandei se uită mai lung, cu neîncredere. Își examinează ceasul. Se gîndi la ceva și făcu un pas în apă, spre Bob. Se mai gîndi o clipă, ezită, apoi întinse mîna spre Bob uitîndu-se la privirea lui fixă. Dar în secunda aceea Bob începu să se topească, amestecîndu-se cu aerul, și cînd șeful bandei și după el ceilalți doi ciraci se

năpustiră să-l înșface, neînțelegînd nimic din ce se petrecea, Bob dispăru de tot și cei trei alunecară și căzură în apa care probabil îi supse.

6. *Timpul nul*

Bob se regăsi în locul și în timpul dorit. Cum dincolo, pe malul lacului, încolțit de cei trei indivizi și silit să se grăbească, nu avusese răgaz să selecteze un timp anume, și cum îi venise în minte aproape din întîmplare dubiosul călător temporal Cras din Siracuza și un an memorat, 316 înainte de era modernă, făcuse un salt acolo.

Acum, Bob stătea de cîteva minute să-și odihnească trupul după cronotransfer, în fața magherniței lui Cras, pe care o recunoscuse ușor. Cînd se simți în putere, intră. Cras era, bineînțeles, acolo. Se uită uimit la Bob și spuse enervat:

— Ce naiba cauți la mine tocmai acum?

— N-am apucat să aleg repede pe altul, sînt fugărit.

— Nici nu e de mirare să fii fugărit acum în Siracuza, cînd de ieri e măcel în case și pe toate străzile. Ești probabil nebun.

— Nu sînt nebun, zise Bob, și nu mă fugărește nimeni în Siracuza: am fugit din timpul meu normal, acolo era să fiu înhățat, și am vrut să-mi pierd urma. Stau puțin la tine și după aceea plec înapoi.

Proxenul îi privi fără chef, zicînd în silă:

— Stai, dacă tot ai venit. Dar nu-ți garantez că mai pleci de aici întreg! și văzînd că Bob se miră, preciză: Nu de mine să te temi, de zarva în care m-am băgat. Acum, dacă tot ai venit aici, pot să-ți spun ce nu ți-am putut spune atunci. Oricum, n-am curaj să ies din casa

asta, aici poate nu va intra nimeni.

— Eu n-am fost pe străzi, m-am reconstituit abia în fața ușii tale. Ce se întâmplă totuși aici? și Bob zări un scaun șchiop și se așază.

— Să-ți spun, zise Cras. Tot nu mai valorează nimic ce-ți spun. Aici în Siracuză a devenit tiran de cîtva timp unul Agathokles, pe care-l ajutasem eu discret. Voiam să fac o corectură a istoriei, o cronoplastie, dar am mizat tocmai pe acest idiot înfumurat, pe acest mitocan. Tipul e din Sicilia, au ei acolo un orașel, Thermae. S-a născut din niște oameni săraci și n-a fost mare lucru de capul lui: a ajuns în tinerețe olar. Pe urmă s-a mutat în Siracuză unde s-a împrietenit cu alt ins, Damas, care în timpul războiului cu Akragantul a fost numit comandantul mercenarilor străini și, cred că presupui, și l-a luat ajutor pe Agathokles. Se pare că în fostul olar zăcea o vocație de mare comandant de oști, sau vor fi fost împrejurări favorabile, nu știu, n-am avut răgaz să mă interesez și de asta. Cert este că Agathokles a știut, să se folosească de tot ceea ce putea fi pentru el un avantaj. Ofițerii și soldații l-au îndrăgit, el și-a făcut popularitate, apoi Damas cine știe de ce a murit și văduva lui s-a măritat numaidecît cu Agathokles. Așa deodată, a ajuns unul din cei mai bogați cetățeni ai Siracuzei. Omul avea niște merite militare, pentru care cineva a propus să fie încununat public. Probabil că sfatul siracuzan, un fel de guvern din șase sute de indivizi prezidați de oligarhul Sosistrates, a refuzat totuși încununarea bravului comandant care, de cînd luase de nevastă pe văduva șefului său, ajunsese orgolios și firește s-a supărat. Cred totuși că cei din sfatul siracuzan observaseră o trăsătură în plus, pe care o numeau înclinație spre tiranie. Dar intransigența lor n-a folosit la nimic.

Supărarea foarte spectaculoasă a celui jignit a găsit ecou în sărăcime, fiindcă sărăcimea pesemne îl credea tot olar. Agathokles a reușit s-o atragă și, tot așa, să găsească sprijin la mercenarii lui, iar în felul acesta a intrat biruitor în cetate, a chemat la el doi reprezentanți ai sfatului siracuzan și, în fața armatei, a început să-i acuze. Tipul știe să vorbească în public, asta l-a și avantajat, mai ales că naivii l-au crezut pe cuvînt cînd se lăuda că a pornit insurecția aceea numai ca să apere democrația. Cu asemenea frază suavă a sedus inimile ascultătorilor de discursuri care l-au și împuternicit cu funcția de strateg cu puteri nelimitate. Și nu știu dacă tu știi ce înseamnă strateg cu puteri nelimitate: înseamnă tiran. Acum, de ieri, se răzbună. De ieri au și fost uciși în Siracuza cîteva mii de oameni.

Bob oftă. Se gîndi că fugise de niște teroriști și că alergase douăzeci și trei de secole înapoi ca să dea peste alții.

— Probabil că sînt sau ghinionist sau nătărău! îi spuse lui Cras, care rînji:

— E același lucru.

— Dar, zise Bob, tu la urma urmei de ce nu dispari de aici dacă locul e primejdios?

— Vezi că ești totuși un bărbat înțelept!? zise Cras cu ironie rece. Mă interesează desfășurarea evenimentelor. Poate că mai corectez ceva, iar de fugit din timp o să pot oricînd. Secunda necesară o găsesc fără să-mi fac griji pentru ea. Pe tine de ce te-au fugărit ai tăi? Ai făcut vreo pozna?

— Nu, zise Bob. Eu între timp am trăit în mai multe zone temporale. Am căutat un strămoș pe care l-am găsit. Dar eu nu sînt un temporal ca tine, sînt un experiment, cum știi, și nici istoria n-o știu decît cîtă se poate ști din documentele rămase, așa că am tot greșit

datele, am trecut și prin potopul universal și prin alte catastrofe, am îmbătrânit, dacă observi, și mai ales m-a scos din sărite tipul care s-a ocupat de mine în Alexandria. În epoca în care te-am întâlnit acolo și pe tine.

— A, dușmanul meu! Ce ți-a făcut?

— M-a transferat într-o variantă unde trăiam tot eu în altă condiție.

— Cum, te-ai întâlnit cu o variantă a ta? Ești nebun!

— Nu m-am întâlnit. Adică altădată și altfel, da, m-am întâlnit pe mine însumi, dar în varianta mea temporală și m-am retras înainte de a fi văzut de mine însumi, eu cel întors din peregrinare de mine, cel din locuința mea. În cronovarianta în care dușmanul tău mă expediase pentru un experiment, eu cel de acolo nu eram, îmi depozitase sosia în varianta zero.

— Și bănuiesc că individul și-a încheiat experiența și te-a mutat înapoi la tine. Probabil îi mai ești necesar, altfel nu cred că mai stăteai de vorbă cu mine acum.

Ți-am mai spus, e un individ care nu-mi place! și Cras se încruntă.

— Nu m-a expediat și nu i-a reușit chiar toată experiența. M-am smuls singur. Greu, dar m-am smuls.

— Ai putut tu ăsta? se miră Cras. Sau te lauzi...

— Am putut. Asta-i mîndria mea!

Cras se sculă de pe locul unde ședea și se apropie întâia oară de Bob. Tăcînd un răstimp, îl privi de aproape cu luare aminte.

— Știi că ești un tip interesant! zise în sfîrșit Cras. Te neglijam pe nedrept. Ai putea să-mi fii de folos.

— Eu, ție?! se miră Bob. Vreți să mă angajați toți temporalii în experiențele voastre bizare? Nu, prietene Cras, m-am săturat să fiu un obiect experimental. Ai fost amabil că nu mi-ai refuzat ospitalitatea, dar eu o

să te părăsesc: mă așteaptă cineva în timpul meu. Ai ceva împotriva?

Cras deschise gura să răspundă, însă nu mai apucă, fulgerător, după un zgomot de năvală cu tropăit de sandale, o sabie îl străpunse din spate și îi ieși prin piept. Sîngerînd, Cras se prăbuși. Bob îl văzu cum murea, dar căzu numaidecît după aceea el însuși, lovit de o măciucă. Mai mulți soldați siracuzani, pătrunși în maghernița lui Cras, cotrobăiră prin ea, se uitară cîteva clipe la cei doi oameni prăbușiți, apoi plecară în goană.

Bob deschise cu greu ochii, însă pleoapele simțea că tind să-i cadă mereu la loc. Se lăsă în voia lor. După un răstimp, izbuti în sfîrșit să deschidă ochii normal. Încercă să-și miște capul, pe care încă și-l simți foarte țeapăn și renunță, dar fu în stare să-și rotească ochii, uitîndu-se prin mica arie pe care o putea cuprinde. Zăcea într-un loc pustiu, pietros, neted, fără vegetație, fără mișcare. De la o vreme începu să audă un zumzet destul de vag care nu venea de nicăieri anume, mai degrabă se revărsase din toate părțile asupra lui, ca din niște difuzoare așezate stereofonic. Cu greu, reuși să-și disloce gîndirea dintr-o stranie și supărătoare inerție simțită fizic.

„Am murit!” se gîndi și iarăși încercă să se uite în jurul său, dar nu văzu nimic deosebit. Era ziuă, cerul părea însořit, totuși nu se zărea nicăieri soarele, sau altă sursă de lumină. „Da, își zise Bob, pesemne că așa e moartea. Ciudat. Aș fi crezut că după moarte omul nu mai știe de sine... Dar dacă am murit și totuși gîndesc, de ce nu se întîmplă nimic mai departe? Ar trebui să vină cineva sau ceva să mă ridice de aici... Sînt prost! Dacă am murit înseamnă că sînt mort și nu mai sînt necesar nimănui. Cine să vină să mă ia? Aici nu mai e nimeni. Și atunci o să zac așa în vecii vecilor?

Probabil. O să zac și o să cuget. Dar un filosof a spus altfel: cuget, deci exist. Rezultă din asta că exist, de vreme ce cuget? Filosoful habar n-avea prin urmare ce e viața și ce e neviața. Pot să spun: cuget, deci nu exist. Sau altfel: exist nu exist, eu tot cuget.”

Gimnastica meditației, deși îl dezmoțise, îl obosi. Bob își simți deodată creierul gol, se complăcu în starea de zăcere cu totul imobilă, ba de la o vreme desluși strict fizic o senzație generală a nimicului, care era chiar plăcută.

Dar după alt răstimp regăsi în memorie imaginea Almei. Tresări. Imaginea se limpezi repede și îi populă curînd tot creierul. Capul nu și-l putu mișca nici acum, dar creierul lucra ceva mai liber. Bob își zise: „Dacă gîndesc și nu mă pot mișca, nu cumva asta e moartea în afara timpului? Și se simți umplut brusc de o imensă tristețe. Mai rămase alt răstimp fără gînduri, apoi ele se întoarseră, și toate erau pentru Alma. Bob se gîndi „Ea a rămas acolo... erau niște indivizi, cred că i-am înecat, Alma nu mai e în primejdie. Este și cîinele nostru cu ea. Dar ce caut eu aici? Da, îmi aduc aminte, eram la Cras, în Siracuza, îmi povestea despre Agathokles, un tiran, era de două zile măcel în oraș. Cras a murit străpuns de o sabie, pe mine m-a lovit un obiect dur, prin urmare am murit și eu... sau n-am murit... sau e totuși moartea aceea în afara timpului. Și unde sînt acum?”

Îl se păru că zărește un om, ivit pe neașteptate deasupra lui, și care-i striga să se scoale de jos. Zise și fu uimit că-și aude vocea:

— Nu mă pot scula de jos. Sînt mort. Cine ești?

Privi încordat, cît putu: i se păru că îl recunoaște pe experimentatorul din varianta unu, care rîdea. Atunci Bob făcu o efortare și se sculă de jos. Celălalt stătea în

fața lui și râdea.

— De ce trebuia neapărat să mori? zise acela, rîzînd întruna. Nu te așteaptă nimeni în timpul tău?

— Cum am ajuns aici? întrebă Bob.

— Aici, în varianta, zero? Gîndește-te!

— Tu?

— Ce importanță are! Du-te!

Bob revăzu clar iarăși imaginea vie a Almei. Simți un început de înviorare. Apoi îl inundă starea de amețală, ca înainte de orice salt prin timp.

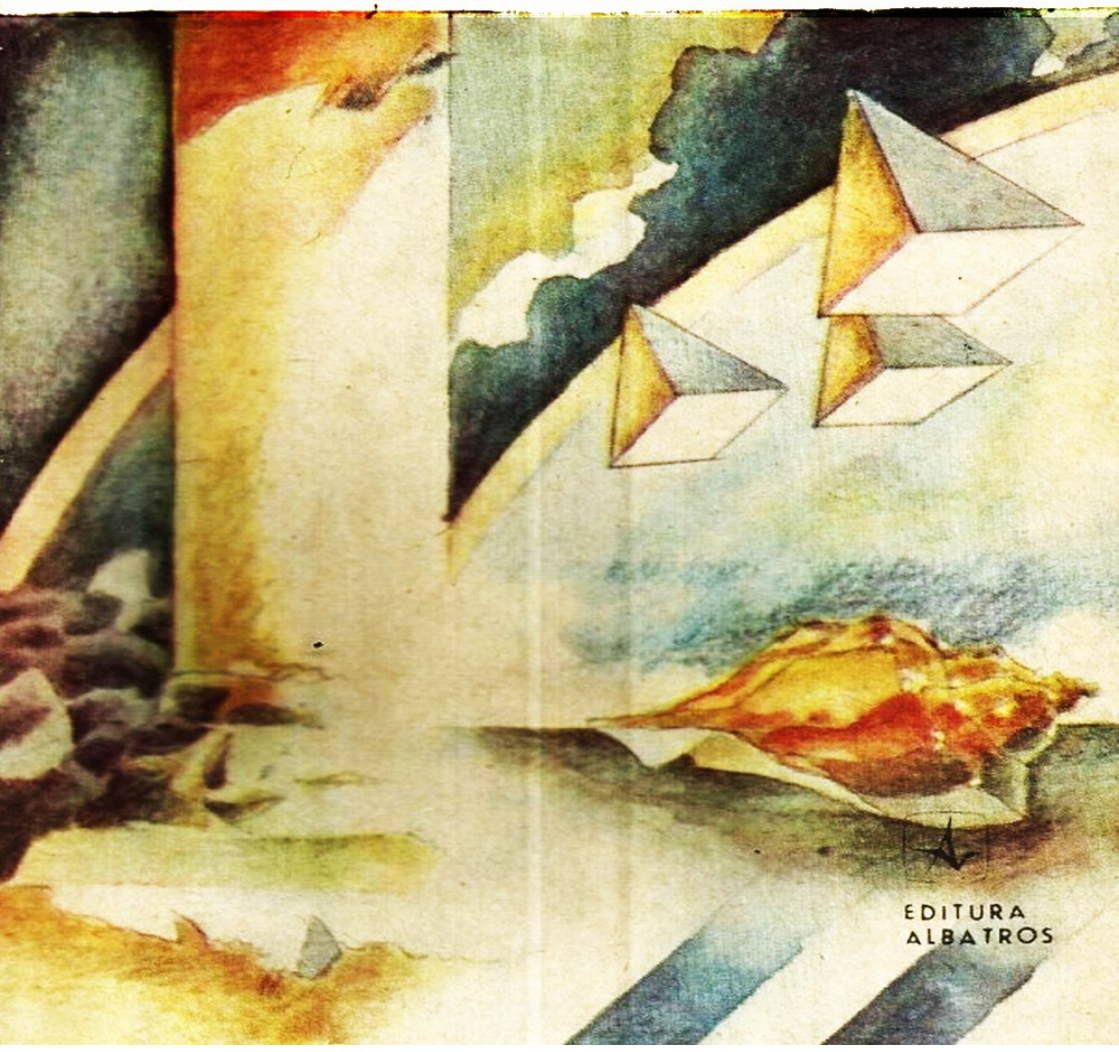
CUPRINS

CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMILE IMPOSIBILE.....	5
PARADOXUL DUBLURII.....	22
VACANȚELE SECRETE.....	41

VICTOR KERNBACH

VACANȚELE SECRETE

pseudobasme

EDITURA
ALBATROS